Aino von Boehm ja Liisa Kajala

Raaseporin, Kuusiston ja Kajaanin rauniolinnojen, Svartholman merilinnoituksen ja Langinkosken luonnonsuojelualueen kävijätutkimus 2014

Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 213

Aino von Boehm
Metsähallitus luontopalvelut
aino.vonboehm(at)metsa.fi

Liisa Kajala
Metsähallitus luontopalvelut
liisa.kajala(at)metsa.fi

Översättning: Lingsoft Oy.

Kansikuva: Rooliopas eläytyy Raaseporin linnan historiaan. Kuva: Henrik Jansson / Metsähallitus.

ORGANISATION CERTIFIED BY Inspecta
ISO 14001
© Metsähallitus, Vantaa 2015

ISSN-L 1235-8983
ISSN (verkkojulkaisu) 1799-5388
ISBN 978-952-295-115-1 (pdf)

Aino von Boehm ja Liisa Kajala

Raaseporin, Kuusiston ja Kajaanin rauniolinnojen, Svartholman merilinnoituksen ja Langinkosken luonnonsuojelualueen kävijätutkimus 2014

TÄSSÄ JUURI SYNTYI PERINTÖMME SUURI
JUST PÅ DENNA PLATS TOG VÅRT KULTURARV SATS

METSÄHALLITUS

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	8.8.2015
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen ja Pohjanmaan luontopalvelut		

TEKIJÄ(T)	Aino von Boehm ja Liisa Kajala
JULKAISUN NIMI	Raaseporin, Kuusiston ja Kajaanin rauniolinnojen, Svartholman merilinnoituksen ja Langinkosken luonnonsuojelualueen kävijätutkimus 2014
TIIVISTELMÄ	

Raaseporin rauniolinna, Kuusiston rauniolinna Kaarinassa, Kajaanin rauniolinna, Svartholman merilinnoitus Loviisan edustalla ja Langinkosken keisarillinen kalastusmaja Kotkassa siirtyivät vuoden 2014 alussa Museovirastolta Metsähallituksen luontopalvelujen hoitoon. Kohteissa toteutettiin kesällä 2014 kävijätutkimukset osana Metsähallituksen Linnanrauniot ja muinaisjäännökset haltuun -hanketta, joka keskittyy kohteiden haltuunottoon ja toiminnan käynnistämiseen niillä.

Raaseporin, Kajaanin ja Kuusiston rauniolinnat, Langinkosken keisarillinen kalastusmaja ja Svartholman merilinnoitus ovat historiallisesti merkittäviä ja näkyviä vallan monumentteja Suomen historian eri aikakausilta. Ne kertovat valtion muodostumisesta ja rajojen puolustamisesta, kirkon kehityksestä ja yksittäisten ihmisten elämästä.

Raaseporin linna oli myöhäiskeskiajalla yksi kruunun suurista keskuslinnoista, jotka edustivat ja symboloivat Ruotsin kuninkaan valtaa Suomessa. Linna hylättiin 1550-luvun lopussa. Suomen ainoa piispanlinna perustettiin 1200-luvun lopussa Kaarinaan Kuusiston saarelle Turun piispojen edustusasunnoksi. Kuusiston linna purettiin kuningas Kustaa Vaasan määräyksestä vuoden 1528 jälkeen uskonpuhdistuksen jälkimainingeissa. Kajaanin linna puolestaan rakennettiin 1600-luvun alussa Ruotsin valtakunnan itärajan turvaksi. Linna oli myöhemmin 1600-luvulla Pietari Brahelle kuuluneen laajan Kajaanin vapaaherrakunnan keskus. Linna tuhoutui suuren Pohjan sodan aikana vuonna 1716.

Svartholman merilinnoitus rakennettiin 1700-luvun jälkipuolella turvaamaan Ruotsin valtakunnan uutta itärajaa. Venäläiset valloittivat linnoituksen Suomen sodassa vuonna 1808, ja englantilainen laivasto-osasto räjäytti sen Krimin sodassa vuonna 1855. Langinkoski on ollut kuuluisa kalastuspaikka jo vuosisatoja. Innokkaana kalastajana tunnettu Venäjän keisari Aleksanteri III ihastui Langinkoskeen ja rakennutti sinne vuonna 1889 valmistuneen kalastusmajan perheensä kesänviettopaikaksi. Langinkosken luonnonsuojelualue perustettiin keisarillisen kalastusmajan ympärille v. 1960.

Kaikki viisi kohdetta ovat historiallisen arvonsa lisäksi käyntikohteina merkittäviä. Toisaalta niissä on yhä matkailullisesti paljon kehittämismahdollisuuksia. Kävijätutkimuksilla kartoitettiin kohteiden nykyinen kävijärakenne ja käytön alueellinen ja ajallinen jakautuminen sekä selvitettiin kävijöiden kokemuksia ja mielipiteitä tutkimusalueiden hoidosta ja kehittämistarpeista. Kohteissa ei ole aiemmin tehty kävijätutkimuksia, minkä vuoksi tulokset antavat myös tärkeää pohjatietoa kohteiden käytöstä ja kävijöistä. Tuloksia tullaan hyödyntämään kohteiden kehittämisessä vetovoimaisiksi käyntikohteiksi.

Aineisto kerättiin kaikilla viidellä kohteella kesä-, heinä- ja elokuussa 2014. Eniten vastauksia saatiin Langinkoskelta (715 kpl) ja vähiten Kajaanin linnanraunioilta (212 kpl). Samanaikaisesti kävijätutkimusten kanssa selvittiin myös kohteiden käyntimääriä sähköisten laskureiden avulla, jotka asennettiin kesällä 2014.

AVAINSANAT	Kajaanin rauniolinna, Kuusiston rauniolinna, Raaseporin rauniolinna, Langinkosken keisarillinen kalastusmaja, Langinkosken luonnonsuojelualue, Svartholman merilinnoitus, linnanraunio, kävijätutkimus, historiakohteet		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 213		
ISSN-L ISSN (VERKKOJULKAISU)	1235-8983 1799-5388	ISBN (PDF)	978-952-295-115-1
SIVUMÄÄRÄ	223 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	8.8.2015
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster, Österbottens naturtjänster		

FÖRFATTARE	Aino von Boehm ja Liisa Kajala

PUBLIKATION	Besöksundersökning i borgruinerna i Raseborg, Kustö och Kajana, Svartholms sjöfästning och Langinkoski naturskyddsområde 2014

SAMMANDRAG

Raseborgs slottsruin, Kustö biskopsborgs ruiner i S:t Karins, Kajaneborgs ruiner, Svartholms sjöfästning utanför Lovisa och Langinkoski kejserliga fiskestuga i Kotka överfördes i början av 2014 från Museiverket i Forststyrelsens naturtjänsters vård. Sommaren 2014 genomfördes besöksundersökningar på objekten som ett led i Forststyrelsens projekt för övertagande av borgruiner och fornlämningar, där man fokuserar på att ta över objekten och starta upp verksamhet på dem.

Borgruinerna i Raseborg, Kajana och Kustö, Langinkoski kejserliga fiskestuga och Svartholms sjöfästning är historiskt betydande och synliga maktmonument från olika historiska perioder i Finland. De berättar om statsbildning och försvar av gränser, kyrkans utveckling och enskilda människors liv.

Raseborgs slott var under senmedeltiden ett av kronans stora centralslott, som representerade och symboliserade den svenska kungens makt i Finland. Slottet övergavs i slutet av 1550-talet. Finlands enda biskopsborg grundades i slutet av 1200-talet på Kustö i S:t Karins som Åbobiskoparnas representationsbostad. Kustö slott revs på order av kung Gustav Vasa efter 1528 i efterdyningarna av reformationen. Kajaneborg byggdes i början av 1600-talet för att trygga Sveriges östgräns. Borgen utgjorde senare under 1600-talet centrum för Per Brahes vidsträckta friherredöme Kajana. Borgen förstördes under det stora nordiska kriget 1716.

Svartholms sjöfästning byggdes under senare hälften av 1700-talet för att trygga det svenska rikets nya östgräns. Ryssarna erövrade fästningen under finska kriget 1808, och en engelsk flottavdelning sprängde den under Krimkriget 1855. Langinkoski har varit en berömd fiskeplats i århundraden. Ryssland kejsare Alexander III, som var känd som en ivrig fiskare, blev förtjust i Langinkoski och lät bygga fiskestugan som sommarnöje åt sin familj. Den stod färdig 1889. Langinkoski naturskyddsområde grundades runt den kejserliga fiskestugan år 1960.

Vid sidan av de historiska värden som de fem objekten besitter är de också betydande besöksmål. Å andra sidan har de fortfarande stor utvecklingspotential med tanke på turismen. Genom besöksundersökningarna kartlades den nuvarande besöksstrukturen på objekten och hur användningen är fördelad geografiskt och tidsmässigt. Dessutom utreddes besökarnas upplevelser och åsikt om skötseln av områdena och behoven av att utveckla dem. Det har inte gjort några besöksundersökningar tidigare på objekten, och därför ger resultaten också viktig basinformation om användningen av objekten och deras besökare. Resultaten kommer att utnyttjas när objekten utvecklas till attraktiva besöksmål.

Materialet insamlades på samtliga fem objekt i juni, juli och augusti 2014. Flest svar fick man från Langinkoski (715 st.) och minst från borgruinen i Kajana (212 st.). Samtidigt med besöksundersökningarna klarlades också antalet besök på objekten med hjälp av elektroniska räknare som installerades sommaren 2014.

NYCKELORD	borgruinen i Kajana, Kustö biskopsborgs ruiner, Raseborgs slottsruin, Langinkoski kejserliga fiskestuga, Langinkoski naturskyddsområde, Svartholms sjöfästning, borgruin, besöksundersökning, historiska objekt		
ÖVRIGA UPPGIFTER			
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie B 213		
ISSN-L ISSN (ONLINE)	1235-8983 1799-5388	ISBN (PDF)	978-952-295-115-1
SIDANTAL	223 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO ... 9

2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS ... 11
2.1 Alueen kuvaus ... 11
2.2 Aineisto ja menetelmät ... 25

3 TULOKSET ... 32
3.1 Kävijärakenne ... 32
3.1.1 Kävijöiden perustiedot ... 32
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot ... 38
3.2 Käynti tutkimuskohteilla ... 40
3.2.1 Kohteen tärkeys ... 40
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset ... 41
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen ... 46
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus ... 49
3.2.5 Saapuminen alueelle ... 60
3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset ... 64
3.2.7 Käynnin terveys- ja hyvinvointivaikutukset ... 68
3.3 Kävijätyytyväisyys ... 70
3.3.1 Käynnin tarkoitus ... 70
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta ... 77
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen ... 84
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät ... 87
3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi ... 90
3.4 Valinnaiset ja aluekohtaiset kysymykset ... 97
3.4.1 Kävijöiden näkemykset tutkimuskohteiden kehittämisestä ... 97
3.4.2 Tutkimuskohteen merkitys vastaajille ... 101
3.4.3 Vastaajien suunnitelmat alueelle palaamisesta ja aikomukset suositella aluetta muille ... 104

4 TULOSTEN TARKASTELU ... 105
4.1 Yhteenveto ja johtopäätökset ... 105
4.1.1 Raasepori ... 105
4.1.2 Kuusisto ... 107
4.1.3 Kajaani ... 110
4.1.4 Svartholma ... 113
4.1.5 Langinkoski ... 117
4.2 Vertailu kohteiden välillä ja Suomen kansallispuistoihin ... 120
4.2.1 Vertailu tutkimuskohteiden välillä ... 120
4.2.2 Vertailu tutkimuskohteiden ja Suomen kansallispuistojen välillä ... 127

LÄHTEET ... 133
LIITTEET
Liite 1 Aineiston keruuaikataulu ja sen toteutuminen tutkimuskohteilla 2014 ... 135
Liite 2 Raaseporin rauniolinnalla vastanneiden kotimaa ... 137
Liite 3 Kuusiston rauniolinnalla vastanneiden kotimaa ... 138
Liite 4 Kajaanin rauniolinnalla vastanneiden kotimaa ... 139
Liite 5 Svartholman merilinnoituksella vastanneiden kotimaa ... 140
Liite 6 Langinkosken luonnonsuojelualueella vastanneiden kotimaa ... 141
Liite 7 Raaseporin rauniolinnan vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet ... 142

Liite 8 Kuusiston rauniolinnan vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet 146
Liite 9 Kajaanin rauniolinnan vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet 149
Liite 10 Svartholman merilinnoituksen vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet 151
Liite 11 Langinkosken luonnonsuojelualueen vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet 155
Liite 12 Pääasialliset aktiviteetit, joihin vastanneet osallistuivat tai aikoivat osallistua tällä käynnillä tutkimuskohteilla 161
Liite 13 Kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain tutkimuskohteilla ja niiden lähialueella vuonna 2014 166
Liite 14 Tutkimuskohteiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tärkeyden mukaan vuonna 2014 168
Liite 15 Tutkimuskohteiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin vuonna 2014 171
Liite 16 Päiväkävijöiden ja majoittujien rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset tutkimuskohteilla ja niiden lähialueella vuonna 2014 174
Liite 17 Raaseporin rauniolinnan vastaajien kehitysehdotukset 177
Liite 18 Kuusiston rauniolinnan vastaajien kehitysehdotukset 181
Liite 19 Kajaanin rauniolinnan vastaajien kehitysehdotukset 184
Liite 20 Svartholman merilinnoituksen vastaajien kehitysehdotukset 187
Liite 21 Langinkosken luonnonsuojelualueen vastaajien kehitysehdotukset 192
Liite 22 Millä muulla tavoin Raaseporin rauniolinnan alue oli tärkeä vastaajille 195
Liite 23 Millä muulla tavoin Kuusiston rauniolinnan alue oli tärkeä vastaajille 196
Liite 24 Millä muulla tavoin Kajaanin rauniolinna oli tärkeä vastaajille 198
Liite 25 Millä muulla tavoin Svartholma oli tärkeä vastaajille 199
Liite 26 Millä muulla tavoin Langinkosken keisarillinen kalastusmaja oli tärkeä vastaajille 202
Liite 27 Raaseporin rauniolinnan suomenkielinen kyselylomake 204
Liite 28 Kuusiston rauniolinnan suomenkielinen kyselylomake 208
Liite 29 Kajaanin rauniolinnan suomenkielinen kyselylomake 204
Liite 30 Svartholman merilinnoituksen suomenkielinen kyselylomake 204
Liite 31 Langinkosken luonnonsuojelualueen suomenkielinen kyselylomake 204

1 Johdanto

Rauniolinnoja, linnoituksia ja muita arvokkaita historiakohteita Metsähallituksen hoitoon

Vuoden 2014 alussa siirtyi Museovirastolta Metsähallituksen luontopalvelujen hallintaan ja hoitoon yhteensä 29 arvokasta kulttuuriperintökohdetta valtion kiinteistöstrategian mukaisesti. Kyseisessä strategiassa on linjattu, että valtion kiinteistöomaisuuden hallinta keskitetään kahdelle valtion toimijalle, Metsähallitukselle ja Senaatti-kiinteistöille. Siirtyneet kohteet käsittävät muun muassa rauniolinnoja, linnoituksia, linnavuoria, kalmistoja ja kivikautisia asuinpaikkoja.

Viidessä Metsähallituksen luontopalvelujen hallintaan siirtyneessä kohteessa – Raaseporin rauniolinna, Kuusiston rauniolinna Kaarinassa, Kajaanin rauniolinna, Svartholman merilinnoitus Loviisan edustalla ja Langinkosken keisarillinen kalastusmaja Kotkassa – toteutettiin vuonna 2014 kävijätutkimukset. Kävijätutkimukset toteutettiin osana Metsähallituksen Linnanrauniot ja muinaisjäännökset haltuun -hanketta. Hanke keskittyy siirtyneiden kohteiden haltuunottoon ja siirtoon osaksi luontopalvelujen organisaatiota ja toimintaa sekä toiminnan käynnistämiseen kohteilla. Hanke kestää vuoden 2015 loppuun.

Suomen historian merkkipaikkoja ja merkittäviä matkailukohteita

Raaseporin, Kajaanin ja Kuusiston rauniolinnat, Langinkosken keisarillinen kalastusmaja ja Svartholman merilinnoitus ovat historiallisesti merkittäviä ja näkyviä vallan monumentteja Suomen historian eri aikakausilta. Ne kertovat valtion muodostumisesta ja rajojen puolustamisesta, kirkon kehityksestä ja yksittäisten ihmisten elämästä, toisin sanoen tarinaa siitä miten Suomesta tuli Suomi.

Suomen ainoa piispanlinna perustettiin 1200-luvun lopussa Kaarinaan Kuusiston saarelle Turun piispojen edustusasunnoksi. Kuusiston linna purettiin kuningas Kustaa Vaasan määräyksestä vuoden 1528 jälkeen uskonpuhdistuksen jälkimainingeissa.

Raaseporin linna oli myöhäiskeskiajalla yksi kruunun suurista keskuslinnoista, jotka edustivat ja symboloivat Ruotsin kuninkaan valtaa Suomessa. Linna hylättiin 1550-luvun lopussa.

Kajaanin linna puolestaan rakennettiin 1600-luvun alussa Ruotsin valtakunnan itärajan turvaksi. Linna oli myöhemmin 1600-luvulla Pietari Brahelle kuuluneen laajan Kajaanin vapaaherrakunnan keskus. Linna tuhoutui suuren Pohjan sodan aikana vuonna 1716.

Svartholman merilinnoitus Loviisan edustalla rakennettiin 1700-luvun jälkipuolella turvaamaan Ruotsin valtakunnan uutta itärajaa. Venäläiset valloittivat linnoituksen Suomen sodassa vuonna 1808, ja englantilainen laivasto-osasto räjäytti sen Krimin sodassa vuonna 1855.

Kotkassa sijaitseva Langinkoski on ollut kuuluisa kalastuspaikka jo vuosisatoja. Innokkaana kalastajana tunnettu Venäjän keisari Aleksanteri III ihastui Suomen-vierailullaan Langinkoskeen ja rakennutti sinne vuonna 1889 valmistuneen kalastusmajan perheensä kesänviettopaikaksi.

Kaikki viisi kohdetta ovat historiallisen arvonsa lisäksi käyntikohteina merkittäviä. Toisaalta niissä on yhä matkailullisesti paljon kehittämismahdollisuuksia. Näillä perusteilla juuri kyseiset viisi kohdetta valittiin kävijätutkimuksen kohteiksi.

Kävijätutkimuksien tuloksista apua toiminnan ja käytön suunnitteluun

Vuonna 2014 luontopalvelut kartoitti sen hoitoon siirtyneiden historiakohteiden nykytilaa ja kuntoa sekä aloitti tulevan käytön ja toiminnan suunnittelun. Lisäksi käynnistettiin tarvittavien kunnostusten suunnittelu sekä opastuksen kehittäminen verkossa ja paikan päällä maastossa. Historia kiinnostaa ihmisiä, ja monet luontopalveluille siirtyneistä kohteista ovat tärkeitä niin matkailijoille kuin paikallisillekin. Kävijätutkimuksilla saadaan tietoa kohteiden kävijäkunnasta, heidän odotuksistaan ja kokemuksistaan. Tekemällä kävijätutkimukset heti ensimmäisenä vuonna hallinnansiirron jälkeen pyrittiin myös tuomaan Metsähallituksen luontopalveluille näkyvyyttä alueilla sekä lisäämään kävijöiden tietoa siitä, kuka nykyisin on alueiden hoidosta vastaava taho.

Näillä viidellä kävijätutkimuksella kartoitettiin kohteiden nykyinen kävijärakenne ja käytön alueellinen ja ajallinen jakautuminen sekä selvitettiin kävijöiden kokemuksia ja mielipiteitä tutkimusalueiden hoidosta ja kehittämistarpeista. Kohteissa ei ole aiemmin tehty kävijätutkimuksia, minkä vuoksi tutkimusten tulokset antavat myös tärkeää pohjatietoa kohteiden käytöstä ja kävijöistä. Tuloksia tullaan hyödyntämään kohteiden profiloinnissa ja kehittämisessä vetovoimaisiksi käyntikohteiksi.

Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin vakioidulla menetelmällä niin, että tutkimuksen tulokset ovat vertailukelpoisia muiden Metsähallituksen kävijätutkimusten kanssa. Lisäksi yhtenäiset menetelmät mahdollistavat muutosten seurannan alueella kävijätutkimuksesta toiseen. Samanaikaisesti kävijätutkimusten kanssa selvittiin myös kohteiden käyntimääriä uusilla sähköisillä laskureilla, jotka asennettiin kesällä 2014.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Tässä luvussa on esitelty kaikki viisi tutkimuskohdetta ja niiden tärkeimmät palvelut. Kohteiden sijainnit on esitetty kuvassa 1. Taulukkoon 1 on koottu tärkeimmät tiedot tutkimuskohteista vuonna 2014. Tarkempia tietoja löytyy mm. Luontoon.fi-verkkopalvelusta (Metsähallitus 2015a).

Kuva 1. Tutkimuskohteiden sijainnit. © Metsähallitus 2015, © Karttakeskus Lupa L 5293.

Taulukko 1. Kävijätutkimuskohteita kuvaavat tärkeimmät tiedot vuonna 2014.

Nähtävyydeksi muodostumisen ajankohta	Linnat rakennettiin vaiheittain ja käytön päätyttyä ne hylättiin. Linnanrauniot (Raasepori, Kuusisto, Kajaani) suojeltiin muinaismuistoasetuksen nojalla vuonna 1877 ja rauniolinnoitukset (Svartholma) vuonna 1883. Nähtävyytenä niitä voidaan pitää siitä ajankohdasta alkaen, jolloin niitä ryhdyttiin kaivamaan esiin, tutkimaan ja restauroimaan yleisökäyttöä varten. Samalla tavoin Svartholman linnoitus voidaan luokitella nähtävyydeksi siitä alkaen, kun Loviisan kaupunki alkoi raivata linnoitusta esiin maamassojen alta. 1. Raasepori: v.1890 2. Kuusisto: v. 1877 3. Kajaani: v.1890 4. Svartholma: v. 1937 5. Langinkoski: Kalastusmaja valmistui keisarillisen perheen käyttöön vuonna 1889. Vuonna 1933 maja avattiin yleisölle museona. Luonnonsuojelualue perustettiin v. 1960.
Sijainti	1. Raasepori: Uudellamaalla, Raaseporin kaupungin alueella. 2. Kuusisto: Varsinais-Suomessa, Kaarinan kaupungin alueella. 3. Kajaani: Kainuussa, Kajaanin kaupungissa. 4. Svartholma: Uudellamaalla, Loviisan kaupungin alueella 5. Langinkoski: Kymenlaaksossa, Kotkan kaupungin alueella
Pinta-ala	Kiinteistöjen maapinta-alat 1. Raasepori: yht. 18,7 ha 2. Kuusisto: muinaisjäännösalue ja Kappelinmäen luonnonsuojelualue, yht. 29,8 ha 3. Kajaani: yht. 0,15 ha 4. Svartholma: yht. 5,9 ha 5. Langinkoski: 28 ha (Langinkosken luonnonsuojelualue)
Käyntimäärä (v. 2014)	1. Raasepori: 65 000 2. Kuusisto: 26 500 (sis. Kappelinmäen luonnonsuojelualue) 3. Kajaani: 13 800 4. Svartholma: 12 400 5. Langinkoski: 55 200 (Langinkosken luonnonsuojelualue)
Palvelut	**1. Raasepori** <u>Metsähallituksen palvelut:</u> – kuivakäymälä, opasteet, pysäköintialue – Lemmenpolku (0,5 km), joka vie läheiseen Snappertunan Forngårdenin talomuseoon <u>Yrittäjien tarjoamat palvelut:</u> – kahvila-ravintola, yleisö- ja teemaopastuksia, lasten aikamatkaseikkailuja – ruotsinkielinen kesäteatteri Raseborgs sommarteater – linnan ympäristössä järjestetään vuosittain erilaisia tapahtumia, mm. keskiaikamarkkinat, juhannusjuhlat, jouluhartaus **2. Kuusisto** <u>Metsähallituksen palvelut:</u> – opastaulu, nuotiopaikka, polttopuuvaja ja kuivakäymälä – laituri, pysäköintialue – Kappelinmäen kulttuuri- ja luontopolku (3,2 km) <u>Yrittäjien tarjoamat palvelut:</u> – tilauksesta opastuskierroksia – läheisessä Kuusiston taidekartanossa toimiva kesäkahvila ja taidenäyttely **3. Kajaani** <u>Metsähallituksen palvelut:</u> – opastaulut <u>Yrittäjien tarjoamat palvelut:</u> – tilauksesta opastuskierroksia – Kajaanin keskustan liikkeet ja palvelut kilometrin säteellä

	4. Svartholma Metsähallituksen palvelut: – saaren koko matkailutoimintaa, asiakaspalvelua ja huoltoa hoitaa ostopalveluna Loviisan kaupunki Saaren palvelut: – Sotilaiden, vankien ja matkailijoiden saari -näyttely, opastettuja kävelykierroksia, lasten seikkailukierroksia – tulentekopaikkoja, vierasvenelaituri palveluineen (70 venepaikkaa), telttailupaikka, lasten leikkipaikkoja, käymälöitä Yrittäjien tuottamat palvelut: – kesäravintola Cafe Svartholm – reittiliikennelaiva liikennöi kesäkaudella Loviisasta saareen ja takaisin, lisäksi tilausristeilyjä **5. Langinkoski** Metsähallituksen palvelut: – luonnonsuojelualueen polkureitit opasteineen – yleisö-wc ja pysäköintialue Yrittäjien tarjoamat palvelut: – Langinkoski-museo, tilauksesta opastettuja kierroksia museossa ja ympäristössä – kaksi kahvilaa Kaikkien kohteiden lähialueilta (ts. tutkimuskunnista Raasepori, Kaarina, Kajaani, Loviisa ja Kotka) löytyy ravintola-, kahvila-, majoitus- ja ohjelmapalveluita. Lisäksi merenrantakunnissa (Raasepori, Kaarina, Loviisa ja Kotka) on saatavilla venekuljetuspalveluita.
Käyttö-muodot	Kaikki viisi kohdetta: luonto- ja kulttuurimatkailu, luonnon virkistyskäyttö, historiaan ja kulttuuriperintöön tutustuminen, luonnonsuojelu

Raaseporin rauniolinna

Raaseporin Snappertunassa sijaitseva Raaseporin linna rakennettiin 1370-luvulla läntisen Uudenmaan hallintokeskukseksi (kuva 1, taulukko 1). Raasepori oli myöhäiskeskiajalla yksi kruunun suurista keskuslinnoista, jotka edustivat ja symboloivat Ruotsin kuninkaan valtaa Suomessa. Elämänmeno linnassa vaihteli yksinkertaisen hallintokeskuksen arjesta loisteliaaseen hovielämään. Raasepori hylättiin 1550-luvulla, jolloin Helsinki perustettiin sen sijaan Uudenmaan hallinnolliseksi, taloudelliseksi ja sotilaalliseksi keskukseksi. Hylätty linna seisoi autiona yli 300 vuotta. Kasvillisuus ja puut valtasivat kokonaan linnan ympäristöineen. 1800-luvun alussa romanttinen rauniolinna alkoi vetää puoleensa matkailijoita. Linnan kunnostaminen nähtävyydeksi alkoi 1880-luvun lopussa.

Raaseporin keskiaikainen linna on yksi Suomen komeimmista ja merkittävimmistä rauniolinnoista. Kesäkaudet yleisölle avoinna oleva rauniolinna ympäristöineen onkin tänä päivänä suosittu vierailukohde, jonne tehdään vuosittain noin 65 000 käyntiä. Rauniolinnan kupeessa sijaitsee Suomen vanhin turistimaja, joka toimii nykyisin ravintolana, sekä Suomen suurin ruotsinkielinen kesäteatteri (kuva 2). Alueella järjestetään kesäkaudella opastettuja kierroksia, lasten aikamatkaseikkailuja ja erilaisia tapahtumia keskiaikapäivistä muinaismarkkinoihin ja juhannusjuhlista jouluhartauksiin. Linnan vierestä lähtevä noin puolen kilometrin pituinen Lemmenpolku johdattaa lammaslaitumen ja arvokkaiden perinnemaisemien läpi läheiseen Snappertunan Forngårdernin talomuseoon. Myös Snappertunan kirkko ja kaunis kirkonkylä sijaitsevat lähellä museota.

Tutkimusalueeseen (kuva 2) sisällytettiin rauniolinnan lähiympäristön, ravintolan ja kesäteatterin lisäksi myös Lemmenpolku, Forngårdenin talomuseo ja Snappertunan kirkonkylä, jotka ovat osa linnan alueen nähtävyyksiä. Myös läheinen Snappertunan retkeilymaja sisältyi alueeseen. Tutkimuksen lähialue käsitti koko Raaseporin kaupungin alueen (kuva 7).

Raaseporin rauniolinna on yksi Suomen komeimmista linnanraunioista. Kuva: Jukka-Pekka Ronkainen / Metsähallitus.

Kuusiston rauniolinna

Kaarinassa, Kuusiston saarella sijaitseva Kuusiston piispanlinna rakennettiin 1200-luvun lopussa Suomen katolisen kirkon piispojen asunnoksi Piikkiönlahden rannalle (kuva 1, taulukko 1). Linnaan kuului iso maatila, jonka keskus oli Kuusiston kartanossa. Keskiajalla piispan palatsi oli katolisen Suomen hengellisen elämän ja poliittisen vallan keskus. Kirkon ylimysten linna oli täynnä aikansa arjen ylellisyyttä ja uudenaikaisia ratkaisuja maailmalta. 1500-luvun alussa Kuusisto oli yksi Ruotsin valtakunnan isoimmista piispanlinnoista. Linnan tarina päättyi, kun kuningas Kustaa Vaasa määräsi piispanlinnan purettavaksi uskonpuhdistuksen jälkeen vuonna 1528. Loiston päivistä jäi jäljelle vain raunio, jonka kasvillisuus valtasi ajan myötä.

Raunioita alettiin kaivaa esiin 1870-luvulla. Sen jälkeen raunioita on tutkittu, korjattu ja tuettu. Museoviraston edeltäjä, Muinaistieteellinen toimikunta, käynnisti korjaukset 1891. Museoviraston vuonna 1985 käynnistämä kunnostusvaihe jatkuu edelleen.

Rauniolinna sekä läheinen Kuusiston kartano ja sen vieressä kohoava Kappelinmäen luonnonsuojelualue, jotka myös kuuluvat valtiolle, muodostavat historiallisesti merkittävän kokonaisuuden ja hyvät puitteet matkailun kehittämiseen (kuva 3). Rauniot ovat kesäisin suosittu käyntikohde niin paikallisille kuin matkailijoillekin. Raunioiden suojainen sisäpiha ja vieressä sijaitseva nuotiopaikka houkuttelevat muun muassa eväsretkeilijöitä, ja viereinen Kappelinmäki on suosittu ulkoilukohde. Laituri rauniolinnan kupeessa mahdollistaa saapumisen myös omalla veneellä. Kuu-

siston kartano toimii nykyisin taidekartanona, jossa on kesäisin näyttelyitä ja pieni kahvila. Kappelinmäkeä kiertää noin kolmen kilometrin pituinen vanha kulttuuri- ja luontopolku. Kartanon parkkipaikan läheisyydessä, Piikkiönlahden rannassa sijaitsee myös lintutorni. Kaarinan oppaat järjestävät tilauksesta opastettuja kierroksia Kuusistoon.

Tutkimusalue (kuva 3) käsitti rauniolinnan lisäksi Kappelinmäen, Kuusiston kartanon ja läheisen lintutornin. Lähialueeseen puolestaan kuului Kaarinan kaupunki (kuva 8).

Keskiajalla Kuusiston linna oli piispan ylellinen palatsi. Kuva: Aino von Boehm / Metsähallitus.

Kajaanin rauniolinna

Kainuu oli 1500-luvulla levotonta rajaseutua, jonka asuttamisesta sekä Ruotsi että Venäjä kilpailivat. Keskelle Kainuun korpierämaata perustettiin 1600-luvulla linna ja kaupunki hallinnolliseksi keskukseksi ja Ruotsin valtakunnan itärajan turvaksi, Kainuun lukoksi. Kajaanin linna toimi Oulujärven vesistön etelä- ja pohjoispuolen yhdistävänä tarkoin vartioituna kulkutienä yli vuolaan Kajaaninjoen. Linna oli myöhemmin 1600-luvulla Pietari Brahelle kuuluneen laajan Kajaanin vapaaherrakunnan keskus ja samalla linnan ympärille perustettiin myös Kajaanin kaupunki (kuva 1, taulukko 1). Kaupungin keskustan rakennusten sijainti pohjautuu edelleen 1600-luvun tiukkaan ruutukaavaan.

Linna tuhoutui suuren Pohjan sodan aikana vuonna 1716, kun valloittajat saivat räjäytettyä linnan. Sodan jälkeen 1720-luvulla aloitettiin Kajaanin linnan jälleenrakentaminen. Resurssien puutteessa tulokset jäivät kuitenkin vähäisiksi, mutta virallisesti Kajaanin linnoitus lakkautettiin vasta vuonna 1793. Vajaa sata vuotta linna oli kajoamattomana rauniona, kunnes vuonna 1890 alkoi raunion kunnostaminen. Siitä käynnistyi linnan historian viimeisin vaihe Kainuun merkittävimpiin kuuluvana matkailunähtävyytenä.

Keskellä Kajaanin kaupunkia, pienellä saarella kohoavan rauniolinnan ympärillä levittäytyvät nykyisin kaupunkilaisten suosiman Jokipuiston ulkoilumaastot (kuva 4). Rauniolinna on päiväkäyntikohde, joka lähiympäristön palveluihin yhdistettynä tarjoaa kävijälle kulttuurintäyteisen ja mo-

nipuolisen kaupunkikohteen. Linnansaaren kautta on 1600-luvun alkuvuosista lähtien kulkenut tie yli Kajaaninjoen. 1900-luvun alkupuolella autoliikenteen kasvaessa vanha silta kävi turvattomaksi ja liian pieneksi ja sen tilalle rakennettiin uusi silta. Nykyisin linnansaaren ja raunioiden yli kulkee vilkkaasti liikennöity betonisilta. Linnasaarella ei ole muutamaa opastustaulua lukuun ottamatta palveluita, mutta Kajaanin keskustan kaupat ja muut palvelut sijaitsevat kilometrin säteellä.

Linnan kohdalla on joen molemmat rannat kattava Linnanvirran kalastusalue, joka tarjoaa myös liikuntaesteisille kalastusmahdollisuuden. Kajaaninjoen vartta molemmin puolin kiertävä Renforsin lenkki (9,2 km) kulkee linnan vierestä. Yhteistyötahot järjestävät tilauksesta opastuksia rauniolinnalle sekä risteilyjä Oulujärvelle.

Koska rauniolinna on kiinteä osa Jokipuistoa ja kaupungin keskustaa, otettiin tutkimusalueeseen mukaan myös Kajaanin ydinkeskusta kauppoineen ja nähtävyyksineen (kuva 4). Lähialue käsitti koko Kajaanin kaupungin alueen (kuva 9).

1600-luvulla erämaahan perustettu linna sijaitsee nykyään keskellä vilkasta Kajaanin kaupunkia. Kuva: Outi Ritvanen / Vastavalo.

Svartholman merilinnoitus

Svartholman merilinnoitussaari sijaitsee Loviisassa, Itä-Uudellamaalla, noin 10 kilometrin päässä Loviisan kaupungista (kuva 1, taulukko 1). Svartholman merilinnoitus rakennettiin 1700-luvun puolivälissä turvaamaan Ruotsin valtakunnan uutta itärajaa – se oli Viaporin eli nykyisen Suomenlinnan sisarlinnoitus ”kaakon lukko” ja osa valtakunnan julkisivua itään. Svartholman tarina kertoo Ruotsin vallan päättymisestä Suomessa. Linnoitus päätyi venäläisten valloittajien käsiin lyhyen piirityksen jälkeen Suomen sodassa vuonna 1808. Sodan päätteeksi Suomi liitettiin osaksi Venäjän keisarikuntaa. Tämän myötä Svartholma menetti merkityksensä rajalinnoituksena, ja sitä käytettiin myöhemmin vankilana ja työsiirtolana.

Krimin sodan alla 1850-luvulla Venäjä alkoi suunnitella Svartholman linnoittamista. Linnoitusta ei kuitenkaan saatu puolustuskuntoon, ja se päätettiin hylätä kokonaan. Lopulta englantilainen laivasto räjäytti Svartholman linnoituksen Krimin sodassa vuonna 1855. Kuin sattuman oikusta seuraavana päivänä Loviisassa syttyi tulipalo, joka tuhosi kaupungin. Tällä oli suuri vaikutus linnoituksen kohtalolle. Rakennustarvikkeille tuli nopeasti kysyntää, ja kaupunkilaiset saivat luvan noutaa niitä räjäytetyltä linnoitukselta. Linnoitusta purettiin nopeaan tahtiin kivi kiveltä ja tiili tiileltä. Vähitellen saaresta tuli kaupungin laidunmaata.

Svartholma oli vielä varsin nuori raunio, kun se muiden rauniolinnoitusten tapaan suojeltiin muinaisjäännöksenä vuonna 1883. Loviisan kaupunki aloitti vuonna 1937 saaren raivaustyöt korjaamalla linnoituksen muureja. 1960-luvulla Svartholman linnoitusta alettiin suunnitelmallisesti kaivaa esiin ja restauroida. Restaurointitöitä jatkettiin 1990-luvulle asti.

Linnoituksen raunio kiinnosti matkailijoita jo 1800-luvulla. Vuosisadan lopulla Loviisan kylpylän vieraat tekivät retkiä saarelle. Turistien määrä pysyi kuitenkin pitkään vähäisenä, koska saarelle pääsi vain vesitse eikä siellä ollut palveluja. 1990-luvulla Svartholmasta alettiin toden teolla kehittää matkailukohdetta palveluineen ja rakenteineen.

Svartholman linnoituksen muureilta avautuvat hienot merimaisemat. Kuva: Henrit Jansson / Metsähallitus.

Nykyään linnoitussaari komeine maisemineen on etenkin veneilijöiden suosima kesäinen vierailukohde, jossa on linnoituksen historiasta kertova Sotilaiden, vankien ja matkailijoiden saari -näyttely, kesäravintola ja 70-paikkainen vierasvenesatama (kuva 5). Saaren historiaan pääsee tutustumaan opastetuilla kierroksilla ja lasten seikkailuissa, joita järjestetään säännöllisesti läpi kesäsesongin. Saaressa on lisäksi Loviisan kaupungin ylläpitämiä tulipaikkoja, leikkipaikkoja ja telttailualue. Kesäisin Svartholmaan liikennöi reittiliikennelaiva Loviisan Laivasillalta. Kohteeseen järjestetään myös tilausristeilyjä ja teemapurjehduksia. Loviisan kaupunki toimii Metsähallituksen kumppanina Svartholmassa ja vastaa saaren toiminnasta, asiakaspalvelusta, opastuksista ja huollosta.

Tutkimusalue oli koko Svartholman saari (kuva 5) ja lähialueeseen kuului Loviisan kaupunki (kuva 10).

Langinkosken luonnonsuojelualue ja keisarillinen kalastusmaja

Kotkassa sijaitseva Langinkosken luonnonsuojelualue polkuineen, alueen keskellä sijaitseva keisarillinen kalastusmaja ja kuohuva koski sekä eteläosan puulajipuisto muodostavat mielenkiintoisen kulttuuri- ja luontokokonaisuuden (kuva 1, taulukko 1). Langinkoski on ainutlaatuinen kohde, sillä kulttuurihistoriallisesti vastaavaa maisemaa ei ole muualla Suomessa.

Kymijoen alajuoksulla sijaitsevan Langinkosken kalastushistoria juontaa juurensa vuosisatojen taakse. Siellä on ollut muun muassa Kyminkartanolle ja Valamon luostarille kuulunut kalastamo. Innokkaana kalastaja tunnettu Venäjän keisari Aleksanteri III ihastui vierailullaan Langinkoskeen ja rakennutti sinne vuonna 1889 valmistuneen kalastusmajan perheensä kesänviettopaikaksi. Keisarillinen perhe vieraili Langinkoskella säännöllisesti 1800-luvun lopussa. Langinkoski oli keisarille piilopirtti, jonne hän pakeni hovin ylellisyyttä ja muodollisuuksia.

Ensimmäisen maailmansodan aikana maja toimi haavoittuneiden venäläisten sotilaiden toipilaskotina leskikeisarinnan toiveesta. Venäläiset myös rakensivat Langinkoskelle tukikohdan taistelu- ja yhdyshautoineen, ampumapesäkkeineen ja suojakorsuineen. Maastossa on yhä nähtävillä linnoituslaitteita, muun muassa tuliasema ja juoksuhautoja.

Suomen itsenäistyttyä Langinkoski siirtyi Suomen valtiolle. Keisarillinen kalastusmaja alkoi pian rappeutua ja olisi luultavasti tuhoutunut, ellei Kymenlaakson Museoseura ry (nykyinen Langinkoskiseura) olisi alkanut kunnostaa sitä. Vuonna 1933 kalastusmaja avattiin yleisölle museona, joka esittelee Langinkosken keisarillista historiaa. Museo on avoinna kävijöille keväästä syksyyn, ja siellä järjestetään myös opastettuja kierroksia. Museon läheisyydessä toimii kesäaikana kaksi kahvilaa. Vuonna 1960 Langinkosken puistosta tuli luonnonsuojelualue, johon sisältyy vanha puulajipuisto sekä ulkoilupolkuja (kuva 6). Nykyisin koski on matkailijoiden lisäksi perhokalastajien suosiossa.

Luonnonsuojelualueen metsä vaihtelee kalliomänniköistä reheviin kuusikoihin, joiden joukossa on myös valoisia sekametsiä ja monikerroksisia lehtimetsiä. Alueella on lisäksi rantakallioita, lehtoja, kosteikkoja, tervaleppävaltaisia rantaluhtia ja -niittyjä sekä eteläosassa vanha puulajipuisto. Sinne on istutettu vuonna 1959 pieneksi puulajimetsiköksi 21 eri puulajia. Joistakin lajeista on jäljellä enää muutamia yksilöitä, mutta esimerkiksi siperianlehtikuusi, palsamipihta ja ajaninkuusi viihtyvät alueella hyvin.

Kävijätutkimusalue käsitti koko Langinkosken luonnonsuojelualueen ja sen keskellä sijaitsevan kalastusmajamuseon (kuva 6). Tutkimuksen lähialueena oli Kotkan kaupunki (kuva 11).

Langinkosken keisarillinen kalastusmaja rakennettiin Venäjän keisari Aleksanteri III:n ja hänen perheensä kesänviettopaikaksi. Kuva: Henrik Jansson / Metsähallitus.

Langinkosken kuohut ovat parhaimmillaan jäiden lähdettyä. Kuva: Henrik Jansson / Metsähallitus.

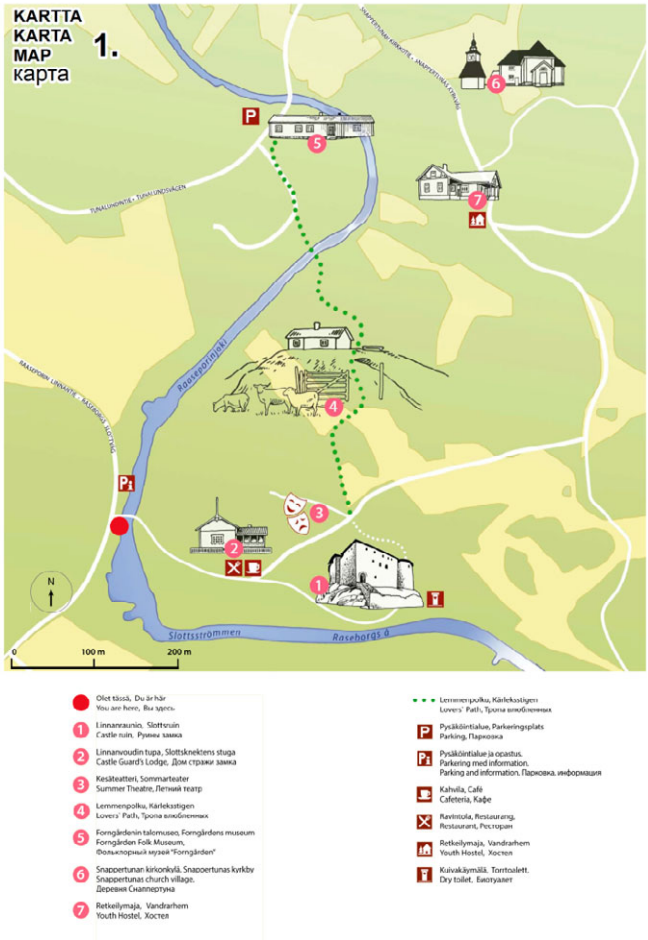

Kuva 2. Raaseporin rauniolinna. © Metsähallitus 2015. © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

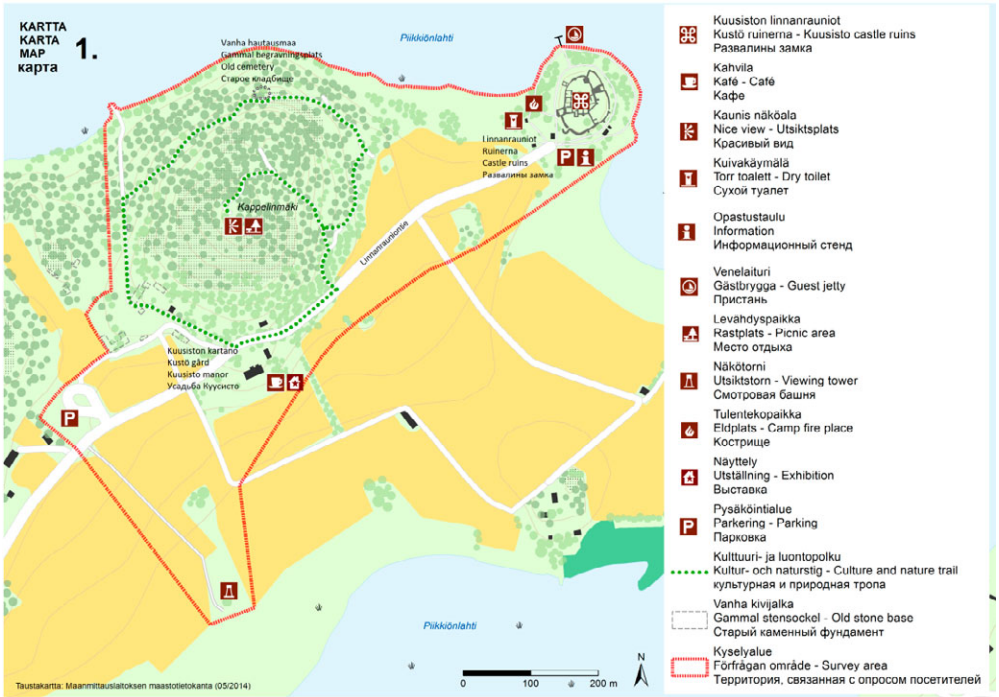

Kuva 3. Kuusiston rauniolinna. © Metsähallitus 2015. © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

Kuva 4. Kajaanin rauniolinna. © Metsähallitus 2015. © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

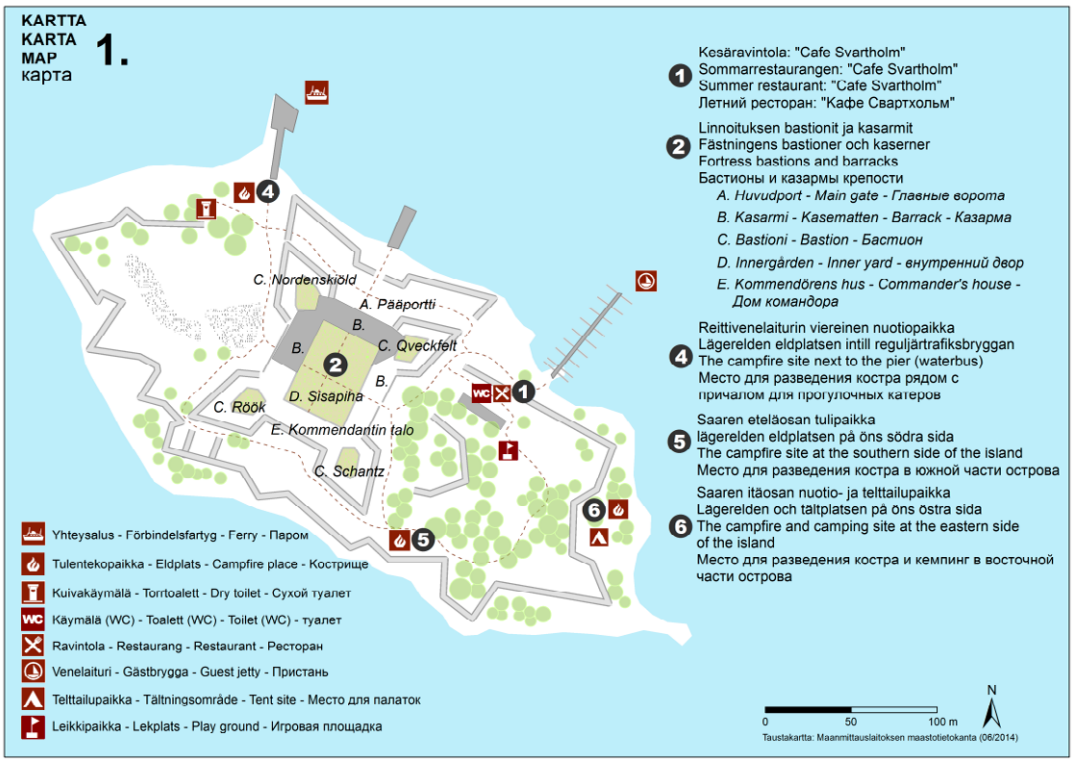

Kuva 5. Svartholman merilinnoitus. © Metsähallitus 2015. © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

Kuva 6. Langinkosken luonnonsuojelualue. © Metsähallitus 2015. © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

Kuva 7. Raaseporin rauniolinna ja tätä tutkimusta varten määritelty lähialue. © Metsähallitus 2015, © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

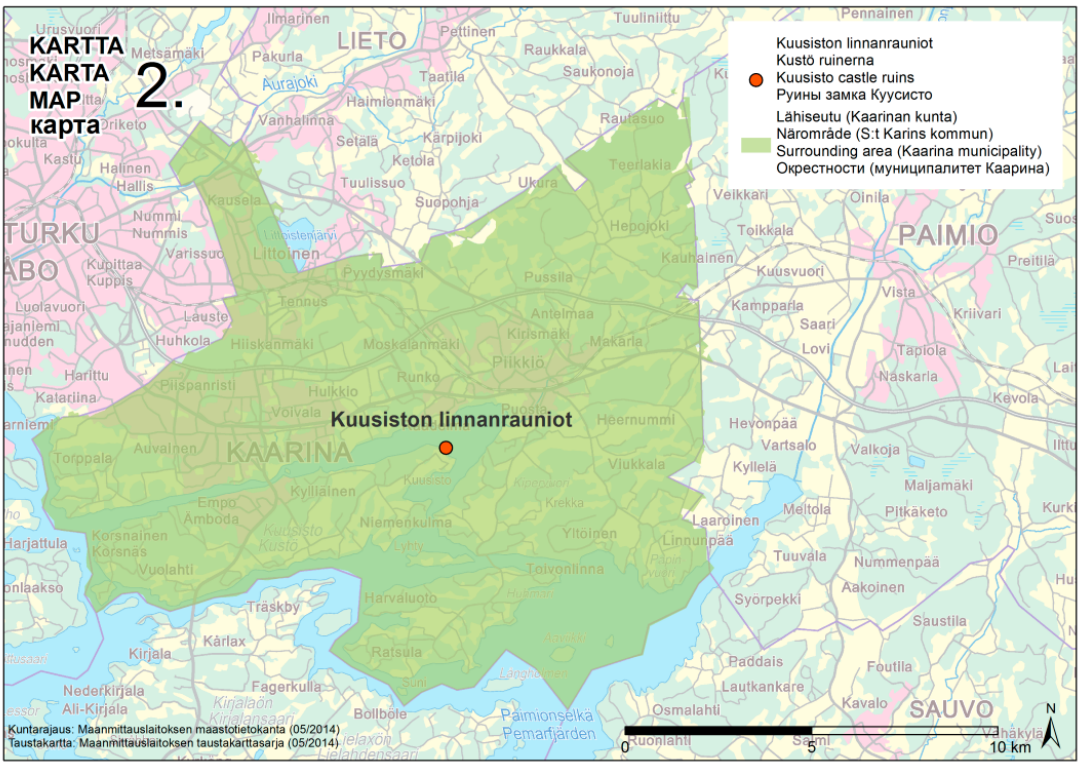

Kuva 8. Kuusiston rauniolinna ja tätä tutkimusta varten määritelty lähialue. © Metsähallitus 2015, © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

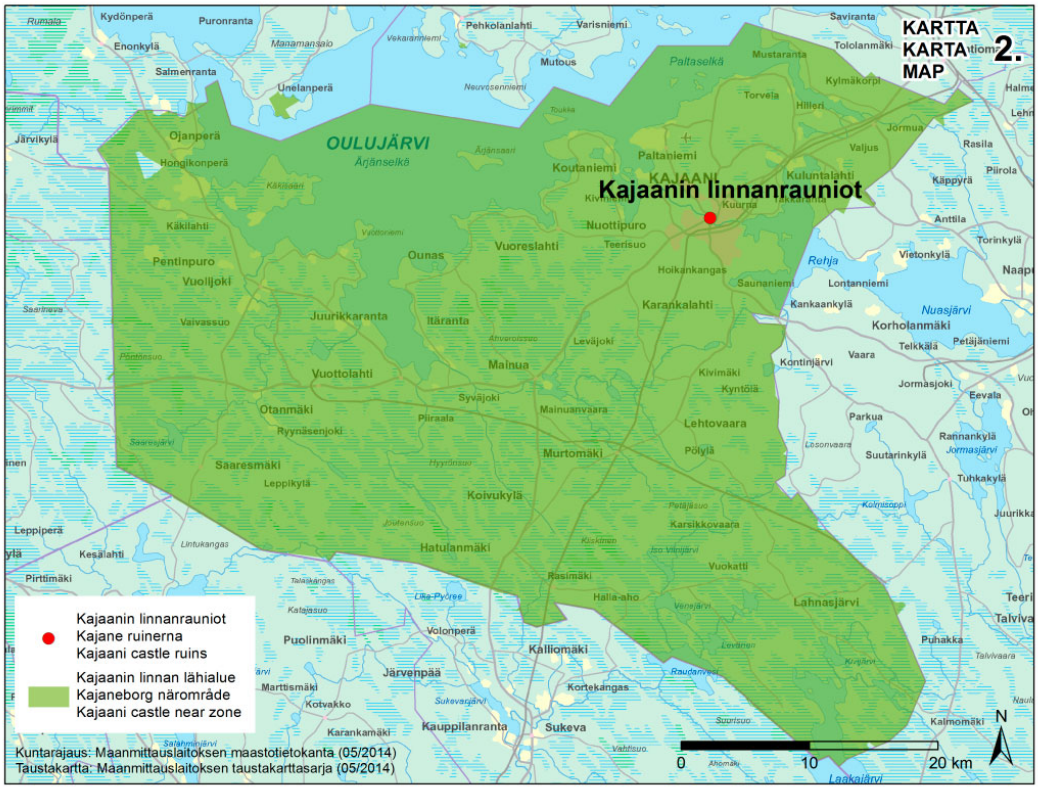

Kuva 9. Kajaanin rauniolinna ja tätä tutkimusta varten määritelty lähialue. © Metsähallitus 2015, © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

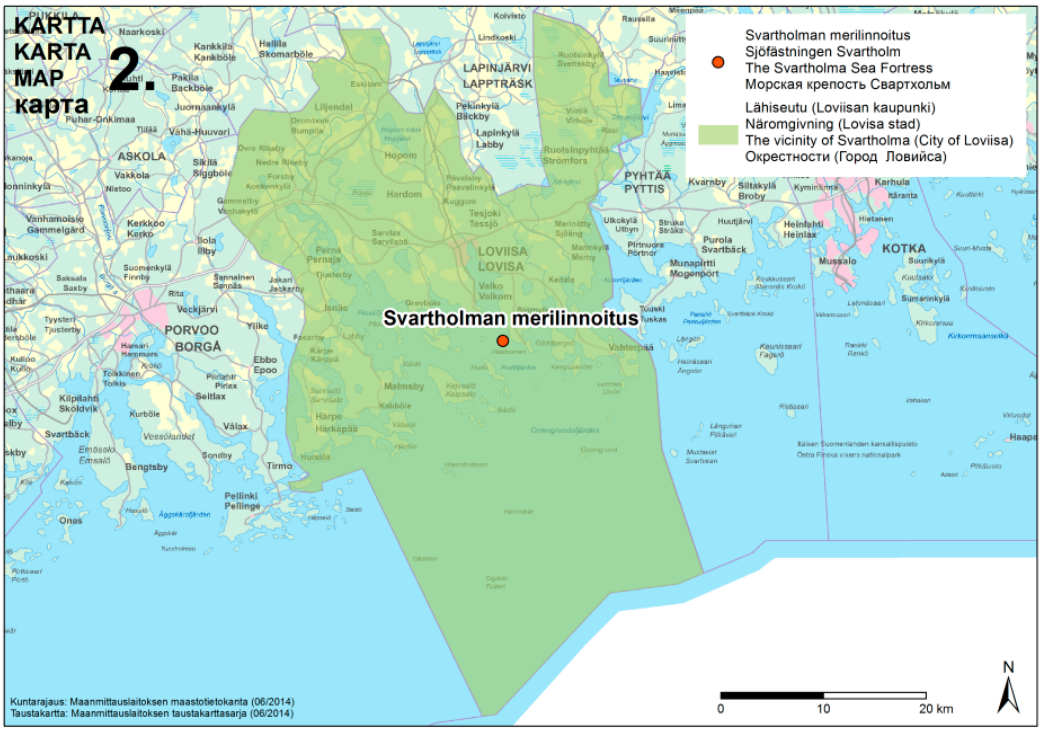

Kuva 10. Svartholman merilinnoitus ja tätä tutkimusta varten määritelty lähialue. © Metsähallitus 2015, © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

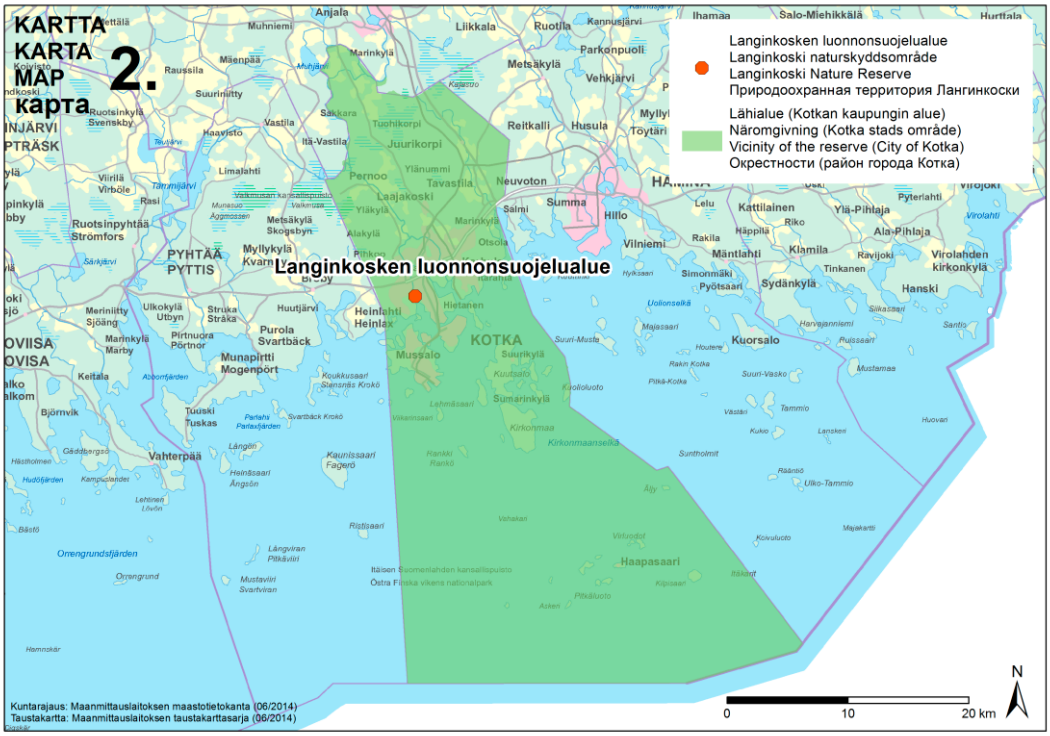

Kuva 11. Langinkosken luonnonsuojelualue ja tätä tutkimusta varten määritelty lähialue. © Metsähallitus 2015, © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Kävijätutkimusaineisto kerättiin kaikilla viidellä kohteella kesä-, heinä- ja elokuussa 2014. Aineistonkeruun perustiedot on esitetty taulukossa 2. Eniten vastauksia saatiin Langinkoskelta (715 kpl) ja vähiten Kajaanin rauniolinnalta (212 kpl). Tutkimuspäivien määrä vaihteli 23:stä 30:een (taulukko 2). Tavoitteena oli noin 30 päivää per kohde ja oletuksena oli, että haastattelija saa noin 10 vastausta päivässä. Aineistonkeruuta ei kuitenkaan päästy aloittamaan aivan kesäkuun alussa, mikä lyhensi hieman tutkimusjaksoa. Lisäksi Kuusistossa muutama päivä peruuntui haastattelijan sairastumisen vuoksi ja kolme päivää pudotettiin pois muiden päällekkäisten töiden vuoksi, kun aineistoa havaittiin kertyvän riittävästi vähemmälläkin määrällä keruupäiviä. Kajaanissa keruupäivien määrää lisättiin kesän aikana, kun havaittiin, että vastauksia ei kerry tavoitteen mukaisesti. Svartholmassa ja Langinkoskella vastauksia puolestaan kertyi odotuksia huomattavasti enemmän, minkä vuoksi päivien määrän jääminen hieman alle 30:n ei haitannut.

Keruuajat vaihtelivat aamu- ja iltapainotteisten päivien välillä, ja keruuta tehtiin myös viikonloppuisin kattavan otoksen saamiseksi. Ainoastaan Svartholmassa keruuaika oli sama läpi kesän, johtuen haastattelijan kuljetuksesta saareen Loviisan kaupungin saarioppaiden kyydillä heidän työaikojensa mukaisesti. Tämä oli kuitenkin toimiva ratkaisu, sillä oppaiden työajat on suunniteltu sen mukaan, mihin aikaan valtaosa kävijöistä vierailee saarella.

Tutkimusalueilla aineistonkeruupaikat valittiin sen mukaan, mistä ihmiset kulkevat varsinaiselle kohteelle ja takaisin, ts. mistä valtaosa kävijöistä todennäköisimmin tavoitetaan. Kohteiden pienehkön koon vuoksi varsinaisia aineistonkeruupisteitä oli jokaisella kohteella vain yksi. Käytännössä haastattelija liikkui sovitun pisteen lähiympäristössä, esimerkiksi Svartholmassa laiturien välisellä alueella, jolla kaikki saaren kävijät väistämättä kulkevat, sen mukaan, miten ihmisiä havaittiin.

Taulukko 2. Tutkimusten aineistonkeruun perustiedot.

Kohde	Keruu aika-välillä	Toteu-tuneet keruu-päivät	Vastauk-sia yh-teensä	Keruupaikka	Keruuajat	Haastattelijat
Raasepori	6.6.–30.8.	30	535 kpl	Linnanvoudin tuvan ja lippukioskin ympäristö	ap = 11–17, ip = 13–19 / 14–20	Linnea Ingman, Elin Ingman, Lisa Theman, Alisa Turunen, Maria Kokkonen
Kuusisto	10.6.–28.8.	23	441 kpl	Rauniolinnan edusta, vartijan tuvan luona	ap = 11–17, ip = 13–19	Titta Koistinen
Kajaani	5.6.–20.8.	39	212 kpl	Rauniolinnan edusta, sillan luona	ap = 11–17, ip = 14–20	Satu Sirviö
Svartholma	17.6–30.8.	26	682 kpl	Laiturien, kahvilan ja pääportin ympäristöt	11–17	Kia Olin
Langinkoski	11.6–31.8.	29	715 kpl	Keisarin kahvilan edusta	ap = 11–17, ip = 14–20	Kia Olin

Raaseporissa aineistonkeruu ostettiin yhteistyöyrittäjä Linnanvoudin tuvalta, joka pitää kahvilaravintolaa rauniolinnan vieressä ja vastaa linnan lipunmyynnistä. Yrityksen työntekijät saivat perehdytyksen tutkimukseen, minkä jälkeen he hoitivat itsenäisesti haastattelut ohjeiden mukaan. Muilla kohteilla aineistonkeruut suorittivat Metsähallituksen työntekijät. Svartholman ja Langinkosken aineistonkeruun teki sama henkilö, minkä vuoksi keruupäivät soviteltiin limittäin ja työvuorolistaan sopivaksi. Lisäksi huomioitiin mm. päivät, joina vesibussi ajaa Svartholmaan, jolloin saarella on runsaammin kävijöitä.

Tutkimuksessa käytettiin Metsähallituksen vakiomuotoista kävijätutkimuslomaketta, joka muokattiin historiakohteille ja kohdekohtaisesti sopivaksi (liitteet 27–31). Kysymyslomakkeissa Raaseporin, Kajaanin ja Kuusiston rauniolinnoista käytettiin nimitystä linnanraunio. Vakiolomaketta ja -menetelmiä käytettäessä tutkimus on vertailukelpoinen Metsähallituksen muiden vastaavien tutkimusten kanssa (Kajala ym. 2009). Samalla menetelmällä voidaan myöhemmin kerätä samoista kohteista uutta aineistoa ja tarkastella näin kohteiden käytössä tapahtuneita muutoksia.

Koska tutkimuskohteet siirtyivät Metsähallituksen hoitoon vasta vuoden 2014 alusta, haluttiin tutkimuksella selvittää tavanomaista tarkemmin kävijöiden tyytyväisyyttä kohteiden palvelutasoon ja rakenteisiin. Lisäkysymyksellä selvitettiin, kaipaavatko kävijät kohteille lisää palveluja tai rakenteita nykyisten rinnalle ja jos kaipaavat, niin millaisia. Avoimet kehitysehdotukset ovat arvokasta tietoa, kun kohteiden käyttöä kehitetään lähivuosina. Vastaavanlaista kysymystä käytettiin onnistuneesti Sipoonkorven kävijätutkimuksessa vuonna 2009, jolloin alueen perustaminen kansallispuistoksi oli selvityksen alla ja eri vaihtoehtoja alueen kehittämiseksi tarkasteltiin (von Boehm 2010).

Kaikki viisi tutkimuskohdetta ovat historiallisesti merkittäviä paikkoja: keski- ja myöhäiskeskiaikaisia rauniolinnoja, Svartholman ruotsalainen merilinnoitus ja Venäjän keisarin kesänviettopaikka Langinkoskella. Kohteiden historiallisen luonteen oletettiin olevan yksi merkittävä syy käyntiin, minkä vuoksi tutkimuksen yhteydessä haluttiin selvittää tarkemmin, millaisia merkityksiä kohteilla muinaisjäännöksenä on kävijöille. Tätä varten laadittiin uusi kysymys, jota käytettiin kaikilla viidellä kohteella (kysymys 18, ks. tutkimuslomakkeet, liitteet 27–31). Näin pystytään myös vertailemaan kohteiden välisiä eroja.

Tarvittavien otantapäivien määrä ja keruuaikataulut arvioitiin oletuksella, että yhden keruupäivän aikana saadaan noin 10 vastausta. Koska tutkimuskohteilla ei entuudestaan ollut kävijälaskureita, käytettiin keruusuunnittelun apuna henkilöstön ja paikallisten toimijoiden tietämystä kohteiden kävijävirroista sekä kansallispuistojen ja muiden Metsähallituksen kohteiden kävijätutkimusten tietoja. Keruupäivien satunnainen sijoittuminen keruukaudelle varmistettiin arpomalla, samoin aamu- ja iltapäiväajat. Arvonnan jälkeen varmistettiin, että lomakauden ulkopuolella keruupäiviin tuli mukaan myös viikonloppuja, sillä esitietojen perusteella kävijävirtojen oletettiin painottuvan viikonlopuille. Otantakehikko on esitetty taulukossa 3.

Ennen tutkimuksen alkua päätettiin, että tarvittaessa keruupäivien suhteen voidaan olla joustavia. Esimerkiksi erittäin huonon sään osuessa kohdalle voitaisiin aikatauluja tarvittaessa muuttaa tutkimuksen edetessä. Muutaman kerran keruuaikoja vaihdettiin haastattelijan sairastumisten (Kuusisto) tai muiden tehtävien (Kuusisto, Langinkoski, Svartholma) vuoksi sekä erittäin huonon sään takia (Kajaani). Liitteessä 1 on esitetty toteutunut aineiston keruuaikataulu.

Otoksiin poimittiin kaikki tutkimuskohteissa vierailevat 15 vuotta täyttäneet henkilöt saapumistai tapaamisjärjestyksessä sitä mukaa kuin haastattelijat vapautuivat aiemmin saapuneiden kävijöiden haastattelemisesta. Haastattelupaikat sijoitettiin tutkimuskohteiden keskeisiin solmukohtiin, joista lähes kaikki kävijät kulkivat ohitse poistuessaan tai liikkuessaan alueella. Raaseporissa, Kuusistossa, Kajaanissa ja Langinkoskella haastattelijat pysäyttivät kävijät heidän ollessaan poistumassa alueelta. Svartholmassa puolestaan poistumispaikkoja, eli laitureita, oli kaksi, minkä vuoksi haastattelija liikkui laiturien ja niiden välisen kulkureitin alueella. Moni kävijä vietti aikaa saaren vierasvenelaiturin viereisen kahvilan terassilla ja vastasi mielellään samalla kyselyyn, minkä vuoksi haastattelija päivysti osan aikaa myös kahvilan läheisyydessä.

Kävijöiden vastausinnokkuutta pyrittiin kaikilla kohteilla, Kajaania lukuun ottamatta, lisäämään tarjoamalla kiitoksena kahvilipuke, jolla sai kahvin, teen tai mehun maksutta alueen kahvilasta. Lisäksi Raaseporissa, Svartholmassa ja Langinkoskella, joissa kahvila oli aivan keruupaikan vieressä, kävijöille vinkattiin, että kyselyyn voi vastata kahvilan terassilla istuskellen samalla kun juo kahvia. Tämä osoittautui hyväksi tavaksi. Samalla osa kävijöistä, jotka muuten eivät olisi käyneet kahvilla, tutustuivat kohteiden yrittäjien palveluihin. Raaseporissa rauniolinnan vieressä toimii kahvila-ravintola Linnanvoudin tupa, Svartholmassa Café Svartholm ja Langinkoskella kesällä 2014 aloittanut Langinkosken kahvila. Kuusistossa kahvilipukkeella sai juoman läheisestä Kuusiston taidekartanon kahvilasta, joka oli monelle rauniolinnan kävijöistä entuudestaan tuntematon paikka. Kävijätutkimuksella saatiin näin samalla lisättyä tietoa kohteiden palveluista. Kajaanin rauniolinnalla tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole kahvilaa, minkä vuoksi siellä kävijöille tarjottiin mahdollisuutta osallistua tuotepalkintojen arvontaan. Keruukauden jälkeen yhteystietonsa jättäneiden vastaajien kesken arvottiin kirjapalkintoja.

Toisinaan kävijät olivat kiireisiä tai hyvin lyhytaikaisesti käymässä alueella eivätkä siksi halunneet jäädä vastaamaan kyselyyn. Tällöin kävijälle saatettiin tarjota vastauslomaketta palautuskuorineen mukaan ja pyytää, että hän vastaisi kyselyyn kotona paremmalla ajalla ja palauttaisi täytetyn lomakkeen postitse. Eniten postivastauksia saatiin Kuusistosta (34 kpl, 8 %) ja Svartholmasta (18 kpl, 3 %). Kajaanista saatiin postitse 8 lomaketta (4 %) ja Langinkoskelta 4 kappaletta (1 %). Raaseporissa kävijöille ei tarjottu kotona vastaamismahdollisuutta.

Taulukko 3. Tutkimuksen otantakehikko.

Kohde	Kohderyhmä	Arvioitu vuotuinen kävijämäärä tutkimuksen käynnistysvaiheessa	Havaintoja (tavoite)	Keruupäiviä (tavoite)
Raaseporin rauniolinna	Kaikki kävijät (linna ja sen ympäristö)	30 000–50 000	300	30
Kuusiston rauniolinna	Kaikki kävijät (linna ja sen ympäristö, sis. kartano ja Kappelinmäki)	20 000 Huom: Kuusistonlahdella n. 4 500 kävijää, lähinnä lintutornissa.	300	30
Kajaanin rauniolinna	Kaikki kävijät	Ei ennakkotietoa. Arvio 10 000 käyntiä vuodessa.	300	30
Svartholman merilinnoitus	Kaikki kävijät	Museossa n. 5 000, saarella yhteensä ainakin kaksinkertainen määrä eli vähintään 10 000	300	30
Langinkosken keisarillinen kalastusmaja	Kaikki kävijät (museo ja luonnonsuojelualue)	40 000 (luonnonsuojelualue mukaan lukien)	300	30
Yhteensä		**Noin 120 000**	**1 500**	**150**

Kohdekohtainen tavoitemäärä vastauksille oli 300 vastausta koko keruukaudelta. Neljällä tutkimuskohteella tavoitemäärä ylittyi reilusti, kun taas Kajaanin rauniolinnalla vastausmäärä jäi lisätyistä keruupäivistä huolimatta 212 vastaukseen. Langinkoskella ja Svartholmassa vastauksia saatiin jopa yli kaksi kertaa tavoitemäärän (taulukko 2). Haastattelijoita oli ohjeistettu lopettamaan keruupäivä kesken, jos vastauksia kyseiseltä päivältä oli saatu 40. Tällä haluttiin varmistaa, ettei yksittäinen päivä painotu tuloksissa liikaa. Kajaania lukuun ottamatta muilla kohteilla tällaisia päiviä oli useampia. Kaikilla tutkimuskohteilla lomakausi juhannuksesta heinäkuun loppuun oli vilkkainta sesonkia, jolloin myös vastauksia kertyi suhteessa eniten. Svartholmassa ja Langinkoskella aineistoa kertyi lisäksi melko runsaasti vielä elokuussakin.

Kajaanissa kylmät ja sateiset kesä- ja heinäkuun päivät vaikuttivat kävijöiden ja sitä myöten kertyneiden vastausten vähäiseen määrään. Lisäksi elokuussa lomakauden päätyttyä ja matkailijoiden vähennyttyä käynnit raunioilla vähentyivät merkittävästi. Vastausten määrää yritettiin kasvattaa lisäämällä alkuperäisen 30 keruupäivän tueksi 9 lisäpäivää. 13 keruupäivänä saatiin vain 0–2 vastausta ja parhaimpinakin päivinä vain 13–14 vastausta. Lisäksi kävijöiden viipymä pienellä linnasaarella on tyypillisesti hyvin lyhyt, minkä vuoksi osa kävijöistä ei halunnut käyttää suurta osaa käynnistään lomakkeen täyttämiseen.

Kävijätutkimuksiin osallistuneille tarjottiin vastaamisen avuksi kahta karttaa, jotka oli liimattu kirjoitusalustan molemmin puolin. Kartassa 1 (kuvat 2–6) oli kyseisen tutkimuskohteen (Raaseporin, Kuusiston ja Kajaanin rauniolinnat sekä Svartholman linnoitus ja Langinkosken luonnonsuojelualue) alue palveluineen ja paikannimineen ja kartassa 2 (kuvat 7–11) kohteen lähialue, joka käsitti kyseisen kohteen sijaintikunnan (Raasepori, Kaarina, Kajaani, Loviisa ja Kotka). Jokaiselle haastateltavalle kerrottiin ohjeet vastauslomakkeen täyttämiseen, minkä lisäksi ohjeet löytyivät myös lomakkeelta. Vastaajat täyttivät lomakkeen itse haastattelupaikalla muutamaa yksittäistä vastaajaa lukuun ottamatta. Heitä haastattelija avusti täyttämällä lomakkeen haastateltavan vastauksien mukaisesti (Raasepori 1 kpl, Kuusisto 4 kpl, Kajaani 4 kpl, Svartholma 4 kpl, Langinkoski 7 kpl). Haastattelijoilla oli keruuvarustuksessa tarjolla lukulasit iäkkäämmille vastaajille.

Jokaiselta keruupäivältä pidettiin keruupäiväkirjaa, johon kirjattiin sääolot, keruun kesto, kerättyjen lomakkeiden lukumäärä sekä muita huomioitavia asioita, kuten vastaamisesta kieltäytyjät. Yleisimmät syyt kieltäytymiseen kaikilla tutkimuskohteilla olivat kiire, kiinnostuksen puute, yksi seurueesta vastaa jo, jolloin muut eivät viitsi, sekä lapset tai koirat, jotka eivät jaksa odottaa paikallaan vastaamisen ajan. Myös sade ja toisaalta heinäkuun helteet aiheuttivat kieltäytymisiä. Al-

kukesästä kaikilla kohteilla ei ollut tarjolla kieliversioita, minkä vuoksi ulkomaalaiset turistit eivät pystyneet vastaamaan kyselyyn.

Koska kohteet ovat pienialaisia etenkin kansallispuistoihin verrattuna, myös viipymä kohteessa on monella kävijällä melko lyhyt. Esimerkiksi Kajaanin linnarauniolla ja Langinkoskella moni kävijä vain piipahtaa koiran kanssa tai muuten osana ulkoiluaan. Sen vuoksi kyselyyn vastaamiseen menevä aika (5–15 min) suhteessa koko kohteella vierailuun koettiin välillä niin pitkäksi, ettei kyselyä haluttu jäädä täyttämään. Kajaanissa lapsiperheet olivat haastattelijan havaintojen perusteella tärkein kävijäryhmä, mutta heitä oli hyvin vaikea saada vastaamaan: linnasaarella olon aikana lapsia on pakko valvoa ja pois lähtiessä lapset ovat väsyneitä tai nälkäisiä, jolloin vanhemmilla on kiire kotia kohti. Tämä joukko on siten vastauksissa aliedustettuina.

Kyselylomakkeita oli käytettävissä kaikilla viidellä tutkimuskohteella suomen-, ruotsin- ja englanninkielisinä. Lisäksi Raaseporissa, Kuusistossa, Svartholmassa ja Langinkoskella oli tarjolla venäjänkielinen lomake, sillä kohteissa tiedettiin käyvän venäläisiä matkailijoita, joilla englanninkieli ei usein riitä kyselyyn vastaamiseen. Näin varmistettiin, että myös venäläisten matkailijoiden näkemykset saadaan mukaan vastausaineistoon. Siitä huolimatta Langinkoskella haastattelija koki, että haastattelijan venäjänkielen taito olisi osin lisännyt venäläisten kävijöiden vastaushalukkuutta. Lomakkeella oli kuitenkin täyttöohjeet venäjäksi, joten osan kanssa kohtaaminen hoitui hyvin englanniksi tai elekielellä ja lomakkeen ohjeiden avulla täyttäminen sujui hyvin itsenäisesti. Venäjänkielisten lomakkeiden sisällön käänsi Metsähallituksen työntekijä Natalia Gudym. Kyselylomakkeesta oli olemassa pohja venäjäksi, mutta siinä havaittiin olevan virheitä. Samalla korjattiin yhteinen lomakepohja sekä lisättiin historiallisten kohteiden erilliset kysymykset ja neljän kohteen kohdekohtaiset muotoilut venäjänkielisiin lomakkeisiin.

Tutkimusten suunnittelu- ja käynnistämisaikataulun tiukkuudesta johtuen kieliversiot saatiin käyttöön vasta kesäkuun puolivälin jälkeen, joten keruujakson alussa ei pystytty haastattelemaan ulkomaalaisia kävijöitä. Lomakkeiden kieliversioissa havaittiin pieniä virheitä kesäkuun loppupuolella: osassa lomakkeista puuttui yksittäisiä vastausvaihtoehtoja kysymyksessä 10a ja kahteen kieliversioon oli kiireisen valmisteluvaiheen myötä jäänyt toisen kohteen nimi yksittäiseen kohtaan. Nämä virheet korjattiin heti, kun ne huomattiin. Tämän vuoksi muutama kysymyksen 10a alakohtien vastauksista jäi alkukesästä saamatta, kun kyseiset kohdat puuttuivat lomakkeista. Lisäksi parissa lomakkeessa väärä kohteen nimi on yksittäisen kysymyksen kohdalla kenties hämmentänyt vastaajaa. Lomakkeiden puutteiden ei kuitenkaan arvioitu aiheuttaneen erityistä virhettä kysymyksen 10a tuloksiin, sillä kesäkuun aikana ulkomaalaisia vastaajia oli kokonaisuudessaan vähän. Heinä-elokuussa, kun ulkomaalaisten matkailijoiden osuus oli suurempi, oli lomakkeet saatu korjattua.

Vastauksista 70–100 % saatiin kohteesta riippuen suomeksi (taulukko 4). Hieman yllättäen Kajaanissa lomakkeen kieliversioille ei ollut lainkaan kysyntää, vaan kaikki vastaajat olivat suomenkielisiä. Svartholmassa oli eniten ruotsinkielisiä vastaajia (28 %) ja Raaseporissa toiseksi eniten (19 %). Molemmat kaupungit ovat kaksikielisiä, joten ruotsinkielisten vastaajien suuri osuus oli odotettua. Todellisuudessa ruotsinkielisten osuus kävijöistä lienee tätäkin suurempi: osa kaksikielisistä kävijöistä on oletettavasti vastannut suomenkieliseen lomakkeeseen aloitettuaan keskustelun haastattelijan kanssa suomeksi, jolloin ruotsinkielisyys ei ole käynyt ilmi eikä haastattelija ole siksi tarjonnut ruotsinkielistä lomaketta.

Määrällisesti eniten englanninkielisiä lomakkeita kului Langinkoskella (37 kpl, 5 %) ja Raaseporissa (31 kpl, 6 %). Eniten venäjänkielisiä kävijöitä oli odotetusti Langinkoskella, joka on venäläisille tärkeä matkailukohde Kaakkois-Suomessa. Venäjäksi vastasi siellä 7 % vastaajista (53 kpl). Venäläisiä kävijöitä oli todellisuudessa Langinkoskella huomattavasti enemmänkin, mutta he olivat yleensä liikkeellä ryhmänä, jolla oli tiivis aikataulu ja oma tilausbussi. Lyhyen vierailuajan

vuoksi moni ei siten ehtinyt jäädä vastaamaan kyselyyn. Svartholmassa, Raaseporissa ja Kuusistossa venäjänkielisten lomakkeiden osuus oli alle 10 kappaletta per kohde.

Taulukko 4. Eri kieliversioiden vastausmäärät.

Lomakkeen kieli	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Suomi	397	74	410	93	212	100	476	70	611	85
Ruotsi	102	19	3	1			190	28	14	2
Englanti	31	6	19	4			8	1	37	5
Venäjä	5	1	9	2			8	1	53	7
Yhteensä	**535**	**100**	**441**	**100**	**212**	**100**	**682**	**100**	**715**	**100**

Tutkimusta tehtäessä havaittiin, että kyselylomakkeiden (ks. liitteet 27–31, suomenkieliset lomakkeet) toimivuutta tulisi pohtia muutaman kysymyksen kohdalla:

- Kokonaisuudessaan osa vastaajista piti lomaketta liian pitkänä ja raskaana. Vastaajista osa koki myös, että lähes samoja asioita kysyttiin lomakkeella moneen kertaan, mikä aiheutti turhautumista.

- Kysymys 10a (arvio palveluiden ja rakenteiden laadusta) oli monelle raskas, eikä siihen välttämättä aina vastattu ajatuksella tai siihen jätettiin osittain vastaamatta.

- Kysymys 13 (rahankäyttö) aiheutti niin ikään monessa vastaajassa hieman epävarmuutta. Monesti, vaikka paikalle oli saavuttu autolla ja eväitä saattoi olla mukana, vastattiin, ettei rahaa oltu käytetty.

Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen asiakasseurantatietojen hallintaan käytettävään ASTA-tietojärjestelmään. Tallennuksen suorittivat Kia Olin (Svartholma, Langinkoski, Kuusisto), Titta Koistinen (osa Kuusiston vastauksista), Satu Sirviö (Kajaani) ja Sirkku Kostet (Raasepori). Venäjänkielisten lomakkeiden avoimet vastaukset käänsi venäjästä suomeksi Tuula Pohjalainen.

Tallennusvaiheessa hylättiin yksittäisiä vastauslomakkeita, joissa oli täytetty ainoastaan pari kohtaa ja pääosin lomake oli jätetty tyhjäksi. Pääsääntönä oli, että puutteellisesti täytetyt lomakkeetkin tallennetaan, koska ne lisäävät täytettyjen kysymysten vastausmääriä ja siten niiden tulosten luotettavuutta. Yksittäisten kysymysten kohdalla tallentajat joutuivat hylkäämään muutamia vastauksia, joissa vastaaja oli selvästi vastannut piloillaan. Esimerkiksi kysymyksessä 17 koskien käynnin terveys- ja hyvinvointivaikutuksia rahaksi muutettuna ei ”miljoonia euroja” hyväksytty vastaukseksi. Raaseporin tutkimuksen osalta havaittiin tallennuksen jälkeen raporttia kirjoittaessa, että kolme vastaajaa oli alle 15-vuotiaita, joka oli tutkimukseen osallistumisen alaikäraja. Koska tällaisia lomakkeita oli vain kolme, päätettiin vastaukset kuitenkin hyödyntää eikä niitä poistettu aineistosta.

Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet):

- Moodi on tyyppiarvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta, ja 75 %:n prosenttipiste sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisten vaikutusten laskemiseen käytettiin Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen (2009) kehittämää laskentamallia, joka on osa Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmää. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskemisessa käytetään ASTAan tallennettuja tietoja kävijöistä ja heidän rahankäytöstään sekä alueen vuotuista käyntimäärää. Laskentaa varten kaikki Metsähallituksen hoidossa olevat alueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Kaikki tämän tutkimuksen kohteet kuuluvat tässä tarkastelussa luokkaan taajama/tiheä asutus. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyyssuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita. Kertoimet päivitettiin vuonna 2014 (Vatanen & Kajala 2015).

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Raaseporin kävijätutkimukseen vastanneista 49 % oli miehiä ja 51 % naisia. Miesten keski-ikä oli noin 43,5 vuotta ja naisten lähes sama, 42,9 vuotta (taulukko 5). Vanhimmat vastaajat olivat 83-vuotias mies ja 86-vuotias nainen. Suurin kävijäryhmä oli 35–44-vuotiaat (26 %). Vastanneista 56 %:lla oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto ja 37 %:lla ammattikoulu- tai opistotason koulutus (taulukko 6).

Kuusistossa miehiä oli 45 % ja naisia 55 % vastaajista. Keski-ikä oli miehillä ja naisilla sama, hieman yli 45 vuotta (taulukko 5). Vanhin miesvastaaja oli 80-vuotias ja vanhin naisvastaaja 82-vuotias. Suurin kävijäryhmä oli 45–54-vuotiaat (25 %). Yliopisto- tai korkeakoulututkinto oli hieman yli puolella vastaajista (54 %) ja ammattikoulu- tai opistotason koulutus oli 38 %:lla (taulukko 6).

Kajaanin rauniolinnan vastaajissa oli naisia huomattavasti enemmän (62 %) kuin miehiä (38 %). Naiset olivat keski-iältään hieman alle 40 vuotta, kun taas miesten keski-ikä oli noin kahdeksan vuotta korkeampi (48 vuotta) (taulukko 5). Niukasti suurin kävijäryhmä oli 55–64-vuotiaat, mutta 35–44- ja 15–24-vuotiaiden ryhmissä oli kävijöitä lähes yhtä paljon (21 % ja 20 %). Vanhin vastaaja oli 77-vuotias mies. Hieman vajaalla puolella (49 %) Kajaanin kävijöistä oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto ja 22 %:lla opistotasoinen tutkinto (taulukko 6). Lopuista vastaajista 19 %:lla oli ammattikoulututkinto ja 11 %:lla ei ollut ammatillista koulutusta.

Svartholman saaren kävijöistä oli miehiä 51 % ja naisia 49 %. Keski-ikä oli sekä miehillä että naisilla hieman yli 46 vuotta (taulukko 5). Iäkkäin vastaaja oli 81-vuotias. Suurimmat kävijäryhmät olivat 35–44- ja 45–54-vuotiaat (24 % kumpikin). Vastaajista naiset olivat keskimäärin miehiä koulutetumpia: 75 %:lla naisista oli vähintään opistotason koulutus, kun taas miehillä vastaava luku oli 57 % (taulukko 6). Ammattikoulun oli käynyt 26 % vastaajista, ja 8 %:lla ei ollut ammatillista koulutusta.

Langinkosken luonnonsuojelualueen kävijöistä 41 % oli miehiä ja 59 % naisia. Kävijöiden keski-ikä oli noin 40 vuotta (taulukko 5). Miesten ja naisten välillä ei ollut keski-iän suhteen merkittävää eroa. Suurimmat kävijäryhmät olivat 45–54- ja 55–64-vuotiaat (24 % kumpikin). Vanhimmat vastaajat olivat 82-vuotiaita. Hieman yli puolella (51 %) vastanneista oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto ja 44 %:lla joko opisto- tai ammattikoulututkinto (taulukko 6).

Raaseporissa ja Svartholmassa vastaajissa oli miehiä ja naisia suunnilleen yhtä paljon. Kuusistossa ja Langinkoskella naisia oli jonkin verran enemmän ja Kajaanissa naisvastaajia oli selvästi miehiä enemmän, 62 %. Vastaajien keski-iät tutkimuskohteilla vaihtelivat 43:stä hieman yli 49 vuoteen. Keskimäärin iäkkäimpiä olivat Langinkosken kävijät ja nuorimpia Kajaanin rauniolinnalla käyneet. Kajaanissa naiset olivat keskimäärin selvästi miehiä nuorempia, muilla kohteilla sen sijaan sukupuolten keski-iät olivat hyvin lähellä toisiaan. Myös iäkkäimmät vastaajat olivat Kajaanissa nuorimpia (76 ja 77 vuotta), muilla kohteilla vanhimpien vastaajien iät vaihtelivat 80:n ja 86 vuoden välillä.

Koulutuksen suhteen eri kohteiden kävijöiden jakaumat olivat melko samanlaisia. Suurin ero kohteiden välillä vastaajien koulutustaustassa oli ylemmän yliopisto- ja korkeakoulututkinnon kohdalla: Raaseporissa, Kuusistossa ja Langinkoskella näiden vastaajien osuus oli 31–32 %, kun taas

Kajaanissa ja Svartholmassa vastaava osuus oli 22 %. Naiset olivat kaikilla kohteilla keskimäärin korkeammin koulutettuja kuin miehet.

Taulukko 5. Vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja.

	Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Raasepori				
(n = 521)	Keski-ikä	43,57	42,91	43,23
	län keskihajonta	14,98	15,64	15,31
	Minimi-ikä	13	12	12
	Maksimi-ikä	83	86	86
	Moodi	35	37	35
	Mediaani	41	41	41
Kuusisto	**Ikä**	**Mies**	**Nainen**	**Kaikki**
(n = 434)	Keski-ikä	45,21	45,29	45,26
	län keskihajonta	13,65	15,28	14,55
	Minimi-ikä	17	16	16
	Maksimi-ikä	80	82	82
	Moodi	35	49	49
	Mediaani	45	45	45
Kajaani	**Ikä**	**Mies**	**Nainen**	**Kaikki**
(n = 204)	Keski-ikä	48,09	39,89	42,99
	län keskihajonta	14,90	15,79	15,93
	Minimi-ikä	17	15	15
	Maksimi-ikä	77	76	77
	Moodi	57	21	21
	Mediaani	50	37	43
Svartholma	**Ikä**	**Mies**	**Nainen**	**Kaikki**
(n = 665)	Keski-ikä	46,63	46,14	46,39
	län keskihajonta	13,90	14,27	14,07
	Minimi-ikä	16	16	16
	Maksimi-ikä	81	80	81
	Moodi	49	61	49
	Mediaani	47	46	46
Langinkoski	**Ikä**	**Mies**	**Nainen**	**Kaikki**
(n = 690)	Keski-ikä	50,39	48,50	49,29
	län keskihajonta	14,22	14,68	14,51
	Minimi-ikä	17	15	15
	Maksimi-ikä	82	82	82
	Moodi	46	57	57
	Mediaani	52	49	50

Taulukko 6. Vastanneiden ammatillinen koulutus.

Raasepori	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	47	19	38	15	86	17
Opistotasoinen tutkinto	43	17	60	23	103	20
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	55	22	65	25	121	24
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	84	34	78	30	163	32
Ei ammatillista tutkintoa	17	7	21	8	38	7
Yhteensä	**246**	**100**	**262**	**100**	**511**	**100**

Kuusisto	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	41	21	25	11	66	15
Opistotasoinen tutkinto	44	23	57	24	101	23
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	33	17	62	26	95	22
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	56	29	81	34	137	32
Ei ammatillista tutkintoa	18	9	13	5	31	7
Yhteensä	**192**	**100**	**238**	**100**	**430**	**100**

Kajaani	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	16	21	22	18	38	19
Opistotasoinen tutkinto	20	26	24	19	44	22
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	16	21	39	31	55	27
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	16	21	29	23	45	22
Ei ammatillista tutkintoa	10	13	11	9	22	11
Yhteensä	**78**	**100**	**125**	**100**	**204**	**100**

Svartholma	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	113	33	58	18	172	26
Opistotasoinen tutkinto	71	21	105	32	176	26
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	50	15	64	20	114	17
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	72	21	74	23	147	22
Ei ammatillista tutkintoa	32	9	24	7	56	8
Yhteensä	**338**	**100**	**325**	**100**	**665**	**100**

Langinkoski	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	63	22	72	18	135	19
Opistotasoinen tutkinto	70	24	101	25	172	25
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	59	20	77	19	136	20
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	80	27	133	33	213	31
Ei ammatillista tutkintoa	19	7	22	5	41	6
Yhteensä	**291**	**100**	**405**	**100**	**697**	**100**

Raaseporissa vastanneista kotimaisia matkailijoita oli 80 % ja paikallisia kävijöitä Raaseporin kaupungin alueelta 12 % (taulukko 7). Kotimaisista kävijöistä suurin osa tuli pääkaupunkiseudulta (Helsinki, Espoo, Vantaa yhteensä 39 %) ja sieltä etenkin Helsingistä (21 %) (kuva 12). Edellä mainittujen lisäksi seuraavaksi eniten kävijöitä oli Raaseporin lisäksi Tampereelta (5 %), Turusta (4 %) sekä Lohjalta ja Vihdistä (molemmista 3 %). Kotimaisia kävijöitä oli kaikkiaan 69 paikkakunnalta. Ulkomaisia kävijöitä oli 8 % kaikista vastanneista ja heitä saapui eniten Ruotsista (2 %) (liite 2). Kaukaisimmat vastaajat olivat Australiasta ja Uudesta-Seelannista.

Kuusiston vastaajista oli kotimaisia matkailijoita 78 % ja paikallisia kaarinalaisia kävijöitä 16 % (taulukko 7). Kotimaisista kävijöistä yli kolmasosa (34 %) tuli Turusta ja 15 % pääkaupunkiseudulta (Helsinki, Espoo, Vantaa) (kuva 12). Kotimaisia kävijöitä oli kaikkiaan 56 paikkakunnalta. Ulkomaisten kävijöiden joukossa (6 % kaikista vastanneista) eniten kävijöitä oli Venäjältä, Saksasta, Kanadasta ja Sveitsistä (kaikista 1 %) (liite 3).

Kajaanissa oli kotimaisia matkailijoita 68 % ja paikallisia kävijöitä Kajaanin kaupungin alueelta lähes kolmannes (30 %) (taulukko 7). Heidän lisäkseen vastaajia oli erityisesti Oulusta (7 % kotimaisista vastaajista) ja pääkaupunkiseudulta (Helsinki, Espoo, Vantaa yhteensä 13 %) (kuva 12). Kotimaisia kävijöitä oli kaikkiaan 56 paikkakunnalta. Ulkomaisia kävijöitä oli 2 % ja he olivat Ranskasta, Unkarista, Norjasta ja Tšekistä (liite 4).

Svartholmassa oli kotimaisia matkailijoita 65 % ja paikallisia Loviisassa asuvia vastaajia vajaa kolmasosa (31 %) (taulukko 7). Helsingistä oli 17 % ja naapurikaupungista Porvoosta 11 % kotimaisista vastaajista (kuva 12). Espoosta ja Vantaalta tuli molemmista 5 % kotimaisista kävijöistä ja Kotkasta 4 %. Kotimaisia kävijöitä oli kaikkiaan 54 paikkakunnalta. Ulkomaalaisia kävijöitä oli 4 % kaikista vastanneista ja he olivat useimmin Ruotsista tai Venäjältä (molemmista 1 %) (liite 5).

Langinkoskella vastanneista oli kotimaisia matkailijoita 47 % ja paikallisia kävijöitä Kotkan kaupungin alueelta 38 % (taulukko 7). Kotimaisista kävijöistä kotkalaisten osuus on 45 % ja pääkaupunkiseudulta saapui lähes viidennes (Helsinki, Espoo, Vantaa yhteensä 19 %) (kuva 12). Kävijöitä oli myös Haminasta (4 % kotimaisista kävijöistä) ja Kouvolasta (3 %). Loput 29 % vastaajista olivat eri puolilta Suomea. Kotimaisia kävijöitä oli kaikkiaan 60 paikkakunnalta. Ulkomaalaisia oli Langinkosken kävijöistä 15 % (taulukko 7). Suurin ulkomaalainen kävijäryhmä olivat venäläiset matkailijat (6 % kaikista vastanneista) (liite 6). Moni venäläisryhmä jäi lisäksi tavoittamatta, sillä heidän vierailuaikataulunsa Langinkoskella oli tyypillisesti tiukka eikä aikaa kyselyn täyttämiseen usein ollut.

Tutkimuskohteista Raasepori ja Kuusisto ovat selkeimmin kotimaisia matkailukohteita, niissä kotimaisia matkailijoita oli 80 % ja 78 % kaikista vastanneista. Langinkoski puolestaan on selvästi kansainvälisin kohde (ulkomaalaisia 15 % vastanneista) ja ainoa, jossa venäläisten matkailijoiden osuus on merkittävä. Toisaalta se on myös tutkimuskohteista vahvimmin paikallisten kohde, sillä 38 % kaikista vastaajista oli kotkalaisia. Kaikilla kohteilla kävijöitä oli hyvin monelta paikkakunnalta vaihdellen Svartholman 54 kunnasta Raaseporin 69 kuntaan.

Taulukko 7. Vastanneiden luokittelu asuinkunnan ja kotimaan perusteella.

Raasepori	Kpl	%
Paikallinen asukas	61	12
Kotimainen matkailija	410	80
Ulkomainen matkailija	40	8
Yhteensä	**511**	**100**
Kuusisto	**Kpl**	**%**
Paikallinen asukas	70	16
Kotimainen matkailija	338	78
Ulkomainen matkailija	28	6
Yhteensä	**436**	**100**
Kajaani	**Kpl**	**%**
Paikallinen asukas	61	30
Kotimainen matkailija	140	68
Ulkomainen matkailija	5	2
Yhteensä	**206**	**100**
Svartholma	**Kpl**	**%**
Paikallinen asukas	209	31
Kotimainen matkailija	434	65
Ulkomainen matkailija	25	4
Yhteensä	**668**	**100**
Langinkoski	**Kpl**	**%**
Paikallinen asukas	269	38
Kotimainen matkailija	328	47
Ulkomainen matkailija	102	15
Yhteensä	**699**	**100**

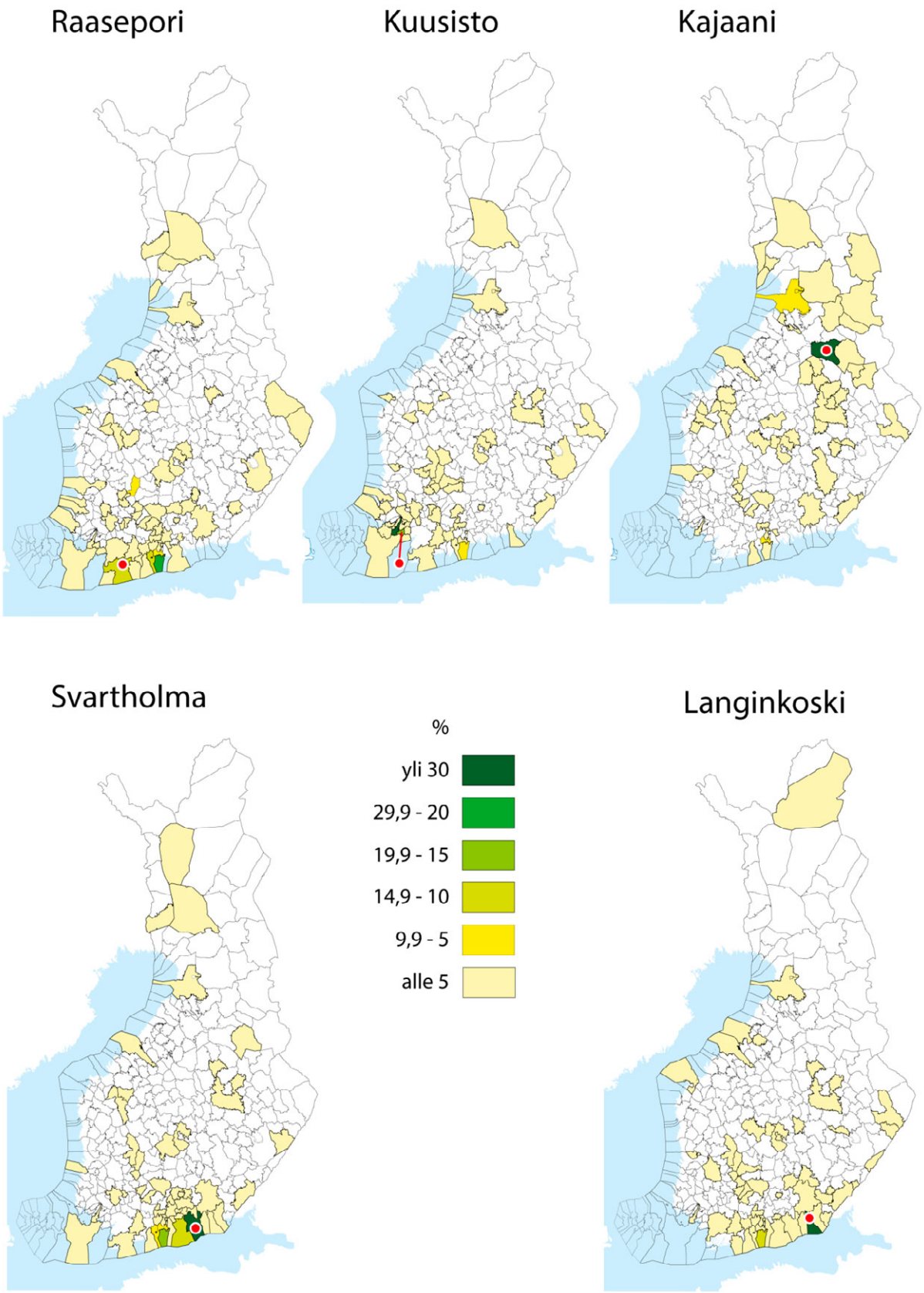

Kuva 12. Vastanneiden kotimaisten kävijöiden asuinkunnat. Tutkimuskohteiden sijainti on merkitty karttaan punaisella pallolla. © Metsähallitus 2015, © Maanmittauslaitos 1/MML/15.

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Raaseporin rauniolinnan kävijöistä valtaosa (82 %) saapui pienissä 2–5 hengen seurueissa (taulukko 8). Yksin liikkuvia oli vain 4 %. Vastanneista 197:llä (39 %) oli seurueessaan alle 15-vuotiaita (taulukko 9). Keskimäärin lapsia oli näissä seurueissa kaksi ja heidän ikänsä oli keskimäärin seitsemän vuotta. Liikuntaesteisiä kävijöitä oli kuudessa seurueessa. Suurin osa kävijöistä oli liikkeellä oma perheen kanssa (73 %) (taulukko 10). Ystävien kanssa saapui noin joka viides (19 %) ja muiden sukulaisten kanssa 4 %.

Kuusiston rauniolinnalla kävijät olivat pääosin liikkeellä 2–5 hengen seurueina (83 %) (taulukko 8). Sekä yksin että yli viiden hengen seurueissa saapui 9 % vastanneista. Vastanneista 116:lla (30 %) seurueeseen kuului alle 15-vuotiaita (taulukko 9). Näissä seurueissa lapsia oli keskimäärin 2,3 ja he olivat iältään keskimäärin 8-vuotiaita. Liikuntaesteisiä oli kahdeksassa seurueessa. Oman perheen kanssa vieraili 67 % ja ystävien kanssa 21 % (taulukko 10). Muiden sukulaisten kanssa saapui 8 % kävijöistä.

Kajaanin rauniolinnalla käyvistä 84 % oli liikkeellä oman perheen jäsenten kanssa (taulukko 10). Yksin saapui 12 % ja loput 4 % saapuivat yli viiden hengen seurueissa (taulukko 8). 54 vastaajalla (30 %) oli alle 15-vuotiaita mukana seurueessa (taulukko 9). Keskimäärin lapsia oli hieman alle kaksi ja he olivat iältään keskimäärin 8 vuotta. Liikuntaesteisiä oli vain yhdessä seurueessa, yksi henkilö. Kaksi kolmasosaa kävijöistä saapui linnalle oman perheen kanssa. Ystävien kanssa liikkui joka viiden ja muiden sukulaisten kanssa 8 % vastaajista.

Svartholman saarelle saavuttiin tyypillisesti 2–5 hengen seurueessa (74 %) (taulukko 8). Yli viiden hengen seurueissa saapui noin neljäsosa vastaajista (23 %). Yksin liikkui vain 3 %. Vastanneista 281:llä (43 %) seurueeseen kuului myös lapsia (taulukko 9). Alle 15-vuotiaita oli mukana keskimäärin 6,5 ja heidän ikänsä oli keskimäärin 8 vuotta. Useimmiten saarelle saavuttiin oman perheen kanssa (71 %) (taulukko 10). Ystävien kanssa oli liikkeellä 14 % ja muiden sukulaisten kanssa 7 % kävijöistä. Muita kävijäryhmiä olivat työtoverit (4 %), kerhot tai yhdistykset (2 %) ja koululuokat (2 %).

Langinkoskella vierailtiin ensisijaisesti 2–5 hengen seurueissa (89 %) (taulukko 8). Yli viiden hengen seurueissa saapui 6 %, samoin yksin 6 %. Joka viidennessä seurueessa oli mukana lapsia (135 seurueessa, 21 %:lla vastanneista) (taulukko 9). Keskimäärin lapsia oli näissä seurueissa 1,6 ja he olivat keskimäärin 8-vuotiaita. Liikuntaesteisiä oli kymmenessä seurueessa. Vastaajista 64 % saapui alueelle oman perheen kanssa (taulukko 10). Suunnilleen joka neljäs vastaaja liikkui ystävän seurassa (23 %) ja loput 10 % muiden sukulaisten tai työtoverien kanssa.

Kaikilla viidellä kohteella vierailtiin useimmiten 2–5 hengen seurueessa (taulukko 8). Raaseporissa ja Svartholmassa liikuttiin jonkin verran myös yli viiden hengen seurueissa (14 % ja 23 %). Svartholmassa seurueen koon keskiarvoa nostivat muutamat suuret lapsiryhmät, joiden ohjaajat vastasivat kyselyyn.

Taulukko 8. Vastanneiden seuruetiedot.

Seurueen koko	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Yksin	20	4	37	9	25	12	20	3	40	6
2–5 hengen seurue	433	82	356	83	175	84	501	74	611	89
6 tai useamman hengen seurue	72	14	37	9	8	4	152	23	39	6
Yhteensä	**525**	**100**	**430**	**100**	**208**	**100**	**673**	**100**	**690**	**100**

Taulukko 9. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja kohteittain.

Raasepori	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	505	3,9	3,31	2	2	3	4	38
Alle 15-vuotiaita	197	2,0	1,02	1	1	2	2	8
Liikuntaesteisiä	6	1,7	1,63	1	1	1	1	5
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	323	2007,2	3,72	1998	2004	2007	2010	2014
Kuusisto	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
				Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
Seurueen koko yhteensä	393	4,0	5,67	2	2	3	4	65
Alle 15-vuotiaita	116	2,3	1,77	1	1	2	3	10
Liikuntaesteisiä	8	3,4	6,72	1	1	1	1	20
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	209	2006,6	3,70	1999	2004	2006	2010	2014
Kajaani	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
				Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
Seurueen koko yhteensä	183	3,0	1,23	2	2	3	4	7
Alle 15-vuotiaita	54	1,7	0,94	1	1	2	2	5
Liikuntaesteisiä	1	1,0		1	1	1	1	1
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	82	2006,4	3,79	1999	2004	2007	2009	2014
Svartholma	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
				Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
Seurueen koko yhteensä	653	6,2	12,60	2	2	4	5	100
Alle 15-vuotiaita	281	6,5	18,07	1	1	2	3	100
Liikuntaesteisiä	8	1,1	0,35	1	1	1	1	2
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	479	2006,9	3,81	1999	2004	2007	2010	2014
Langinkoski	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
				Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
Seurueen koko yhteensä	650	3,6	4,43	2	2	2	4	53
Alle 15-vuotiaita	135	1,6	0,73	1	1	1	2	3
Liikuntaesteisiä	10	1,1	0,32	1	1	1	1	2
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	176	2006,1	4,85	1999	2001	2006	2010	2014

Taulukko 10. Seurueen koostumus.

Seurue	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Oman perheen jäsenet	346	73	251	67	115	66	425	71	409	64
Muut sukulaiset	21	4	29	8	18	10	40	7	47	7
Ystävät	90	19	80	21	37	21	81	14	148	23
Työtoverit	4	1	3	1	4	2	22	4	22	3
Eläkeläisryhmä	5	1	2	1	0	0			0	0
Kerho, yhdistys tms.	2	0	4	1	0	0	12	2	2	0
Yritysvieraat	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Ohjelmapalveluyrityksen asiakkaat	0	0	1	0	0	0	4	1	3	0
Opiskeluryhmä	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Koululuokka	0	0	0	0	0	0	9	2	0	0
Jokin muu	4	1	4	1	0	0	0	0	2	0
Yhteensä	**473**	**100**	**374**	**100**	**174**	**100**	**595**	**100**	**635**	**100**

3.2 Käynti tutkimuskohteilla

3.2.1 Kohteen tärkeys

Vastaajilta tiedusteltiin, oliko tutkimuskohde heidän matkansa ainoa tai tärkein kohde, yksi matkan suunnitelluista kohteista vai kokonaan ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella. Lisäksi tiedusteltiin muita matkan kohteita tai, jos käynti oli spontaani, matkan varsinaista pääkohdetta. Tulokset on esitetty kuvassa 13. Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet ja pääkohteet on lueteltu liitteissä 7–11.

Raaseporin kävijöistä hieman yli kolmasosalle (36 %) rauniolinna oli heidän matkansa ainoa tai tärkein kohde (kuva 13). Suuremmalle joukolle (42 %) se oli yksi matkan ennalta suunnitelluista kohteista. Matkan muiksi kohteiksi mainittiin etenkin Tammisaari, Hanko ja Fiskars (57, 44 ja 42 mainintaa). Vastaajista 22 % oli poikennut kohteelle ilman ennakkosuunnittelua. Matkan pääkohteiksi mainittiin tällöinkin useimmin samat Tammisaari, Hanko ja Fiskars (19, 17 ja 8 mainintaa). Myös Turun saariston rengasreitti ja Raaseporin kesäteatteri rauniolinnan vieressä mainittiin matkan pääkohteina (8 ja 6 mainintaa).

Kuusisto oli reilulle puolelle kävijöistä matkan ainoa tai tärkein kohde (55 %) (kuva 13). Neljäsosalle (26 %) kävijöistä Kuusisto oli osa suunniteltua matkaa ja sen kohteita. Muiksi kohteiksi ilmoitettiin yleisimmin saariston rengasreitti (15 mainintaa), Turku (10 mainintaa) ja Parainen (7 mainintaa). Joka viides vastaajista oli saapunut paikalle ennalta suunnittelematta. Matkan pääkohteiksi mainittiin tällöin mm. Turku, mökki, Nauvo ja Parainen.

Kajaani on tyypillisesti vain yksi matkan kohteista muiden joukossa: vain viidesosalle (20 %) vastaajista linnasaari oli matkan ainoa tai tärkein kohde (kuva 13). Suunnilleen yhtä moni saapui rauniolle ennalta suunnittelematta (41 %) tai siten, että se oli yksi matkan suunnitelluista kohteista (40 %). Linnan lisäksi muiksi matkan suunnitelluiksi kohteiksi mainittiin etenkin Kajaanin keskusta yleensä sekä sen kaupat. Myös Paltaniemen alue Oulujärven rannalla mainittiin kuudessa vastauksessa. Kävijät, jotka poikkesivat linnalle ennalta suunnittelematta, mainitsivat matkan tai käynnin pääkohteeksi useimmin ystävän luona käymisen (8 mainintaa) sekä Vuokatin ja Katinkullan (6 mainintaa). Kajaanin keskusta tai kaupat oli mainittu pääkohteena yhteensä yhdeksässä lomakkeessa.

Svartholmaan saavuttiin lähes aina suunnitellusti. Saari oli yli puolelle vastaajista matkan ainoa tai tärkein kohde (55 %) ja kolmasosalle (34 %) yksi matkan suunnitelluista kohteista (kuva 13). Vain 11 % kävijöistä saapui ennalta suunnittelematta. Myös muut matkan suunnitellut kohteet liittyivät useimmiten veneilyyn; saaret tai saaristo itäisellä Suomenlahdella mainittiin 47 vastauksessa. Yksittäisistä saarista Pyhtään Kaunissaari oli mainittu 12 kertaa. Myös Loviisa oli suosittu kohde (39 mainintaa). Kävijät, jotka saapuivat Svartholmaan ennalta suunnittelematta, mainitsivat matkan pääkohteina tai -tarkoituksena mm. veneilyn ja saariston (12 mainintaa) sekä mökkeilyn (11 mainintaa).

Langinkosken luonnonsuojelualueen tärkeys matkan kohteena jakautui melko tasaisesti vastaajien välillä: 38 %:lle kohde oli matkan pääkohde, 35 %:lle yksi matkan suunnitelluista kohteista ja 27 % vastaajista saapui paikalle ennalta suunnittelematta. Muista kohteista Kotka ja sen nähtävyydet olivat ylivoimaisesti suosituimmat: Kotka yleensä mainittiin 40 kertaa, minkä lisäksi kaupungin eri kohteista suosituimpia olivat Sapokka (15 mainintaa), Maretarium (12 mainintaa), Merikeskus Vellamossa sijaitseva Suomen merimuseo (9 mainintaa) sekä Katariinan meripuisto (13 mainintaa) ja Sapokan puisto (6 mainintaa). Myös spontaanisti Langinkoskelle saapuneiden kävijöiden matkan pääkohde oli yleisimmin Kotka (21 mainintaa), sisältäen koko kaupungin lisäksi eri nähtävyyksiä ja mm. meripäivät. Lisäksi matkan pääkohteina mainittiin mm. Maretarium, Hami-

na, Helsinki, mökki sekä Savonlinna. Kun Langinkoski oli yksi matkan suunnitelluista kohteista, mainittiin Kotkan jälkeen useimmin Porvoo ja Loviisa.

Tutkimuskohteista Kuusisto ja Svartholma olivat matkan ainoita tai tärkeimpiä kohteita yli puolelle (55 %) vastaajista, Raasepori ja Langinkoski reilulle kolmasosalle (36–38 %) vastaajista ja Kajaani vain 20 %:lle. Svartholmaan tullaan näistä viidestä kohteesta useimmin suunnitellusti, vain noin joka kymmenes (11 %) vastanneista poikkesi Svartholmassa ennalta suunnittelematta. Toisessa ääripäässä on Kajaani, johon 41 % kävijöistä poikkeaa ennalta suunnittelematta.

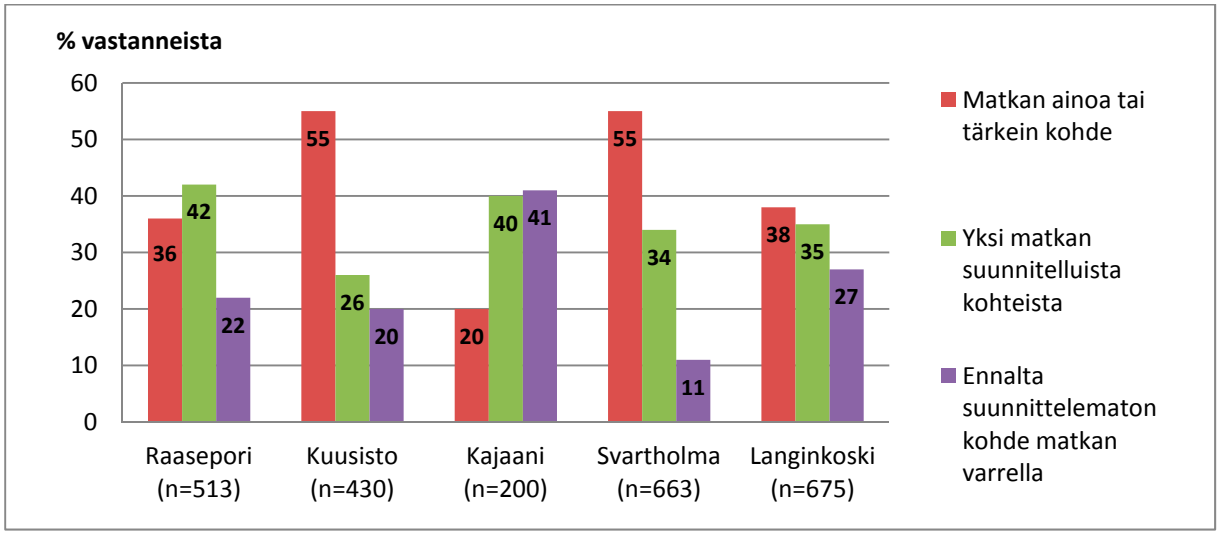

Kuva 13. Tutkimuskohteiden tärkeys matkan kohteina.

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Kävijöiltä kysyttiin, mitä he aikoivat käynnillään kohteessa tehdä tai olivat tehneet. Tulokset eri harrastusten suosiosta sekä siitä, moneenko eri harrasteeseen aiottiin osallistua Raaseporissa, Kuusistossa, Kajaanissa, Svartholmassa ja Langinkoskella, on esitetty kuvassa 14 ja taulukossa 11 (ks. myös liite 12). Lomakkeessa oli tarjolla valmis listaus erilaisista harrasteista, joista oli mahdollista valita useita, minkä lisäksi oli mahdollista lisätä myös omia vaihtoehtoja. Aktiviteettilistaus räätälöitiin jokaiseen kohteeseen sopivaksi, jolloin osa vaihtoehdoista oli kaikille tutkimuskohteille yhteisiä ja osa ainoastaan kohdekohtaisia. Esimerkiksi ainoastaan Kajaanin tutkimuksessa oli tarjolla ostokset-vaihtoehto, sillä muut kohteet eivät sijaitse kaupungin keskustassa. Vastaavasti vain Raaseporin lomakkeessa oli kesäteatteri-vaihtoehto, sillä muissa kohteissa vastaavaa ei ollut alueella. Näin ollen kuvassa 14 näkyy kyseisten harrasteiden kohdalla palkki vain niillä kohteilla, joilla se oli tarjolla. Kävijöiltä tiedusteltiin lisäksi, mikä oli heidän tärkein harrastuksensa tällä käynnillä tutkimuskohteessa. Tärkeimmät harrastukset kaikilla kohteilla on esitetty kuvassa 15.

Raasepori

Kävijät harrastivat tällä käynnillään Raaseporin linnan alueella useimmiten rauniolinnaan tutustumista (75 %), kävelyä (72 %), kahvilla käyntiä (58 %), maiseman katselua (53 %), alueen kulttuuriperintöön tutustumista (35 %) sekä luontovalokuvausta (32 %) ja luonnon tarkkailua (28 %) (kuva 14 ja liite 12). Naiset harrastivat edellä mainittuja, kulttuuriperintöön tutustumista lukuun ottamatta, hieman miehiä useammin. Kesäteatteria kävi katsomassa 5 % kaikista vastaajista ja lä-

heisessä Forngårdenin talomuseossa 6 %. Erilaisissa linnan ympäristössä järjestetyissä kesätapahtumissa, kuten Faces-festivaaleilla ja keskiaikamarkkinoilla, kävi 6 % vastaajista. Lisäksi muissa aktiviteeteissa oli mainittu useamman kerran erilaiset tapahtumat.

Raaseporissa vierailleet kävijät osallistuivat käynnillään tyypillisesti 1–6 eri aktiviteettiin (yhteensä 88 % vastanneista) (taulukko 11). Tärkeimmäksi toiminnaksi vastaajat ilmoittivat useimmin Raaseporin rauniolinnaan tutustumisen (66 % vastaajista) (kuva 15). Kävely oli tärkeintä 7 %:lle ja Linnanvoudin tupa -kahvilassa käyminen 6 %:lle kävijöistä. Sukupuolten välillä ei ollut juurikaan eroja tärkeimmän aktiviteetin suhteen.

Kuusisto

Kuusiston kävijät harrastivat käynnillään useimmin kävelyä (74 %) ja rauniolinnaan tutustumista (71 %) (kuva 14 ja liite 12). Suosittuja harrasteita olivat myös maiseman katselu (61 %), luonnon tarkkailu (42 %), luontovalokuvaus (34 %) ja kulttuuriperintöön tutustuminen (31 %). Kuusiston taidekartanon kahvilassa kävi 22 % vastanneista ja samalla kartanon taidenäyttelyyn tutustui 14 %. Eväitä nautti 19 % ja Kappelinmäen luontopolulla vieraili 15 % kävijöistä. Muissa harrasteissa nousi esiin erityisesti uiminen (10 mainintaa) sekä jumalanpalvelus raunioilla (4 mainintaa). Naiset harrastivat miehiä useammin etenkin luonnon tarkkailua, maiseman katselua sekä rauniolinnaan ja muuhun kulttuuriperintöön tutustumista.

Kuusistossa lähes puolet kävijöistä osallistui 4–6 eri aktiviteettiin (47 %) (taulukko 11). 39 % osallistui 1–3 eri toimintaan. Yli kuutta eri aktiviteettia samalla käynnillä harrasti 14 % kävijöistä. Puolet vastaajista ilmoitti Kuusiston rauniolinnaan tutustumisen olleen tärkein tekeminen käynnillä (kuva 15). Tärkeimmäksi aktiviteetiksi nostettiin myös maiseman katselu (10 %), kävely alueella (8 %) ja eväsretkeily (6 %). Naisten ja miesten vastausten välillä ei ollut merkittäviä eroja.

Kajaani

Kajaanin kävijöiden ylivoimaisesti suosituin tekeminen oli kävely, jota harrasti valtaosa vastaajista (82 %) (kuva 14 ja liite 12). Hieman yli puolet kävijöistä tuli tutustumaan rauniolinnaan (57 %) ja katselemaan maisemia (52 %). Kajaanin rauniolinnalla lomakkeen vastausvaihtoehdoissa oli mukana kaupungin keskustaan liittyviä aktiviteetteja, sillä pienialainen linnasaari sijaitsee keskellä kaupunkia. Keskustan merkitys näkyi vastauksissa: 46 % kävijöistä aikoi käydä kahvilla tai kioskilla ja 39 % oli menossa samalla käynnillä ostoksille keskustaan. Muissa vastauksissa mainittiin myös mm. ystävien tapaaminen. Naiset kävivät käynnillään miehiä useammin katselemassa maisemaa, ottamassa aurinkoa sekä ostoksilla tai kahvilassa.

Kajaanissa valtaosa vastaajista (87 %) harrasti käyntinsä aikana korkeintaan kuutta eri aktiviteettia (taulukko 11). Käynnin tärkeimmiksi toiminnoiksi vastauksissa nousivat rauniolinnaan tutustuminen (25 %), kävely (14 %) ja maisemien katselu (12 %) linnasaarella ja jokivarren puistossa sekä ostoksilla käyminen keskustan liikkeissä (9 %) (kuva 15). Naiset ilmoittivat miehiä useammin käyntinsä tärkeimmäksi tekemiseksi maiseman katselun ja ostokset, kun taas miehillä rauniolinnaan tutustuminen oli selvästi useammin tärkeintä. Myös kävely oli miehillä naisia useammin kirjattu käynnin tärkeimmäksi aktiviteetiksi.

Svartholma

Svartholmassa saaren kahvila Café Svartholm oli kävijöiden suosikki: jopa 87 % vastaajista kävi siellä (kuva 14 ja liite 12). Muita suosittuja tekemisiä olivat erityisesti kävely (60 %), linnoitukseen tutustuminen (52 %), luonnon tarkkailu (32 %) sekä näyttelyyn tutustuminen (31 %) ja auringonotto (17 %). Saaren oppaiden vetämille opastuskierroksille ja lasten seikkailuihin osallistui

8 % vastanneista. Kävijöiden lisäämissä vaihtoehdoissa nousi esiin vierasvenesatama ja siellä yöpyminen, uiminen, lasten leikkipaikka sekä oluen juominen ja syöminen kahvilan terassilla. Naisia kiinnosti miehiä useammin kävely sekä luonnon tarkkailu ja maiseman katselu.

Svartholmassa suunnilleen kaksi viidestä kävijästä osallistui käynnillään 1–3 eri toimintaan (42 %) (taulukko 11). Reilun kolmasosan käyntiin kuului 4–6 aktiviteettia ja 21 % kävijöistä ehti osallistua käynnillään 7–9 aktiviteettiin. Vastaajista 42 %:lle Svartholmassa käynnin tärkein toiminta oli Svartholmassa käyminen (kuva 15). Miehille kahvilassa tai sen terassilla käynti oli naisia useammin tärkeintä. Naiset puolestaan ilmoittivat hieman miehiä useammin maisemat ja opastetulle retkelle osallistumisen käyntinsä tärkeimmäksi aktiviteetiksi. Joka viides kaikista vastaajista mainitsi linnoitukseen tutustumisen tärkeimmäksi ja 9 % puolestaan piti maisemien katselua tärkeimpänä.

Langinkoski

Langinkosken kävijät nauttivat käynnillään ennen kaikkea kävelystä ja maisemista (77 % molemmat) (kuva 14 ja liite 12). Noin puolet vastaajista kävi kahvilla ja 43 % tarkkaili käynnillään luontoa. Keisarilliseen kalastusmajaan ja muuhun kulttuuriperintöön tutustuminen olivat vasta viidenneksi ja kuudenneksi suosituimmat aktiviteetit (31 % ja 32 %). Luonnonsuojelualueella liikkui myös pyöräilijöitä (8 %), lenkkeilijöitä (3 %) ja koiran ulkoiluttajia (5 %). Perhokalastusta koskessa harrasti vain 1 % vastanneista. Kahvilla käyminen ja maiseman katselu oli naisten keskuudessa suositumpaa kuin miehillä, samoin luontovalokuvaus.

Langinkoskella noin puolet (49 %) vastaajista harrasti käynnillään korkeintaan kolmea eri toimintaa (taulukko 11). 45 % osallistui 4–6 aktiviteettiin ja loput 6 % harrasti 7–9 toimintaa käynnillään. Kävijöille käynnin tärkein tekeminen oli useimmiten maisemien katselu (29 %), kahvilassa käynti (19 %) sekä keisarilliseen kalamajaan tutustuminen (18 %) (kuva 15). Noin joka kymmenes arvioi kävelyn olleen käynnillään tärkein tekeminen ja 7 % piti luonnon tarkkailua tärkeimpänä. Naiset arvioivat hieman miehiä useammin maiseman katselun tärkeimmäksi, kun taas miehet pitivät useammin esimerkiksi kävelyä tärkeimpänä tekemisenään.

Yhteenveto

Kaikilla viidellä tutkimuskohteella kävely oli suosituin harrastus, jota harrasti käynnillään 60–82 % vastaajista (kuva 14 ja liite 12). Yhteistä kohteille olivat myös kauniit maisemat, joita ihaili joka kohteella yli puolet vastaajista (52–77 %). Langinkoskella maisemien katselu oli erityisen suosittua (77 % vastaajista). Yksi suosituimpia aktiviteetteja kaikissa paikoissa oli myös itse kohteeseen, rauniolinnaan, linnoitukseen tai keisarilliseen kalastusmajaan, tutustuminen. Sen suosio kuitenkin vaihteli melkoisesti: Langinkoskella 31 % tutustui kalastusmajaan, kun taas Raaseporin kävijöistä jopa kolme neljästä tutustui käynnillään myös itse rauniolinnaan. Muita kaikkien kohteiden vastaajien suosimia harrasteita olivat kahvilassa käyminen, luonnon tarkkailu ja luontovalokuvaus sekä alueen kulttuuriperintöön tutustuminen. Kahvilassa käyminen oli suosituinta Svartholmassa (87 %) ja vähiten suosittua Kuusistossa (22 %). Yksittäinen tutkimuskohteita yhdistävä aktiviteetti oli geokätköily, jota ei ollut valmiissa vaihtoehdoissa lomakkeella, mutta joka mainittiin jokaisella tutkimuskohteella yksittäisissä vastauksissa.

Harrastusten lukumäärät käynnin aikana olivat hyvin samansuuntaisia kaikilla tutkimuskohteilla: suurin osa (78–94 %) osallistui käynnillään 1–6 aktiviteettiin (taulukko 11). Kymmeneen tai useampaan toimintaan osallistui joka kohteella vain muutama yksittäinen kävijä. Naiset olivat miehiä innokkaampia harrastajia: heillä aktiviteettien määrä oli kaikilla tutkimuskohteilla keskimäärin hieman suurempi kuin miehillä.

Rauniolinnakohteilla vastaajat nostivat raunioon tutustumisen useimmin käyntinsä tärkeimmäksi tekemiseksi (25–66 % vastaajista) (kuva 15). Svartholman merilinnoituksessa sen sijaan Cafe Svartholmassa käynti nousi tärkeimmäksi (42 %) ja linnoitukseen tutustumista tärkeimpänä piti joka viides. Langinkoskella tärkeimpänä pidettiin maisemien katselua ja kahvilassa käyntiä kalastusmajamuseoon tutustumisen ollessa vasta kolmanneksi tärkein aktiviteetti.

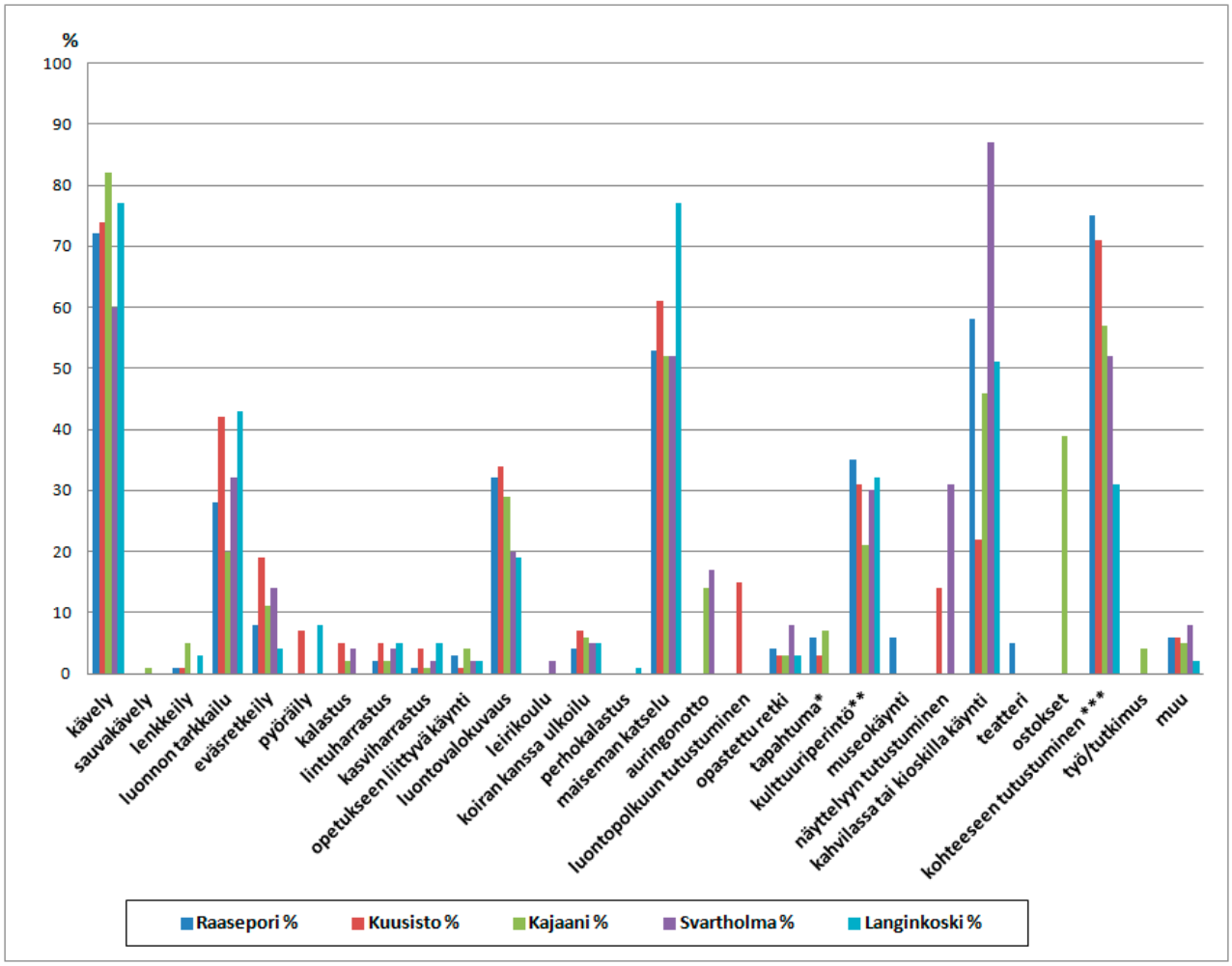

Kuva 14. Erilaisten harrastusten suosio kyseisellä käynnillä. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Kaikkia vastausvaihtoehtoja ei ollut tarjolla kaikissa kohteissa. * = osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan, ** = kulttuuriperintöön tutustuminen, *** = rauniolinnaan, linnoitukseen tai kalastusmajaan tutustuminen.

Taulukko 11. Harrastusten lukumäärä kyseisellä käynnillä.

	Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
		kpl	%	kpl	%	kpl	%
Raasepori	1–3	126	50	109	41	238	45
	4–6	103	41	121	45	227	43
	7–9	20	8	38	14	60	11
	10 tai enemmän	3	1	1	0	4	1
	Yhteensä	**252**	**100**	**269**	**100**	**529**	**100**
	Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
		kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kuusisto	1–3	91	47	78	32	170	39
	4–6	82	42	122	51	205	47
	7–9	18	9	40	17	58	13
	10 tai enemmän	4	2	0	0	4	1
	Yhteensä	**195**	**100**	**240**	**100**	**437**	**100**
	Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
		kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kajaani	1–3	41	53	45	35	87	42
	4–6	29	38	65	50	95	45
	7–9	6	8	17	13	23	11
	10 tai enemmän	1	1	3	2	4	2
	Yhteensä	**77**	**100**	**130**	**100**	**209**	**100**
	Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
		kpl	%	kpl	%	kpl	%
Svartholma	1–3	152	44	130	39	285	42
	4–6	131	38	114	34	246	36
	7–9	61	18	79	24	140	21
	10 tai enemmän	2	1	8	2	10	1
	Yhteensä	**346**	**100**	**331**	**100**	**681**	**100**
	Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
		kpl	%	kpl	%	kpl	%
Langinkoski	1–3	166	57	179	43	349	49
	4–6	110	38	207	50	319	45
	7–9	15	5	26	6	41	6
	10 tai enemmän	1	0	0	0	1	0
	Yhteensä	**292**	**100**	**412**	**100**	**710**	**100**

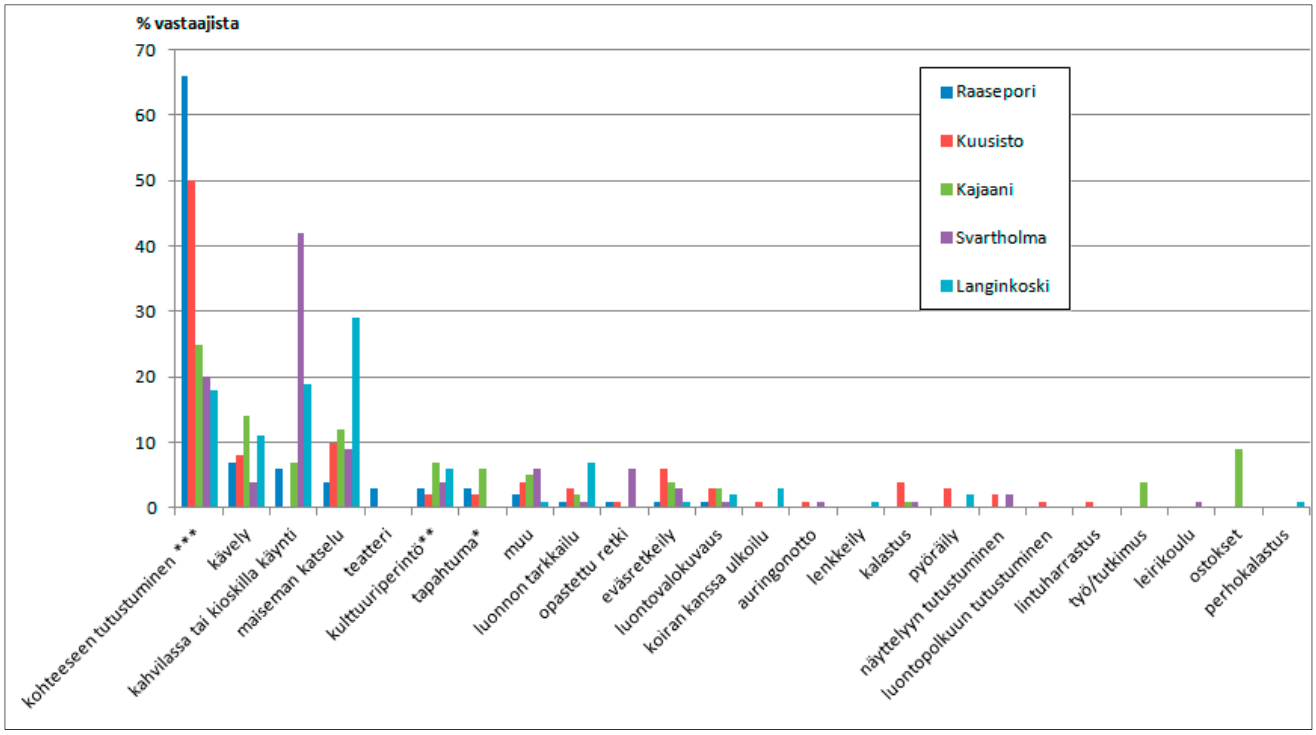

Kuva 15. Vastanneiden tärkein harrastus kyseisellä käynnillä. Kaikkia vastausvaihtoehtoja ei ollut tarjolla kaikissa kohteissa. * = osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan, ** = kulttuuriperintöön tutustuminen, *** = rauniolinnaan, linnoitukseen tai kalastusmajaan tutustuminen.

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Kävijöitä kysyttiin, missä paikoissa tutkimusalueen sisällä he vierailivat tai aikoivat vierailla käynnillään (tutkimusalueet ks. kuvat 2–6). Lisäksi tiedusteltiin, mikä alueen käyntikohteista oli kyseisellä käynnillä vastaajalle tärkein.

Raaseporin kävijöistä yhdeksän kymmenestä ilmoitti joko vierailleensa tai aikovansa vierailla itse rauniolinnassa (taulukko 12). Linnanvoudin tupa -kahvila-ravintola oli toiseksi suosituin paikka alueella: 76 % vastaajista vieraili siellä käyntinsä aikana. Muista alueen kohteista Lemmenpolulla kävi 17 % vastaajista ja 11 % vieraili myös polun toisessa päässä olevassa Forngårdenin talomuseossa sekä 18 % sen takana sijaitsevassa Snappertunan kirkonkylässä. Raaseporin kesäteatteria oli tullut katsomaan 9 % kävijöistä. Teatterilla on kesäkaudella noin 20 näytöstä kesäkuun lopun ja elokuun alun välisenä aikana. Tarjottujen vaihtoehtojen lisäksi muissa vaihtoehdoissa mainittiin erityisesti linnan ympäristössä heinäkuun loppupuolella pidetyt keskiaikamarkkinat (5 mainintaa). Ylivoimaisesti tärkein alueen eri käyntikohteista oli rauniolinna (85 %) (taulukko 12). Myös Linnanvoudin tupa ja kesäteatteri olivat pienelle joukolle käynnin tärkein kohde (7 % ja 5 %).

Kuusiston vastaajista lähes jokainen (97 %) vieraili rauniolinnassa (taulukko 13). Se oli myös tärkein kohde 86 %:lle kävijöistä. Rauniolinnasta noin 500 metrin päässä sijaitsevalla Kuusiston kartanolla kävi 42 % kävijöistä. Tähän vaikutti osaltaan luultavasti se, että vastaajat saivat kiitokseksi vastauksestaan kahvilipun kartanon taidekahvilaan. Vastaajista 6 % ilmoitti kartanon tärkeimmäksi kohteeksi alueella. Muita suosittuja käyntikohteita alueella olivat rannan nuotiopaikka (26 %) sekä läheinen Kappelinmäen luonnonsuojelualue luontopolkuineen (16 %). Muissa käyntikohteissa nousi esiin ennen kaikkea rannan laituri, jonka mainitsi 18 kävijää.

Kajaanin kävijätutkimuksen haastattelut suoritettiin linnasaarella raunioiden edustalla, joten kaikki vastaajat kävivät automaattisesti käynnillään rauniolinnassa (taulukko 14). Kaksi viidestä vastaajasta (42 %) liikkui käynnillään raunion lisäksi joen rantaa reunustavassa Jokipuistossa. Moni

kävijä vieraili samalla käynnillään myös eri puolilla Kajaanin keskustaa: Raatihuoneen torilla (42 %), Kauppatorilla (44 %), keskustan kaupoissa (49 %) tai kahviloissa ja ravintoloissa (47 %). Muissa käyntikohteissa oli mainittu keskustan eri kohteita, mm. kirjasto, kirpputori, liikennepuisto ja yliopisto. Rauniolinna oli melkein puolelle vastaajista (48 %) tärkein käyntikohde tutkimusalueen sisällä. Yhteensä 29 % vastaajista puolestaan nosti keskustan kaupat, kahvilat tai ravintolat tärkeimmäksi kohteeksi.

Lähes kaikki (95 %) Svartholman saarella käyneet vierailivat käynnillään Cafe Svartholman kesäravintolassa (taulukko 15). Hieman yli puolet (56 %) vastaajista ilmoitti sen myös olleen tärkein käyntikohde saarella. Toiseksi suosituin kohde olivat saaren bastionit ja kasarmit, joihin tutustui 66 % kävijöistä. Noin neljäsosalle (26 %) ne olivat myös tärkein käyntikohde. Muita suosittuja paikkoja olivat saaren rannat, joita kiersi 47 % vastaajista, sekä näyttely ”Sotilaiden, vankien ja matkailijoiden saari”, johon tutustui 41 % vastanneista. Muissa käyntikohteissa eniten mainintoja saivat lasten leikkipaikat, saaren kiertäminen rantoja pitkin sekä uimaranta ja venelaiturit.

Langinkoskella kävijät vierailivat eniten keisarillisen kalastusmajan lähiympäristössä kosken rannalla, Keisarin saarella ja Heinäsaarella (82 % vastaajista) (taulukko 16). Lähiympäristö olikin useimmille vastaajille (40 %) tärkein käyntikohde alueella. Puolet kävijöistä ilmoitti käyneensä lisäksi museona toimivassa Keisarillisessa kalastusmajassa. Museoon on pääsymaksu, joten todennäköisesti aivan kaikki vastanneet eivät käyneet rakennuksen sisällä vaan tutustuivat siihen kuistilta ja eteiseen kurkistamalla. Vastaajista 29 % merkitsi kalastusmajan käyntinsä tärkeimmäksi kohteeksi. Kesällä 2014 auennut uusi Langinkosken kahvila veti kävijöitä puoleensa: 55 % vastaajista kertoi käyneensä siellä ja joka viidennelle (21 %) se oli käynnin tärkein kohde alueella.

Taulukko 12. Käyntien alueellinen jakautuminen ja tärkein käyntikohde Raaseporissa. Ensimmäisessä kysymyksessä pystyi valitsemaan usean vaihtoehdon.

Käyntikohteet	Missä päin vierailtu		Käynnin tärkein kohde	
	kpl	%	kpl	%
Rauniolinna	486	91	348	85
Linnanvoudin tupa (kahvila)	408	76	28	7
Raaseporin kesäteatteri	49	9	19	5
Lemmenpolku	89	17	2	0
Forngårdenin talomuseo	57	11	1	0
Snappertunan kirkonkylä	97	18	4	1
Retkeilymaja	11	2	2	0
Muualla	19	4	5	1
Vastanneita yhteensä	**534**		**409**	**100**

Taulukko 13. Käyntien alueellinen jakautuminen ja tärkein käyntikohde Kuusistossa. Ensimmäisessä kysymyksessä pystyi valitsemaan usean vaihtoehdon.

Käyntikohteet	Missä päin vierailtu		Käynnin tärkein kohde	
	kpl	%	kpl	%
Kuusiston rauniolinna	425	97	337	86
Rannan nuotiopaikka	115	26	11	3
Kappelinmäki ja sitä kiertävä kulttuuri- ja luontopolku	71	16	12	3
Näköalapaikka Kappelinmäellä	47	11	2	1
Kuusiston kartano	184	42	22	6
Lintutorni	26	6	3	1
Muualla	26	6	6	2
Vastanneita yhteensä	**437**		**393**	**100**

Taulukko 14. Käyntien alueellinen jakautuminen ja tärkein käyntikohde Kajaanissa. Ensimmäisessä kysymyksessä pystyi valitsemaan usean vaihtoehdon.

Käyntikohteet	Missä päin vierailtu		Käynnin tärkein kohde	
	kpl	%	kpl	%
Kajaanin rauniolinna	209	100	56	48
Rantapuisto	88	42	4	3
Lussitupa	16	8	1	1
Tervakanava	34	16	1	1
Raatihuoneen tori	88	42	4	3
Kauppatori	93	44	3	3
Keskustan kaupat	103	49	17	15
Keskustan kahvilat ja ravintolat	98	47	16	14
Kaukametsän kongressi- ja liikuntakeskus	6	3	4	3
Kaukaveden vesiliikuntakeskus	9	4	1	1
Kajaanin taidemuseo	4	2	1	1
Kainuun Museo	2	1		
Kajaanin kirkko	12	6	1	1
Ortodoksinen kirkko	2	1		
Muualla	12	6	7	6
Vastanneita yhteensä	**209**		**116**	**100**

Taulukko 15. Käyntien alueellinen jakautuminen ja tärkein käyntikohde Svartholmassa. Ensimmäisessä kysymyksessä pystyi valitsemaan usean vaihtoehdon.

Käyntikohteet	Missä päin vierailtu		Käynnin tärkein kohde	
	kpl	%	kpl	%
Cafe Svartholm kesäravintola	642	95	298	56
Linnoituksen bastionit ja kasarmit	450	66	137	26
Saaren rannat	320	47	30	6
Reittilaivalaiturin viereinen nuotiopaikka	122	18	11	2
Saaren eteläosan nuotiopaikka	96	14	4	1
Saaren itäosan nuotio- ja telttailupaikka	69	10	4	1
Näyttely ”Sotilaiden, vankien ja matkailijoiden saari”	279	41	36	7
Muualla	48	7	10	2
Vastanneita yhteensä	**679**		**530**	**100**

Taulukko 16. Käyntien alueellinen jakautuminen ja tärkein käyntikohde Raaseporissa. Ensimmäisessä kysymyksessä pystyi valitsemaan usean vaihtoehdon.

Langinkosken käyntikohteet	Missä päin vierailtu		Käynnin tärkein kohde	
	kpl	%	kpl	%
Keisarillinen kalastusmaja (museo)	357	50	160	29
Kalastusmajan lähiympäristö (koski, Keisarin saari ja Heinäsaari)	583	82	215	40
Keisarin kahvila (kalastusmajan vieressä)	391	55	114	21
Keisarinmajan kahvila (pysäköintialueen vieressä)	153	22	23	4
Kalahautomon rakennus näyttelyineen	28	4	0	0
Arboretumin alueen polkureitistö	67	9	12	2
Muu Langinkosken polkureitistö	143	20	20	4
Taipaleen saari	20	3	0	0
Muualla	4	1	0	0
Vastanneita yhteensä	**708**		**544**	**100**

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus

Käynnin kesto tutkimuskohteilla

Svartholma on viidestä tutkimuskohteesta ainoa, jossa on jatkuvasti tarjolla yöpymismahdollisuus. Saarella on sekä vierasvenesatama että telttailualue. Lisäksi Raaseporin linnan ympäristössä, Lemmenpolun varrella sijaitsevalla niityllä oli kesän 2014 heinä-elokuun vaihteessa Faces-festivaalin aikaan tarjolla telttailumahdollisuus festivaalikävijöille. Koska rauniolinnat ja Langinkosken luonnonsuojelualue ovat pääsääntöisesti päiväkäyntikohteita, niiden kyselylomakkeessa ei kysytty alueella yöpymisestä. Kuitenkin Raaseporin vastaajista 2 % ilmoitti yöpyneensä alueella (taulukko 17). Raaseporin yöpymiset ajoittuivat pääasiassa Faces-festivaalin aikaan, mutta lisäksi myös mm. juhannuksena muutama kävijä ilmoitti viipyneensä tutkimusalueella yli vuorokauden. Raaseporin vastaajista valtaosa (98 %) oli päiväkäynnillä rauniolinnalla ja he viipyivät kohteella keskimäärin 1,7 tuntia.

Svartholmassa oli tutkimuskohteista pisin päiväkäyntien keskimääräinen kesto, 2,8 tuntia, ja 16 % vastanneista myös yöpyi saarella (taulukko 17). Yöpyjät viipyivät saarella 1–3 yötä ja keskimäärin käynnin kesto oli heillä 1,3 vuorokautta. Valtaosa yöpyjistä vietti yönsä veneessä (84 %) (taulukko 18). Loput yöpyivät saaren länsiosassa, jossa on telttailualue. Sekä telttailijoilla että veneessä majoittuneilla yöpymisen kesto oli keskimäärin 1,2 vuorokautta. Miesten ja naisten käyntien kestossa ei ollut juurikaan eroa.

Muissa kolmessa tutkimuskohteessa kaikki kävijät olivat päiväkävijöitä, joiden käynnin keskimääräinen kesto oli Kajaanissa 0,7 tuntia (hieman yli 40 minuuttia) ja Kuusistossa sekä Langinkoskella molemmissa 1,3 tuntia (taulukko 17). Päiväkäyntien keskimääräinen kesto kaikilla tutkimuskohteilla vaihteli Kajaanin 0,7 tunnista Svartholman 2,8 tuntiin.

Taulukko 17. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto tutkimuskohteilla. Kuusiston, Kajaanin ja Langinkosken tutkimuskohteilla ei ole mahdollista yöpyä.

Raasepori	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	520	98	1,7	2	1	0	12
Miehet	249	48	1,7			0	12
Naiset	263	51	1,7			0	12
Yöpyjät	11	2	1,8	1	1	1	4
Miehet	5	45	1,3			1	2
Naiset	6	55	2,2			1	4
Yhteensä	**531**						

Kuusisto	n	Osuus %	Käynnin kesto (päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	439	100	1,3	1	1	0	12
Miehet	195	44	1,3			0	12
Naiset	238	54	1,2			0	5
Yhteensä	**439**						

Kajaani	n	Osuus %	Käynnin kesto (päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	210	100	0,7	1	1	0	3
Miehet	77	37	0,7			0	3
Naiset	129	61	0,8			0	3
Yhteensä	**210**						

Svartholma	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	558	84	2,8	3	2	1	12
Miehet	285	51	2,7			1	9
Naiset	270	48	2,8			1	9
Yöpyjät (vene/telttailu)	108	16	1,3	1	1	1	3
Miehet	52	48	1,2			1	3
Naiset	55	51	1,3			1	3
Yhteensä	**666**						

Langinkoski	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	697	100	1,3	1	1	0	12
Miehet	289	41	1,3			0	12
Naiset	402	58	1,3			0	12
Yhteensä	**697**						

Taulukko 18. Yöpymisten kesto (vrk) yöpymistavoittain **Svartholmassa** (n = 109).

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	17	1,2	0,53	1	1	1	1	3
Veneessä	92	1,2	0,52	1	1	1	1	3

Matkailijoiden käynnin kesto tutkimuskohteilla ja niiden lähialueilla yhteensä

Kävijöiltä tiedusteltiin, miten pitkään he oleskelivat tutkimuskohteella ja sen lähialueella yhteensä. Tässä kysymyksessä oli tarjolla myös vastausvaihtoehto ”asun lähialueella”. Lähialueeseen oli rajattu kuuluvaksi jokaisen kohteen sijaintikunta (Raasepori, Kaarina, Kajaani, Loviisa ja Kotka) (kuvat 7–11). Käynnin kokonaiskestossa on kaikilla viidellä tutkimuskohteella ja niiden lähialueilla huomioitu ainoastaan lähialueiden ulkopuolella asuvat vastaajat. Näin tulos kuvaa matkailijoiksi luokiteltavien henkilöiden viipymää.

Raasepori

Matkailijoiksi luettavia kävijöitä oli 88 % Raaseporin tutkimukseen osallistuneista. Heistä kaksi kolmasosaa (67 %) oli päivävierailulla ja kolmasosa myös yöpyi Raaseporin kaupungin alueella (taulukko 19). Matkailijoiden keskimääräinen päiväkäynti Raaseporin linnan alueella ja muualla Raaseporissa oli yhteensä 3,1 tuntia, mikä on lähes kaksinkertainen verrattuna kaikkien päiväkävijöiden viipymään itse linnan alueella (1,7 h) (taulukko 11). Yöpyjät puolestaan viettivät Raaseporin alueella keskimäärin hieman yli viisi päivää. Tyypillisin viipymä oli yöpyjillä yksi vuorokausi, mutta yksittäiset pitkät viipymät alueella (max. 90 vrk) nostivat keskiarvoa. Miehet yöpyivät hieman naisia useammin.

Raaseporin kaupungin alueella yöpyneet majoittuivat useimmiten ystävien ja sukulaisten luona (24 % yöpyneistä) tai hotellissa (22 %) (taulukko 20). Oma mökki oli kolmanneksi suosituin yöpymistapa (16 % yöpyneistä). Mökkeilijöiden viipymä oli selvästi muita suurempi: heidän koko matkansa kesto oli keskimäärin kaksi viikkoa eli tyypillistä suomalaista kesälomaviettoa mökillä ja retkeilyä sieltä käsin. Moni yöpyi edellä mainittujen lisäksi myös vuokramökissä sekä asuntoautossa tai -vaunussa. Muissa yöpymistavoissa oli mainittu mm. leirintäalue ja riippumatto sekä hieman virheellisesti majoitusmuodon sijaan paikka, kuten Tammisaari, joka kuuluu Raaseporin kuntaan.

Kuusisto

Kuusiston rauniolinnan kävijöistä oli matkailijoita, eli Kaarinan ulkopuolella asuvia, 84 %. Valtaosa (85 %) heistä oli Kaarinan alueella päiväkäynnillä, loput 15 % myös yöpyivät Kaarinassa (taulukko 19). Päiväkävijöiden käynti kesti keskimäärin hieman yli kaksi tuntia ja yöpyjien 3,7 vuorokautta. Tyypillisin viipymä yöpyjillä oli kaksi vuorokautta ja pisin yhtäjaksoinen vierailu Kaarinan alueella kuukauden (30 päivää). Naiset yöpyivät miehiä useammin.

Noin puolet (49 %) Kaarinassa yöpyneistä majoittui ystävien tai sukulaisten luona (taulukko 20). Heidän luonaan viivyttiin keskimäärin kolme vuorokautta. Toiseksi suosituin majoitus oli oma mökki (21 % yöpyneistä, so. 9 henkilöä). Mökillä yöpyneiden keskimääräinen viipymä Kaarinassa oli suurin, kahdeksan vuorokautta. Muut majoitteet (hotelli, vuokramökki, asuntoauto tai -vaunu, oma majoite ja maatilamajoitus) saivat jokainen muutamia mainintoja. Näistä vuokramökillä viivyttiin pisimpään, keskimäärin noin 3,5 vuorokautta.

Kajaani

Matkailijoita oli 70 % Kajaanin linnalla käyneistä henkilöistä. Heistä puolet oli Kajaanissa päiväkäynnillä ja toinen puoli yöpyi alueella (taulukko 19). Naiset yöpyivät selvästi miehiä useammin, heitä oli 74 % yöpyjistä. Päiväkävijät viettivät Kajaanissa aikaa keskimäärin 3,6 tuntia. Sukupuolten välillä ei ollut viipymän suhteen eroa. Tyypillisimmin yöpyjät viipyivät Kajaanissa yhden yön, mutta pidemmät yksittäiset oleskeluajat (max. 14 vrk) nostivat yöpyjien keskimääräisen viipymän 3,7 vuorokauteen. Yöpyvät naiset viihtyivät keskimäärin miehiä pidempään kaupungissa.

Kajaanissa majoittuneet matkailijat yöpyivät useimmin ystävien tai sukulaisten luona sekä hotellissa (35 % majoittuneista vastaajista) (taulukko 20). Ystävien ja sukulaisten luona viivyttiin keskimäärin reilut neljä vuorokautta ja hotellissa hieman alle kaksi vuorokautta. Muita suosittuja yöpymistapoja olivat vuokramökki ja oma mökki Kajaanissa. Vuokramökillä viivyttiin keskimäärin 6,5 ja omalla mökillä 4,7 vuorokautta. Pisimmät viipymät, 6–14 vuorokautta, olivat leirikeskuksessa majoittuneilla vastaajilla (neljä henkilöä). Kaksi viikkoa olivat pisimmät viipymät myös omalla mökillä ja ystävien tai sukulaisten luona yöpyneillä kävijöillä.

Svartholma

Matkailijoiksi luokiteltuja, Loviisan ulkopuolella asuvia kävijöitä oli reilut kaksi kolmasosaa (69 %) Svartholman kävijätutkimukseen osallistuneista. Matkailijoista noin kolmannes (36 %) oli päiväkävijöitä ja loput kaksi kolmasosaa yöpyi Svartholmassa tai muualla Loviisan alueella (taulukko 19). Naisia ja miehiä oli sekä päiväkävijöissä että yöpyjissä suunnilleen yhtä paljon. Myöskään päiväkäynnillä olevien miesten ja naisten viipymissä ei ollut eroa, molemmat viettivät Loviisan alueella, merellä tai maalla, aikaa yhteensä noin viisi ja puoli tuntia. Yöpyjien keskimääräinen viipymä koko matkalla oli reilut 11 vuorokautta, joskin tyypillisin viipymä oli kestoltaan vain kaksi vuorokautta. Pisimmillään Svartholmassa ja sen lähialueella, toisin sanoen Loviisassa, vietettiin yhteensä 100 vuorokautta. Yöpyjistä naiset viihtyivät alueella (Loviisa, mukaan lukien Svartholma) miehiä pidempään, noin kaksi viikkoa, kun taas miesten keskiarvo oli 8,5 vuorokautta.

Yleisimmin Loviisan alueella yöpyneet Svartholman vierailijat olivat viettämässä kesää omalla mökillä (39 % yöpyneistä vastaajista) (taulukko 20). Keskimäärin Loviisan alueella sijaitsevalla mökillä viihdyttiin noin kolme viikkoa vaihteluvälin ollessa yhdestä yöstä jopa 100 yöhön. Seuraavaksi suosituimmat yöpymismuodot olivat vene (23 % yöpyneistä) sekä ystävien tai sukulaisten luona majoittuminen (21 %). Veneessä yöpyjien viipymä Loviisassa oli keskimäärin kaksi vuorokautta, kun taas ystävien tai sukulaisten luona viivyttiin pidempään, keskimäärin 5,6 vuorokautta. Eräs vastaaja vietti ystävien luona jopa 79 vuorokautta. Vastaajien viipymien keskiarvot eri yöpymistapojen suhteen vaihtelivat kokonaisuudessaan paljon: lyhin oleskeluaika oli asuntoautossa tai -vaunussa majoittuneilla (1,8 vrk) ja pisin niillä, jotka kertoivat yöpymistavakseen jonkin muun tarjolla olleiden vaihtoehtojen sijaan (33,3 vrk). Muissa yöpymistavoissa mainittiin Loviisan ydinvoimalan leiri, kesäasunto, vuokrahuoneisto sekä huoneistohotelli.

Langinkoski

Matkailijoiksi luokiteltavia, Kotkan ulkopuolella asuvia kävijöitä oli vajaat kaksi kolmasosaa (62 %) Langinkosken kävijätutkimukseen osallistuneista. Heistä reilu puolet (58 %) oli päiväkäynnillä sekä Langinkoskella että Kotkassa ja vajaa puolet (42 %) yöpyi Kotkan kaupungin alueella. Päiväkävijöiden käynti kesti keskimäärin 2,7 tuntia ja yöpyjien 3,4 vuorokautta. Tyypillisin viipymä yöpyjillä oli yksi vuorokausi ja pisin yhtäjaksoinen vierailu Kotkan alueella kesti 40 päivää. Naiset yöpyivät miehiä useammin.

Kotkan kaupungin alueella yöpyneet majoittuivat useimmin hotellissa (33 % yöpyneistä vastaajista) tai ystävien tai sukulaisten luona (27 %) (taulukko 20). Hotellissa yövyttiin keskimäärin 1,8 vuorokautta ja ystävien tai sukulaisten luona 3,1 vuorokautta. Kolmanneksi suosituin majoitus oli asuntoauto tai -vaunu (11 % yöpyneistä), jossa yövyttiin Kotkan alueella keskimäärin 1,8 vuorokautta. Neljänneksi suosituin oli vuokramökki (9 % yöpyneistä), jossa majoituttiin hieman yli neljä (4,2) vuorokautta. Oma mökki oli vasta viidenneksi yleisin majoitustapa (7 % yöpyneistä), mutta siellä viivyttiin pisimpään, keskimäärin kuusi ja puoli vuorokautta. Muut majoitteet (oma majoite, vene, maatilamajoitus ja leirikeskus) saivat jokainen muutamia mainintoja. Näistä omassa majoitteessa viivyttiin pisimpään, keskimäärin noin kuusi vuorokautta.

Yhteenveto

Tutkimuskohteiden välillä oli suuria eroja sekä yöpyneiden matkailijoiden määrissä että heidän viipymässään. Tutkimuskohteessa tai sen lähialueella kohteen sijaintikunnassa yöpyneitä matkailijoita oli suhteellisesti eniten Svartholmassa (64 %) ja vähiten Kuusistossa (15 %) (taulukko 19). Muilla tutkimuskohteilla tai niiden sijaintikunnissa yöpyneiden matkailijoiden osuus vaihteli Raaseporin kolmasosasta Langinkosken 42 %:in kautta Kajaanin puoleen. Myös yöpyjien keskimääräinen viipymä oli selvästi pisin Svartholmassa (11,3 vuorokautta). Matkailijoiden kokonaisviipymää Svartholmassa ja sen lähialueella nostaa paitsi kohteen sijainti merellä myös se, että itse kohteellakin voi yöpyä. Lyhimmät yöpyjien keskimääräiset viipymät olivat Langinkoskella (3,4 vrk) sekä Kuusistossa ja Kajaanissa (3,7 vrk kummassakin).

Myös päiväkäynnillä kohteessa ja sen lähialueella olleiden matkailijoiden osalta Svartholmassa oli pisin viipymä, lähes viisi ja puoli tuntia (taulukko 19). Lyhin päiväkäynnillä olleiden matkailijoiden viipymä oli puolestaan Kuusistossa ja Kaarinassa (2,1 h) sekä Langinkoskella ja Kotkassa (2,7 h). Raaseporissa ja Kajaanissa vastaavat viipymät olivat 3,1 h ja 3,6 h.

Taulukko 19. Matkailijoiden käynnin kesto tutkimuskohteilla ja niiden lähialueilla.

Raasepori	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	290	67	3,1	3	2	1	12
Miehet	134	46	3,0			1	12
Naiset	151	52	3,1			1	12
Yöpyjät	144	33	5,2	2	1	1	90
Miehet	76	53	5,8			1	90
Naiset	66	46	4,5			1	32
Yhteensä	**434**						

Kuusisto	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	292	85	2,1	2	1	0	12
Miehet	131	45	2,1			0	12
Naiset	157	54	2,1			1	12
Yöpyjät	51	15	3,7	2	2	1	30
Miehet	22	43	3,3			1	14
Naiset	28	55	4,2			1	30
Yhteensä	**343**						

Kajaani	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	72	50	3,6	3	2	1	12
Miehet	33	46	3,6			1	12
Naiset	38	53	3,6			1	8
Yöpyjät	73	50	3,7	2	1	1	14
Miehet	18	25	2,8			1	9
Naiset	54	74	4,1			1	14
Yhteensä	**145**						

Svartholma	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	161	36	5,4	5	6	1	12
Miehet	82	51	5,4			1	12
Naiset	78	48	5,5			2	12
Yöpyjät	286	64	11,3	3	2	1	100
Miehet	145	51	8,5			1	100
Naiset	141	49	14,1			1	100
Yhteensä	**447**						

Langinkoski	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	236	58	2,7	2	2	0	12
Miehet	97	41	2,5			1	6
Naiset	139	59	2,9			0	12
Yöpyjät	173	42	3,4	2	1	1	40
Miehet	70	40	2,7			1	21
Naiset	103	60	3,9			1	40
Yhteensä	**409**						

Taulukko 20. Yöpymisten kesto (vrk) yöpymistavoittain tutkimuskohteiden lähistöllä. *Oma majoite tarkoittaa telttaa, laavua tai muuta vastaavaa.

Raasepori (n = 167)	Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
					Min	25 %	Med	75 %	Max
	Hotellissa	36	1,7	0,89	1	1	2	2	4
	Vuokramökissä	16	3,6	2,47	1	1	3	6	7
	Omassa mökissä	27	13,9	18,86	1	3	6	20	90
	Asuntoautossa tai -vaunussa	19	1,4	0,96	1	1	1	1	5
	Omassa majoitteessa*	7	1,9	2,27	1	1	1	1	7
	Veneessä	2	1,0	0,00	1	1	1	1	1
	Maatilamajoituksessa	2	1,0	0,00	1	1	1	1	1
	Ystävän tai sukulaisen luona	40	4,0	5,49	1	1	2	3	30
	Retkeilymajassa	2	2,0	0,00	2	2	2	2	2
	Muualla	16	5,0	10,04	1	1	1	2	40
Kuusisto (n = 43)	**Yöpymistapa**	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
					Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
	Hotellissa	3	1,7	0,58	1	1	2	2	2
	Vuokramökissä	2	3,5	3,54	1	1	6	6	6
	Omassa mökissä	9	8,0	10,26	1	1	2	11	30
	Asuntoautossa tai -vaunussa	3	2,3	1,53	1	1	2	4	4
	Omassa majoitteessa*	3	2,7	1,15	2	2	2	4	4
	Maatilamajoituksessa	1	2,0		2	2	2	2	2
	Ystävän tai sukulaisen luona	21	3,0	2,87	1	2	2	3	14
	Muualla	1	4,0		4	4	4	4	4
Kajaani (n = 79)	**Yöpymistapa**	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
					Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
	Hotellissa	27	1,9	1,95	1	1	1	2	8
	Vuokramökissä	6	6,5	2,07	3	5	8	8	8
	Omassa mökissä	7	4,7	4,31	1	2	4	5	14
	Asuntoautossa tai -vaunussa	4	2,8	2,87	1	1	2	4	7
	Veneessä	1	2,0		2	2	2	2	2
	Leirikeskuksessa	4	8,5	3,70	6	6	7	10	14
	Ystävän tai sukulaisen luona	28	4,2	2,99	1	2	4	5	14
	Muualla	2	2,0	0,00	2	2	2	2	2
Svartholma (n = 244)	**Yöpymistapa**	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
					Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
	Hotellissa	14	2,9	3,55	1	1	1	3	12
	Vuokramökissä	4	8,2	6,65	2	2	14	14	14
	Omassa mökissä	96	21,8	25,96	1	3	14	30	100
	Asuntoautossa tai -vaunussa	9	1,8	0,67	1	1	2	2	3
	Omassa majoitteessa*	4	15,8	29,50	1	1	1	30	60
	Veneessä	55	2,1	3,79	1	1	1	2	29
	Maatilamajoituksessa	4	2,0	1,41	1	1	2	3	4
	Ystävän tai sukulaisen luona	51	5,6	11,66	1	1	3	5	79
	Muualla	7	33,3	29,37	7	7	35	42	90
Langinkoski (n = 163)	**Yöpymistapa**	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
					Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
	Hotellissa	54	1,8	1,37	1	1	1	2	7
	Vuokramökissä	14	4,2	4,44	1	2	2	6	14
	Omassa mökissä	11	6,5	11,32	1	1	3	6	40
	Asuntoautossa tai -vaunussa	18	1,8	1,25	1	1	1	2	4
	Omassa majoitteessa*	7	6,0	10,82	1	1	1	7	30
	Veneessä	4	1,5	0,58	1	1	2	2	2
	Leirikeskuksessa	7	2,7	1,11	1	2	3	4	4
	Maatilamajoituksessa	1	1,0		1	1	1	1	1
	Ystävän tai sukulaisen luona	44	3,1	3,27	1	1	2	4	21
	Muualla	3	12,7	15,31	1	1	7	30	30

Käynnin toistuvuus

Raasepori

Raaseporin linna on monelle kävijälle uusi kohde: hieman yli puolet (57 %) vastaajista oli ensimmäistä kertaa raunioilla (taulukko 21). Kohde oli hieman useammin uusi naisille kuin miehille. Rauniolinnalla aiemmin vierailleet olivat käyneet alueella keskimäärin 5,8 kertaa viimeisen kahden vuoden aikana (taulukko 22). Keskiarvoa kuitenkin nostivat erittäin aktiiviset kävijät, sillä puolet aiemmin käyneistä vastaajista oli käynyt linnan alueella vain yhden kerran edeltävien kahden vuoden aikana. Joillekin paikallisille Raasepori onkin lähes päivittäinen kohde: enimmillään siellä arvioitiin kahden vuoden aikana käydyn jopa 500 kertaa.

Keskimäärin ensimmäinen käynti Raaseporiin oli tehty vuonna 1990, mutta vastausten vaihteluväli ulottui vuodesta 2014 aina vuoteen 1952 saakka (taulukko 23). Aiemmin alueella käyneet kävijät palaavat Raaseporiin, mutta usein vasta vuosien päästä: keskimäärin edellinen käynti ajoittui vuoteen 2006 eli vajaan kahdeksan vuoden taakse. Puolet vastaajista oli kuitenkin käynyt Raaseporin rauniolinnalla edellisen kerran kolmen vuoden sisällä. Yhdellä vastaajalla oli edellisestä käynnistä ehtinyt vierähtää 47 vuotta.

Kuusisto

Kuusiston rauniolinna houkuttelee jatkuvasti uusi kävijöitä: puolet Kuusiston vastaajista oli rauniolinnalla ensimmäistä kertaa (taulukko 21). Kuusistossa aiemmin vierailleet olivat käyneet siellä edellisten kahden vuoden aikana keskimäärin 6,7 kertaa (taulukko 22). Alueella usein käyvien muutamien kävijöiden vastaukset kuitenkin nostivat keskiarvoa jonkin verran, sillä puolet aiemmin käyneistä oli vieraillut Kuusistossa korkeintaan kaksi kertaa vuoden 2012 kesän jälkeen. Yksi vastaaja oli käynyt kahden vuoden aikana lähes joka toinen päivä, yhteensä 300 kertaa.

Vastaajilla, jotka olivat käyneet Kuusistossa aiemmin, oli ensimmäisestä käynnistä aikaa keskimäärin neljännesvuosisata (taulukko 23). Haastattelukertaa edeltävästä käynnistä puolestaan oli keskimäärin aikaa hieman alle kuusi vuotta. Puolet vastaajista oli kuitenkin käynyt Kuusistossa edellisen kerran vuoden sisällä. Yhdellä vastaajalla taas edellinen käynti oli ollut 59 vuotta sitten, vuonna 1955.

Kajaani

Kajaanin linna oli 60 %:lle kävijöistä entuudestaan tuttu kohde, ja kaksi viidestä oli kohteessa ensimmäistä kertaa (taulukko 21). Ensikertalaisten osuudessa ei ollut eroa naisten ja miesten välillä. Raunioilla aiemmin käyneet olivat vierailleet siellä viimeisten kahden vuoden aikana keskimäärin noin kuusi kertaa (taulukko 22). Puolella kävijöistä käyntejä oli tänä aikana korkeintaan kaksi, mutta innokkaimmat olivat käyneet rauniolla tai sen ympäristössä 200 kertaa.

Rauniolinnalla aiemmin käyneet vastaajat olivat tehneet ensivierailunsa paikalle keskimäärin vuonna 1991 eli noin 23 vuotta aiemmin (taulukko 23). Varhaisin käynti tutkimukseen vastanneiden joukossa oli 68 vuotta sitten, vuonna 1946, jolloin vastaaja on ollut vasta lapsi. Vastaajien edellisen käynnin ajoittumisessa oli hajontaa, sillä aikaa oli vastaajasta riippuen kulunut 0–44 vuotta. Vaikka kyseistä käyntiä edeltävästä kerrasta oli keskimäärin vajaa seitsemän vuotta aikaa, oli puolet kävijöistä kuitenkin käynyt Kajaanissa edellisen kerran vuonna 2013 tai sen jälkeen.

Svartholma

Svartholma oli valtaosalle kävijöistä tuttu paikka, johon palataan säännöllisesti. Kaksi kolmesta vastaajasta (64 %) oli käynyt saarella aikaisemmin (taulukko 21). Ensikertalaisissa oli naisia hieman enemmän kuin miehiä. Svartholmassa aiemmin vierailleet olivat käyneet siellä edeltävien kahden vuoden aikana keskimäärin 11 kertaa (taulukko 22). Puolet kävijöistä oli tuona aikana vieraillut korkeintaan 4 kertaa, mutta keskiarvoa kohottivat yksittäiset aktiivikävijät, joille käyntejä oli kertynyt kahden vuoden aikana jopa 300.

Saarella aiemmin käyneillä vastaajilla oli edellisestä käynnistä kulunut keskimäärin hieman yli kaksi vuotta (taulukko 23). Puolella vastaajista edellinen käynti oli tapahtunut kesällä 2013. Pisin aika edellisestä käynnistä eräällä vastaajalla oli 33 vuotta. Ensimmäisen kerran Svartholmassa oli käyty keskimäärin noin 22 vuotta sitten eli vuoden 1991 paikkeilla. Varhaisin käynti vastaajien joukossa ajoittui vuoteen 1952 eli 62 vuoden taakse.

Langinkoski

Langinkosken luonnonsuojelualue oli useimmille kävijöille entuudestaan tuttu paikka: kaksi kolmasosaa (66 %) oli käynyt alueella aiemminkin (taulukko 21). Kohde oli hieman useammin uusi naisille kuin miehille. Viimeisen kahden vuoden aikana puolet alueella aiemmin käyneistä oli vieraillut Langinkoskella korkeintaan kaksi kertaa (taulukko 22). Alueella käy paljon paikallisia, joille kohde on lähes jokapäiväinen ulkoilu- tai esimerkiksi koiranulkoilutuskohde. Parhaimmillaan kävijät ilmoittivat käyneensä alueella viimeisten kahden vuoden aikana jopa 500 kertaa. Keskiarvoksi viimeisten kahden vuoden vierailujen määrälle tuli 19 käyntiä.

Vastaajien, jotka olivat käyneet Langinkoskella aiemmin, ensikäynti oli tehty keskimäärin vuonna 1983, toisin sanoen jo yli 31 vuotta sitten (taulukko 23). Varhaisin käynti oli huomattavasti tätä aiemmin, jo vuonna 1930. Edellisestä käynnistä ennen haastattelukertaa oli keskimäärin reilut viisi vuotta aikaa. Kuitenkin puolet kävijöistä oli käynyt edellisen kerran alueella vuoden 2013 aikana.

Yhteenveto

Raaseporin ja Kuusiston rauniolinnoja yhdistää ensikertalaisten suuri osuus kävijöistä, molemmissa noin puolet vastaajista oli ensimmäisellä vierailullaan (taulukko 21). Svartholma ja Langinkoski puolestaan olivat kahdelle kolmasosalle jo entuudestaan tuttuja kohteita, kun taas Kajaanin rauniolinna asettuu käynnin toistuvuuden osalta neljän muun kohteen väliin.

Viimeisten kahden vuoden aikana tutkimuskohteissa vierailleet kävijät olivat käyneet niissä tänä aikana keskimäärin 6–19 kertaa (taulukko 22). Raaseporissa, Kajaanissa ja Kuusistossa käytiin keskimäärin harvemmin (6–7 kertaa) ja Svartholmassa ja Langinkoskella puolestaan useammin (11 ja 19 kertaa). Keskiarvoja kuitenkin nostivat kaikilla kohteilla paikalliset aktiivikävijät, jotka kävivät alueilla kahden vuoden aikana 200–500 kertaa. Puolet joka kohteen vastaajista oli käynyt vierailulla edeltävien kahden vuoden aikana 1–4 kertaa.

Yhteistä kaikille viidelle kohteelle oli se, että ensimmäisestä vierailusta oli keskimäärin kulunut vuosikymmeniä (22–31 vuotta, taulukko 23). Pisin aika ensimmäisestä vierailusta keskimäärin oli Langinkoskella, jossa oli kirjattu myös kaikkien kohteiden vastaajien varhaisin käynti, vuodelta 1930. Eniten aikaa edellisestä käynnistä oli keskimäärin Raaseporin kävijöillä (7,7 vuotta) ja vähiten Svartholmassa, jossa edellisestä käynnistä oli vain hieman yli kaksi vuotta. Kuitenkin, Raaseporia lukuun ottamatta, puolet kävijöistä, jotka olivat olleet niillä aiemminkin, oli vieraillut niillä edellisen kerran noin vuotta aiemmin, vuonna 2013.

Taulukko 21. Käynnin toistuvuus.

Raasepori	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	123	53	150	60	274	57
Käynyt aikaisemmin	107	47	100	40	210	43
Yhteensä	**230**		**250**		**484**	
Kuusisto	**Miehet**		**Naiset**		**Kaikki**	
	kpl	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Ensikertaa alueella	89	49	110	52	201	50
Käynyt aikaisemmin	92	51	103	48	199	50
Yhteensä	**181**		**213**		**400**	
Kajaani	**Miehet**		**Naiset**		**Kaikki**	
	kpl	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Ensikertaa alueella	27	40	44	40	72	40
Käynyt aikaisemmin	40	60	65	60	107	60
Yhteensä	**67**		**109**		**179**	
Svartholma	**Miehet**		**Naiset**		**Kaikki**	
	kpl	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Ensikertaa alueella	107	33	121	39	229	36
Käynyt aikaisemmin	215	67	188	61	404	64
Yhteensä	**322**		**309**		**633**	
Langinkoski	**Miehet**		**Naiset**		**Kaikki**	
	kpl	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Ensikertaa alueella	84	32	132	36	216	34
Käynyt aikaisemmin	176	68	237	64	414	66
Yhteensä	**260**		**369**		**630**	

Taulukko 22. Tutkimuskohteissa aiemmin vierailleiden käynnit viimeisten 2 vuoden aikana.

Käynnit viimeisten 2 vuoden aikana	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Raasepori	210	5,8	40,18	0	0	1	3	500
Kuusisto	199	6,7	23,55	0	1	2	5	300
Kajaani	107	5,9	19,93	0	0	2	5	200
Svartholma	404	11,4	27,61	0	2	4	10	300
Langinkoski	414	19,0	72,62	0	0	2	8	500

Taulukko 23. Kohteissa aiemmin vierailleiden ensimmäisen ja viimeisimmän käynnin ajoittuminen.

Raasepori	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	185	1990,2	15,98	1952	1980	1992	2003	2014
vuotta sitten	185	23,8	15,98	0	11	22	34	62
Viimeksi käynyt								
vuonna	189	2006,3	10	1967	2003	2011	2013	2014
vuotta sitten	189	7,7	9,92	0	1	3	11	47
Kuusisto	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
				Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	197	1988,9	18,19	1941	1974	1991	2004	2014
vuotta sitten	197	25,1	18,19	0	10	23	40	73
Viimeksi käynyt								
vuonna	180	2008,3	11,41	1955	2010	2013	2014	2014
vuotta sitten	180	5,7	11,41	0	0	1	4	59
Kajaani	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
				Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	100	1990,6	17,45	1946	1976	1992	2005	2014
vuotta sitten	100	23,4	17,45	0	8	23	37	68
Viimeksi käynyt								
vuonna	97	2007,3	9,80	1970	2005	2013	2014	2014
vuotta sitten	97	6,7	9,80	0	0	1	9	44
Svartholma	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
				Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	349	1991,7	15,38	1952	1981	1994	2005	2014
vuotta sitten	349	22,3	15,38	0	9	20	33	62
Viimeksi käynyt								
vuonna	337	2011,7	4,99	1981	2013	2013	2014	2014
vuotta sitten	337	2,3	4,99	0	0	1	1	33
Langinkoski	**n**	**Keski-arvo**	**Keski-haj.**	**Prosenttipisteet**				
				Min	**25 %**	**Med**	**75 %**	**Max**
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	361	1982,6	18,90	1930	1967	1982	1999	2014
vuotta sitten	361	31,4	18,90	0	15	32	47	84
Viimeksi käynyt								
vuonna	351	2008,6	10,55	1963	2010	2013	2014	2014
vuotta sitten	351	5,4	10,55	0	0	1	4	51

3.2.5 Saapuminen alueelle

Kävijätutkimuksiin osallistuneilta tiedusteltiin heidän saapumisaikaansa (kuukausi, viikonpäivä ja kellonaika) sekä kulkuneuvoja, joita he olivat käyttäneet matkallaan kotoa tutkimuskohteelle. Saapumiskuukausissa on syytä huomata, että tutkimus kohdistui ainoastaan kesä-elokuuhun. Haastatteluajat kohteilla vaihtelivat klo 11 ja klo 19 tai 20 välillä, paitsi Svartholmassa, jossa tutkimuspäivät päättyivät aina klo 17, jolloin saaren kesäoppaiden työpäivä loppui ja näyttely sulkeutui (perustiedot aineistonkeruusta, ks. taulukko 2).

Raasepori

Raaseporin kävijätutkimukseen vastanneista yli puolet (54 %) saapui alueelle kesäloma-aikana heinäkuussa (taulukko 24). Kesäkuussa saapui 30 % ja loput 16 % elokuussa. Viikonloput olivat vilkkaimpia päiviä: 44 % vastaajista vieraili alueella lauantaina tai sunnuntaina (taulukko 25). Muut vastaukset jakautuivat melko tasaisesti eri arkipäiville. Suurin osa (71 %) kävijöistä saapui linnan ympäristöön iltapäivällä klo 12–16 (taulukko 26). Ennen klo 12 saapui 16 % ja klo 16 jälkeen 13 % vastanneista. Osa klo 18 jälkeen saapuneista oli tullut katsomaan alueella sijaitsevan Raaseporin kesäteatterin näytöstä. Näytökset alkoivat viikonloppuisin klo 16 ja arkisin klo 19.

Raaseporin linnalle ei pääse julkisilla liikennevälineillä. Kävijöistä lähes kaikki saapuivat alueelle autolla (85 %) tai asuntovaunulla tai matkailuautolla (4 %) (taulukko 27). Pyöräillen saapui 4 % vastanneista ja linnan vieressä virtaavaa jokea pitkin 3 %. Moottoriveneellä saapujat lienevät ainoastaan paikallisia, jotka tuntevat alueen hyvin, sillä joki on kapea ja matkan varrella on vedenalaisia kiviä eikä vesireittiä mainosteta missään suositeltavana saapumisreittinä. Vastaajien kaikkien kulkuneuvojen käyttö koko matkalla kotoa Raaseporin linnalle oli lähes identtinen viimeisen kulkuneuvon käytön kanssa (taulukot 27 ja 28). Ilmeisesti kävijät siis käyttivät pääosin yhtä ja samaa kulkuneuvoa koko matkan kotoa kohteelle. Muissa kulkuneuvoissa (4 mainintaa) oli tarkennettu ajoneuvotyyppiä, ja niistä kävi ilmi, että kaikki olivat motorisoituja kulkuneuvoja.

Kuusisto

Kuusiston kävijöistä noin puolet (49 %) saapui alueelle heinäkuussa (taulukko 24). Kesäkuussa saapui 37 % vastanneista ja loput 14 % elokuussa, jolloin myös tutkimuspäiviä oli vähiten. Lauantai ja sunnuntai olivat suosituimmat päivät; niinä saapui yhteensä lähes puolet (46 %) kaikista tutkimukseen osallistuneista (taulukko 25). Arkipäivistä suosituimmat olivat tiistai, keskiviikko ja perjantai. Tyypillisesti kävijät saapuivat alkuiltapäivästä klo 12–16 (68 %) (taulukko 26). Melkein joka viides kävijä (18 %) saapui klo 10–12 ja 11 % klo 16–18. Kello 18:n jälkeen saapui vain 3 % vastanneista.

Useimmat kävijät saapuivat Kuusistoon henkilöautolla (76 %) (taulukko 27). Toiseksi suosituin kulkuneuvo oli polkupyörä, jolla saapui 8 % vastaajista. Veneellä Linnaniemen rannassa olevan laiturin kautta saapui 4 % kaikista vastanneista. Pieni osa kävijöistä saapui jalkaisin (4 %), moottoripyörällä (3 %) tai tilausbussilla (2 %). Kaikkien kotoa Kuusistoon asti käytettyjen kulkuneuvojen suosio oli lähes sama kuin viimeisimmän kulkuneuvonkin (taulukot 27 ja 28). Vain henkilöautoa oli käytetty koko matkalla hieman useammin kuin viimeisenä kulkuneuvona ja muutama kävijä oli lisäksi käyttänyt linja-autoa osan matkaa.

Kajaani

Puolet Kajaanin linnalla kävijöistä saapui paikalle heinäkuussa (taulukko 24). Kesäkuu oli myös suosittu (42 %). Elokuussa linnalla sen sijaan hiljeni, etenkin koulujen alettua, ja kuun aikana saatiin vain 9 % kaikista tutkimusvastauksista. Kajaanissa viikonloppu ei ollut vilkkainta käyntiaikaa,

vaan suosituimmiksi käyntipäiviksi osoittautuivat tiistai (28 %) ja perjantai (21 %) (taulukko 25). Loput vastaukset jakautuivat melko tasaisesti muiden viikonpäivien kesken, joskin lauantai oli hieman muita suositumpi (15 %). Vierailuajoista selvästi suosituin oli iltapäivä klo 14–16, jolloin saapui 42 % tutkimukseen vastanneista (taulukko 26). Ennen klo 14:ää saapui noin kolmannes kävijöistä (35 %) ja klo 16:n jälkeen kohteelle saapui 22 %. Haastattelut päättyivät linnalla viimeistään klo 20. Tiedossa kuitenkin on, että raunioilla vietetään aikaa myös kesäiltaisin ja -öisin, jolloin etenkin nuoriso viihtyy paikalla mm. pussikaljoittelun merkeissä.

Kajaanin rauniolinna sijaitsee pienellä saarella joen keskellä ja sinne kuljetaan kävelysiltaa myöten. Näin ollen kävijöistä kaikki saapuivat paikalle joko jalan (95 %) tai polkupyörällä (4 %) (taulukko 27). Kun tarkastellaan kaikkia kulkuneuvoja, joita vastaajat olivat käyttäneet matkallaan kotoa linnalle, oli joukossa jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden lisäksi myös suuri osa autolla osan matkaa tehneitä kävijöitä (73 %) (taulukko 28). Asuntovaunun tai matkailuauton kanssa matkalla oli 4 % kävijöistä. Matkalla Kajaaniin oli käytetty myös junaa (3 %) ja lentokonetta (2 %).

Svartholma

Svartholmassa heinäkuu oli vilkkainta sesonkia, sillä silloin saareen saapui 58 % kävijöistä (taulukko 24). Elokuu oli viileää kesäkuuta suositumpi, sillä 30 % vastaajista vieraili silloin Svartholmassa. Kesäkuussa saapui vain 12 % kävijöistä, joskin kesäkuussa myös haastattelukertoja oli vähiten ja reittilaivaliikenne saareen käynnistyi vasta kesäkuun puolessa välissä. Noin puolet (47 %) tutkimukseen vastanneista saapui saarelle lauantaina tai sunnuntaina (taulukko 25). Arkipäivistä suosituimpia saapumispäiviä olivat torstai (18 %) ja tiistai (14 %). Maanantaina saapui ainoastaan yksi vastaajista, mitä selittää se, että maanantaisin saareen ei kulje vesibussi, oppaat eivät ole paikalla eikä näyttely ole avoinna. Suurin osa (40 %) kävijöistä rantautui klo 12–14 (taulukko 26). Aamupäivän aikana saapui noin neljäsosa vastaajista, ja iltapäivällä klo 14–18 saapui 36 %. Kello 18:n jälkeen saapui vain muutama kävijä.

Svartholman saareen pääsee kesälomakaudella oman veneen lisäksi vesibussilla, joka liikennöi Loviisan Laivasillalta saareen ja takaisin. Elokuussa liikennöidään ainoastaan viikonloppuisin, ja maanantaisin alus ei kulje lainkaan. Reittiveneen kyydillä saapui viidesosa kävijätutkimukseen vastanneista (21 %) (taulukko 27). Valtaosa saapui moottoriveneellä vierasvenesatamaan (59 %). Ilman moottoria, pääosin purjeveneellä, saapui 8 % vastaajista ja tilausveneellä 4 %. Pieni osa (6 %) vastaajia oli käsittänyt kysymyksen viimeisestä käytetystä kulkuneuvosta väärin ja kirjannut käyttäneensä henkilöautoa, asuntoautoa tai matkailuvaunua. Hekin ovat kuitenkin käyttäneet jotain venettä saarelle saapuessaan, mutta nämä tiedot eivät käy ilmi tuloksista. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös kaikkia kulkuneuvoja, joita vastaajat olivat käyttäneet matkallaan kotoaan aina Svartholman rantaan. Erilaisten veneiden tai alusten lisäksi 44 % kävijöistä oli käyttänyt matkallaan myös autoa ja 3 % henkilöauton ja asuntovaunun yhdistelmää tai matkailuautoa (taulukko 28). Vastaajista 6 % oli tehnyt osan matkastaan lähtörantaan joko kävellen tai pyörällä.

Langinkoski

Langinkosken kävijätutkimuksen vastaajat saapuivat alueella useimmin lomien aikaan heinäkuussa, jolloin saatiin lähes puolet vastauksista (47 %) (taulukko 24). Elokuussa saapui 30 % ja kesäkuussa 23 % vastanneista. Yllättäen maanantai oli viikonpäivistä suosituin: joka neljäs vastaaja (26 %) vieraili alueella juuri maanantaina (taulukko 25). Saapumiset jakautuivat muiden päivien osalta sangen tasaisesti (10–15 % per päivä) sunnuntain ollessa maanantain jälkeen suosituin käyntipäivä (15 % vastaajista). Tyypillisesti Langinkoskelle saavuttiin iltapäivällä klo 12–18 (87 %) (taulukko 26). Kello 14–16 saapui suhteessa eniten kävijöitä (38 %).

Autolla perille saakka saapui 71 % kävijöistä. Vaikka Langinkoski luetaan kaupunkikohteeksi, saapui vain noin joka viides kävijä pyörällä (10 %) tai kävellen (11 %) (taulukko 27). Tilausbussilla ilmoitti saapuneensa 2 %, mutta todellisuudessa selvästi useampi saapui ryhmän kanssa bussilla. Ryhmiä oli kuitenkin vaikea saada vastaamaan kyselyyn, sillä monilla vierailuaika oli lyhyt ja moni ryhmistä oli venäläisiä, joilla innon tai kielitaidon puute vähensi lisäksi vastausaktiivisuutta. Venäläisille oli kuitenkin tarjolla venäjänkielisiä vastauslomakkeita, joten osa tästä kävijäryhmästä saatiin mukaan tutkimukseen. Taulukossa 28 on esitetty kaikki kulkuneuvot, joita vastaajat olivat käyttäneet matkallaan kotoa Langinkoskelle.

Yhteenveto

Heinäkuu oli kaikilla viidellä tutkimuskohteella suosituin vierailukuukausi (47–58 % kävijöistä) (taulukko 24). Kesäkuun ja elokuun suosio vaihteli kohteittain ja osin tuloksiin vaikuttivat säät ja osalla kohteista kesäkuun vähäisemmät keruupäivät.

Lauantait ja sunnuntait olivat Raaseporissa, Kuusistossa ja Svartholmassa suosituimmat viikonpäivät, sillä lähes puolet kävijöistä (44–47 %) vieraili näillä alueilla viikonloppuna (taulukko 25). Kajaanissa suosituin viikonpäivä oli tiistai ja Langinkoskella maanantai. Svartholmassa maanantaina ei käynyt juurikaan kävijöitä, sillä saarelle ei ollut silloin reittiliikennettä ja osa palveluista oli maanantaisin suljettuna. Kaikilla kohteilla suurin osa kävijöistä (58–71 %) saapui iltapäivällä klo 12–16 (taulukko 26). Kello 18–20 saapujia oli lähinnä kahdessa kaupunkikohteessa, Kajaanin rauniolinnalla ja Langinkosken luonnonsuojelualueella.

Vastanneiden viimeisimpänä käyttämät kulkuneuvot kuvastavat hyvin kohteiden saavutettavuutta ja kulkuyhteyksiä (taulukko 27). Raaseporin ja Kuusiston rauniolinnoille ei ole julkisia liikenneyhteyksiä, minkä seurauksena valtaosa kävijöistä saapui paikalle autolla. Kuusistoon rauniolinnan lähelle tosin ajaa Kaarinan sisäinen linja K23, mutta linja liikennöi ainoastaan arkisin pari kertaa päivässä. Kutsuohjattuja vuoroja on aamuisin muutama ja muulloinkin vain klo 12–16. Vain yksi Kuusiston vastaaja ilmoitti käyttäneensä linja-autoa linnalle saapumiseen.

Kajaanin linnasaarelle on kulku ainoastaan pientä kävelysiltaa myöten, joten kaikki vastaajat saapuivat sinne joko kävellen tai pyörällä. Svartholma taas saarena vaatii oman veneen tai reittiveneen käyttöä, ja suurin osa kävijöistä (59 %) saapuikin moottoriveneellä ja 21 % vesibussilla. Langinkoski sijaitsee kaupungissa, mutta usean kilometrin päässä Kotkan keskustasta. Valtaosa kävijöistä saapui siten sinne autolla ja vain joka viides kävellen tai pyöräillen.

Taulukko 24. Tutkimuskohteille saapuminen kuukausittain.

Kuukausi	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kesäkuu	160	30	164	37	88	42	83	12	163	23
Heinäkuu	286	54	214	49	105	50	392	58	338	47
Elokuu	87	16	61	14	19	9	206	30	214	30
Yhteensä	**533**	**100**	**439**	**100**	**212**	**100**	**681**	**100**	**715**	**100**

Taulukko 25. Tutkimuskohteille saapuminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	kpl	%	kpl	%	kpl
Maanantai	74	14	16	4	19	9	1	0	186	26
Tiistai	62	12	81	18	60	28	92	14	73	10
Keskiviikko	50	9	58	13	19	9	62	9	103	14
Torstai	59	11	23	5	23	11	122	18	72	10
Perjantai	53	10	58	13	45	21	82	12	74	10
Lauantai	128	24	102	23	32	15	180	26	100	14
Sunnuntai	107	20	101	23	14	7	142	21	107	15
Yhteensä	**533**	**100**	**439**	**100**	**212**	**100**	**681**	**100**	**715**	**100**

Taulukko 26. Tutkimuskohteille saapuminen vuorokaudenajan mukaan.

Kellonaika	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	kpl	%	kpl	%	kpl
8:00–9:59	2	0					6	1		
10:00–11:59	84	16	78	18	41	19	153	23	15	2
12:00–13:59	191	36	164	37	34	16	269	40	156	22
14:00–15:59	184	35	134	31	90	42	192	28	270	38
16:00–17:59	59	11	50	11	26	12	45	7	189	27
18:00–19:59	10	2	12	3	21	10	8	1	72	10
20:00–21:59	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0
22:00–7:59	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	**531**	**100**	**438**	**100**	**212**	**100**	**676**	**100**	**702**	**100**

Taulukko 27. Vastanneiden viimeisin kulkuneuvo heidän matkallaan tutkimuskohteille. Kaikkia kulkuneuvoja ei kysytty kaikissa tutkimuksissa.

Viimeisin kulkuneuvo	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Henkilöauto	434	85	329	76	0	0	35	5	499	71
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	20	4	10	2	2	1	6	1	28	4
Linja-auto	1	0	1	0	0	0	1	0	3	0
Tilausbussi (ryhmämatka)	2	0	9	2	0	0	3	0	11	2
Juna	1	0			0	0	0	0	0	0
Moottoripyörä	8	2	13	3	0	0	0	0	9	1
Polkupyörä	20	4	35	8	9	4	3	0	71	10
Jalan	10	2	18	4	193	95	2	0	78	11
Moottorivene	13	3	16	4			400	59	0	0
Kanootti, kajakki, soutuvene tai purjevene			2	0			52	8	1	0
Reittivene tai -alus							145	21		
Tilausvene tai -alus							28	4		
Jokin muu	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	**513**	**100**	**433**	**100**	**204**	**100**	**675**	**100**	**700**	**100**

Taulukko 28. Kaikki kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan kotoaan tutkimuskohteille. Matkaan on voitu käyttää useampaa kulkuneuvoa.

Kulkuneuvo	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Henkilöauto	463	87	355	82	154	73	296	44	531	75
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	22	4	10	2	8	4	23	3	31	4
Linja-auto	5	1	7	2	2	1	11	2	13	2
Tilausbussi (ryhmämatka)	3	1	9	2			12	2	11	2
Juna	6	1	1	0	6	3	5	1	6	1
Moottoripyörä	9	2	13	3	1	0	1	0	9	1
Polkupyörä	22	4	35	8	13	6	17	3	89	12
Jalan	14	3	22	5	196	93	17	3	90	13
Moottorivene	14	3	16	4			403	60		
Kanootti, kajakki, soutuvene tai purjevene			2	0			54	8	6	1
Reittivene tai -alus							147	22		
Tilausvene tai -alus							31	5		
Lentokone	1	0	1	0	4	2	5	1	13	2
Jokin muu	4	1	1	0	3	1	0	0	1	0
Yhteensä	**533**		**435**		**210**		**677**		**712**	

3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

Kävijöiden rahankäytön ja sen paikallistaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan kulut, jotka liittyivät tähän käyntiin tutkimuskohteella ja sen lähialueella. Lähialue käsitti kunkin kohteen sijaintikunnan (Raasepori, Kaarina, Kajaani, Loviisa ja Kotka, kuvat 7–11). Paikallistaloudellisten vaikutusten laskenta perustuu vuoden 2014 käyntimääriin, jotka olivat Raaseporissa 65 000, Kuusistossa 26 500, Kajaanissa 13 800, Svartholmassa 12 400 ja Langinkoskella 55 200 käyntiä (taulukko 1).

Kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö käyntikertaa kohden kohteella ja sen lähialueella oli suurinta Kajaanissa (56 €) ja Svartholmassa (51 €), ja vähiten rahaa käytettiin Kuusistossa (11 €) (taulukko 29). Raaseporissa kävijät käyttivät käynnillään keskimäärin 35 euroa ja Langinkoskella 28 euroa. Majoittujat käyttivät kaikilla kohteilla enemmän rahaa kuin päiväkävijät.

Raaseporissa vastaajat arvioivat kuluttaneensa käynnillään keskimäärin 35 euroa rauniolinnan ympäristössä ja Raaseporin kaupungin alueella (taulukko 29). Kohteen lähialueella yöpyneet käyttivät keskimäärin 82 euroa ja päiväkävijät 17 euroa. Keskimäärin eniten Raaseporin käynnillään kuluttivat lähialueen ulkopuolelta saapuvat kotimaiset majoittujat (97 €) ja vähiten lähialueella asuvat päiväkävijät (9 €).

Kuusistossa kävijöiden rahankäyttö kohteella ja sen lähialueella Kaarinassa oli kaiken kaikkiaan varsin vähäistä, keskimäärin 11 euroa käyntikertaa kohden (taulukko 29).

Kajaanin rauniolinnalla vierailleet vastaajat kuluttivat käynnillään keskimäärin 56 euroa Kajaanin kaupungin alueella vierailunsa aikana (taulukko 29). Lähialueella yöpyneet käyttivät keskimäärin 100 euroa ja päiväkävijät 33 euroa. Keskimäärin eniten Kajaanin käynnillään kuluttivat lähialueen ulkopuolelta saapuvat kotimaiset majoittujat (103 €) ja vähiten lähialueella asuvat päiväkävijät (11 €). Kajaanin rauniolinnalla oli ulkomaalaisia vastaajia niin vähän, että heidän rahankäyttöään ei voitu luotettavasti arvioida.

Taulukko 29. Kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV) käyntikertaa kohden matkailijaryhmittäin tutkimuskohteilla ja niiden lähialueella. * havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta.

Raasepori	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät	n = 482	n = 133	n = 348
Keskimääräinen kulutus (€)	35	82	17
Kotimaiset matkailijat	n = 378	n = 110	n = 267
Keskimääräinen kulutus (€)	41	97	19
Ulkomaiset matkailijat	n = 37	n = 19	n = 18
Keskimääräinen kulutus (€)	19	17	22
Lähialueen asukkaat	n = 49	n = 1	n = 48
Keskimääräinen kulutus (€)	9	–*	9
Kuusisto	**Kaikki**	**Majoittujat**	**Päiväkävijät**
Kaikki kävijät	n = 419	n = 47	n = 371
Keskimääräinen kulutus (€)	11	54	5
Kotimaiset matkailijat	n = 326	n = 41	n = 284
Keskimääräinen kulutus (€)	8	30	5
Ulkomaiset matkailijat	n = 27	n = 6	n = 21
Keskimääräinen kulutus (€)	54	–*	8
Lähialueen asukkaat	n = 64	n = 0	n = 64
Keskimääräinen kulutus (€)	4	–*	4
Kajaani	**Kaikki**	**Majoittujat**	**Päiväkävijät**
Kaikki kävijät	n = 185	n = 64	n = 119
Keskimääräinen kulutus (€)	56	100	33
Kotimaiset matkailijat	n = 127	n = 60	n = 66
Keskimääräinen kulutus (€)	75	103	50
Ulkomaiset matkailijat	n = 4	2	2
Keskimääräinen kulutus (€)	–*	–*	–*
Lähialueen asukkaat	n = 51	n = 0	n = 50
Keskimääräinen kulutus (€)	11	–*	11
Svartholma	**Kaikki**	**Majoittujat**	**Päiväkävijät**
Kaikki kävijät	n = 646	n = 300	n = 332
Keskimääräinen kulutus (€)	51	75	30
Kotimaiset matkailijat	n = 419	n = 256	n = 163
Keskimääräinen kulutus (€)	58	77	29
Ulkomaiset matkailijat	n = 23	n = 18	n = 5
Keskimääräinen kulutus (€)	98	110	–*
Lähialueen asukkaat	n = 196	n = 20	n = 162
Keskimääräinen kulutus (€)	31	33	31
Langinkoski	**Kaikki**	**Majoittujat**	**Päiväkävijät**
Kaikki kävijät	n = 667	n = 162	n = 491
Keskimääräinen kulutus (€)	28	79	11
Kotimaiset matkailijat	n = 313	n = 122	n = 190
Keskimääräinen kulutus (€)	41	85	13
Ulkomaiset matkailijat	n = 87	n = 38	n = 47
Keskimääräinen kulutus (€)	43	58	34
Lähialueen asukkaat	n = 253	n = 0	n = 242
Keskimääräinen kulutus (€)	5	–*	5

Svartholmassa vastaajat kuluttivat käynnillään keskimäärin 51 euroa Svartholmassa ja Loviisan kaupungin alueella (taulukko 29). Saarella tai sen lähialueella yöpyneet käyttivät keskimäärin 75 euroa ja päiväkävijät 30 euroa. Keskimäärin eniten Svartholman käynnillään kuluttivat ulkomaiset majoittujat (110 €) ja vähiten lähialueella asuvat päiväkävijät (31 €).

Langinkoskella vastaajat arvioivat kuluttaneensa käynnillään keskimäärin 28 euroa luonnonsuojelualueella ja Kotkan kaupungin alueella (taulukko 29). Kohteen lähialueella yöpyneet käyttivät keskimäärin 79 euroa ja päiväkävijät 11 euroa. Keskimäärin eniten Langinkosken käynnillään kuluttivat lähialueen ulkopuolelta saapuvat kotimaiset majoittujat (85 €) ja vähiten lähialueella asuvat päiväkävijät (5 €).

Paikallistaloudellisten vaikutusten arvioinnissa käytettyjä käsitteitä on määritelty taulukossa 30.

Kaikkien viiden tutkimuskohteen kävijöiden rahankäytön yhteenlasketut paikallistaloudelliset kokonaistulovaikutukset olivat vuoden 2014 käyntimäärällä laskettuina yhteensä noin 5,1 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset noin 51 henkilötyövuotta (liite 13, Metsähallitus 2015b). Nämä luvut kuvaavat kävijöiden rahankäytöstä alueelle muodostuvia välillisiä ja välittömiä rahavirtoja sekä niihin kytkeytyviä työllisyysvaikutuksia.

Suurimmat paikallistaloudelliset kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueelleen tuottivat Raaseporin kävijät, 2,2 miljoonaa euroa ja 22 henkilötyövuotta, ja toiseksi suurimmat Langinkosken kävijät, 1,5 miljoonaa euroa ja 15 henkilötyövuotta (liite 13). Svartholmalla ja Kajaanissa vaikutukset olivat samansuuruiset, 0,6 miljoonaa euroa ja 6 henkilötyövuotta kummassakin, ja pienimmät Kuusistossa, 0,2 miljoonaa euroa ja 2 henkilötyövuotta.

Eniten rahaa käytettiin joko ruoka- ja vähittäiskauppaostoksiin (Kuusisto, Kajaani), kahvila- ja ravintolaostoksiin (Raasepori, Svartholma) tai majoitukseen (Langinkoski) (liite 13). Kaikkialla vähiten rahaa käytettiin paikallisliikenteeseen ja muihin menoihin, joihin luettiin mm. varusteiden vuokraus.

Suurimmat tulo- ja työllisyysvaikutukset sijaintikuntiensa paikallistalouksiin tuottivat neljällä kohteella viidestä kävijöiden kahvila- ja ravintolaostokset. Vain Langinkoskella majoitus tuotti kahvila- ja ravintolaostoksia hieman suuremman osan tulo- ja työllisyysvaikutuksista. Se, että kahvila- ja ravintolaostokset sekä majoitus tuottavat suhteessa suuremmat vaikutukset kuin mitä niihin on käytetty rahaa, selittyy palvelualojen työllistävämmällä vaikutuksella. Palvelualojen tulovaikutus kohdistuu myös vahvemmin lähialueelle.

Taulukko 30. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä.

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötyövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittujat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välillisiksi vaikutuksiksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palvelujen ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Raaseporissa kävijät käyttivät keskimäärin selvästi eniten rahaa kahvila- ja ravintolaostoksiin (10,56 euroa, liite 13). Toiseksi eniten rahaa heillä kului majoittumiseen, kolmanneksi eniten huoltamoilla asiointiin ja neljänneksi eniten ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostoksiin. Myös ohjelmapalveluihin käytetty summa on Raaseporissa kohtalainen (2,26 euroa/käynti) ja suurempi kuin muilla tutkimuskohteilla. Kahvila- ja ravintolapalvelut, majoittuminen ja ohjelmapalvelut tuottavat Raaseporin kävijöiden rahankäytön tulo- ja työllisyysvaikutuksista 78 %.

Kuusiston kävijät käyttivät kokonaisuudessaan varsin vaatimattomasti rahaa Kuusistossa ja sen lähialueella Kaarinan kunnassa. Keskimäärin eniten rahaa Kuusiston kävijät käyttivät ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin (2,87 euroa), mutta melko samaa tasoa oli myös kävijöiden rahankäyttö huoltamoilla sekä kahviloissa ja ravintoloissa (liite 13). Tulo- ja työllisyysvaikutuksiltaan merkittävimpiä Kuusistossa olivat kävijöiden kahvila- ja ravintolaostokset, majoittuminen sekä ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset, jotka yhteensä tuottivat 80 % vaikutuksista.

Kajaanissa kävijät käyttivät keskimäärin selvästi eniten rahaa ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostoksiin (19,53 euroa, liite 13), toiseksi eniten huoltamo-ostoksiin, kolmanneksi kahviloihin ja ravintoloihin ja vasta neljäntenä olivat majoituskulut (8,36 euroa). Kajaanissa tulo- ja työllisyysvaikutuksiltaan merkittävimpiä olivat kävijöiden kahvila- ja ravintolaostokset, majoittuminen sekä ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset, jotka yhteensä tuottivat 86 % vaikutuksista.

Svartholman kävijät käyttivät keskimäärin selvästi eniten rahaa kahvila- ja ravintolaostoksiin (18,92 euroa, liite 13), toiseksi eniten ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin (12,16 euroa) ja kolmanneksi huoltamo-ostoksiin (9,67 euroa). Kahvila- ja ravintolapalvelut, majoittuminen sekä ruoka- ja vähittäiskauppaostokset tuottivat Svartholman kävijöiden rahankäytön tulo- ja työllisyysvaikutuksista 68 %.

Langinkosken kävijät käyttivät käynnillään keskimäärin eniten rahaa majoittumiseen (7,82 euroa, liite 13), toiseksi eniten kahvila- ja ravintolaostoksiin ja kolmanneksi eniten ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin (5,94 euroa). Langinkoskella tulo- ja työllisyysvaikutuksiltaan merkittävimpiä olivat majoittuminen sekä kahvila- ja ravintolapalvelut. Nämä kaksi menolajia tuottivat 75 % Langinkosken kävijöiden rahankäytön tulo- ja työllisyysvaikutuksista.

Matkakohteen tärkeyden mukaan tarkasteltuna taloudelliset kokonaisvaikutukset jakautuivat niin, että kolmella viidestä kohteesta (Raasepori, Kuusisto, Langinkoski) selvästi suurimmat vaikutukset olivat tutkimuskohteen yhdeksi matkakohteekseen valinneilla (liite 14). Tämän kävijäryhmän taloudelliset kokonaisvaikutukset vaihtelivat Kuusiston 0,9 miljoonasta eurosta Raaseporin 1,3 miljoonaan euroon ja Kuusiston yhdestä henkilötyövuodesta Raaseporin 13 henkilötyövuoteen. Langinkoskella tutkimuskohteen yhdeksi matkakohteekseen valinneiden vaikutukset sijoittuivat näiden välille, 0,9 miljoonaan euroon ja yhdeksään henkilötyövuoteen. Kajaanissa suurimmat tulo- ja työllisyysvaikutukset (0,3 milj. euroa, 3 htv) toivat ne kävijät, jotka olivat poikenneet Kajaanin rauniolinnalla ennalta suunnittelematta. Svartholmassa puolestaan suurimmat tulo- ja työllisyysvaikutukset (0,3 milj. euroa, 3 htv) toivat ne kävijät, joille Svartholma on matka ainoa tai tärkein kohde. Kajaanissa ja Svartholmassa erot eivät ole kuitenkaan kovin suuret verrattuna niiden kävijöiden vaikutuksiin, joille kohde on yksi monista.

Suomalaiset, kohteiden lähialueiden ulkopuolelta saapuvat matkailijat tuottivat euromääräisesti selvästi suurimmat kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset kaikilla kohteilla (liite 15). Vastaavasti majoittujat tuottivat kaikilla tutkimuskohteilla suuremman kokonaistulo- ja työllisyysvaikutuksen kuin päiväkävijät (liite 16). Tämä johtuu majoittujien suuremmasta rahankäytöstä (taulukko 29), sillä kaikilla kohteilla Svartholmaa lukuun ottamatta majoittujia oli huomattavasti vähemmän kuin päiväkävijöitä. Svartholmassa majoittujia oli kaikista vastanneista lähes puolet (47 %). Muilla kohteilla majoittujien osuus kaikista vastanneista vaihteli Kuusiston ja Kajaanin 11 ja 13 %:sta

Langinkosken ja Raaseporin 35 ja 28 %:iin. Useimmiten majoittuminen tapahtui kohteen lähialueella, mutta Svartholmassa yöpyminen on mahdollista myös linnakesaarella.

3.2.7 Käynnin terveys- ja hyvinvointivaikutukset

Kävijätutkimuksessa oli mukana kaksi kysymystä koskien kävijöiden kokemuksia luonnon terveys- ja hyvinvointivaikutuksista. Ensimmäisessä kysymyksessä vastaajia pyydettiin arvioimaan tämän käynnin vaikutuksia hänen yleiseen terveydentilaansa ja hyvinvointiinsa. Kysymyksessä oli kolme väitettä, joissa tiedusteltiin kokiko kävijä sosiaalisen, psyykkisen tai fyysisen hyvinvointinsa lisääntyneen (tutkimuslomakkeet, ks. liitteet 27–31).

Kaikilla tutkimuskohteilla kävijät kokivat sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen hyvinvointinsa kohentuneen käynnin vaikutuksesta (taulukko 31). Kaikilla kohteilla vastaajat kokivat käynnin vaikuttaneen myönteisimmin psyykkiseen hyvinvointiin, toiseksi eniten sosiaaliseen ja vähiten fyysiseen hyvinvointiin. Myönteisimmin kävijät kokivat käynnin vaikuttaneen terveyteensä ja hyvinvointiinsa Langinkoskella, jossa kaikkien osatekijöiden keskiarvo 4,00 ja vähiten hyvinvointivaikutuksia raportoitiin Kajaanissa, jossa vastaava keskiarvo oli 3,53.

Toisena terveysaiheena kävijöiltä kysyttiin, minkä arvoisiksi he arvioisivat rahassa mitattuna tutkimuskohteessa kokemansa terveys- ja hyvinvointivaikutukset. Ideana oli verrata käynnin tuomia terveys- ja hyvinvointivaikutuksia jonkin kaupallisen palvelun tuottamiin vastaaviin vaikutuksiin. Kysymyksessä oli mainittu esimerkkinä muutamien erilaisten terveys- ja hyvinvointipalvelujen hintoja. Vastauksena ilmoitettiin koetun vaikutuksen arvioitu rahallinen arvo.

Kysymykseen vastanneiden antamat rahalliset arvot vaihtelivat nollasta eurosta 3 000 euroon (taulukko 32). Arvojen mediaani vaihteli Kajaanin 10 eurosta Svartholman 50 euroon ja keskiarvo Kajaanin noin 34 eurosta Svartholman noin 117 euroon. Kysymyksen vastausprosentti oli melko alhainen, sillä monet kokivat hankalaksi tai sopimattomaksi arvioida käyntinsä terveys- ja hyvinvointivaikutuksia rahallisesti.

Taulukko 31. Kävijöiden kokemat terveys- ja hyvinvointivaikutukset tutkimuskohteilla käyntiin liittyen. 1 = täysin eri mieltä, 2 = jonkin verran eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = jonkin verran samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä.

Raasepori	Vastan-neita		Arviointi, %					Kes-ki-arvo	Keski-hajon-ta
	n	%	1	2	3	4	5		
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi	510	95	2	1	29	39	29	3,92	0,89
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi	511	96	2	2	25	43	29	3,96	0,86
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi	506	95	3	5	33	36	24	3,73	0,97
Yhteensä	**516**	**96**						**3,87**	**0,91**
Kuusisto	**Vastan-neita**		**Arviointi, %**					**Kes-ki-arvo**	**Keski-hajon-ta**
	n	**%**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**		
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi	419	95	2	3	28	39	28	3,89	0,92
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi	422	96	0	1	23	44	32	4,06	0,80
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi	422	96	1	4	31	39	25	3,82	0,89
Yhteensä	**427**	**97**						**3,92**	**0,87**
Kajaani	**Vastan-neita**		**Arviointi, %**					**Kes-ki-arvo**	**Keski-hajon-ta**
	n	**%**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**		
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi	200	94	5	6	40	30	21	3,55	1,04
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi	202	95	3	4	37	38	18	3,63	0,93
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi	201	95	3	9	44	29	14	3,41	0,96
Yhteensä	**202**	**95**						**3,53**	**0,98**
Svartholma	**Vastan-neita**		**Arviointi, %**					**Kes-ki-arvo**	**Keski-hajon-ta**
	n	**%**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**		
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi	648	95	1	2	25	41	31	3,97	0,88
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi	656	96	2	2	21	44	32	4,02	0,87
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi	653	96	3	7	35	31	24	3,65	1,01
Yhteensä	**658**	**96**						**3,88**	**0,93**
Langinkoski	**Vastan-neita**		**Arviointi, %**					**Kes-ki-arvo**	**Keski-hajon-ta**
	n	**%**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**		
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi	672	94	2	2	25	37	34	3,97	0,95
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi	675	94	1	2	21	38	39	4,11	0,87
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi	674	94	1	4	30	33	32	3,91	0,94
Yhteensä	**682**	**95**						**4,00**	**0,92**

Taulukko 32. Tutkimuskohteissa koettujen terveys- ja hyvinvointivaikutusten rahallinen arvo.

Käynnin rahallinen arvo, euroa	Vastanneita		Keski-arvo	Keski-hajonta	Prosenttipisteet				
	n	%			Min	25 %	Med	75 %	Max
Raasepori	398	74	57,64	151,25	0	5	20	50	2 000
Kuusisto	333	75	36,74	76,36	0	10	20	35	1 000
Kajaani	149	70	34,20	135,28	0	5	10	20	1 500
Svartholma	507	74	117,44	338,82	0	20	50	100	3 000
Langinkoski	510	71	64,36	272,38	0	10	20	50	3 000

3.3 Kävijätyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Tärkeimpinä syinä Raaseporin rauniolinnan alueella vierailuunsa kävijät pitivät maisemia, yhdessäoloa oman seurueen kanssa, kulttuuriperintöön tutustumista, rentoutumista ja luonnon kokemista (kuva 16). Myös alueeseen tutustuminen, poissa melusta ja saasteista oleminen ja henkinen hyvinvointi olivat erittäin tärkeitä tai tärkeitä käynnin syitä yli puolelle vastaajista. Vähiten tärkeää käynnillä oli tutustuminen uusiin ihmisiin. Vastanneista 33 ilmoitti jonkin muun kuin valmiiden vastausvaihtoehtojen joukosta löytyvän syyn käynnilleen. Näitä olivat historia (7 mainintaa), linna (4 mainintaa), teatteri (3 mainintaa) ja kahvila (3 mainintaa). Lisäksi yksittäisinä syinä mainittiin mm. keskiaikaiset markkinat, Kuninkaantie, nostalgia, huvi, loma, ajonautinto moottoripyörällä, lähiseutumatkailu ja lähituotteiden ostaminen. Suurimmalle osalle vastanneista nämä syyt olivat erittäin tärkeitä (kuva 16).

Kuusiston linnan alueella vierailleet kävijät pitivät käyntinsä tärkeimpinä syinä maisemia, luonnon kokemista, rentoutumista, yhdessäoloa oman seurueen kanssa ja kulttuuriperintöön tutustumista (kuva 17). Myös poissa melusta ja saasteista oleminen, alueeseen tutustuminen ja henkinen hyvinvointi olivat erittäin tärkeitä tai tärkeitä syitä vierailulle yli puolelle Kuusiston linnan alueen vastaajista. Vähiten tärkeää vastanneille oli tutustuminen uusiin ihmisiin. Vastanneista 31 ilmoitti jonkin muun kuin valmiiden vastausvaihtoehtojen joukosta löytyvän syyn käynnilleen. Näitä olivat kalastus (5 mainintaa), koiran ulkoilutus (4 mainintaa), paikan näyttäminen lapsille tai lasten mielikuvituksen ruokkiminen (3 mainintaa) sekä yksittäisen maininnan saaneet taidenäyttely, linna, häät, jumalanpalvelus, geokätkö, valokuvaus, sukulaisten viihdyttäminen, taukopaikka veneretkellä, kaunis sää, historia ja uiminen. Vastanneista suurimmalle osalle nämä syyt olivat erittäin tärkeitä (kuva 17).

Tärkeimpinä syinä Kajaanin rauniolinnalla vierailuunsa kävijät pitivät maisemia, yhdessäoloa oman seurueen kanssa, kulttuuriperintöön tutustumista, rentoutumista ja alueeseen tutustumista. (kuva 18). Myös luonnon kokeminen ja henkinen hyvinvointi olivat erittäin tärkeitä tai tärkeitä syitä käynnille yli puolelle vastaajista. Vastanneista viisi henkilöä ilmoitti jonkin muun olevan erittäin tärkeä syy tälle käynnille Kajaanin rauniolinnalla. Näitä muita syitä olivat elämyksen tarjoaminen lapsille (2 vastausta), aarteenetsintä, valokuvaus ja koko linnasaari.

Svartholmassa vierailleet kävijät pitivät käyntinsä tärkeimpinä syinä maisemia, yhdessäoloa oman seurueen kanssa, rentoutumista, luonnon kokemista, poissa melusta ja saasteista olemista sekä kulttuuriperintöön tutustumista (kuva 19). Myös henkinen hyvinvointi ja alueeseen tutustuminen olivat erittäin tärkeitä tai tärkeitä syitä vierailulle yli puolelle Svartholman vastaajista. Svartholmassa vähiten tärkeitä motiiveja vastanneille olivat kuntoilu ja tutustuminen uusiin ihmisiin. Vastanneista 71 arvioi jonkin muun syyn tärkeäksi tälle vierailulleen Svartholmassa (kuva 19). Ylivoimaisesti useimmin selitteenä mainittiin ruoka ja/tai juoma (43 mainintaa). Muita syitä olivat veneily (veneretki, hyvä satama yöpymismahdollisuuksineen, sopiva sijainti pitkällä merimatkalla, purjehduskilpailu) (10 mainintaa), hauskan pitäminen (7 mainintaa), historian näyttäminen lapsille (5 mainintaa), hieno paikka (2 mainintaa) ja yksittäisiä mainintoja saaneet kalastus, marjastus ja halu käydä uudelleen.

Langinkosken luonnonsuojelualueella vierailleet kävijät pitivät käyntinsä tärkeimpinä syinä maisemia, luonnon kokemista, rentoutumista, yhdessäoloa oman seurueen kanssa ja poissa melusta ja saasteista olemista (kuva 20). Myös kulttuuriperintöön tutustuminen, henkinen hyvinvointi ja alueeseen tutustuminen olivat erittäin tärkeitä tai tärkeitä syitä vierailulle yli puolelle Langinkosken luonnonsuojelualueen vastaajista. Langinkoskella vähiten tärkeä motiivi vastanneille oli tutustuminen uusiin ihmisiin. Langinkoskella 28 vastaajaa oli maininnut jonkin muun tällä käynnillä tärkeän asian. Yleisimmin mainittu muu käynnin syy oli uudessa kahvilassa käynti (11 mainintaa).

Muita yksittäisiä mainintoja olivat mm. lenkkeily, koiran ulkoilutus, ulkoilu, pyörälenkki, kaunis ilma, historia, sillat ja olut. Suurimmalle osalle vastanneista nämä syyt olivat melko tai erittäin tärkeitä (keskiarvo 4,6 asteikolla 1 = ei lainkaan tärkeää, … 5 = erittäin tärkeää).

Kaikilla kohteilla maisemat nousivat tärkeimmäksi käynnin syyksi. Tämän jälkeen seuraavaksi tärkeimmiksi nousivat yhdessäolo oman seurueen kanssa, kulttuuriperintöön tutustuminen, rentoutuminen, luonnon kokeminen, alueeseen tutustuminen, henkinen hyvinvointi ja poissa melusta ja saasteista oleminen, mutta näiden tärkeysjärjestys vaihteli jonkin verran kohteittain. Kaupungin keskustassa sijaitsevalla Kajaanin rauniolinnalla poissa melusta ja saasteista olemista ei koettu kovin tärkeäksi, kenties senkin vuoksi, että raunion yli kulkee autosilta.

Millään kohteilla eivät aikaisemmat muistot, luonnosta oppiminen, jännityksen kokeminen, mahdollisuus olla itsekseen, omien taitojen kehittäminen, kuntoilu tai tutustuminen uusiin ihmisiin olleet kovin tärkeitä. Vähiten tärkeä motiivi oli kaikilla kohteilla tutustuminen uusiin ihmisiin, joskin Svartholmassa kuntoilu arvioitiin vielä tätäkin vähemmän tärkeäksi.

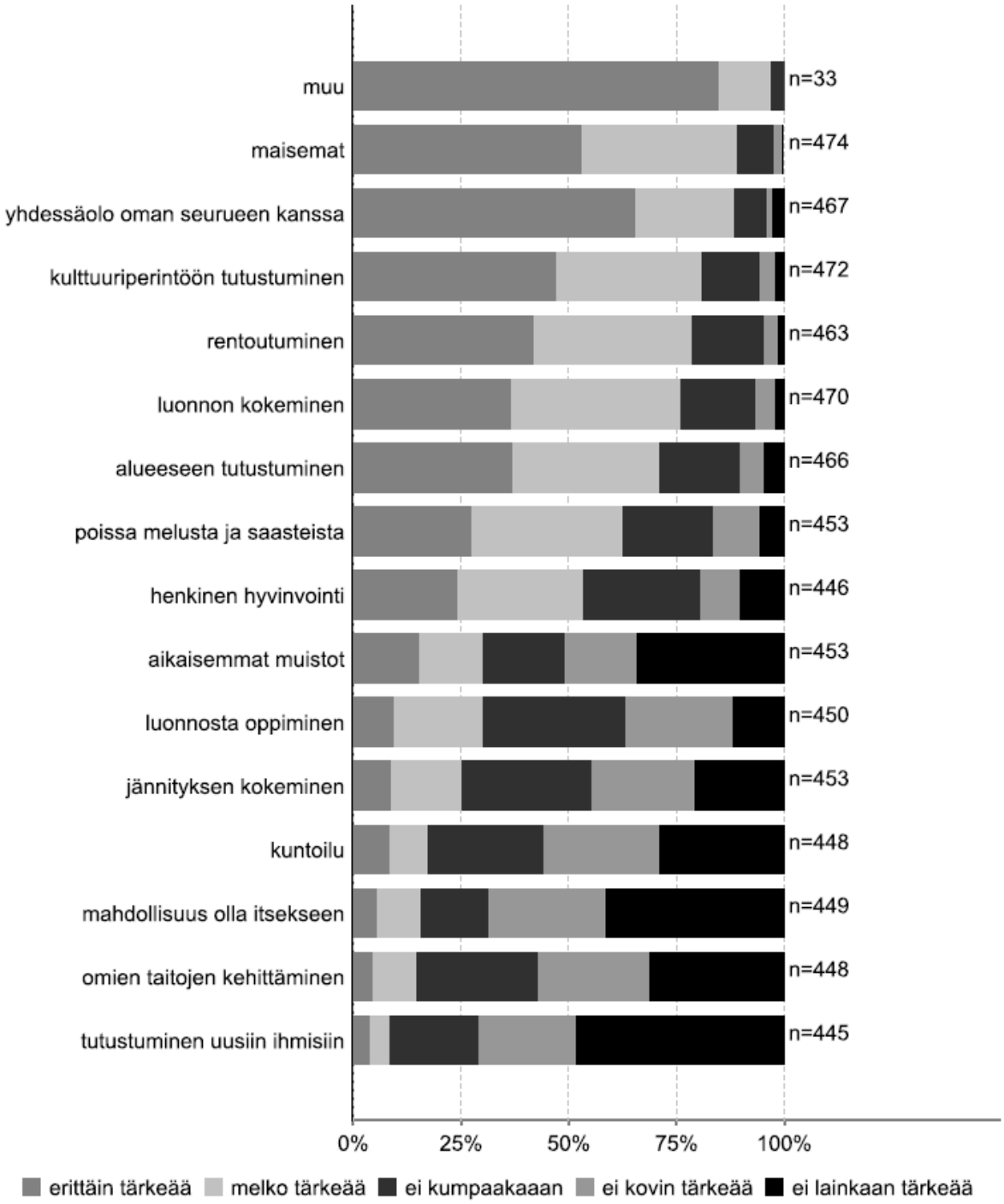

Kuva 16. Vastanneiden syyt Raaseporin linnan alueella vierailuun.

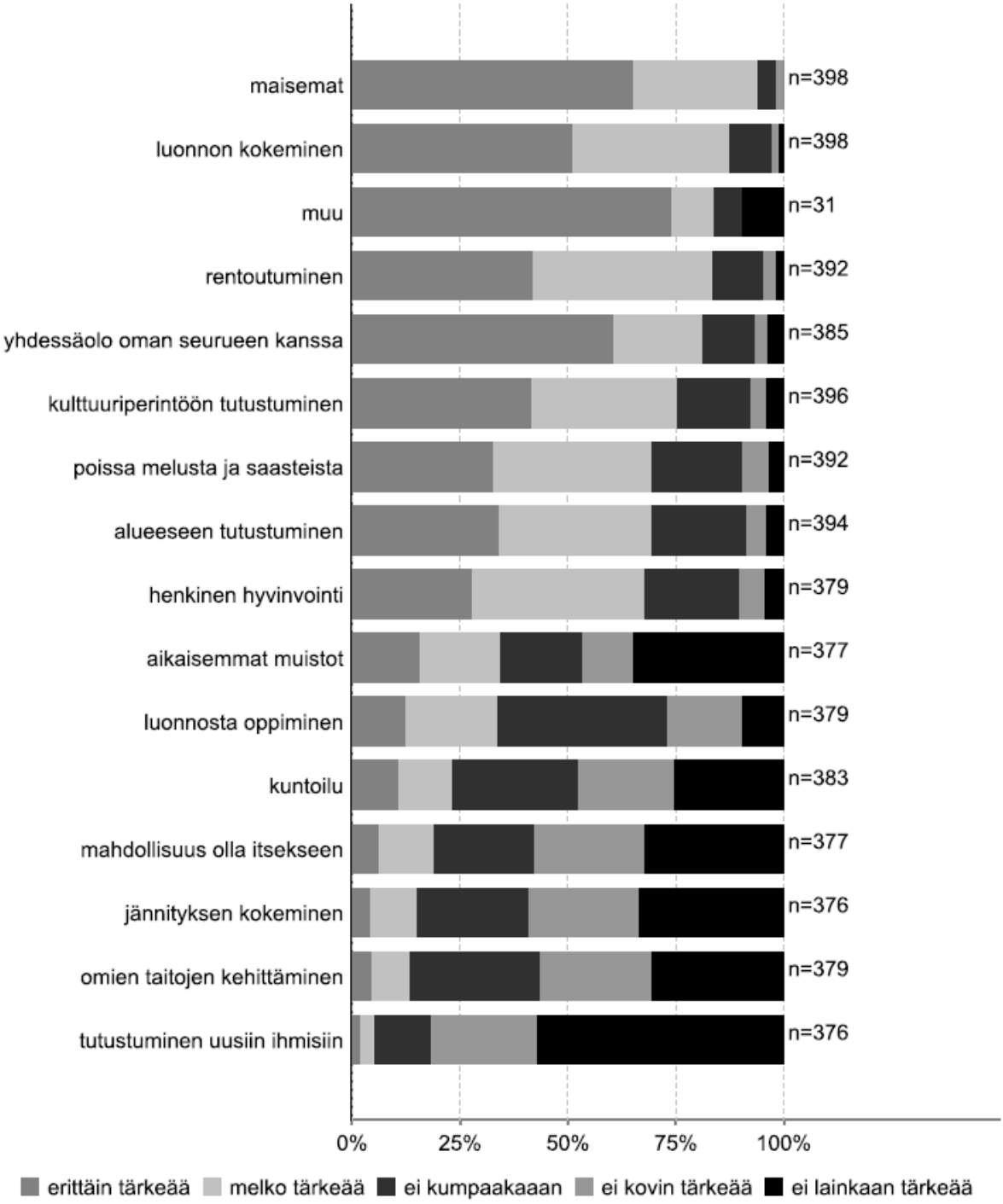

Kuva 17. Vastanneiden syyt Kuusiston linnan alueella vierailuun.

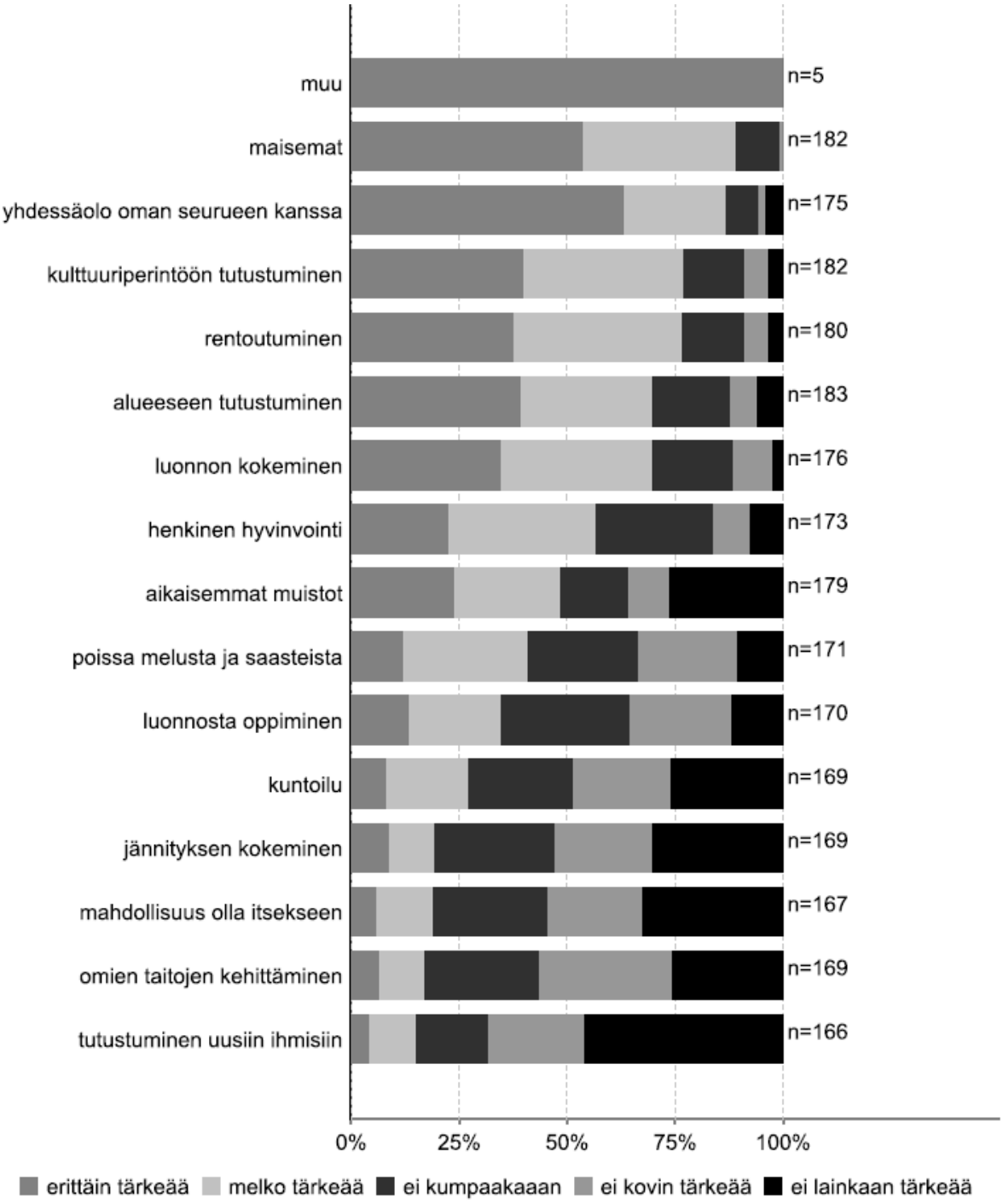

Kuva 18. Vastanneiden syyt Kajaanin rauniolinnalla vierailuun.

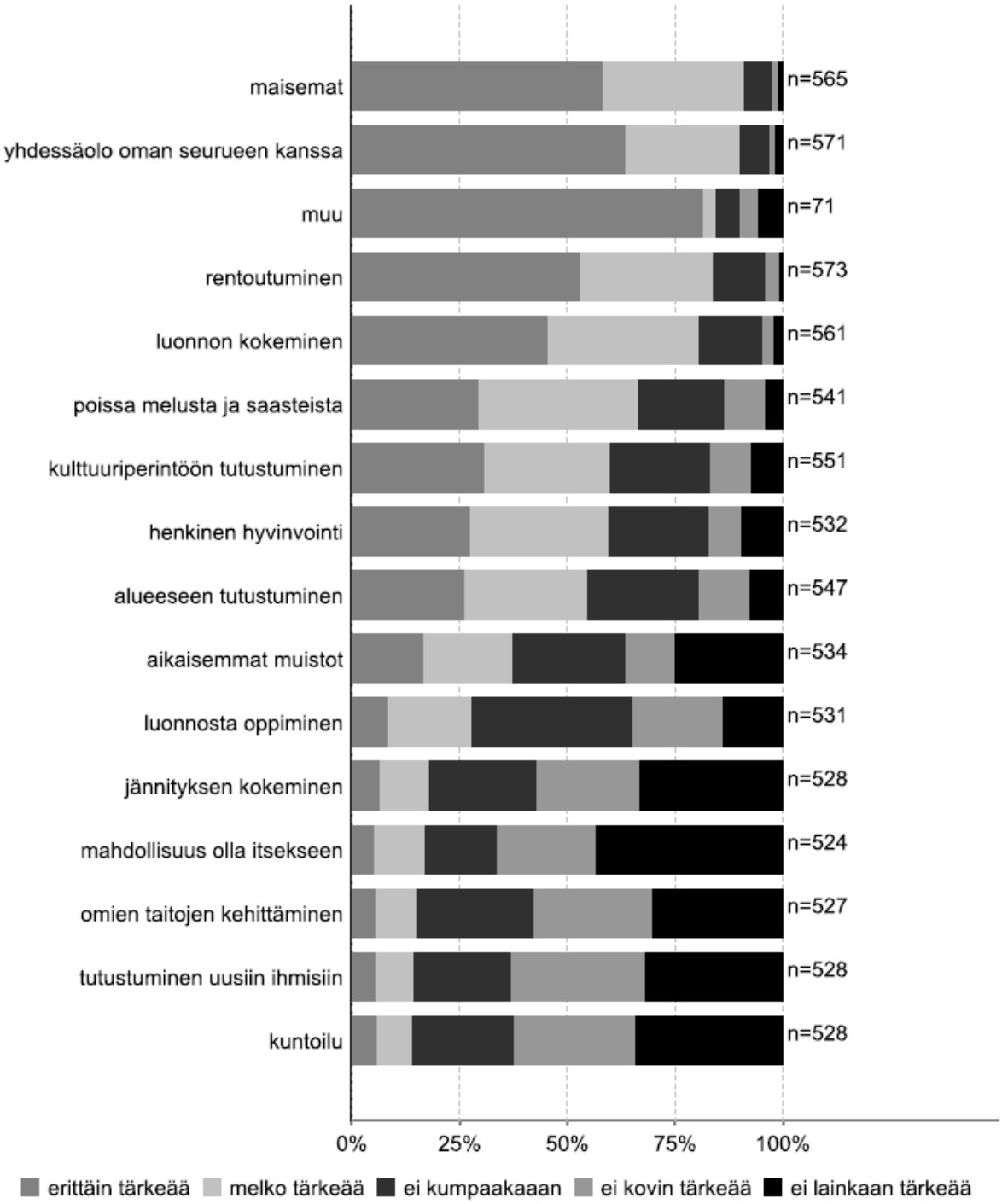

Kuva 19. Vastanneiden syyt Svartholmassa vierailuun.

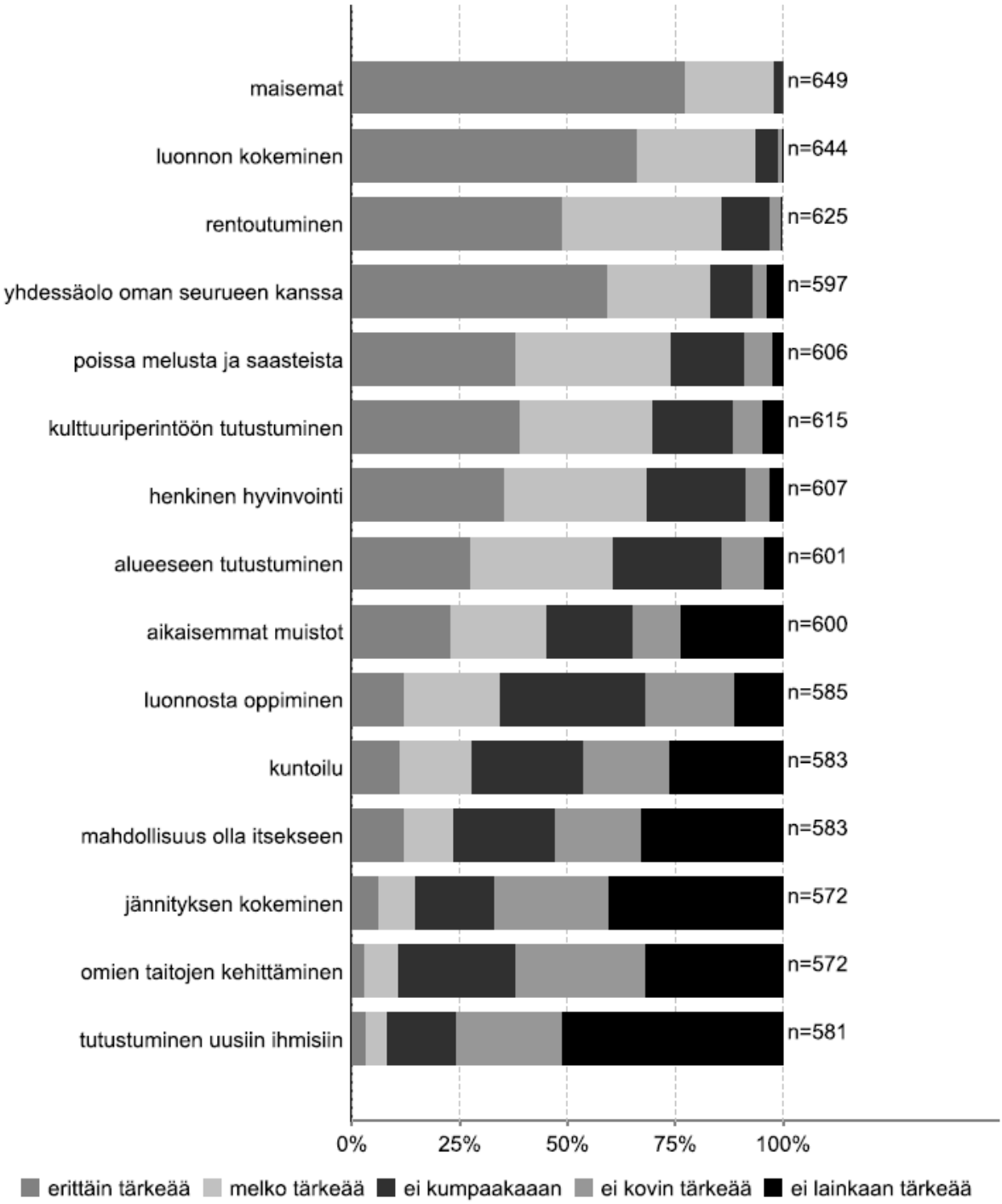

Kuva 20. Vastanneiden syyt Langinkosken luonnonsuojelualueella vierailuun.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Tutkimukseen osallistuneet arvioivat vierailullaan käyttämiensä palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laatua. Palveluiden laatua pyydettiin arvioimaan vain, jos oli käyttänyt kyseistä palvelua. Tämän vuoksi kuhunkin vaihtoehtoon vastanneiden määrä kertoo ensisijaisesti palvelua käyttäneiden ja arvioineiden määrän, ei niinkään vastausinnokkuutta. Tulokset palveluiden laadun arvioinnista on esitetty kohteittain kuvissa 21–25. Lisäksi kyselylomakkeella kysymyksessä 10c pyydettiin tarkempia sanallisia kehitysehdotuksia palveluista ja rakenteista. Nämä vastaukset on raportoitu luvussa 3.4.1 ”Kävijöiden näkemykset tutkimuskohteiden kehittämisestä”.

Raasepori

Raaseporin linnan alueella käytetyimpiä palveluita ja rakenteita olivat lähialueen tiestö (97 % vastanneista antoi arvionsa), pysäköintipaikat (95 %), reittien opastetaulut (94 %), kävelyreitistö (90 %) ja yrittäjien tuottamat palvelut (77 %). Vähiten käytetty palvelu olivat yleisökäymälät, joiden laatua arvioi 52 % vastaajista.

Tyytyväisimpiä vastaajat olivat Raaseporin linnan alueen ympäristön tilaan eli yleiseen siisteyteen, yleiseen turvallisuuteen ja maiseman vaihtelevuuteen (kuva 21). Yli kolme neljäsosaa (76–88 %) vastanneista piti näitä melko tai erittäin hyvinä. Palveluista pysäköintipaikat, kävelyreitistö, reittiviitoitukset ja yrittäjien tuottamat palvelut saivat korkeimmat arviot, 71–74 % vastanneista piti niitä melko tai erittäin hyvinä. Heikoimman arvion saivat yleisökäymälät ja ennakkoinformaatio, joita piti melko tai erittäin hyvinä alle puolet (44–45 %) vastanneista ja 17–19 % arvioi ne laadultaan melko tai erittäin huonoiksi.

Kohdassa jokin muu 14 vastaajaa arvioi jonkin muun itse nimeämänsä palvelun tai ympäristötekijän. Kielteisissä arvioissa yleisin selite (kolme mainintaa) oli lintujen aiheuttama epäsiisteys linnassa: kuolleet linnut tai lintujen ulosteet. Lisäksi yksittäisiä kielteisiä arvioita annettiin joen kunnosta, opasteista päätieltä ja Internetin toimimattomuudesta. Myönteisinä yksittäisinä asioina mainittiin linnan opas, ohjelma, historiaopasteet ja sää.

Kuusisto

Kuusiston linnan alueella käytetyimpiä palveluita ja rakenteita olivat lähialueen tiestö (95 % vastanneista antoi arvionsa), pysäköintipaikat (93 %) ja rauniolinnan opastetaulu (88 %). Vähiten käytettyjä palveluita olivat polttopuut nuotiopaikalla ja yleisökäymälät. Niiden laatua arvioi 26 % ja 30 % vastaajista.

Vastaajat olivat varsin tyytyväisiä Kuusiston alueen yleiseen siisteyteen ja maiseman vaihtelevuuteen (kuva 22). Yli neljä viidesosaa (81–83 %) vastanneista piti näitä melko tai erittäin hyvinä. Yleinen turvallisuus sai hieman heikomman arvion, 69 % vastanneista arvioi sen melko tai erittäin hyväksi. Palveluista pysäköintipaikat, rauniolinnan opastetaulu, polkureitistö, reittien ja rakenteiden turvallisuus sekä Kappelinmäen kulttuuri- ja luontopolun opastetaulut saivat parhaat arviot; kaikkia näitä yli puolet vastanneista (54–74 %) piti melko tai erittäin hyvinä. Huonoimpina laadultaan vastaajat pitivät jätehuollon toteutusta ja ohjeistusta (30 % arvioi melko tai erittäin huonoksi), yleisökäymälöitä (28 % arvioi melko tai erittäin huonoksi) ja ennakkoinformaatiota (26 % arvioi melko tai erittäin huonoksi).

Kohdassa jokin muu kahdeksan vastaajaa arvioi jonkin muun itse nimeämänsä palvelun tai ympäristötekijän. Kielteisissä arvioissa mainittiin kaksi kertaa huonot opasteet (sekä kohteelle saavuttaessa että paikan päällä raunioiden luona). Lisäksi yksittäisiä mainintoja saivat pyörätelineet rau-

niolinnan luona, paikoitellen huonokuntoiset puukaiteet raunioilla ja wc-paperin loppuminen käymälästä. Myönteisinä asioina mainittiin laituri (kaksi mainintaa), mukava henkilökunta ja sää.

Kajaani

Kajaanin rauniolinnalla käytetyimpiä palveluita ja rakenteita olivat kävelyreitistö (97 % vastanneista antoi arvionsa) ja tiestö (96 %). Kajaanissa kaikkia kysyttyjä palveluita oli käyttänyt yli 70 % vastaajista.

Yli puolet (59–63 %) Kajaanin rauniolinnan kävijöistä oli melko tai erittäin tyytyväisiä opastetauluihin, kävelyreitistöön, lähialueen tiestöön ja maiseman vaihtelevuuteen (kuva 23). Heikoimman arvion saivat erityistarpeiden huomioon ottaminen ja ennakkoinformaatio, joita piti melko tai erittäin hyvinä vain noin neljäsosa (24–27 %) vastanneista ja joita yli neljäsosa (28–29 %) arvioi laadultaan melko tai erittäin huonoiksi. Kohdassa jokin muu yksi vastaaja antoi Kajaanin rauniolinnan luonnolle täydet pisteet.

Svartholma

Svartholman saarikohteella käytetyimpiä palveluita ja rakenteita olivat kävelyreitistö (81 % vastanneista antoi arvionsa), viitoitukset (78 %), yleisökäymälät (78 %), opastetaulut (74 %) ja yrittäjien tuottamat palvelut (73 %). Vähiten käytettyjä palveluita olivat telttailupaikka, jonka laatua arvioi 23 % vastaajista, ja polttopuut huolletuilla tulipaikoilla (34 % vastanneista ilmoitti arvionsa).

Vastaajat olivat varsin tyytyväisiä Svartholman ympäristön tilaan. Yleisen siisteyden, maiseman vaihtelevuuden ja yleisen turvallisuuden arvioi melko tai erittäin hyväksi noin kolme neljäsosaa (74–83 %) vastanneista (kuva 24). Palveluista parhaat arviot saivat pysäköintipaikat, näyttely, kävelyreitistö, yrittäjien tuottamat palvelut ja yleisökäymälät; 71–74 % vastanneista piti niitä melko tai erittäin hyvinä. Heikoimman arvion sai telttailupaikka. Se oli ainoa palvelu, jota piti melko tai erittäin hyvänä alle puolet (39 %) vastanneista ja 18 % arvioi telttailupaikan laadultaan melko tai erittäin huonoiksi. Tätä vain hieman paremman arvion saivat erityistarpeiden huomioon ottaminen (50 % vastanneista piti melko tai erittäin hyvänä) ja ennakkoinformaatio (51 %).

Kohdassa jokin muu 31 vastaajaa arvioi jonkin muun itse nimeämänsä palvelun tai ympäristötekijän. Yksittäisiä kielteisiä arvioita annettiin reittilaiturin reunojen huonosta kunnosta, kovalla tuulella liian heppoisista laitureista ja huonosta palveluasenteesta yhteysaluksella. Yksi vastaaja kaipasi poijupaikkoja. Myönteisinä asioina mainittiin useimmin ystävälliset ja palvelualttiit oppaat ja muu henkilökunta (kuusi mainintaa), lasten leikkipaikat (kolme mainintaa) ja hyvät laiturit (kolme mainintaa). Lisäksi yksittäisiä kehuja saivat mm. luonto, meri, ruoka, ravintola ja kahvila Cafe Svartholma.

Langinkoski

Langinkosken luonnonsuojelualueella käytetyimpiä palveluita ja rakenteita olivat lähialueen tiestö (93 % vastanneista antoi arvionsa), pysäköintipaikat (89 %), opastetaulut (89 %), polkureitistö (79 %) ja yrittäjien tuottamat palvelut (76 %). Vähiten käytettyjä palveluita olivat jätehuolto (48 % vastanneista ilmoitti arvionsa) ja ennakkoinformaatio (57 %).

Vastaajat olivat tyytyväisiä Langinkosken luonnonsuojelualueen ympäristön tilaan. Yleisen siisteyden, maiseman vaihtelevuuden ja yleisen turvallisuuden arvioi melko tai erittäin hyväksi yli kolme neljäsosaa (78–92 %) vastanneista (kuva 25). Myös alueen palvelut saivat varsin hyvät arviot. Palveluista parhaat arviot saivat yrittäjien tuottamat palvelut (82 % vastanneista piti erittäin

tai melko hyvänä) ja polkureitistö (79 %). Vastanneista 70 % tai enemmän arvioi myös yleisö-wc:t alueella, pysäköintipaikat ja opastetaulut laadultaan melko tai erittäin hyviksi. Ennakkoinformaatio oli ainoa palvelu, jonka yli puolet vastaajista (55 %) arvioi enintään keskinkertaiseksi.

Kohdassa jokin muu 18 vastaajaa arvioi jonkin muun itse nimeämänsä palvelun tai ympäristötekijän. Yksittäisiä kielteisiä arvioita annettiin opastauluista (tarvitaan lisää ja uusittava), maantiekylteistä, huonokuntoisista silloista ja tupakannatsapurkeista. Myönteisinä asioina mainittiin esteettömyys, luonnonmukaisuus, äänimaisema, rauhoittuminen luonnossa, hauskanpito ja loistava henkilökunta, kustakin yksi maininta.

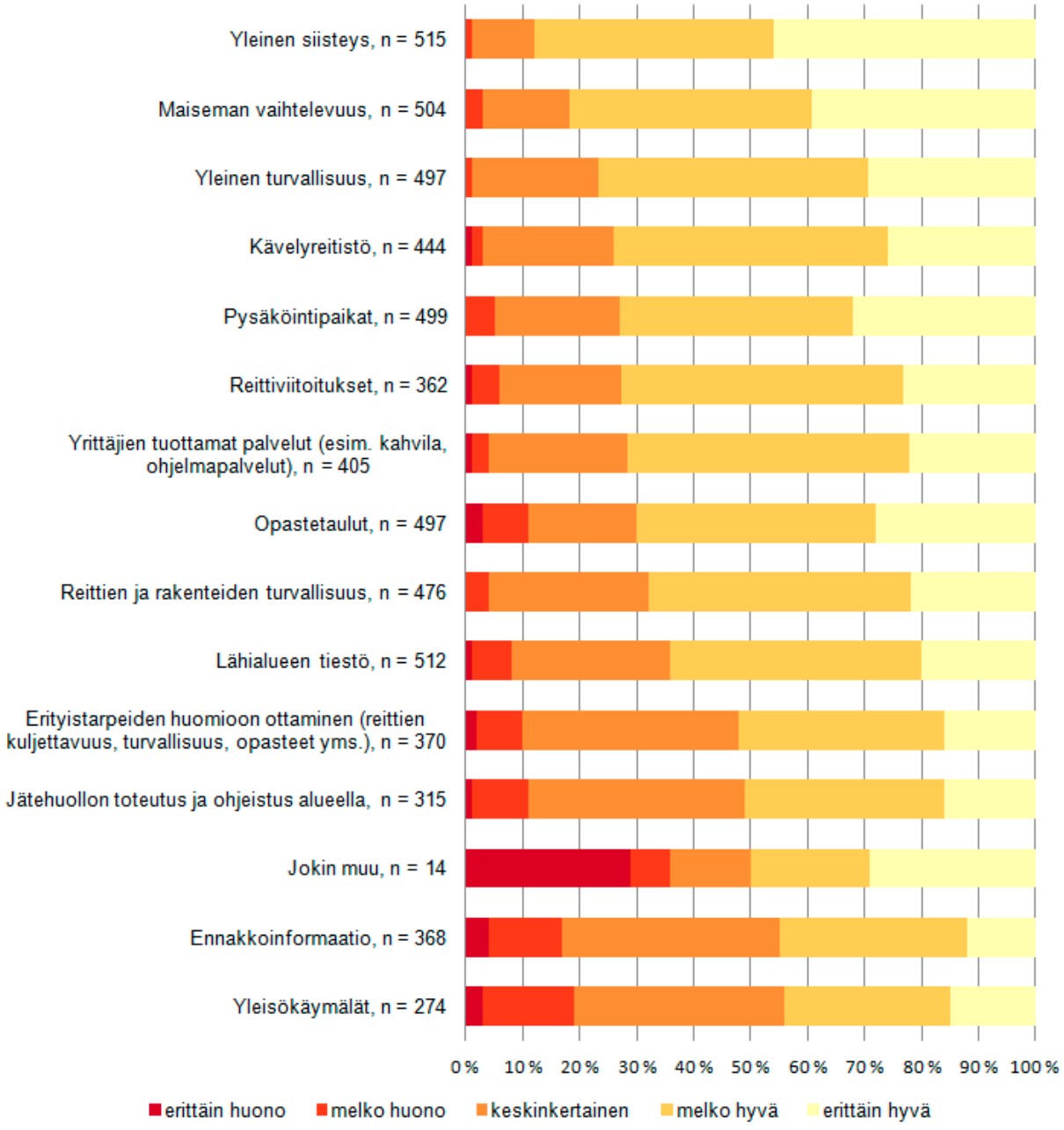

Kuva 21. Vastanneiden mielipiteet Raaseporin linnan alueella käyttämiensä palveluiden laadusta (n = 528).

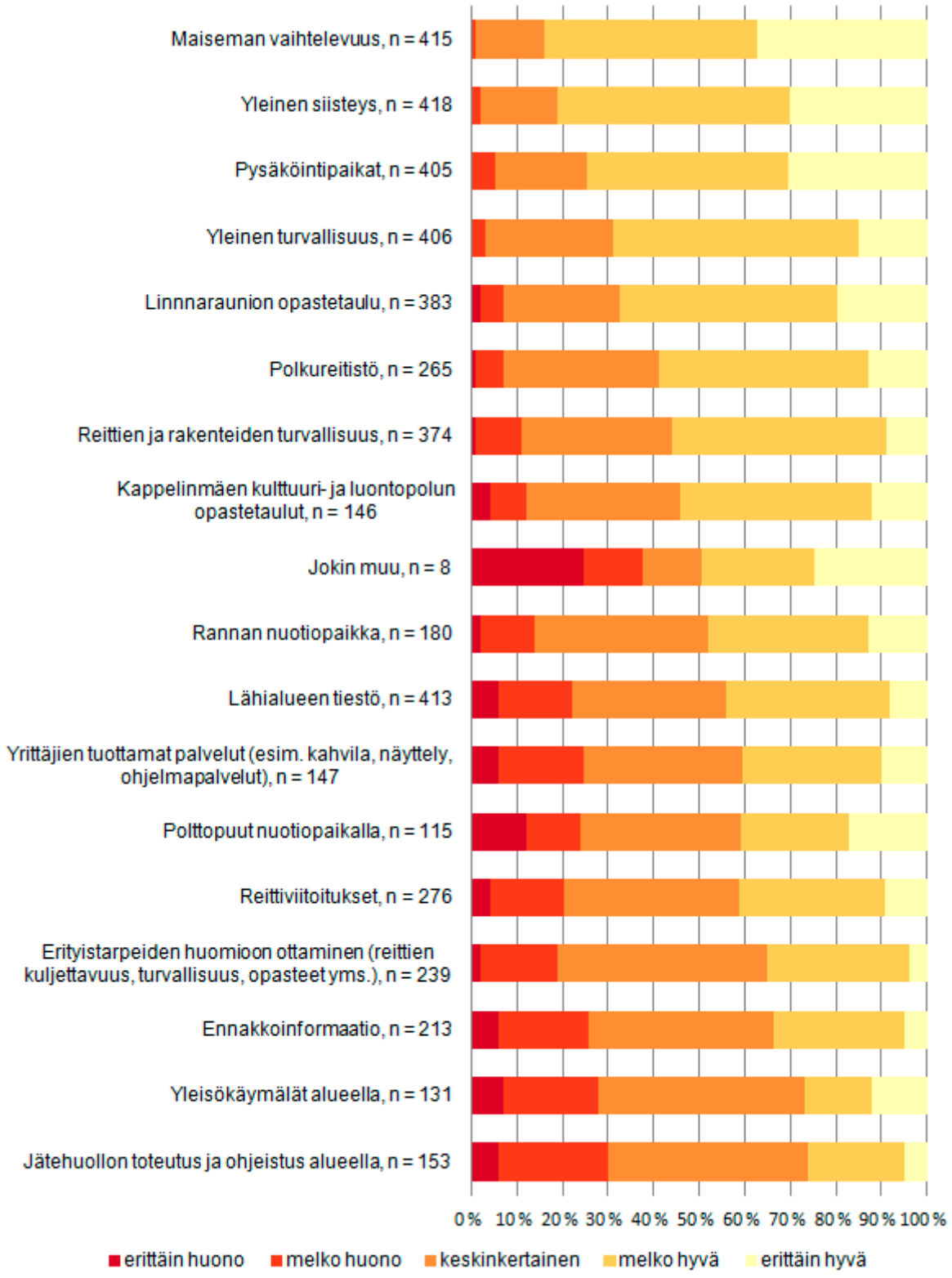

Kuva 22. Vastanneiden mielipiteet Kuusiston linnan alueella käyttämiensä palveluiden laadusta (n = 434).

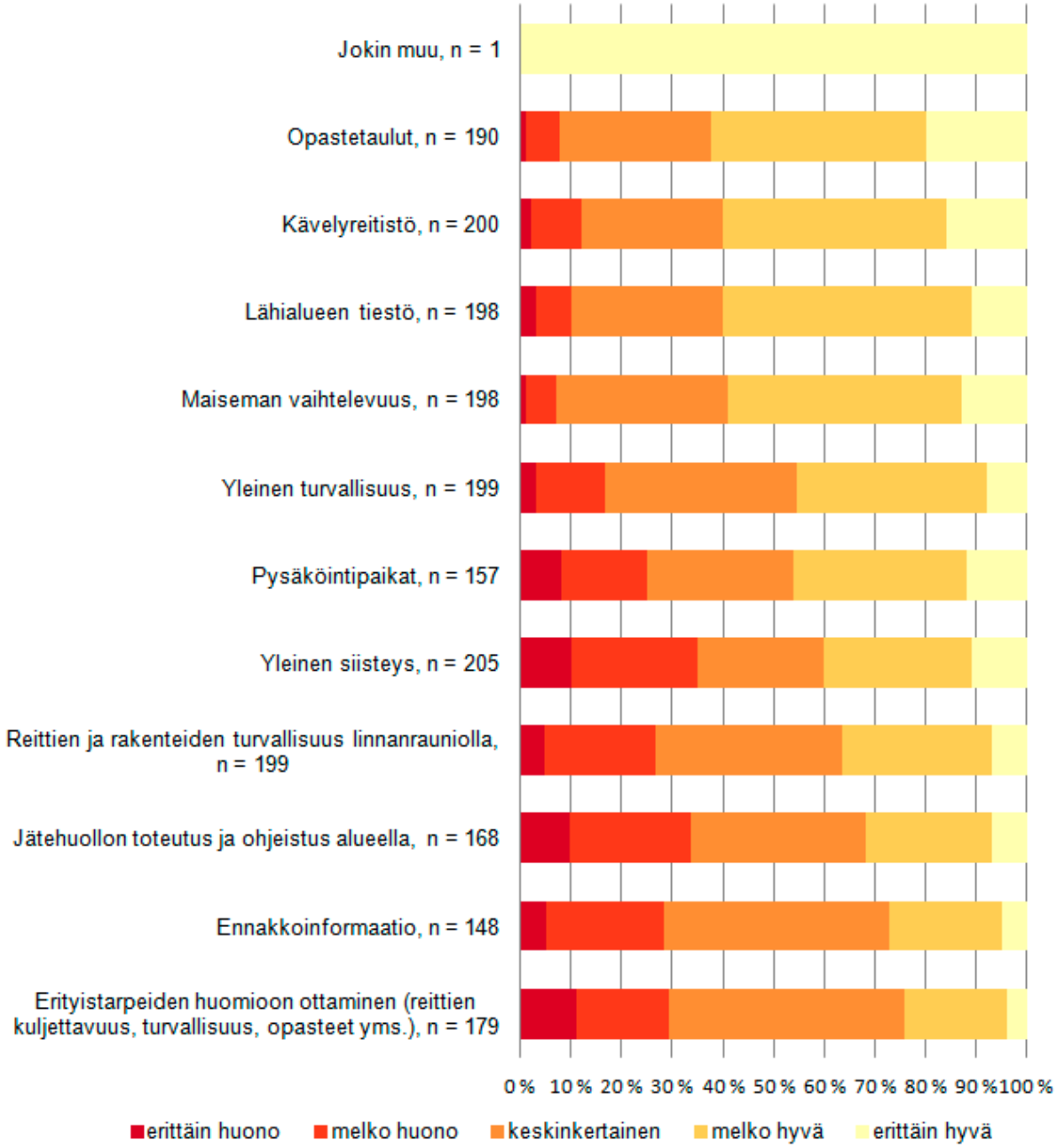

Kuva 23. Vastanneiden mielipiteet Kajaanin rauniolinnalla käyttämiensä palveluiden laadusta (n = 206).

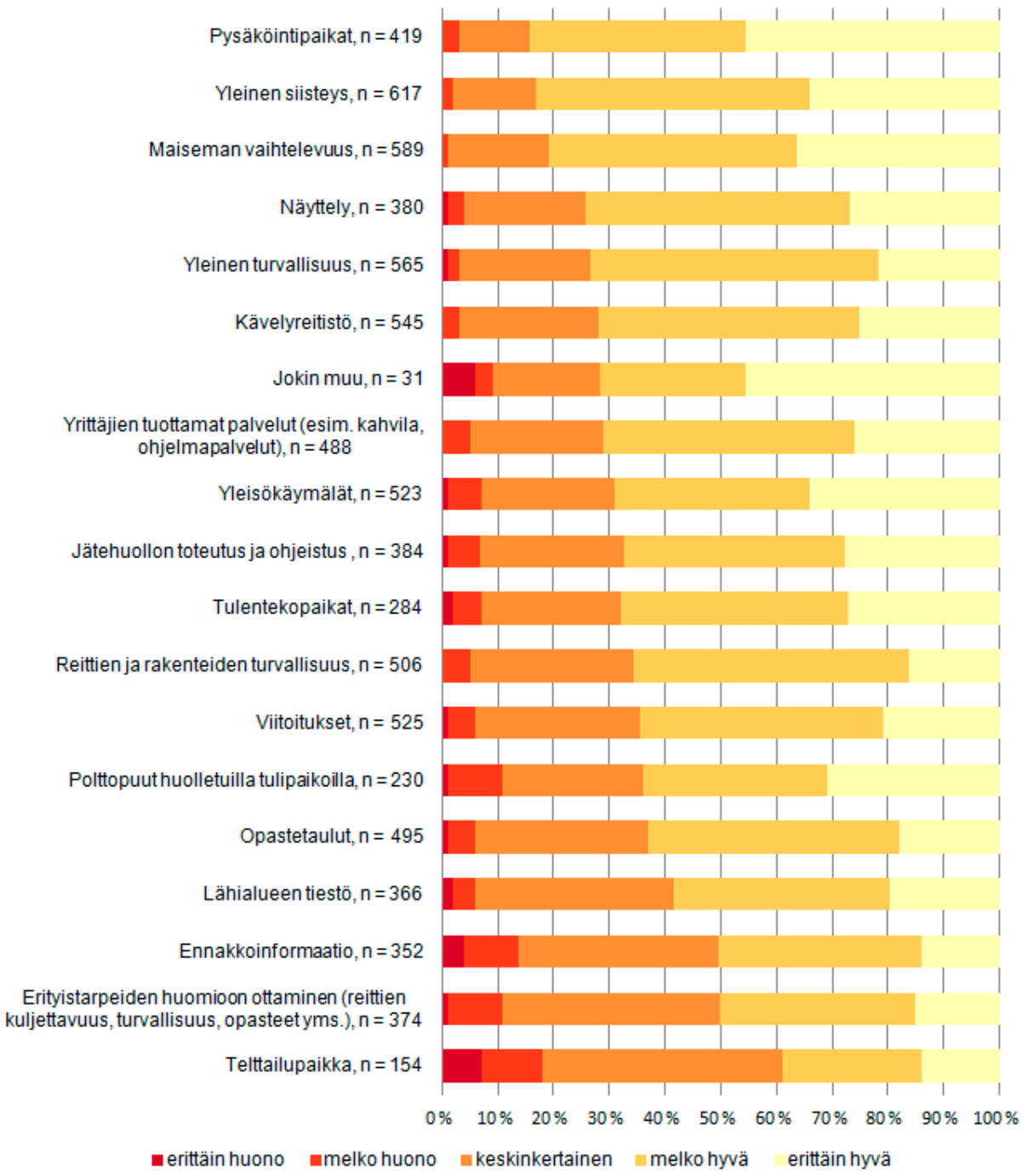

Kuva 24. Vastanneiden mielipiteet Svartholmassa käyttämiensä palveluiden laadusta (n = 670).

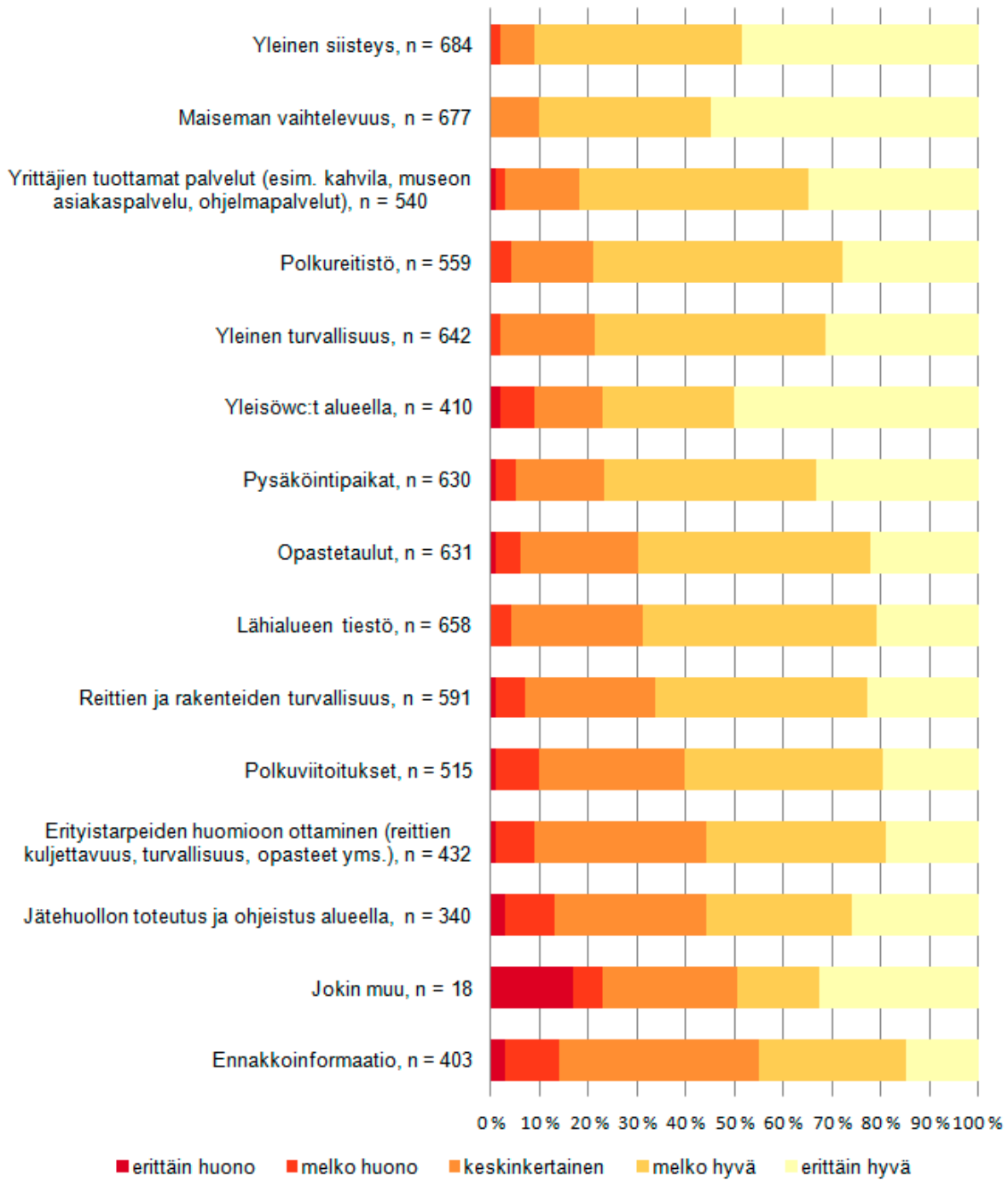

Kuva 25. Vastanneiden mielipiteet Langinkosken luonnonsuojelualueella käyttämiensä palveluiden laadusta (n = 708).

Laadun arviointien lisäksi vastaajien mielipidettä kysyttiin tutkimuskohteiden palveluiden kokonaismäärästä. Suurin osa vastanneista oli kaikilla kohteilla palveluiden kokonaismäärään erittäin tai melko tyytyväisiä ja keskiarvo asteikolla yhdestä viiteen vaihteli Kajaanin 3,7:stä Langinkosken 4,3:een (taulukko 33).

Taulukko 33. Vastanneiden tyytyväisyys tutkimuskohteiden palvelujen määrään kokonaisuudessaan. Arviointi: 1 = erittäin tyytymätön, … 5 = erittäin tyytyväinen.

Tyytyväisyys palvelujen määrään kokonaisuudessaan	Arvioinut		Arviointi, %					Keskiarvo
	n	%	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	
Raasepori	522	98	0	1	11	57	30	4,2
Kuusisto	427	97	0	1	21	62	16	3,9
Kajaani	200	94	2	7	27	53	12	3,7
Svartholma	673	99	0	1	15	60	24	4,1
Langinkoski	699	98	0	1	7	52	41	4,3

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijätutkimuksissa kartoitettiin kävijöiden ennakko-odotusten toteutumista luonnonympäristön, harrastusmahdollisuuksien, reittien ja rakenteiden, maiseman ja kulttuuriympäristön sekä historiakohteen (rauniolinna, linnoitus, keisarillinen kalastusmaja) osalta (taulukko 34). Kävijät arvioivat odotuksia asteikolla yhdestä viiteen (1 = toteutui erittäin huonosti, 5 = toteutui erittäin hyvin).

Raaseporin kävijöiden ennakko-odotukset täyttyivät keskimäärin erittäin hyvin harrastusmahdollisuuksia lukuun ottamatta (taulukko 34). Korkeimman keskiarvon (4,63) odotuksien vastaavuudelle sai itse rauniolinna. Se vastasi erittäin hyvin kävijöistä 70 %:n odotuksia. Myös linnan alueen maisema ja kulttuuriympäristö sekä luonnonympäristö saivat hyvät arviot (keskiarvo 4,5 kummallakin). Kehitettävää oli kävijöiden mielestä alueen harrastusmahdollisuuksissa, sillä ne vastasivat odotuksia vain keskinkertaisesti (ka 3,56) ja vastaajista 9 %:n mielestä ne täyttivät odotukset melko tai erittäin huonosti.

Kuusistossa kävijöiden odotukset täyttyivät parhaiten rauniolinnan (ka 4,65), maisemien ja kulttuuriympäristön (ka 4,54) sekä luonnonympäristön (ka 4,55) osalta (taulukko 34). Rauniolinna täytti vastanneista 69 %:n odotukset erittäin hyvin. Kokemukset reiteistä ja rakenteista (ka 3,86) sekä harrastusmahdollisuuksista (ka 3,61) alueella jäivät kävijöiden odotuksia heikommiksi ja ne arvioitiin vain hieman keskinkertaista paremmiksi.

Kajaanissa vastaajien odotuksia vastasi parhaiten itse rauniolinna keskiarvon ollessa 4,28 (taulukko 34). Luonnonympäristö sekä kulttuuriympäristö ja maisema saivat hieman yli 4 keskiarvon, eli niihin oltiin melko tyytyväisiä suhteessa odotuksiin. Reiteissä ja rakenteissa sekä harrastusmahdollisuuksissa sen sijaan koettiin myös pettymyksiä ja arviot odotusten toteutumisesta jäivät vain hieman keskinkertaista paremmiksi (keskiarvot 3,62 ja 3,2).

Svartholmassa saaren luonnonympäristö vastasi kävijöiden ennakko-odotuksia parhaiten ja se sai keskiarvon 4,43 (taulukko 34). Vastaajista 92 % arvioi odotustensa täyttyneen sen suhteen melko tai erittäin hyvin. Myös kulttuuriympäristö maisemineen ja linnoitus kokonaisuutena saivat hyvät arviot (keskiarvo 4,4 kummallakin) ja ne täyttivät odotukset pääosin melko tai erittäin hyvin. Reitit ja rakenteet vastasivat noin puolella vastaajista melko hyvin odotuksia (ka 4,0). Harrastusmah-

dollisuudet sen sijaan vastasivat suurimman osan (40 %) mielestä odotuksia vain keskinkertaisesti ja sen osalta arvioiden keskiarvo oli keskinkertaisen ja melko hyvän välillä (3,68).

Langinkoskella vastaajien odotukset täyttyivät parhaiten alueen luonnonympäristön sekä maiseman ja kulttuuriympäristön osalta: yli 70 %:n mielestä ne vastasivat odotuksia erittäin hyvin keskiarvojen ollessa 4,7 (taulukko 34). Keisarillinen kalastusmaja puolestaan vastasi 62 %:n mielestä ennakko-odotuksia erittäin hyvin (ka 4,5). Reitit ja rakenteet täyttivät odotukset keskimäärin melko hyvin (ka 4,17). Harrastusmahdollisuudet vastasivat heikoiten odotuksia (ka 3,84), mutta niidenkin osalta vain 5 % vastaajista arvioi odotustensa täyttyneen melko tai erittäin huonosti.

Kokonaisuudessaan kaikkien kohteiden vastaajien mielestä heidän odotuksensa täyttyivät parhaiten rauniolinnan, linnoituksen tai keisarillisen kalastusmajan osalta sekä alueiden maiseman ja luonnon- ja kulttuuriympäristön suhteen (keskiarvot välillä 4,06–4,68) (taulukko 34). Harrastusmahdollisuudet kohteissa sen sijaan vastasivat huonoiten kävijöiden odotuksia ja kaikkien kohteiden keskiarvot jäivät alle neljän (3,2–3,84). Kaiken kaikkiaan kriittisimmät arviot antoivat Kajaanin kävijät, heidän kokemuksensa vastasivat heikoiten ennakko-odotuksia kaikkien arvioitujen osa-alueiden osalta.

Taulukko 34. Vastanneiden ennakko-odotusten täyttyminen tutkimuskohteilla. Arviointi: 1 = erittäin huonosti, … 5 = erittäin hyvin.

Raasepori n = 521	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keski-hajon-ta
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskin-kertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	510	98	0	0	8	35	56	4,47	0,67
Harrastusmahdollisuudet	460	88	2	7	42	32	17	3,56	0,91
Reitit ja rakenteet	493	95	0	1	19	48	33	4,12	0,74
Maisema ja kulttuuriympäristö	505	97	0	1	7	35	58	4,50	0,66
Raaseporin rauniolinna	513	98	0	1	5	25	70	4,63	0,63
Kuusisto n = 434	**Vastanneita**		**Arviointi, %**					**Keski-arvo**	**Keski-hajon-ta**
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskin-kertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	429	99	0	0	4	35	60	4,55	0,60
Harrastusmahdollisuudet	387	89	1	6	42	33	18	3,61	0,87
Reitit ja rakenteet	410	94	1	4	25	50	20	3,86	0,81
Maisema ja kulttuuriympäristö	421	97	0	0	5	37	59	4,54	0,58
Kuusiston rauniolinna	414	95	0	0	4	27	69	4,65	0,56
Kajaani n = 201	**Vastanneita**		**Arviointi, %**					**Keski-arvo**	**Keski-hajon-ta**
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskin-kertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	199	99	0	3	16	54	27	4,06	0,74
Harrastusmahdollisuudet	192	96	2	16	49	25	8	3,20	0,88
Reitit ja rakenteet	195	97	1	9	32	47	12	3,62	0,83
Maisema ja kulttuuriympäristö	195	97	0	2	15	52	31	4,13	0,71
Kajaanin rauniolinna	199	99	0	2	11	45	43	4,28	0,73
Svartholma n = 661	**Vastanneita**		**Arviointi, %**					**Keski-arvo**	**Keski-hajon-ta**
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskin-kertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	647	98	0	1	6	41	51	4,43	0,65
Harrastusmahdollisuudet	603	91	0	5	40	34	20	3,68	0,86
Reitit ja rakenteet	630	95	0	2	21	52	25	4,00	0,73
Maisema ja kulttuuriympäristö	639	97	0	1	9	44	46	4,36	0,68
Linnoitus kokonaisuutena	649	98	0	0	10	44	46	4,35	0,67
Langinkoski n = 696	**Vastanneita**		**Arviointi, %**					**Keski-arvo**	**Keski-hajon-ta**
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskin-kertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	686	99	0	0	3	25	72	4,69	0,52
Harrastusmahdollisuudet	590	85	1	4	34	34	27	3,84	0,90
Reitit ja rakenteet	649	93	0	2	15	48	35	4,17	0,74
Maisema ja kulttuuriympäristö	670	96	0	0	3	25	71	4,68	0,55
Keisarillinen kalastusmaja	609	88	0	1	9	28	62	4,50	0,72

3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät

Kävijätutkimuksien vastaajia pyydettiin arvioimaan, oliko jokin tekijä häirinnyt heitä heidän vierailunsa aikana kohteessa. Mielipidettä kysyttiin maaston kuluneisuudesta ja roskaantuneisuudesta, luonnonympäristön käsittelystä, liiallisesta kävijämäärästä ja muiden kävijöiden käyttäytymisestä. Näiden lisäksi oli mahdollista ilmoittaa ja arvioida käyntiä häirinneitä muita tekijöitä. Arviointi suoritettiin asteikolla yhdestä viiteen (1 = häiritsi erittäin paljon, ... 5 = ei häirinnyt lainkaan).

Raaseporin tutkimukseen vastanneet eivät pääsääntöisesti kokeneet häiriöitä vieraillessaan rauniolinnalla ja sen ympäristössä (taulukko 35). Kaikissa kohdissa vähintään 70 % vastanneista oli sitä mieltä, ettei kyseinen tekijä häirinnyt lainkaan heidän vierailuaan. Vain 2–3 % vastaajista oli kokenut jonkin vaihtoehdoissa mainitun tekijän häirinneen erittäin paljon. Valmiiden vaihtoehtojen lisäksi 13 % kysymykseen vastanneista (67 vastaajaa) oli maininnut jonkin muun seikan häirinneen käynnin aikana. Muut häiriöt -kohta sai näiltä vastaajilta kriittisemmät arviot: joka viidettä kävijää jokin muu asia oli häirinnyt erittäin paljon (keskiarvo 3,52). Muut häiriöt kohdassa oli arvioitu erilaisia tekijöitä laidasta laitaan, muun muassa opasteiden vähyys, lintujen ulosteet linnassa, tapahtuman kovaääninen musiikki ja käsienpesumahdollisuuden puuttuminen huussista.

Kuusistossa vierailleet vastaajat olivat kokonaisuudessaan kokeneet vain vähän häiriöitä käynnillään (taulukko 35). Reilusti yli puolet vastaajista (58–79 %) ei kokenut minkään arvioinnin kohteena olleen tekijän häirinneen heitä käynnillään, lukuun ottamatta jokin muu -kohdassa itse arvioituja tekijöitä. Vähiten häiriötä aiheutti muiden kävijöiden käyttäytyminen ja eniten maaston roskaantuneisuus, joskin senkin osalta 81 % vastaajista oli kokenut vain melko vähän tai ei lainkaan häiriötä. Jokin muu -kohdassa mainitut häiriötekijät saivat enemmän kritiikkiä (keskiarvo 3,64). Jonkin muun häiriön oli maininnut 10 % vastanneista (45 vastaajaa), ja näistä useimmat liittyivät alueen palvelurakenteisiin (mm. polttopuiden ja wc-paperin puute, laiturin, tiestön ja raunion turvakaiteiden kunto), minkä lisäksi myös koirien uittaminen rannassa olil häirinnyt muutamaa vastaajaa.

Kajaanin rauniolinnan kävijät kokivat jonkin verran häiriötä liittyen maaston roskaantumiseen (keskiarvo 3,13) sekä maaston kuluneisuuteen (keskiarvo 3,74) ja luonnonympäristön käsittelyyn (keskiarvo 3,7) (taulukko 35). Yhteensä 37 % vastaajista koki rauniolinnan ja sitä ympäröivän saaren roskaisuuden häirinneen heitä melko tai erittäin paljon. Tulosta selittää osin se, että alue siivottiin muutaman kerran viikossa ja siivousta edeltäneinä päivinä roskia saattoi olla runsaastikin. Siivouksen jälkeen puolestaan ympäristö oli siisti ja roskaton, jolloin kävijät eivät haastattelijan havaintojen perusteella antaneet aiheesta vastaavaa kriittistä palauteta. Rauniolinna on käyntikohteena rauhallinen paikka, jossa ei muodostu suuria ruuhkia, vaan kävijöitä vierailee kohteessa tipoitellen. Tämä näkyi vastauksissa, sillä vain 6 % vastanneista oli kokenut liiallisen kävijämäärän häirinneen heitä melko tai erittäin paljon tällä käynnillään. Muiden kävijöiden käyttäytyminen oli myös ollut melko asiallista ja vain 8 % vastaajista arvioi muiden kävijöiden käytöksen häirinneen heitä melko tai erittäin paljon. Jokin muu häirinnyt tekijä -kohtaa oli arvioinut 8 % kysymykseen vastanneista (16 vastaajaa) ja he olivat kokeneet arvioimansa tekijän häirinneen heitä merkittävästi: 69 % erittäin paljon, 25 % melko paljon ja loput 6 % keskinkertaisesti. Eniten mainintoja muista häirinneistä tekijöistä sai raunion yli kulkeva autosilta ja sieltä kantautuva liikenteen melu (9 mainintaa).

Svartholmassa kävijät olivat kokonaisuudessaan kokeneet hyvin vähän häiriöitä käynnillään (taulukko 35). Arvioitujen tekijöiden keskiarvot olivat sangen hyvät: 4,37–4,48 asteikolla 1–5, toisin sanoen 84–87 % vastanneista oli kokenut häiriötä vain melko vähän tai ei lainkaan. Eniten häiriötä annetuista vaihtoehdoista koettiin aiheuttaneen luonnonympäristön käsittely, mutta senkin osalta vain 6 % vastaajista arvioi tämän häirinneen melko tai erittäin paljon ja 9 % keskinkertaisesti. Parhaan arvion sai muiden kävijöiden käyttäytyminen (keskiarvo 4,48). Jokin muu -kohtaan vastasi 114 kävijää. Tämä kohta sai keskiarvoksi 4,01 ja 71 % kyseiseen kohtaan vastanneista koki

arvioimansa asian häirinneen vain melko vähän tai ei lainkaan. Yhteensä kahdeksan vastausta 36 kirjatusta häiriötekijästä liittyi tavalla tai toisella saaren kesäravintolaan, mainintoja tuli mm. kalliista hintatasosta, tupakoinnista ja ravintolan musiikista. Vastauksista kuusi kappaletta liittyi polkujen liialliseen kasvillisuuteen: reittejä ja niiden vierustoja moitittiin heinikkoisiksi ja hoitamattomiksi.

Langinkoskella vierailleet vastaajat olivat keskimäärin kokeneet käyntinsä aikana hyvin vähän häiriöitä (taulukko 35). Keskiarvot vaihtelivat välillä 4,44–4,58 asteikolla 1–5. Vähiten vastaajia häiritsi muiden kävijöiden käytös (keskiarvo 4,58) ja eniten maaston roskaisuus (keskiarvo 4,44), joskin vain 7 % vastanneista arvioi roskaisuuden häirinneen heitä melko tai erittäin paljon. Jokin muu -kohtaa arvioi 88 kävijää ja tämäkin kohta sai keskiarvoksi melko hyvän, 4,05. Yhteensä kuusi vastausta liittyi alueen palvelurakenteisiin (mm. tiestö, parkkipaikka, huonokuntoiset sillat ja polut). Lisäksi kävijöitä häiritsivät luonnonsuojelualueen kaatuneet maassa makaavat puut, joista osa haittasi poluilla kulkemista, sekä muun muassa irti olevat koirat.

Kajaanin rauniolinnaa lukuun ottamatta kaikkien tutkimusten vastaajat olivat viettäneet sangen häiriöttömän käynnin kohteessa (taulukko 35). Eri häiriötekijöiden arvioinnin keskiarvot vaihtelivat neljällä kohteella 4,31:n ja 4,67:n välillä asteikolla yhdestä viiteen (1 = häiritsi erittäin paljon, ... 5 = ei häirinnyt lainkaan). Kajaanissa vastanneet kokivat enemmän häiriöitä, ja siellä häiritsevimpinä koettiin ympäristön roskaantuneisuus sekä maaston kuluneisuus ja luonnonympäristön käsittely.

Jokin muu -kohdissa itse esiin nostetut ja arvioidut tekijät koettiin kaikilla kohteilla muita tekijöitä häiritsevämmiksi. Langinkoskella ja Svartholmassa näitäkään tekijöitä ei silti koettu merkittävän häiritseviksi, sillä keskiarvot olivat hieman yli 4:n (4,05 ja 4,01). Kajaanissa tämän kohdan arviot olivat erityisen kriittisiä liittyen etenkin raunion yli kulkevaan siltaan ja liikenteeseen. Raaseporissa häiritsevänä koettiin muun muassa opasteiden vähyys ja Kuusistossa palvelurakenteiden huono kunto ja puutteet.

Taulukko 35. Vastanneita häirinneet tekijät tutkimuskohteilla.

Raasepori n = 512	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston kuluneisuus	506	99	2	2	8	16	72	4,56	0,84
Maaston roskaantuneisuus	506	99	2	3	8	13	74	4,53	0,93
Luonnonympäristön käsittely	501	98	2	2	8	17	70	4,52	0,87
Liiallinen kävijämäärä	503	98	3	2	7	11	77	4,58	0,91
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	501	98	3	2	7	11	76	4,55	0,95
Jokin muu	67	13	21	7	18	6	48	3,52	1,63
Kuusisto n = 431	**Vastanneita**		**Arviointi, %**					**Keskiarvo**	**Keskihajonta**
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston kuluneisuus	423	98	1	3	11	25	61	4,42	0,85
Maaston roskaantuneisuus	423	98	2	5	12	23	58	4,31	0,98
Luonnonympäristön käsittely	421	98	0	2	9	28	60	4,45	0,79
Liiallinen kävijämäärä	423	98	1	2	5	17	75	4,65	0,72
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	425	99	1	3	4	14	79	4,67	0,75
Jokin muu	45	10	18	9	13	11	49	3,64	1,58
Kajaani n = 207	**Vastanneita**		**Arviointi, %**					**Keskiarvo**	**Keskihajonta**
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston kuluneisuus	200	97	4	15	20	27	35	3,74	1,19
Maaston roskaantuneisuus	206	100	12	25	20	22	20	3,13	1,32
Luonnonympäristön käsittely	201	97	5	12	21	30	31	3,70	1,18
Liiallinen kävijämäärä	201	97	3	3	7	19	68	4,45	0,98
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	201	97	5	3	10	19	62	4,29	1,11
Jokin muu	16	8	69	25	6	0	0	1,38	0,62
Svartholma n = 648	**Vastanneita**		**Arviointi, %**					**Keskiarvo**	**Keskihajonta**
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston kuluneisuus	636	98	2	2	12	21	63	4,40	0,92
Maaston roskaantuneisuus	634	98	2	2	8	22	65	4,46	0,90
Luonnonympäristön käsittely	634	98	2	4	9	24	60	4,37	0,95
Liiallinen kävijämäärä	634	98	2	3	8	18	69	4,47	0,95
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	633	98	2	4	9	14	71	4,48	0,96
Jokin muu	114	18	11	9	11	10	61	4,01	1,42
Langinkoski n = 683	**Vastanneita**		**Arviointi, %**					**Keskiarvo**	**Keskihajonta**
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston kuluneisuus	676	99	2	3	7	20	68	4,49	0,89
Maaston roskaantuneisuus	673	99	3	4	6	20	67	4,44	0,99
Luonnonympäristön käsittely	667	98	2	2	7	22	67	4,49	0,88
Liiallinen kävijämäärä	669	98	3	3	4	14	76	4,57	0,94
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	664	97	4	2	3	14	77	4,58	0,95
Jokin muu	88	13	11	9	8	7	65	4,05	1,46

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Kävijätyytyväisyydestä muodostettiin ns. kävijätyytyväisyysindeksi, joka kuvaa karkealla tasolla kävijöiden tyytyväisyyttä kyseiseen käyntiinsä tutkimusalueilla. Indeksi on käyttökelpoinen erityisesti alueiden välisissä vertailuissa ja muutoksen seurannassa. Se on laskettu seuraavien osatekijöiden keskiarvona: mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennakko-odotusten toteutuminen ja käyntiä häirinneet tekijät. Arvosana 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja arvosana 1 erittäin huonoa. Kävijätyytyväisyyden osa-alueita on tarkasteltu tutkimuskohteittain tarkemmin edellä (luvut 3.3.2–3.3.4).

Kävijätyytyväisyysindeksillä mitattuna kävijät olivat tyytyväisimpiä Langinkoskella (ka 4,19), Raaseporissa (4,09) ja Svartholmassa (4,07), joissa kaikissa kävijätyytyväisyysindeksi sai arvosanaksi yli 4 (kuva 26). Kuusiston vastaajien kävijätyytyväisyysindeksi pyöristyy melko hyvään eli neljään (3,93). Tyytymättömimpiä olivat Kajaanin rauniolinnan kävijät, joiden vastauksista laskettu kävijätyytyväisyysindeksin keskiarvo jäi melko hyvän ja keskinkertaisen puoleen väliin, 3,5:een (kuva 26 ja taulukot 36–40).

Kävijätyytyväisyyden osatekijöistä selvästi parhaimman arvosanan kaikilla tutkimuskohteilla sai alueiden häiriöttömyys, jonka keskiarvot vaihtelivat Kajaanin 3,9:sta muiden kohteiden 4,4–4,6:een. Myös käyntiin liittyvien odotusten täyttyminen ja ympäristö saivat kaikilla kohteilla Kajaania lukuun ottamatta yli neljän keskiarvot. Kaikilla kohteilla palveluissa oli kävijöiden mielestä enemmän kehittämisen varaa kaikilla kohteilla (kuva 26 ja taulukot 36–40).

Palvelujen osatekijöitä tarkasteltaessa on hyvä muistaa, että eri tekijöitä arvioineiden määrät vaihtelivat huomattavasti. Joitakin tutkimuskohteiden palveluja ja rakenteita oli käyttänyt ja siten myös arvioinut alle viidennes kävijöistä (esim. telttailupaikka Svartholmassa), kun taas esim. alueen tiestöä oli arvioinut suurin osa kunkin kohteen vastaajista (ks. luku 3.3.2).

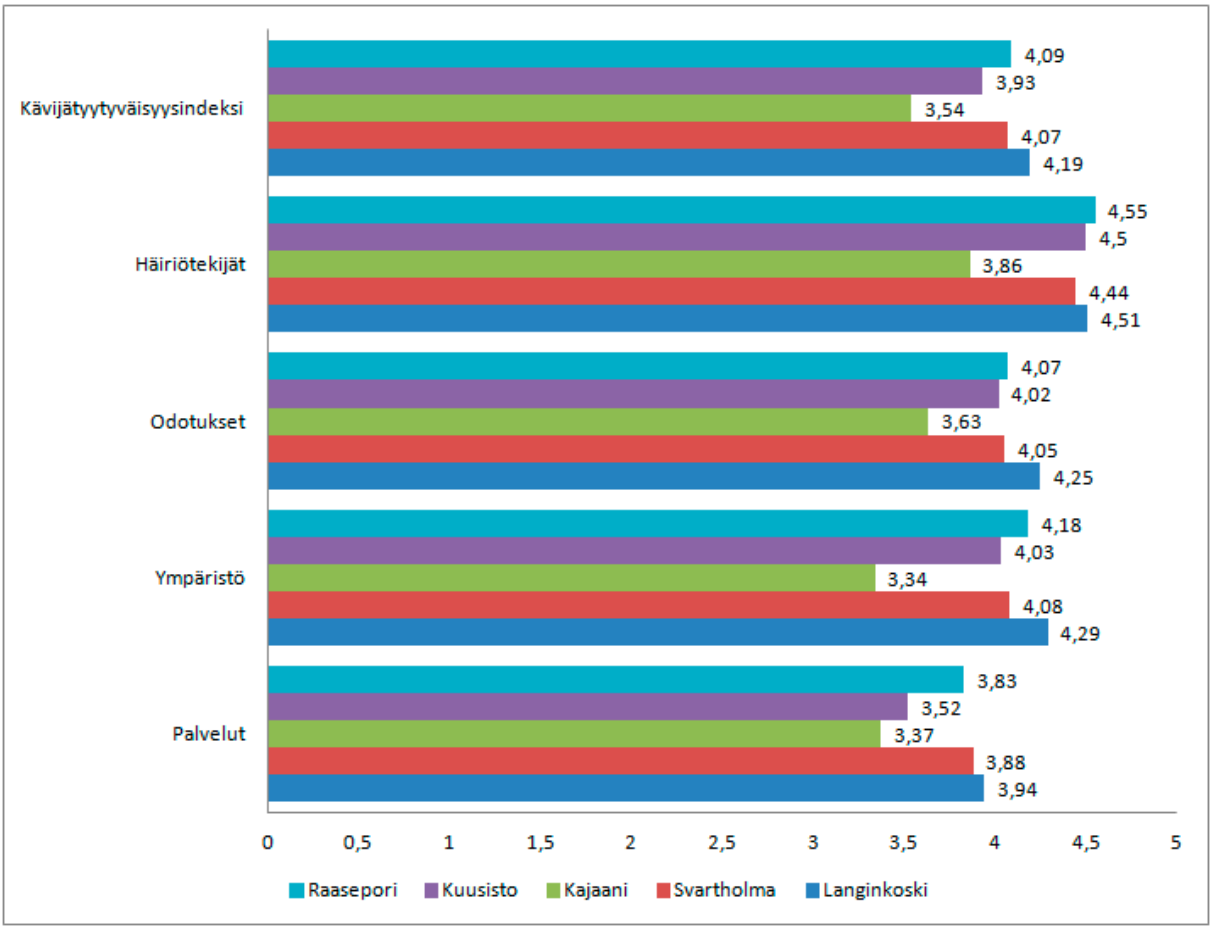

Kuva 26. Kävijätyytyväisyysindeksi ja kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot tutkimuskohteilla. Arviointi 1 = erittäin huono, … 5 = erittäin hyvä.

Taulukko 36. Kävijätyytyväisyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijätyytyväisyysindeksi Raaseporin linnan alueella. Arviointi: 1 = erittäin huono, … 5 = erittäin hyvä.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	4,00	Yleinen turvallisuus	4,03	Luonnonympäristö	4,47	Ympäristön kuluneisuus	4,56
Lähialueen tiestö	3,75	Yleinen siisteys	4,33	Harrastusmahdollisuudet	3,56	Ympäristön roskaantuneisuus	4,53
Opastetaulut	3,85	Maiseman vaihtelevuus	4,17	Reitit ja rakenteet	4,12	Luonnonympäristön käsittely	4,52
Kävelyreitistö	3,96			Maisema ja kulttuuriympäristö	4,50	Liiallinen kävijämäärä	4,58
Reittiviitoitukset	3,89					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,55
Yleisökäymälät	3,35						
Jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	3,53						
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,56						
Ennakkoinformaatio	3,35						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila, ohjelmapalvelut)	3,88						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,86						
Palveluiden määrä	4,16						
Aluekohtainen keskiarvo	**3,80**		**4,18**		**4,18**		**4,55**
Vertailukelpoinen keskiarvo	**3,83**		**4,18**		**4,07**		**4,55**
Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi					**4,09**		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi					**4,09**		

Taulukko 37. Kävijätyytyväisyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijätyytyväisyysindeksi Kuusiston linnan alueella. Arviointi: 1 = erittäin huono, … 5 = erittäin hyvä. *Järjestelmä laskee Ympäristö-osatekijään Kappelinmäen kulttuuri- ja luontopolun opastetaulut.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	3,99	Yleinen turvallisuus	3,79	Luonnonympäristö	4,55	Ympäristön kuluneisuus	4,42
Lähialueen tiestö	3,25	Yleinen siisteys	4,09	Harrastusmahdollisuudet	3,61	Ympäristön roskaantuneisuus	4,31
Rauniolinnan opastetaulu	3,79	Maiseman vaihtelevuus	4,20	Reitit ja rakenteet	3,86	Luonnonympäristön käsittely	4,45
Polkureitistö	3,65	Kappelinmäen kulttuuri- ja luontopolun opastetaulut	3,49*	Maisema ja kulttuuriympäristö	4,54	Liiallinen kävijämäärä	4,65
Reittiviitoitukset	3,26					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,67
Rannan nuotiopaikka	3,46						
Polttopuut nuotiopaikalla	3,21						
Yleisökäymälät alueella	3,05						
Jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	2,95						
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,18						
Ennakkoinformaatio	3,08						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila, näyttely, ohjelmapalvelut)	3,18						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,52						
Palveluiden määrä	3,93						
Aluekohtainen keskiarvo	**3,49**		**3,97***		**4,15**		**4,50**
Vertailukelpoinen keskiarvo	**3,52**		**4,03**		**4,02**		**4,50**
Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi					**3,93**		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi					**3,93**		

Taulukko 38. Kävijätyytyväisyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijätyytyväisyysindeksi Kajaanin rauniolinnalla. Arviointi: 1 = erittäin huono, … 5 = erittäin hyvä.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	3,25	Yleinen turvallisuus	3,33	Luonnonympäristö	4,06	Ympäristön kuluneisuus	3,74
Lähialueen tiestö	3,59	Yleinen siisteys	3,05	Harrastusmahdollisuudet	3,20	Ympäristön roskaantuneisuus	3,13
Opastetaulut	3,75	Maiseman vaihtelevuus	3,64	Reitit ja rakenteet	3,62	Luonnonympäristön käsittely	3,70
Kävelyreitistö	3,61			Maisema ja kulttuuriympäristö	4,13	Liiallinen kävijämäärä	4,45
Jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	2,94					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,29
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	2,88						
Ennakkoinformaatio	2,99						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus rauniolinnalla	3,12						
Palveluiden määrä	3,67						
Aluekohtainen keskiarvo	**3,33**		**3,34**		**3,76**		**3,86**
Vertailukelpoinen keskiarvo	**3,37**		**3,34**		**3,63**		**3,86**
Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi					**3,55**		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi					**3,54**		

Taulukko 39. Kävijätyytyväisyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijätyytyväisyysindeksi Svartholmassa. Arviointi: 1 = erittäin huono, … 5 = erittäin hyvä.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	4,28	Yleinen turvallisuus	3,92	Luonnonympäristö	4,43	Ympäristön kuluneisuus	4,40
Lähialueen tiestö	3,70	Yleinen siisteys	4,15	Harrastusmahdollisuudet	3,68	Ympäristön roskaantuneisuus	4,46
Opastetaulut	3,75	Maiseman vaihtelevuus	4,15	Reitit ja rakenteet	4,00	Luonnonympäristön käsittely	4,37
Kävelyreitistö	3,92			Maisema ja kulttuuriympäristö	4,36	Liiallinen kävijämäärä	4,47
Viitoitukset	3,79					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,48
Tulentekopaikat	3,85						
Polttopuut huolletuilla tulipaikoilla	3,83						
Yleisökäymälät	3,96						
Jätehuollon toteutus ja ohjeistus	3,88						
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,53						
Telttailupaikka	3,27						
Näyttely	3,96						
Ennakkoinformaatio	3,47						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila, ohjelmapalvelut)	3,92						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,76						
Palveluiden määrä	4,07						
Aluekohtainen keskiarvo	**3,85**		**4,08**		**4,12**		**4,44**
Vertailukelpoinen keskiarvo	**3,88**		**4,08**		**4,05**		**4,44**
Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi					**4,06**		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi					**4,07**		

Taulukko 40. Kävijätyytyväisyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijätyytyväisyysindeksi Langinkosken luonnonsuojelualueella. Arviointi: 1 = erittäin huono, … 5 = erittäin hyvä.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	4,04	Yleinen turvallisuus	4,06	Luonnonympäristö	4,69	Ympäristön kuluneisuus	4,49
Lähialueen tiestö	3,85	Yleinen siisteys	4,38	Harrastusmahdollisuudet	3,84	Ympäristön roskaantuneisuus	4,44
Opastetaulut	3,84	Maiseman vaihtelevuus	4,43	Reitit ja rakenteet	4,17	Luonnonympäristön käsittely	4,49
Polkureitistö	4,03			Maisema ja kulttuuriympäristö	4,68	Liiallinen kävijämäärä	4,57
Polkuviitoitukset	3,69					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,58
Yleisö-wc:t alueella	4,15						
Jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	3,66						
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,63						
Ennakkoinformaatio	3,42						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila, museon asiakaspalvelu, ohjelmapalvelut)	4,14						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,81						
Palveluiden määrä	4,32						
Aluekohtainen keskiarvo	**3,91**		**4,29**		**4,36**		**4,51**
Vertailukelpoinen keskiarvo	**3,94**		**4,29**		**4,25**		**4,51**
Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi					**4,19**		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi					**4,19**		

3.4 Valinnaiset ja aluekohtaiset kysymykset

3.4.1 Kävijöiden näkemykset tutkimuskohteiden kehittämisestä

Metsähallitus aloitti hoitoonsa siirtyneiden kulttuurihistoriallisten kohteiden kehittämisen vuonna 2014. Tämän vuoksi tutkimuksissa tiedusteltiin peruskysymysten lisäksi syvällisemmällä lisäkysymyksellä, kaipaisivatko vastaajat tutkimuskohteelle tai siihen liittyen joitain palveluita tai rakenteita lisää. Alueiden käyttäjien näkemykset, toiveet ja tarpeet tuovat tärkeää taustatietoa ja ideoita kehittämistyöhön.

Lisää palveluja tai rakenteita toivoneita vastanneita pyydettiin lisäksi kirjoittamaan vapaamuotoisesti kehitystoiveensa lomakkeelle. Lähes kaikki vastaajat, jotka toivoivat lisää joitain palveluita tai rakenteita, olivat myös tarkentaneet, millaisia parannuksia he kaipaisivat. Taulukossa 42 on koostettu ja ryhmitelty kehittämisehdotukset kohteittain ja teemoittain. Kysymyksen avoimet vastaukset on raportoitu kokonaisuudessaan tutkimuskohdekohtaisesti liitteissä 17–21.

Raasepori

Raaseporissa noin neljäsosa (24 %) vastaajista toivoi lisää jotain palveluita tai rakenteita (taulukko 41). Näiden vastaajien nimeämistä kehitysehdotuksista suurin osa (35 %) liittyi linnan ja sen ympäristön opasteisiin (taulukko 42, liite 17). Kävijät toivoivat informaatiota linnasta, sen historiasta ja mitä toimintaa linnan eri huoneissa on aikanaan ollut. Tutkimuksen käynnistyessä kesäkuun alussa ei rauniolinnassa tai sen ympäristössä ollut lainkaan opastustauluja tai muuta tietoa kohteesta. Ainoa opastuksen muoto olivat yrittäjän järjestämät maksulliset opastuskierrokset tiettyinä päivinä ja tilauksesta. Heinäkuun lopussa linnan ympäristöön pystytettiin kahdeksan opastaulua, jotka esittelivät linnaa ja sen historiaa. Lisäksi linnan sisäpihalle asennettiin linnan pohjapiirrokset, joissa on nimetty eri huoneet ja niiden käyttötarkoitukset. Samassa yhteydessä ympäristöön pystytettiin viitat opastamaan kävijöiden liikkumista. Ennen opasteiden asennusta vastanneiden kävijöiden toiveisiin on näin vastattu. Kuitenkin osa loppukesän kävijöistä toivoi uusista opasteista huolimatta edelleen nykyistä enemmän tietoa paikan historiasta ja elämästä linnassa. Opastustaulujen lisäksi muutama kävijä toivoi myös audiovisuaalista tai vastaavaa esitystä elämästä linnassa ja sen rakennusvaiheista.

Toiseksi yleisin kehitystoive liittyi palveluihin ja aktiviteetteihin, joita toivottiin lisää alueelle. Noin viidesosassa (22 %) vastaajien esittämistä kehitysehdotuksista toivottiin jotain uutta toimintaa, muun muassa tekemistä lapsille, kanoottivuokrausta joelle, tapahtumia ja jäätelökioskia. Lisäksi moni toivoi lisää myyntituotteita ja matkamuistoja, kuten esimerkiksi lähiruokatuotteita, käsitöitä ja muita paikallisia tuotteita.

Rakenteet olivat kolmanneksi toivotuin kehittämiskohde. Kysymykseen vastanneista 18 % ehdotti rakenteisiin erilaisia parannuksia, joista noin puolet liittyi käymälään. Linnan viereinen huussi on melko vanha eikä sen yhteydessä ole käsienpesupistettä. Asiaan on tulossa merkittävä parannus, sillä linnan ympäristöön tullaan vuoden 2015 lopussa rakentamaan kokonaan uusi käymälärakennus vesivessoineen. Rakennuksen toiseen päähän valmistuu linnan ja kesäteatterin yhteinen lipunmyyntipiste. Lisäksi kävijät toivoivat pöydillä ja penkeillä varustettuja eväidensyöntipaikkoja. Muutama vastaaja toivoi rauniolinnaa entisöitävän alkuperäiseen muotoonsa. Todettiin myös, että kohteen markkinointia ja ennakkoinformaatiota olisi varaa parantaa.

Taulukko 41. Kaipaavatko kävijät lisää jotain palveluita tai rakenteita kohteelle tai siihen liittyen.

	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kyllä	121	24	110	27	90	47	164	26	104	16
Ei	380	76	304	73	100	53	462	74	561	84
Yhteensä	**501**	**100**	**414**	**100**	**190**	**100**	**626**	**100**	**665**	**100**

Taulukko 42. Mitä palveluita tai rakenteita kävijät kaipaavat lisää.

Kehitysehdotukset ja -toiveet teemoittain	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Rakenteet, reitit, wc:t, siisteys	23	18	38	33	21	21	38	24	41	39
Palvelut ja aktiviteetit kohteessa, yrittäjien tuottamat palvelut	28	22	25	22	35	35	96	60	34	32
Opastus kohteelle ja opasteet kohteessa	45	35	43	37	12	12	8	5	20	19
Opastuskierrokset, opas	13	10	5	4	11	11	1	1	2	2
Av-esitykset, näyttelyt, muu syventävä opastus	5	4	0	0	0	0	5	3	3	3
Esteettömyys	3	2		0	0	0		0	1	1
Turvallisuus	0	0	0	0	6	6	0	0	0	0
Markkinointi	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0
Uudelleenrakentaminen	5	4	1	1	12	12	4	3	0	0
Muut	6	5	2	2	2	2	7	4	5	5
Yhteensä	**130**	**100**	**115**	**100**	**99**	**100**	**159**	**100**	**106**	**100**

Kuusisto

Kuusistossa vastanneista reilu neljäsosa (27 %) kaipasi lisää joitain palveluita kohteelle tai siihen liittyen (taulukko 41). Kehittämisehdotukset liittyivät useimmiten kohteen opastukseen (43 %) sekä reitteihin ja rakenteisiin (38 %) (taulukko 42, liite 18). Lisäksi neljäsosa kehittämisehdotuksia antaneista vastaajista toivoi parannusta alueen palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin.

Opasteisiin liittyvissä vastauksissa toivottiin ennen kaikkea rauniolinnaan ja sen ympäristöön lisää opastauluja, joissa esiteltäisiin historiaa sekä mitä toimintaa linnan huoneissa on aikanaan ollut. Tauluihin kaivattiin myös havainnekuvia ja karttaa sekä tietoa siitä, millaisia arkeologisia löytöjä Kuusistossa on tehty. Muutama vastaaja kaipasi myös opastettuja kierroksia alueelle. Kaarinan oppailta on mahdollista tilata maksullinen opastus, mutta säännöllisiä yleisöopastuksia Kuusistoon ei järjestetä. Toinen keskeinen seikka opasteisiin liittyen oli opastus kohteeseen: usea vastaaja toivoi nykyistä parempia ajo-opasteita päätieltä kohteeseen. Opastamaton Linnanrauniontie on loppumatkasta kapea ja kulkee aivan talojen vierestä, jolloin osa saapujista epäili harhautuneensa yksityistielle, joka vie yksityistontille. Tilanne tulee tältä osin paranemaan, kun Kuusiston saarelle pystytetään vuonna 2015 liikenneopasteet, jotka johdattavat Saaristotieltä raunioille ja Kuusiston kartanoon.

Kahvilan saaminen raunioiden tuntumaan oli vastaajien ehdoton ykköstoive palveluiden kehittämiseen liittyen. Noin 700 metrin päässä raunioilta sijaitsevassa Kuusiston kartanossa toimii kesäisin pieni taidekahvila, mutta kävijät toivoivat kahvilaa tai kioskia nimenomaan raunioiden viereen. Paikalla sijaitsee vanha, kävijöiltä suljettu vartijantupa, joka on tarkoitus tulevina vuosina

kunnostaa yritystoimintaan. Tämän myötä kahvilatoiminta voi tulevaisuudessa olla mahdollista aivan rauniolinnan kupeessa.

Reitteihin, rakenteisiin ja käymälään liittyvät toiveet käsittivät erityisesti eväsretkeilyyn ja oleskeluun sopivien rakenteiden lisäämistä. Rauniolinnan sisäpiha ja ympäröivät nurmikot ovat kesäisin suosittuja piknik-paikkoja, mikä näkyi vastauksissa: alueelle kaivattiin pöytiä ja penkkejä sekä toista nuotiopaikkaa nykyisen rinnalle tai nykyisen kunnostusta. Myös käymälään toivottiin parannusta ja roskiksia lisää alueelle.

Kajaani

Kajaanissa lähes puolet vastaajista (47 %) piti nykyisiä palveluita tai rakenteita riittämättöminä ja toivoi niihin parannusta (taulukko 41). Kajaanin kehitysehdotuksista 35 % liittyi rauniolinnan ja sen lähiympäristön palveluihin ja toimintaan (taulukko 42, liite 19). Tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi nähtiin kahvilapalvelut: kolmasosa kehitysideoita antaneista vastanneista toivoi linnalle kahvilaa tai kesäkioskia, josta saisi kahvin lisäksi jäätelöä. Myös tapahtumia ja erilaista linnan historiaan liittyvää tekemistä toivottiin.

Toiseksi eniten parannusehdotuksia (21 %) annettiin raunion ja linnasaaren rakenteisiin ja siisteyteen. Erityisesti penkkejä ja pöytiä toivottiin eväsretkeilyä silmällä pitäen, samoin roskiksia. Osa vastaajista harmitteli ympäristön roskaisuutta ja toivoi kohennusta linnasaaren yleiseen siisteyteen. Saaren avoimet rannat virtaavan joen keskellä koettiin turvattomiksi lasten kannalta, ja osa vastaajista ehdotti kaiteiden lisäämistä rannoille. Myös itse raunioille ehdotettiin kaiteita estämään raunion päällä kiipeilyä.

Kävijät olivat kiinnostuneita linnan menneisyydestä ja toivoivat lisää tietoa historiasta, linnan alkuperäisestä ulkoasusta ja eri huoneiden käyttötarkoituksesta. Raunioilla on kaksi vanhaa opastaulua, joiden tilalle pystytetään uudet opasteet kesällä 2015. Uudistuksen jälkeen linnasta on saatavilla aiempaa paremmin tietoa paikan päällä. Opasteiden lisäksi toivottiin myös opastuskierroksia oppaan johdolla. Rauniolinna onkin yksi kohde Kajaanin matkailuoppaiden opastamilla kävelykierroksilla.

Vastaajista 12 henkilöä ehdotti linnan uudelleenrakennusta ja/tai sillan purkamista. Kajaanissa rauniolinnan ympärillä käydään säännöllisesti keskustelua siitä, pitäisikö linna rakentaa uudelleen ja samalla nykyisin sen yli kulkeva vilkas autosilta purkaa. Silta harmittaa monia kävijöitä etenkin sieltä kuuluvan liikenteen melun takia ja raunioiden maisemaa rikkovana tekijänä.

Svartholma

Svartholmassa noin neljäsosa (26 %) vastaajista toivoi lisää joitain palveluita kohteelle tai siihen liittyen (taulukko 41). Annetuista kehitysehdotuksista valtaosa (60 %) liittyi saaren palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin (taulukko 42, liite 20). Erityisesti omalla veneellä liikkuvat kävijät toivoivat parannusta vierasvenesataman palveluihin: laitureiden yhteyteen kaivataan sähköä sekä suihku- tai saunamahdollisuutta. Muita veneilijöiden toivomia parannuksia olivat muun muassa polttoaineenmyynti, vesipiste ja septitankin tyhjennysmahdollisuus. Muut palveluihin liittyvät ehdotukset koskivat useimmiten saaren kesäravintolaa, jonne toivottiin muun muassa isompaa keittiötä odotusaikojen lyhentämiseksi ja pidempiä aukioloaikoja. Lisäksi Loviisasta saareen ajavalle reittiveneelle toivottiin lisävuoroja lomasesongille, etenkin ilta-aikaan, jolloin päiväkävijät voisivat viipyä saaressa pidempään. Viimeinen vuoro saaresta lähtee klo 17.

Noin neljännes vastaajien kehitysehdotuksista oli parannusehdotuksia liittyen reitteihin tai rakenteisiin. Moni toivoi saareen parempaa uimapaikkaa tai nykyisen rannan kunnostusta. Ainoalla ui-

miseen soveltuvalla rannalla on paljon hienoa tiilimurskaa rantahietikon joukossa. Myös pukukoppeja toivottiin uimapaikan yhteyteen. Toinen tärkeänä pidetty kehityskohde olivat saaren nuotiopaikat. Nykyisten kolmen lisäksi grillauspaikkoja kaivattiin lisää ja etenkin katetulle nuotiokatokselle olisi kysyntää. Osa vastaajista arvioi polkujen ja muun linnoituksen alueen olleen melko heinittyneitä ja toivoi niitä siistittävän. Lisäksi muutama kävijä toivoi laitureita kunnostettavan ja venepaikkoja lisättävän.

Muita kehitysideoita kirjattiin opasteisiin ja opastukseen liittyen 13. Vastaajat toivoivat parempia opasteita ja karttaa saareen sekä tietoa linnoituksen historiasta. Näyttelyyn ”Sotilaiden, vankien ja matkailijoiden saari” ehdotettiin muun muassa lisää historiallista esineistöä ja sen rinnalle vaihtuvaa teemanäyttelyä esimerkiksi luonnosta. Neljä kävijää toivoi, että linnoitus rakennettaisiin uudelleen.

Langinkoski

Langinkoskella vain noin joka kuudes vastaaja (16 %) toivoi kohteelle tai sen ympäristöön nykyistä enemmän palveluita tai rakenteita. Eniten kehitysehdotuksia (39 %) annettiin liittyen reitteihin ja rakenteisiin (taulukko 42, liite 21). Ne koskivat ennen kaikkea polkujen kuntoa ja määrää, oksia ja kaatuneita puita reiteillä sekä roskiksien vähäisenä pidettyä määrää. Muutama vastaaja toivoi kaiteita kosken rannalle. Osaan toiveita vastataan jo vuoden 2015 aikana, kun luonnonsuojelualueen polkuja kunnostetaan kosteissa paikoissa ja museon ympäristössä ja rannan kaiteita lisätään.

Kehitystoiveista noin kolmannes (32 %) liittyi alueen palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin. Toiveita tuli laidasta laitaan, ja kävijät ehdottivat Langinkoskelle esimerkiksi kesäteatteria, järjestettyä kalastusmahdollisuutta tai vuokrattavia kalastusvälineitä. Kahviloiden aukioloaikoihin toivottiin pidennystä ilta-ajoille ja jopa talvikaudelle. Kahviloihin ehdotettiin kehitettävän myös muuta oheistoimintaa, esimerkiksi tapahtumia tai taidenäyttelyitä.

Noin viidennes kehitysehdotuksia nimenneistä vastaajista toivoi Langinkoskelle lisää opasteita, muun muassa kalastusmajasta ja muista rakennuksista sekä tietoa alueen keisarillisesta historiasta. Syksyllä 2015 koko luonnonsuojelualueen opastaulut ja viitoitus uusitaan ja samassa yhteydessä lisätään infotauluja eri rakennusten yhteyteen, joten jatkossa kävijät saavat toivomaansa tietoa aiempaa paremmin.

Yhteenveto

Raaseporin, Kuusiston ja Svartholman kävijöistä noin neljäsosa toivoi kohteelle ja sen ympäristöön nykyistä enemmän palveluita tai rakenteita (taulukko 41). Kajaanissa sen sijaan lähes puolet vastaajista (47 %) piti nykyisiä palveluita tai rakenteita riittämättöminä ja toivoi niihin parannusta. Langinkoskella taas vastaajat olivat muihin kohteisiin verrattuina sangen tyytyväisiä kohteen nykytilaan: 84 % kävijöistä ei kaivannut lisäystä nykyisiin palveluihin tai rakenteisiin, 16 %:lla taas oli jokin kehittämisajatus mielessään.

Kävijöiden perustarpeet ja odotukset kohteiden peruspalveluille ja rakenteille ovat melko samat kohteesta riippumatta: paikalla toivotaan olevan jonkin verran kohdetta esitteleviä opasteita, käymälä, roskiksia, pöytiä, penkkejä ja tulipaikkoja evästelyä varten sekä kahvilapalveluja. Saarikohteessa odotuksiin sisältyvät myös veneilijöiden kaipaamat palvelut vierasvenesatamassa. Siltä osin kuin edellä mainituissa koettiin puutteita, oli niitä kirjoitettu kehittämisehdotuksiin. Lisäksi osa vastaajista toivoi lisää erilaisia harrastusmahdollisuuksia, tapahtumia ja muuta tekemistä.

Kehitysehdotukset keskittyivät kaikilla kohteilla suurimmaksi osaksi reittien, rakenteiden, palvelujen ja opasteiden ympärille. Raaseporissa ja Kuusistossa toivottiin parannusta erityisesti historian esittelyyn paikan päällä mm. opastaulujen avulla, lisäksi Kuusistossa myös rakenteisiin liittyviä ehdotuksia tuli paljon. Kajaanissa ja Svartholmassa taas toiveet liittyivät useimmiten kohteen palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin. Langinkoskella tärkeimmiksi koettiin reittien ja rakenteiden parantaminen sekä palveluiden kehittäminen.

3.4.2 Tutkimuskohteen merkitys vastaajille

Kävijätutkimusten yhteydessä haluttiin selvittää millaisia merkityksiä tutkimuskohteilla on kävijöille, sillä asiasta ei ole aiempaa tietoa. Kuitenkin tiedetään, että esimerkiksi paikallisille historiakohde voi olla merkittävä osa paikallisidentiteettiä tai siihen voi liittyä muita tunnesiteitä. Tätä varten laadittiin uusi kysymys, (tutkimuslomakkeilla kysymys numero 18, ks. liitteet 27–31), jossa vastanneilta tiedusteltiin historiallisen kohteen (rauniolinna, linnoitus, keisarillinen kalastusmaja) eri merkityksien tärkeyttä heille. Viimeiseksi kysyttiin, mikä eri merkityksistä oli vastaajille tärkein. Kaikkien viiden tutkimuskohteen tulokset olivat hyvin samansuuntaisia ja eri merkitysväittämien jakaumat eri kohteilla olivat hyvin lähellä toisiaan (taulukot 43 ja 44). Suurin ero kohteiden välillä oli ainoastaan 11 prosenttiyksikköä. Sen vuoksi tulokset esitetään yhdessä kaikilta viideltä kohteelta.

Kaikki viisi tutkimuskohdetta ovat Suomen historian näkökulmasta merkittäviä aikakautensa vallan, valtion hallinnon ja/tai puolustuksen maamerkkeinä. Ensimmäisellä merkitysväittämällä selvitettiin sen vuoksi, pitivätkö vastaajat kohdetta itselleen tärkeänä osana Suomen historiaa. Valtaosa (39–46 %) vastanneista oli täysin samaa mieltä (taulukko 43). Reilu viidesosa (26–32 %) oli lisäksi jokseenkin samaa mieltä. Kohteet nähdäänkin selkeästi merkittävinä paikkoina liittyen Suomen historiaan. Vastaajista 19–25 % ei osannut ottaa kantaa väittämään suuntaan tai toiseen.

Sen lisäksi, että kohteet ovat muinaisjäännöksiä, ne lähialueineen ovat myös merkittäviä kulttuuriympäristöjä. Kävijöiltä kysyttiin, onko kohde heille tärkeä kulttuurimaisemana. Suurin osa vastaajista (yhteensä 75–83 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja piti kohteen kulttuurimaisemia itselleen tärkeänä (taulukko 43). Vain muutama prosentti oli jokseenkin tai täysin eri mieltä.

Henkistä tai hengellistä merkitystä ja merkitystä oppimiskohteena tutkimuskohteilla koettiin olevan selvästi edellisiä väittämiä vähemmän. Vain 37–42 % piti rauniolinnoja, linnoitusta tai keisarillista kalastusmajaa itselleen henkisesti tärkeänä paikkana ja reilu kolmasosa ei osannut arvioida kantaansa (taulukko 43). Vastaavasti kohteiden tärkeydestä oppimiskohteena oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä yhteensä 39–43 % kävijöistä.

Kävijöiltä kysyttiin, onko heillä tunnesiteitä kohteeseen. Suurin osa oli täysin tai jokseenkin eri mieltä (41–54 %) (taulukko 43), mikä johtunee osin siitä, että moni vieraili ensi kertaa kohteella tai saapui sinne muualta Suomesta esimerkiksi kesälomamatkan yhteydessä, jolloin aiempaa sidettä paikkaan ei ollut. Vastanneista 24–35 % kuitenkin arvioi itsellään olevan vähintään jonkinlainen tunneside kohteeseen. Keskellä kaupunkia sijaitsevan Kajaanin rauniolinnan vastaajilla oli muita kohteita useammin tunnesiteitä kohteeseen (jokseenkin tai täysin samaa mieltä yhteensä 35 %). Svartholma, jonne moni veneilijä palaa vuosittain, sai myös kolmasosalta vastanneista arvion, että heille on muodostunut saareen tunneside.

Viimeisenä väittämänä selvitettiin, onko kohde jollain muulla tavoin tärkeä kävijöille. Vastaajia pyydettiin kirjoittamaan, millä muulla tavoin kohde on tärkeä, ja arvioimaan sen merkitystä. Vain pieni osa muihin väittämiin vastanneista arvioi tätä kohtaa lomakkeella (taulukko 43).

Taulukko 43. Kohteen merkitys kävijöille. * Kohde = Raaseporin linnan alue / Kuusiston linnan alue / Kajaanin rauniolinna / Svartholman merilinnoitus / Langinkosken Keisarillinen kalastusmaja.

Kohde* on minulle tärkeä..	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
…osana Suomen historiaa	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Täysin eri mieltä	7	1	8	2	6	3	11	2	9	1
Jokseenkin eri mieltä	26	5	30	7	12	6	33	5	33	5
Ei samaa eikä eri mieltä	98	19	92	21	51	25	139	21	146	21
Jokseenkin samaa mieltä	148	28	113	26	54	27	212	32	196	28
Täysin samaa mieltä	241	46	186	43	80	39	259	40	309	45
Yhteensä	**520**	**100**	**429**	**100**	**203**	**100**	**654**	**100**	**693**	**100**
...kulttuurimaisemana	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Täysin eri mieltä	6	1	3	1	3	1	9	1	1	0
Jokseenkin eri mieltä	15	3	24	6	11	5	23	4	12	2
Ei samaa eikä eri mieltä	91	18	73	17	36	18	131	20	102	15
Jokseenkin samaa mieltä	180	35	151	35	75	37	233	36	241	35
Täysin samaa mieltä	228	44	175	41	77	38	254	39	333	48
Yhteensä	**520**	**100**	**426**	**100**	**202**	**100**	**650**	**100**	**689**	**100**
...henkisesti tai hengellisesti	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Täysin eri mieltä	52	10	30	7	23	12	61	9	63	9
Jokseenkin eri mieltä	82	16	69	16	38	19	80	12	92	14
Ei samaa eikä eri mieltä	190	37	166	39	75	38	237	37	238	35
Jokseenkin samaa mieltä	112	22	89	21	39	20	164	25	150	22
Täysin samaa mieltä	76	15	73	17	24	12	102	16	135	20
Yhteensä	**512**	**100**	**427**	**100**	**199**	**100**	**644**	**100**	**678**	**100**
...oppimiskohteena	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Täysin eri mieltä	21	4	25	6	10	5	48	7	57	9
Jokseenkin eri mieltä	50	10	69	16	33	17	99	15	110	16
Ei samaa eikä eri mieltä	170	34	149	35	83	42	241	38	238	36
Jokseenkin samaa mieltä	177	35	121	29	51	26	170	27	163	24
Täysin samaa mieltä	89	18	56	13	20	10	83	13	102	15
Yhteensä	**507**	**100**	**420**	**100**	**197**	**100**	**641**	**100**	**670**	**100**
Minulla on tunnesiteitä kohteeseen	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Täysin eri mieltä	170	34	141	33	57	28	170	26	225	34
Jokseenkin eri mieltä	94	19	74	18	30	15	99	15	136	20
Ei samaa eikä eri mieltä	112	22	92	22	45	22	161	25	153	23
Jokseenkin samaa mieltä	60	12	62	15	37	18	111	17	71	11
Täysin samaa mieltä	71	14	53	13	34	17	101	16	86	13
Yhteensä	**507**	**100**	**422**	**100**	**203**	**100**	**642**	**100**	**671**	**100**
…jollain muulla tavoin	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**	**kpl**	**%**
Täysin eri mieltä	70	32	37	32	0	0	53	22	76	30
Jokseenkin eri mieltä	20	9	12	10	0	0	18	8	32	13
Ei samaa eikä eri mieltä	65	30	24	21	0	0	58	24	62	24
Jokseenkin samaa mieltä	19	9	16	14	3	21	45	19	27	11
Täysin samaa mieltä	42	19	26	23	11	79	64	27	58	23
Yhteensä	**216**	**100**	**115**	**100**	**14**	**100**	**238**	**100**	**255**	**100**

Raaseporissa vastaajat olivat maininneet muina arvokkaina asioina muun muassa paikan historian (11 mainintaa) sekä rauniolinnan osana kotiseutua tai lapsuusmaisemia ja -muistoja (12 mainintaa) (liite 22). Kuusistossa kävijät pitivät muilla tavoin tärkeinä rauniolinnaa ja Kappelinmäkeä erityisesti osana lapsuus- tai muita muistoja (12 mainintaa), luonto- ja harrastuskohteena (13 mainintaa), paikallisille osana kotiseutua sekä historiallisesti tärkeänä paikkana (6 mainintaa) (liite 23). Samoin kuin Raaseporissa, Kuusistossakaan kolmasosa (32 %) vastaajista ei arvioinut mainitsemaansa asiaa itselleen tärkeäksi (taulukko 43).

Kajaanissa vastaajat nostivat esiin muun muassa linnan historiallisen arvon, muistot ja perheen perinteen vierailla kohteessa vuosittain (liite 24). Kajaanin rauniolinnan kävijöistä kaikki muun kohdan kirjanneet ja arvioineet pitivät kyseistä asiaa itselleen tärkeänä: 11 vastaajaa oli täysin samaa mieltä ja kolme vastaajaa jokseenkin samaa mieltä (taulukko 43).

Useimmin Svartholmasta mainittiin muina tärkeinä asioina hieno retkikohde (31 mainintaa), ravintolan antimet (13 mainintaa), Svartholman arvo osana koti- tai synnyinseutua ja muistoja (21 mainintaa), venesatama, jossa myös yöpymismahdollisuus (7 mainintaa), ja historiallinen merkitys (6 mainintaa) (liite 25). Svartholmassa kysymykseen vastanneista kävijöistä 46 % piti arvioimaansa muuta seikkaa jokseenkin tai erittäin tärkeänä (taulukko 43). Neljännes vastaajista ei osannut ottaa kantaa ja viidennes piti arvioimaansa täysin asiaa merkityksettömänä.

Langinkoskella muissa arvioiduissa tekijöissä nousi esiin luonnonsuojelualueen merkitys historiallisena kohteena (30 mainintaa) sekä osana kotiseutua ja lähivirkistyskohteena (15 mainintaa) ja lapsuuden muistot (9 mainintaa) (liite 26). Myös alueen hieno luonto ja kauneus mainittiin useassa vastauksessa. Kysymykseen vastanneista noin kolmasosa (34 %) kertoi arvioimansa muun Langinkoskeen liittyvän asian olevan itselleen jokseenkin tai erittäin tärkeä (taulukko 43). Joka neljäs vastaaja ei ottanut kantaa siihen, oliko arvioitu seikka tärkeä vai ei, ja loput 43 % eivät pitäneet niitä tärkeinä.

Lopuksi vastaajilta kysyttiin, mikä kuudesta esitetystä väittämästä oli heille tärkein, kun he ajattelevat kohdetta muinaisjäännöksenä. Tällä haluttiin selvittää, millä tavoin itse muinaisjäännöstä ilman sen ympäristöä, palveluita ja maisemia pidetään tärkeänä. Myös tämän kysymyksen osalta tulokset kohteiden välillä olivat hyvin lähellä toisiaan (taulukko 44). Kaikkien viiden kohteen tärkein merkitys kävijöille oli osana Suomen historiaa (41–51 %). Toiseksi tärkein merkitys kohteilla oli kulttuurimaisemana (28–37 %). Lisäksi pieni osa vastaajista piti kohdetta tärkeimpänä henkisesti tai hengellisesti, oppimiskohteena, tunnesiteiden puolesta tai jollain muulla tavoin. Kuusistossa 12 % ja Kajaanissa 14 % vastaajista arvioi itsellään paikkaan olevien tunnesiteiden olevan tärkein merkitys, mikä todennäköisesti kertoo kohteen tärkeydestä paikallisille asukkaille.

Taulukko 44. Kohteen tärkein merkitys kävijöille.

Tärkein merkitys	Raasepori		Kuusisto		Kajaani		Svartholma		Langinkoski	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
On minulle tärkeä osana Suomen historiaa	208	51	154	44	74	48	194	41	192	45
On minulle tärkeä kulttuurimaisemana	127	31	96	28	46	30	138	29	158	37
On minulle tärkeä henkisesti tai hengellisesti	13	3	16	5	1	1	27	6	19	5
On minulle tärkeä oppimiskohteena	32	8	30	9	10	6	50	11	17	4
Minulla on tunnesiteitä alueeseen	21	5	41	12	22	14	40	8	23	5
On minulle tärkeä muulla tavoin	7	2	11	3	2	1	27	6	13	3
Yhteensä	**408**	**100**	**348**	**100**	**155**	**100**	**476**	**100**	**422**	**100**

3.4.3 Vastaajien suunnitelmat alueelle palaamisesta ja aikomukset suositella aluetta muille

Tutkimuskohteiden kävijöiltä kysyttiin heidän suunnitelmistaan palata alueelle ja aikomuksestaan suositella aluetta muille. Useimmin vastaajat aikoivat palata Langinkoskelle ja Svartholmaan. Näihin arvioi tulevansa uudelleen erittäin todennäköisesti tai todennäköisesti 83 % (Langinkoski) ja 82 % (Svartholma) vastaajista (taulukko 45). Kuusiston rauniolinnalle aikoi palata erittäin todennäköisesti tai todennäköisesti 72 % vastaajista ja Kajaanin rauniolinnalle 70 % vastaajista. Vähiten paluuaikeita oli Raaseporin rauniolinnan kävijöillä, mutta heistäkin lähes kaksi kolmasosaa (64 %) arvioi tulevansa kohteelle uudelleen erittäin todennäköisesti tai todennäköisesti. Sielläkin vastausten keskiarvo asteikolla 1 = erittäin epätodennäköisesti, … 5 = erittäin todennäköisesti pyöristyi luokkaan todennäköisesti (3,9).

Vielä useammin kuin mitä vastaajat aikoivat palata alueelle, he aikoivat suositella kohdetta muille (taulukko 46). Kohteen tai tuotteen suosittelemista muille käytetään usein kävijätyytyväisyyden mittarina, joten myös tällä mittarilla voidaan todeta kävijätyytyväisyyden olevan varsin korkea kaikilla kohteilla ja linjassa kävijätyytyväisyysindeksin (luku 3.3.5) antamien tulosten kanssa. Useimmin kävijät arvelivat suosittelevansa Langinkoskea ja Svartholmaa. Näitä aikoi suositella muille erittäin todennäköisesti tai todennäköisesti 95 % vastanneista (Langinkoski) ja 94 % (Svartholma). Raaseporin ja Kuusiston rauniolinnoja aikoi suositella muille 91 % ja 89 % vastanneista ja Kajaanin rauniolinnaa 82 % vastanneista. Langinkoskella suosittelemisen todennäköisyyden keskiarvo oli 4,7 asteikolla 1 = erittäin epätodennäköisesti, … 5 = erittäin todennäköisesti ja Kajaanissakin suosittelemisen todennäköisyyden keskiarvo oli yli todennäköisen (4,2).

Taulukko 45. Tuleeko vastaaja uudelleen kohteelle. Asteikko 1 = erittäin epätodennäköisesti, ... 5 = erittäin todennäköisesti.

Matkan jälkeen… tuleeko uudelleen kohteelle?	Vastanneita		Arviointi, %					Med	Keski-arvo	Keski-haj.
	n	%	Erittäin epätodennäköisesti	Epätodennäköisesti	Ehkä	Todennäköisesti	Erittäin todennäköisesti			
Raasepori	521	97	4	7	24	24	40	4	3,9	1,15
Kuusisto	432	98	3	6	20	22	50	4	4,1	1,08
Kajaani	203	96	7	5	18	23	47	4	4,0	1,22
Svartholma	667	98	1	3	14	18	64	5	4,4	0,91
Langinkoski	690	97	2	2	13	20	63	5	4,4	0,93

Taulukko 46. Suositteleeko vastaaja kohdetta muille. Asteikko 1 = erittäin epätodennäköisesti, ... 5 = erittäin todennäköisesti.

Matkan jälkeen… suositteleeko muille	Vastanneita		Arviointi, %					Med	Keski-arvo	Keski-haj.
	n	%	Erittäin epätodennäköisesti	Epätodennäköisesti	Ehkä	Todennäköisesti	Erittäin todennäköisesti			
Raasepori	514	96	0	1	8	30	61	5	4,5	0,71
Kuusisto	424	96	0	1	9	32	57	5	4,5	0,72
Kajaani	199	94	2	2	14	35	47	4	4,2	0,90
Svartholma	660	97	0	0	5	26	68	5	4,6	0,61
Langinkoski	684	96	0	0	4	18	77	5	4,7	0,56

4 Tulosten tarkastelu

4.1 Yhteenveto ja johtopäätökset

4.1.1 Raasepori

Raaseporin linna oli myöhäiskeskiajalla yksi kruunun suurista keskuslinnoista, jotka symboloivat Ruotsin kuninkaan valtaa Suomessa. Linna hylättiin 1550-luvulla, ja sen kunnostaminen nähtävyydeksi alkoi vasta 1880-luvun lopussa. Nykyään Raaseporin keskiaikainen linna on yksi Suomen komeimmista ja merkittävimmistä rauniolinnoista ja suosittu vierailukohde kesäisin. Vuonna 2014 alueelle tehtiin noin 65 000 käyntiä. Linnan ympäristön palveluihin kuuluvat ravintola, kesäteatteri, opastetut kierrokset, lasten aikamatkaseikkailut ja erilaiset tapahtumat.

Raaseporin rauniolinna ympäristöineen on ennen kaikkea matkailukohde, jonka kävijöistä valtaosa (88 %) tulee sijaintikunnan ulkopuolelta. Vaikka paikka on paikallisille tuttu kohde, oli vain 13 % kävijöistä paikkakuntalaisia. Reilu kolmasosa kävijöistä saapui pääkaupunkiseudulta ja loput eri puolilta Suomea. Ulkomaalaisia kävijöitä on vähän, ja 92 % kävijöistä on suomalaisia.

Kävijätutkimukseen vastanneissa oli suunnilleen yhtä paljon miehiä ja naisia. Suurin kävijäryhmä oli 35–44-vuotiaat. Kävijät olivat keskimäärin melko koulutettuja, kolmella neljästä oli opistotasoinen, yliopisto- tai korkeakoulututkinto. Valtaosa kävijöistä liikkui pienissä 2–5 hengen seurueissa, yleisimmin oman perheen kanssa.

Raasepori on tyypillisesti yksi matkan kohteista tai kohde, jonne poiketaan spontaanisti ilman ennakkosuunnittelua esimerkiksi osana kesälomareissua. Samalla matkalla kävijät käyvät etenkin Tammisaaressa, Hangossa ja Fiskarsissa. Vain kolmasosalle vastaajista rauniolinna oli heidän matkansa ainoa tai tärkein kohde.

Kävijät harrastivat käynnillään tyypillisesti 1–6 eri aktiviteettia, joista suosituimpia olivat rauniolinnaan tutustuminen, kävely, kahvilla käyminen, maiseman katselu ja alueen kulttuuriperintöön tutustuminen. Erilaisissa linnan ympäristössä järjestetyissä kesätapahtumissa, kuten Faces-festivaaleilla ja keskiaikamarkkinoilla, kävi 6 % vastaajista.

Tärkeimmäksi toiminnaksi ilmoitettiin useimmin rauniolinnaan tutustuminen, ja yhdeksän kymmenestä ilmoitti vierailleensa linnan sisällä. Linnanvoudin tupa -kahvila-ravintola oli linnan alueella toiseksi suosituin käyntikohde; siellä kävi kolme neljästä vastaajasta. Lemmenpolulla kävi 17 % vastanneista, ja 11 % vieraili myös reitin toisessa päässä sijaitsevassa Forngårdenin talomuseossa. Ylivoimaisesti tärkein alueen eri käyntikohteista oli itse rauniolinna.

Raaseporin linnalla tai sen välittömässä lähiympäristössä ei ole yöpymismahdollisuutta, joten paikka on päiväkäyntikohde. Käynti alueella kesti keskimäärin 1,7 tuntia. Kävijöistä 88 % oli matkailijoita. Heistä kolmasosa yöpyi Raaseporin kaupungin alueella, loput olivat päivävierailulla. Matkailijoiden vierailu linnan alueella ja muualla Raaseporissa kesti yhteensä 3,1 tuntia eli lähes kaksinkertaisen ajan verrattuna päiväkävijöiden viipymään itse linnan alueella (1,7 h). Yöpyjät puolestaan viettivät Raaseporin kaupungin alueella keskimäärin 5 päivää. Tyypillisin viipymä oli yöpyjillä yksi vuorokausi, mutta yksittäiset pitkät viipymät nostivat keskiarvoa. Yöpyjät majoittuivat useimmiten ystävien ja sukulaisten luona tai hotellissa. Oma mökki oli kolmanneksi suosituin yöpymistapa, ja mökkeilyn kesto oli tyypillisesti kaksi viikkoa.

Vaikka moni suomalainen tietää Raaseporin linnan nimeltä, on alue silti monelle kävijälle uusi tutustumiskohde: hieman yli puolet vastaajista oli ensimmäistä kertaa raunioilla. Rauniolinnassa aiemmin vierailleet olivat käyneet siellä keskimäärin kuusi kertaa viimeisten kahden vuoden aika-

na. Keskiarvoa kuitenkin nostivat erittäin aktiiviset paikalliskävijät, jotka saattoivat liikkua linnan ympäristössä lähes päivittäin.

Raaseporissa aiemmin käyneet olivat tehneet ensivierailunsa keskimäärin vuonna 1990, mutta vastausten vaihteluväli ulottui vuodesta 2014 aina vuoteen 1950 saakka. Aiemmin alueella käyneet kävijät palaavat tyypillisesti kohteelle, mutta usein vasta vuosien päästä: keskimäärin edellinen käynti ajoittui vajaan kahdeksan vuoden taakse. Puolet vastaajista oli kuitenkin käynyt Raaseporin linnanrauniolla edellisen kerran kolmen vuoden sisällä. Vilkkain sesonki on heinäkuussa lomakaudella, ja etenkin viikonloppuina Raaseporissa riittää kävijöitä.

Rauniolinnalle ei pääse julkisilla liikennevälineillä, minkä vuoksi lähes kaikki kävijät saapuivat autolla. Pyöräillen saapui kourallinen vastaajia, samoin omalla veneellä linnan vieressä virtaavaa jokea pitkin. Veneellä saapujat lienevät kaikki paikallisia, jotka tuntevat alueen hyvin, sillä joki on kapea ja karikkoinen eikä vesireittiä mainosteta.

Vastaajat arvioivat kuluttaneensa käynnillään keskimäärin 35 euroa rauniolinnan ympäristössä ja muualla Raaseporin kaupungin alueella. Majoittujat käyttivät enemmän rahaa kuin päiväkävijät: lähialueella yöpyneet käyttivät keskimäärin 82 euroa ja päiväkävijät 17 euroa. Keskimäärin eniten rahaa kuluttivat Raaseporin ulkopuolelta saapuneet kotimaiset majoittujat (97 €) ja vähiten lähialueella asuvat päiväkävijät (9 €). Kävijät käyttivät eniten rahaa kahvila- ja ravintolaostoksiin, toiseksi eniten majoittumiseen ja kolmanneksi eniten huoltamoilla asiointiin. Myös ohjelmapalveluihin käytetty summa on Raaseporissa kohtalainen (ka 2,26 euroa/käynti) ja suurempi kuin muilla tutkimuskohteilla.

Raaseporin rauniolinnan kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueelle eli Raaseporin kaupungin alueelle olivat 2,2 miljoonaa euroa ja 22 henkilötyövuotta. Kahvila- ja ravintolapalvelut, majoittuminen ja ohjelmapalvelut tuottavatkin Raaseporin kävijöiden rahankäytön tulo- ja työllisyysvaikutuksista 78 %.

Historia tekee hyvää: Raaseporin kävijät kokivat sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen hyvinvointinsa kohentuneen käynnin vaikutuksesta. Myönteisin vaikutus käynnillä arvioitiin olleen psyykkiseen hyvinvointiin. Tärkeimpinä syinä Raaseporissa vierailuun kävijät pitivät maisemia, yhdessäoloa oman seurueen kanssa, kulttuuriperintöön tutustumista, rentoutumista ja luonnon kokemista. Uusiin ihmisiin tutustuminen sen sijaan koettiin vähiten tärkeänä.

Käytetyimpiä palveluita ja rakenteita olivat lähialueen tiestö, pysäköintipaikat, reittien opastetaulut ja kävelyreitistö, joita käyttivät lähes kaikki kävijät. Yrittäjien tuottamia palveluita käytti myös valtaosa, noin kolme neljästä vastaajasta. Tyytyväisimpiä kävijät olivat ympäristön tilaan: yleiseen siisteyteen, turvallisuuteen ja maiseman vaihtelevuuteen. Yli kolme neljäsosaa vastanneista piti näitä melko tai erittäin hyvinä. Palveluista pysäköintipaikat, kävelyreitistö, reittiviitoitukset ja yrittäjien tuottamat palvelut saivat korkeimmat arviot, lähes kolme neljästä piti niitä melko tai erittäin hyvinä. Heikoimman arvion saivat yleisökäymälät ja ennakkoinformaatio, joissa molemmissa on kiistatta kehittämistarvetta. Parannuksia on luvassa jo vuoden 2015 aikana. Raaseporin rauniolinnan esittelysivut julkaistiin Luontoon.fi-verkkopalvelussa toukokuun lopussa, ja syksyllä vanha käymälä puretaan ja linnan ympäristöön rakennetaan kokonaan uusi wc-lipunmyyntirakennus. Vastaajien mielipidettä kysyttiin myös alueen palveluiden kokonaismäärästä, johon suurin osa vastanneista oli erittäin tai melko tyytyväisiä.

Kohde vastasi kävijöiden ennakko-odotuksia keskimäärin melko hyvin, harrastusmahdollisuuksia lukuun ottamatta. Parhaiten odotuksia vastasi itse rauniolinna. Myös maisema sekä kulttuuri- ja luonnonympäristö saivat hyvät arviot. Alueen harrastusmahdollisuuksissa sen sijaan oli kävijöiden mielestä kehitettävää. Vierailu Raaseporissa sujui pääosin ilman häiriöitä eivätkä vastaajat kokeneet esimerkiksi liiallisen kävijämäärän häirinneen käyntiä.

Kävijätyytyväisyysindeksillä mitattuna kävijät olivat sangen tyytyväisiä käyntiinsä Raaseporissa (4,09 / 5). Indeksi on laskettu seuraavien osatekijöiden keskiarvona: mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennakko-odotusten toteutuminen ja käyntiä häirinneet tekijät.

Kävijät antoivat erilaisia kehitysehdotuksia ja -ideoita Metsähallitukselle. Suurin osa toiveista liittyi alueen opasteisiin. Kävijät toivoivat lisää informaatiota linnasta ja sen historiasta sekä siitä, mitä toimintaa linnan eri huoneissa on aikanaan ollut. Toiveeseen vastattiin jo tutkimuksen aikana, kun heinäkuun lopussa 2014 linnan ympäristöön pystytettiin linnaa ja sen historiaa esittelevät opastaulut. Toiseksi yleisin kehitystoive liittyi palveluihin ja aktiviteetteihin. Vastaajat toivoivat lisää harrastusmahdollisuuksia alueelle, muun muassa puuhaa lapsille, kanoottivuokrausta joelle, tapahtumia ja jäätelökioskia. Lisäksi moni toivoi lisää myyntituotteita ja matkamuistoja, kuten esimerkiksi lähiruokatuotteita, käsitöitä ja muita paikallisia tuotteita. Linnanvoudin tupa -ravintolassa on pienimuotoista postikortti- ja matkamuistomyyntiä. Rakenteisiin liittyvät parannusehdotukset koskivat erityisesti vanhaa käymälää, joka tullaan purkamaan syksyllä 2015, kun toiselle puolelle linnaa rakennetaan uusi käymälärakennus vesivessoineen. Lisäksi kävijät toivoivat eväidensyöntipaikkoja ja niitä varten pöytiä ja penkkejä.

Raaseporin linna on Suomen historian näkökulmasta aikakautensa merkittävä vallan ja hallinnon maamerkki. Suurin osa kävijöistä arvioikin rauniolinnan olevan tärkeä osana Suomen historiaa. Kävijät pitivät myös linnaa ja sen ympäristöä itselleen tärkeänä kulttuurimaisemana. Osalle paikka oli myös tärkeä osana kotiseutua tai lapsuusmaisemia ja -muistoja. Käynti Raaseporin linnan alueella oli niin myönteinen kokemus, että 91 % vastanneista aikoi suositella sitä muille. Lisäksi noin kaksi kolmasosaa arvioi todennäköisesti tulevansa kohteelle uudelleen.

4.1.2 Kuusisto

Kaarinassa, Kuusiston saarella sijaitseva Kuusiston piispanlinna maatiloineen rakennettiin 1200-luvun lopussa Suomen katolisen kirkon piispojen asunnoksi. Piispan palatsi oli aikanaan katolisen Suomen hengellisen elämän ja poliittisen vallan keskus ja 1500-luvun alussa yksi Ruotsin valtakunnan isoimmista piispanlinnoista. Linna purettiin uskonpuhdistuksen jälkeen vuonna 1528. Kasvillisuuden ja maamassojen alle hautautuneiden raunioiden esiin kaivaminen ja korjaaminen käynnistyivät 1800-luvun lopussa.

Tänä päivänä rauniolinna, Kuusiston kartano ja Kappelinmäen luonnonsuojelualue muodostavat historiallisesti merkittävän kokonaisuuden, jossa on paljon matkailullisia kehitysmahdollisuuksia. Rauniot ja niiden yhteydessä olevan ranta nuotiopaikkoineen ja laitureineen ovat kesäisin suosittu käyntikohde, ja viereinen Kappelinmäki luontopolkuineen houkuttelee etenkin paikallisia ulkoilijoita. Kuusiston kartano toimii nykyisin taidekartanona, jossa on kesäisin näyttelyitä ja pieni kahvila. Vuonna 2014 alueelle, mukaan lukien kartano ja Kappelinmäki, tehtiin noin 26 500 käyntiä.

Kuusisto on kotimaisten matkailijoiden suosima kohde: kävijöistä 94 % oli suomalaisia ja kolmasosa heistä tuli naapurikaupungista Turusta ja 15 % pääkaupunkiseudulta. Alue on tärkeä myös paikallisille, 16 % vastaajista oli kaarinalaisia.

Vastaajien keski-ikä oli noin 45 vuotta ja suurin kävijäryhmä oli 45–54-vuotiaat. Naisia oli vastaajissa hieman miehiä enemmän. Kävijöiden koulutustaso oli melko korkea, sillä hieman yli puolella vastaajista oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto. Kävijät olivat liikkeellä tyypillisesti 2–5 hengen seurueina, ja noin kolmasosan seurueeseen kuului myös lapsia. Kuusistossa vieraillaan useimmiten oman perheen tai ystävien kanssa.

Kuusisto oli reilulle puolelle kävijöistä matkan ainoa tai tärkein kohde. Neljäsosalle kävijöistä Kuusistossa vierailu oli osa suunniteltua matkaa, kun taas viidesosa saapui paikalle ennalta suun-

nittelematta. Muita kohteita matkalla olivat mm. saariston rengasreitti sekä lähikunnat Turku ja Parainen.

Kuusiston kävijät harrastivat käynnillään useimmin kävelyä ja rauniolinnaan tutustumista. Suosittuja harrasteita olivat myös maiseman katselu, luonnon tarkkailu, luontovalokuvaus ja kulttuuriperintöön tutustuminen. Kuusiston taidekartanon kahvilassa kävi noin viidesosa vastanneista. Eväitä nautti 19 % ja Kappelinmäen luontopolulla vieraili 15 % kävijöistä. Muissa harrasteissa nousi esiin erityisesti uiminen. Lähes kaikki kävijät harrastivat käynnillään korkeintaan kuutta eri aktiviteettia. Puolet vastaajista ilmoitti Kuusiston rauniolinnaan tutustumisen olleen käynnin tärkein tekeminen.

Lähes kaikki Kuusiston kävijät vierailivat rauniolinnassa, ja se oli tärkein kohde 86 %:lle kävijöistä. Kaksi viidesosaa kävijöistä kävi lisäksi noin 500 metrin päässä raunioilta sijaitsevassa Kuusiston kartanossa, mihin osaltaan vaikutti luultavasti se, että vastaajat saivat kiitokseksi vastauksestaan kahvilipun kartanon taidekahvilaan. Muita suosittuja käyntikohteita alueella olivat rannan nuotiopaikka sekä läheinen Kappelinmäen luonnonsuojelualue luontopolkuineen.

Käynti Kuusistossa kesti keskimääräinen reilun tunnin. Kaikki kävijät olivat päiväkävijöitä, sillä kohteessa ei ole yöpymismahdollisuutta. Matkailijoita eli Kaarinan ulkopuolella asuvia kävijöitä oli 84 %. Valtaosa heistä oli Kaarinassa päiväkäynnillä, vain 15 % matkailijoista yöpyi Kaarinassa. Päiväkävijöiden käynti Kuusistossa ja muualla Kaarinassa kesti keskimäärin hieman yli 2 tuntia ja yöpyjien 3,7 vuorokautta. Kaarinassa yöpyneet majoittuivat useimmiten ystävien tai sukulaisten luona ja viipyivät hieman alle kolme vuorokautta. Toiseksi suosituin majoitus oli oma mökki, jossa viivyttiin selvästi pidempään, keskimäärin hieman yli 10 vuorokautta.

Kuusiston rauniolinna houkuttelee jatkuvasti uusi kävijöitä: puolet tutkimukseen vastanneista oli raunioilla ensimmäistä kertaa. Kuusistossa aiemmin vierailleet olivat käyneet siellä edellisten kahden vuoden aikana hieman alle seitsemän kertaa. Usein alueella käyvien muutamien paikallisten kävijöiden vastaukset kuitenkin nostivat keskiarvoa jonkin verran.

Vastaajilla, jotka olivat käyneet Kuusistossa aiemmin, oli ensimmäisestä käynnistä aikaa keskimäärin neljännesvuosisata. Haastattelukertaa edeltävästä käynnistä puolestaan oli keskimäärin vierähtänyt hieman alle kuusi vuotta. Puolet vastaajista oli kuitenkin käynyt Kuusistossa edellisen kerran vuoden sisällä. Kuusiston kävijöistä puolet vieraili alueella heinäkuussa, ja viikonloput olivat arkipäiviä suositumpia. Useimmat kävijät saapuivat Kuusistoon henkilöautolla. Polkupyörällä saapui 8 % vastaajista ja veneellä 4 %.

Kuusistossa kävijöiden rahankäyttö kohteella ja sen lähialueella Kaarinassa oli kaiken kaikkiaan varsin vähäistä, keskimäärin 11 euroa käyntikertaa kohden. Tämän myötä myös paikallistaloudelliset kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueelle olivat pienet: 0,2 miljoonaa euroa ja 2 henkilötyövuotta. Eniten rahaa käytettiin ruoka- ja vähittäiskauppaostoksiin (2,87 euroa), mutta melko samaa tasoa oli myös rahankäyttö huoltamoilla sekä kahviloissa ja ravintoloissa. Tulo- ja työllisyysvaikutuksiltaan merkittävimpiä Kuusistossa olivat kävijöiden kahvila- ja ravintolaostokset, majoittuminen sekä ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset, jotka tuottivat yhteensä 80 % vaikutuksista.

Kuusisto houkuttelee rentoutumaan kauniiden maisemien ja luonnon keskellä. Käynnin tärkeimpinä syinä kävijät pitivät maisemia, luonnon kokemista, rentoutumista, yhdessäoloa oman seurueen kanssa ja kulttuuriperintöön tutustumista. Kävijät arvioivat Kuusistossa vierailun kohentaneen heidän sosiaalista, fyysistä ja psyykkistä hyvinvointiaan. Myönteisin vaikutus käynnillä oli psyykkiseen hyvinvointiin.

Alueen käytetyimpiä palveluita ja rakenteita olivat lähialueen tiestö, pysäköintipaikat ja rauniolinnan opastetaulu. Vähiten käytettyjä palveluita olivat polttopuut nuotiopaikalla ja yleisökäymälät. Vastaajat olivat varsin tyytyväisiä yleiseen siisteyteen ja maiseman vaihtelevuuteen Kuusistossa. Palveluista pysäköintipaikat, rauniolinnan opastetaulu, polkureitistö, reittien ja rakenteiden turvallisuus sekä Kappelinmäen kulttuuri- ja luontopolun opastetaulut saivat parhaat arviot, kaikkia näitä yli puolet vastanneista piti melko tai erittäin hyvinä. Huonoimpina laadultaan pidettiin jätehuoltoa, yleisökäymälöitä ja ennakkoinformaatiota. Rauniolinna on tärkein asia, jota Kuusistoon tullaan katsomaan, ja se täytti kävijöiden odotukset pääosin erittäin hyvin. Kokemukset reiteistä ja rakenteista sekä harrastusmahdollisuuksista sen sijaan arvioitiin vain keskinkertaisesti odotuksia vastanneiksi.

Kuusiston kävijätyytyväisyysindeksi oli hieman alle neljä (asteikolla 1–5). Indeksi on laskettu seuraavien osatekijöiden keskiarvona: mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennakkoodotusten toteutuminen ja käyntiä häirinneet tekijät.

Vastaajat antoivat erilaisia ehdotuksia Kuusiston palveluiden ja rakenteiden kehittämiseen. Parannusehdotukset liittyivät useimmiten opasteisiin sekä reitteihin ja rakenteisiin. Neljäsosa vastaajista toivoi parannusta alueen palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin. Linnanraunioille ja niiden ympäristöön toivottiin etenkin lisää opastauluja linnan historiasta. Tauluihin kaivattiin myös havainnekuvia ja karttaa sekä tietoa Kuusiston arkeologisista löydöistä. Opastus kohteelle saavuttaessa koettiin puutteellisena: usea vastaaja toivoi nykyistä parempia ajo-opasteita päätieltä perille. Opastamaton Linnanrauniontie on loppumatkasta kapea ja kulkee aivan talojen vierestä, jolloin osa saapujista epäili harhautuneensa yksityistielle. Tilanne tulee paranemaan vuoden 2015 aikana, kun Kuusiston saarelle pystytetään liikenneopasteet, jotka johdattavat Saaristotieltä raunioille ja Kuusiston kartanoon. Syksyllä 2015 laaditaan myös suunnitelma rauniolinnan, kartanon ja Kappelinmäen opasteiden uusimisesta. Uusiminen on tarkoitus toteuttaa vuoden 2016 aikana.

Palveluihin liittyen vastaajien ykköstoiveeksi nousi kahvilan saaminen raunioiden tuntumaan. Noin 700 metrin päässä raunioilta sijaitsevassa Kuusiston kartanossa toimii kesäisin pieni taidekahvila, mutta kahvilaa tai kioskia kaivattiin nimenomaan raunioiden välittömään läheisyyteen. Paikalla sijaitseva vanha, suljettu vartijantupa on tarkoitus tulevina vuosina kunnostaa yritystoimintaan, jonka yhtenä vaihtoehtona on juuri kahvila. Reitteihin, rakenteisiin ja käymälään kohdistuneet toiveet liittyvät erityisesti eväsretkeilyyn ja oleskeluun, sillä raunio ympäristöineen on kesäisin suosittu piknik-paikka. Alueella kaivattiin tätä varten pöytiä ja penkkejä sekä toista nuotiopaikkaa nykyisen rinnalle. Myös käymälään toivottiin parannusta.

Kuusiston piispanlinnan rauniot ovat ainoat laatuaan Suomessa. Keskiajalla piispan palatsi oli katolisen Suomen hengellisen elämän ja poliittisen vallan keskus. Suurin osa kävijöistä kertoikin pitävänsä rauniolinnaa itselleen tärkeänä osana Suomen historiaa. Rauniolinna ja läheinen Kuusiston kartano, alkujaan piispan linnan latokartano, arvioitiin tärkeäksi myös kulttuurimaisemana. Osa kävijöistä mainitsi rauniolinnan ja Kappelinmäen olevan myös tärkeä osana lapsuus- tai muita muistoja sekä luonto- ja harrastuskohteena. Osalle paikallisista kävijöistä alue oli merkityksellinen myös osana kotiseutua.

Kuusisto miellytti useimpia kävijöitä, ja 72 % vastaajista arvioi palaavansa erittäin todennäköisesti tai todennäköisesti Kuusistoon tulevaisuudessa. Vastanneista 89 % aikoi myös suositella kohdetta muille.

4.1.3 Kajaani

Kainuun korpierämaahan perustettiin 1600-luvulla linna ja kaupunki hallinnolliseksi keskukseksi ja Ruotsin valtakunnan itärajan turvaksi, Kainuun lukoksi. Kajaanin linna toimi Oulunjärven vesistön etelä- ja pohjoispuolen yhdistävänä tarkoin vartioituna kulkutienä yli vuolaan Kajaaninjoen. Myöhemmin 1600-luvulla linna oli Pietari Brahelle kuuluneen laajan Kajaanin vapaaherrakunnan keskus. Linna tuhoutui suuren Pohjan sodan aikana vuonna 1716. Rauniota ryhdyttiin kunnostamaan vuonna 1890, ja siitä käynnistyi rauniolinnan historian viimeisin vaihe yhtenä Kainuun merkittävimmistä matkailunähtävyyksistä.

Rauniolinna sijaitsee pienellä saarella kaupungin halki virtaavalla Kajaaninjoella, ja sen ympärillä levittäytyy kaupunkilaisten suosima Jokipuisto ulkoilualueineen. Linnansaaren ja raunioiden yli kulkee vilkkaasti liikennöity betonisilta. Linnasaarella ei ole muutamaa opastustaulua lukuun ottamatta palveluita, mutta Kajaanin keskustan kaupat ja muut palvelut sijaitsevat kilometrin säteellä. Rauniolinna onkin päiväkäyntikohde, jonne on helppo piipahtaa vierailulle keskeisen sijainnin vuoksi.

Kajaanin rauniolinnan kävijöistä miehiä oli 38 % ja naisia 62 %. Naiset olivat keski-iältään hieman alle 40 vuotta, miehet noin kahdeksan vuotta vanhempia, keskimäärin 48-vuotiaita. Rauniolinnalla vierailee monenikäisiä kävijöitä: niukasti suurin kävijäryhmä oli 55–64-vuotiaat, mutta 35–44- ja 15–24-vuotiaden ryhmissä oli kävijöitä lähes yhtä paljon. Vastaajista 71 %:lla oli opistotasoinen tai yliopisto- tai korkeakoulututkinto.

Kajaanin rauniolinna on kotimaisten matkailijoiden ja kajaanilaisten suosima kohde. Kävijöistä 98 % oli suomalaisia ja vain viisi ulkomaalaisia. Vastaajista 30 % asui Kajaanissa ja 68 % oli kotimaisia matkailijoita. Kajaanilaisten lisäksi kävijöitä saapui etenkin Oulusta (7 %) ja pääkaupunkiseudulta (13 %). Raunioihin tutustuttiin useimmiten oman perheen jäsenten kanssa 2–5 hengen seurueessa. Vain 16 % saapui yksin tai yli viiden hengen seurueissa. Noin joka kolmannella kävijällä oli mukana lapsia.

Rauniolinna on tyypillisesti yksi käyntikohde muiden joukossa, vain viidesosalle vastaajista linnasaari oli matkan ainoa tai tärkein kohde. Loput kävijöistä saapuivat rauniolle ennalta suunnittelematta tai siten, että se oli yksi matkan suunnitelluista kohteista. Rauniolinnan lisäksi muiksi matkan suunnitelluiksi kohteiksi mainittiin etenkin Kajaanin keskusta yleensä sekä sen kaupat. Matkan tai käynnin muina kohteina tai pääkohteena mainittiin muun muassa Kajaanin keskusta tai kaupat, ystävän luona käyminen sekä Vuokatti ja Katinkulta.

Ylivoimaisesti suosituin tekeminen rauniolinnalla käyntiin liittyen oli kävely, jota harrasti valtaosa vastaajista. Hieman yli puolet haastatelluista kävijöistä tuli tutustumaan rauniolinnaan ja katselemaan maisemia. Kajaanin rauniolinnalla lomakkeen vastausvaihtoehdoissa oli mukana kaupungin keskustaan liittyviä aktiviteetteja, sillä pienialainen linnasaari sijaitsee keskellä kaupunkia. Keskustan merkitys näkyi vastauksissa: 46 % kävijöistä aikoi käydä kahvilla tai kioskilla ja 39 % oli menossa samalla käynnillä myös ostoksille keskustaan. Lähes kaikki vastaajat harrastivat käyntinsä aikana korkeintaan kuutta eri aktiviteettia. Käynnin tärkeimmiksi toiminnoiksi nousivat rauniolinnaan tutustuminen, kävely ja maisemien katselu linnasaarella ja Jokipuistossa sekä ostoksilla käyminen keskustan liikkeissä. Naiset ilmoittivat miehiä useammin käyntinsä tärkeimmäksi tekemiseksi maiseman katselun ja ostokset, kun taas miehillä rauniolinnaan tutustuminen oli selvästi useammin tärkeintä.

Kajaanin kävijätutkimuksen haastattelut suoritettiin linnasaarella raunioiden edustalla, joten kaikki vastaajat kävivät automaattisesti käynnillään rauniolinnassa. Kaksi viidestä vastaajista liikkui käynnillään raunion lisäksi joen rantaa reunustavassa Jokipuistossa. Moni kävijä vieraili samalla käynnillään myös eri puolilla Kajaanin keskustaa, erityisesti Raatihuoneen torilla (42 %), Kauppa-

torilla (44 %), keskustan kaupoissa (49 %) tai kahviloissa ja ravintoloissa (47 %). Rauniolinna oli noin puolelle vastaajista tärkein käyntikohde keskustan ja jokipuiston kattavan tutkimusalueen sisällä. Yhteensä 29 % vastaajista puolestaan nosti keskustan kaupat, kahvilat tai ravintolat tärkeimmäksi kohteeksi. Vierailu linnasaarella oli melko lyhyt, keskimäärin hieman yli 40 minuuttia, mikä selittyy paljolti kohteen pienellä koolla ja sillä, ettei raunioilla ole palveluja tai järjestettyjä harrastusmahdollisuuksia.

Kaikista linnalla käyneistä henkilöistä matkailijoita oli 70 %. Heistä puolet oli Kajaanissa päiväkäynnillä ja puolet yöpyi alueella. Naiset yöpyivät selvästi miehiä useammin, heitä oli 74 % yöpyjistä. Päiväkävijät viettivät Kajaanissa aikaa keskimäärin 3,6 tuntia. Tyypillisimmin yöpyjät viipyivät Kajaanissa yhden yön, mutta pidemmät yksittäiset oleskeluajat nostivat keskimääräisen viipymän 3,7 vuorokauteen. Kajaanissa majoittuneet matkailijat yöpyivät useimmin ystävien tai sukulaisten luona sekä hotellissa. Ystävien ja sukulaisten luona viivyttiin keskimäärin noin neljä vuorokautta ja hotellissa hieman alle kaksi vuorokautta. Pisimmät viipymät, 6–14 vuorokautta, olivat leirikeskuksessa majoittuneilla vastaajilla.

Rauniolinna oli 60 %:lle kävijöistä entuudestaan tuttu kohde. Raunioilla aiemmin käyneet olivat vierailleet siellä viimeisten kahden vuoden aikana keskimäärin noin kuusi kertaa. Puolella näistä kävijöistä käyntejä oli kesän 2012 jälkeen korkeintaan kaksi, mutta innokkaimmat olivat käyneet rauniolla tai sen ympäristössä jopa 200 kertaa. Linnanraunioilla aiemmin käyneet vastaajat olivat tehneet ensivierailunsa paikalle keskimäärin vuonna 1990 eli noin 23 vuotta aiemmin. Vastaajien edellisen käynnin ajoittumisessa oli hajontaa, sillä aikaa oli vastaajasta riippuen kulunut 0–44 vuotta.

Kajaanin rauniolinnan vilkkain sesonki ajoittuu kesä-heinäkuuhun, ja elokuussa kävijävirta hiljenee merkittävästi, erityisesti koulujen alettua. Viikonloput eivät olleet vilkkainta käyntiaikaa, vaan suosituimmiksi käyntipäiviksi osoittautuivat tutkimusjaksolla tiistai ja perjantai. Haastattelut päättyivät viimeistään klo 20, minkä vuoksi mahdollista myöhäisillan käyttöä ei saatu mukaan tutkimukseen. Tiedossa kuitenkin on, että raunioilla vietetään aikaa myös kesäiltaisin ja -öisin, jolloin etenkin nuoriso viihtyy paikalla.

Raunioille kuljetaan joen yli kävelysiltaa myöten. Näin ollen kävijöistä kaikki saapuivat paikalle joko jalan tai polkupyörällä. Kun tarkastellaan kaikkia kulkuneuvoja, joita vastaajat olivat käyttäneet matkallaan kotoa linnalle, oli joukossa jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden lisäksi myös suuri joukko vastaajia, jotka olivat käyttäneet autoa osalla matkaa.

Kajaanin rauniolinnalla vierailleet vastaajat kuluttivat käynnillään keskimäärin 56 euroa Kajaanin kaupungissa vierailunsa aikana. Kajaanissa yöpyneet käyttivät keskimäärin 100 euroa ja päiväkävijät 33 euroa. Keskimäärin eniten rahaa kuluttivat Kajaanin ulkopuolelta saapuvat kotimaiset majoittujat (103 €) ja vähiten kajaanilaiset päiväkävijät (11 €). Ulkomaalaisia vastaajia oli niin vähän, että heidän rahankäyttöään ei voitu luotettavasti arvioida. Kävijät käyttivät keskimäärin selvästi eniten rahaa ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostoksiin, toiseksi eniten huoltamo-ostoksiin, kolmanneksi kahviloihin ja ravintoloihin ja vasta neljäntenä olivat majoituskulut.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset Kajaanin kaupungin alueelle olivat 0,6 miljoonaa euroa ja 6 henkilötyövuotta. Tulo- ja työllisyysvaikutuksiltaan merkittävimpiä olivat kävijöiden kahvila- ja ravintolaostokset, majoittuminen sekä ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset, jotka yhteensä tuottivat 86 % vaikutuksista.

Kävijät kokivat rauniolinnalla vierailun vaikuttaneen myönteisesti heidän sosiaaliseen, fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiinsa. Suurin vaikutus käynnillä oli psyykkiseen hyvinvointiin. Tärkeimpinä syinä vierailuun olivat maisemat, yhdessäolo oman seurueen kanssa, kulttuuriperintöön tutustuminen, rentoutuminen ja alueeseen tutustuminen.

Kävijät arvioivat linnasaaren ja lähiympäristön rakenteiden ja palveluiden laatua. Yli puolet kävijöistä oli melko tai erittäin tyytyväisiä raunion opastetauluihin, alueen kävelyreitistöön, lähialueen tiestöön ja maiseman vaihtelevuuteen. Heikoimman arvion saivat erityistarpeiden huomioon ottaminen ja ennakkoinformaatio, joita piti melko tai erittäin hyvinä vain noin neljäsosa vastanneista ja jotka yli neljäsosa arvioi laadultaan melko tai erittäin huonoiksi. Metsähallituksella ei kesällä 2014 ollut rauniolinnalla omia esittelysivuja verkossa, mikä on osaltaan varmasti vaikuttanut tulokseen. Matkailijoille on ollut jonkin verran saatavilla tietoa muilla sivustoilla, mm. Museoviraston kajaaninlinna.fi-sivuilla, joilla kerrotaan linnan rakennus- ja korjaushistoriasta. Kesällä 2015 Kajaanin rauniolinna kuitenkin saa omat sivut Metsähallituksen luontoon.fi-sivustolle. Vastaajien mielipidettä kysyttiin myös palveluiden kokonaismäärästä. Kajaanin keskiarvo asteikolla yhdestä viiteen oli 3,7.

Kävijöiden odotukset täyttyivät parhaiten itse rauniolinnan osalta (keskiarvo 4,28 asteikolla 1–5). Luonnon- ja kulttuuriympäristö ja maisema saivat hieman yli 4:n keskiarvon, eli niihinkin oltiin melko tyytyväisiä suhteessa odotuksiin. Reiteissä ja rakenteissa sekä harrastusmahdollisuuksissa sen sijaan koettiin myös pettymyksiä ja arviot odotusten toteutumisesta jäivät vain keskinkertaisiksi (keskiarvot 3,62 ja 3,2).

Linnasaaren roskaisuus häiritsi kävijöitä jonkin verran (keskiarvo 3,13 asteikolla 1 = häiritsi erittäin paljon... 5 = ei häirinnyt lainkaan), samoin maaston kuluneisuus (ka 3,74) ja luonnonympäristön käsittely (keskiarvo 3,7). Reilu kolmasosa vastaajista koki paikan roskaisuuden häirinneen heitä melko tai erittäin paljon. Tulosta selittää osin se, että alue siivottiin muutaman kerran viikossa ja siivousta edeltäneinä päivinä roskia saattoi olla runsaastikin. Siivouksen jälkeen puolestaan ympäristö oli siisti ja roskaton, jolloin kävijät eivät haastattelijan havaintojen perusteella antaneet aiheesta vastaavaa kriittistä palauteta. Rauniolinna on käyntikohteena varsin rauhallinen paikka, jossa on harvoin ruuhkaa. Suurin osa vastaajista ei kokenut kävijämääriin tai muiden kävijöiden käytökseen liittyen lainkaan häiriötä. Muissa häiriötekijöissä mainittiin useimmiten raunion yli kulkeva autosilta ja sieltä kantautuva liikenteen melu.

Kajaanin rauniolinnan kävijöiden vastauksista laskettu kävijätyytyväisyysindeksin keskiarvo jäi melko hyvän ja keskinkertaisen puoleen väliin, 3,5:een asteikolla 1–5. Indeksi on laskettu seuraavien osatekijöiden keskiarvona: mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennakko-odotusten toteutuminen ja käyntiä häirinneet tekijät.

Vastaajista 35 % ehdotti erilaisia parannuksia rauniolinnan ja sen lähiympäristön palveluihin ja toimintaan. Tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi nähtiin kahvilapalvelut: kolmasosa kysymykseen vastanneista toivoi linnalle kahvilaa tai kesäkioskia, josta saisi kahvin lisäksi jäätelöä. Myös tapahtumia ja erilaista linnan historiaan liittyvää tekemistä toivottiin. Toiseksi eniten parannusehdotuksia annettiin raunion ja linnasaaren rakenteisiin ja siisteyteen liittyen. Etenkin penkkejä ja pöytiä toivottiin eväsretkeilyä silmällä pitäen, samoin roskiksia. Osa vastaajista harmitteli ympäristön roskaisuutta ja toivoi kohennusta yleiseen siisteyteen. Saaren avoimet rannat virtaavan joen keskellä koettiin turvattomiksi lasten kannalta, minkä vuoksi rannoille toivottiin kaiteita. Myös itse raunioille ehdotettiin kaiteita estämään raunion päällä kiipeilyä.

Kävijät olivat kiinnostuneita Kajaanin linnan menneisyydestä ja toivoivat lisää tietoa historiasta, linnan alkuperäisestä ulkoasusta ja eri huoneiden käyttötarkoituksesta. Raunioilla on kaksi vanhaa opastaulua, joiden tilalle pystytetään uudet opasteet kesällä 2015. Uudistuksen jälkeen linnasta on saatavilla aiempaa paremmin tietoa paikan päällä. Opasteiden lisäksi toivottiin myös opastuskierroksia oppaan johdolla. Rauniolinna on yksi kohde Kajaanin oppaiden opastamilla kävelykierroksilla.

Kajaanissa nousee säännöllisin aikavälein keskustelua siitä, pitäisikö linna rakentaa uudelleen ja samalla nykyisin sen yli kulkeva vilkas autosilta purkaa. Silta harmittaa monia kävijöitä sieltä

kuuluvan liikenteen melun vuoksi ja sen koetaan rikkovan raunioiden maisemaa. Myös kävijätutkimusvastauksissa osa vastaajista ehdotti linnan uudelleenrakennusta ja/tai sillan purkamista.

Syrjäiselle rajaseudulle 1600-luvulla perustettu Kajaanin linna on maailman pohjoisin erämaalinna. Linnan ja sen raunioiden symboliarvo Kajaanin kaupungille on suuri, mikä näkyy mm. Kajaanin kaupungin vaakunassa. Myös suurin osa kävijöistä piti rauniolinnaa itselleen tärkeänä erityisesti osana Suomen historiaa sekä kulttuurimaisemana. Vaikka kävijät antoivat kriittistäkin palautetta ja parannusehdotuksia rauniolinnaan, sen ympäristöön ja palveluihin liittyen, pidettiin sitä silti näkemisen arvoisena: 70 % vastanneista aikoi palata sinne jossain vaiheessa erittäin todennäköisesti tai todennäköisesti ja 82 % vastanneista aikoi suositella kohdetta muille.

4.1.4 Svartholma

Loviisan edustalla sijaitseva Svartholman merilinnoitus rakennettiin 1700-luvun jälkipuolella turvaamaan Ruotsin valtakunnan uutta itärajaa – se oli Viaporin eli nykyisen Suomenlinnan sisarlinnoitus, ”kaakon lukko”. Venäläiset valloittivat linnoituksen Suomen sodassa vuonna 1808, ja englantilainen laivasto-osasto räjäytti sen Krimin sodassa vuonna 1855. Tämän jälkeen suuri osa linnoituksesta purettiin, sillä Loviisan kaupungissa riehuneen tulipalon jälkeen rakennustarvikkeille oli mantereella kova kysyntä ja kaupunkilaiset saivat luvan noutaa niitä räjäytetyltä linnoitukselta. Vähitellen saaresta tuli kaupungin laidunmaata. Loviisan kaupunki aloitti vuonna 1937 saaren raivaustyöt ja 1960-luvulla linnoitusta alettiin suunnitelmallisesti kaivaa esiin ja restauroida. Kuitenkin vasta 1990-luvulla Svartholmasta alettiin toden teolla kehittää matkailukohdetta palveluineen ja rakenteineen.

Nykyään linnoitussaari komeine maisemineen on erityisesti omatoimiveneilijöiden suosima koko perheen kesäinen vierailukohde. Saarella on linnoituksen historiaa esittelevä Sotilaiden, vankien ja matkailijoiden saari -näyttely, kesäravintola sekä 70-paikkainen vierasvenesatama. Saaren historiaan pääsee tutustumaan opastetuilla kierroksilla ja lasten seikkailuissa, joita järjestetään säännöllisesti läpi kesäsesongin. Saaressa on lisäksi Loviisan kaupungin ylläpitämiä tulipaikkoja, leikkipaikkoja ja telttailualue. Kesäisin Svartholmaan liikennöi reittiliikennelaiva Loviisan Laivasillalta. Kohteeseen järjestetään myös tilausristeilyjä ja teemapurjehduksia. Loviisan kaupunki toimii Metsähallituksen kumppanina Svartholmassa ja vastaa saaren toiminnasta, asiakaspalvelusta, opastuksista ja huollosta. Vuonna 2014 saarelle tehtiin noin 12 400 käyntiä.

Svartholma on lähinnä kotimaisten kävijöiden kohde: vastanneista 96 % oli suomalaisia ja heistä 27 % tuli pääkaupunkiseudulta ja 11 % naapurikaupungista Porvoosta. Alue on tärkeä myös loviisalaisille, sillä 31 % kotimaisista vastaajista oli paikallisia kävijöitä. Svartholma houkuttelee lisäksi kävijöitä eri puolilta Suomea: kotimaisia kävijöitä oli kaikkiaan 54 paikkakunnalta. Ulkomaalaiset kävijät olivat useimmiten Ruotsista tai Venäjältä.

Svartholman kävijöiden keski-ikä oli hieman yli 46 vuotta. Naisia oli vastaajista hieman miehiä enemmän. Kävijöistä 39 %:lla oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto ja hieman yli puolella joko ammattikoulu- tai opistotason tutkinto. Useimmiten Svartholmassa vierailtiin oman perheen kanssa. Saarelle saavuttiin tyypillisesti 2–5 hengen seurueessa ja noin kahdella viidestä kävijästä oli seurueessaan myös lapsia. Lasten keski-ikä oli kahdeksan vuotta.

Svartholmaan saavuttiin lähes aina ennalta suunnitellusti. Hieman yli puolelle vastaajista saari oli matkan ainoa tai tärkein kohde ja kolmasosalle yksi matkan suunnitelluista kohteista. Muut matkan kohteet liittyivät useimmiten veneilyyn ja Itäisen Suomenlahden saaristoon. Myös Loviisan kaupunki oli suosittu kohde osana matkaa.

Svartholmassa saaren kahvila ja kesäravintola Café Svartholm oli kävijöiden suosikki: jopa 87 % vastaajista vieraili siellä käyntinsä aikana. Muita suosittuja tekemisiä olivat kävely, linnoitukseen tutustuminen, luonnon tarkkailu sekä näyttelyyn tutustuminen. Opastuskierroksille ja lasten seikkailuihin osallistui 8 % vastanneista. Muissa harrasteissa mainittiin useimmin vierasvenesatama ja siellä yöpyminen sekä uiminen ja lasten leikkipaikat.

Vastaajista 63 % harrasti käynnillään 1–6 eri aktiviteettia ja joka viides ehti osallistua käynnillään 7–9 aktiviteettiin. Viidesosa vastaajista kertoi linnoitukseen tutustumisen olleen vierailun tärkein tekeminen. Cafe Svartholm on monelle Svartholmassa käynnin kohokohta: vastaajista 42 %:lle se oli tärkein aktiviteetti. Hieman yli puolet vastaajista ilmoitti sen myös olleen tärkein käyntikohde saarella. Osasyynä kahvilan suosioon tutkimuspäivinä lienee se, että vastaajat saivat kiitokseksi vastaamisestaan kahvilipun ja moni täyttikin kyselyn kahvilan terassilla istuskellen.

Toiseksi suosituin käyntikohde saarella olivat linnoituksen bastionit ja kasarmit. Noin neljäsosalle vastaajista ne olivat myös tärkein käyntikohde. Muita suosittuja paikkoja olivat saaren rannat sekä näyttely ”Sotilaiden, vankien ja matkailijoiden saari”. Muissa käyntikohteissa eniten mainintoja saivat lasten leikkipaikat sekä uimaranta ja venelaiturit.

Päiväkävijöitä oli 84 % vastaajista ja he viipyivät saarella keskimäärin 2,8 tuntia. Svartholma on viidestä tutkimuskohteesta ainoa, jossa on mahdollista yöpyä, joko omassa veneessä vierasvenesatamassa tai telttailualueella. Yöpyjät viipyivät saarella 1–3 yötä, ja heidän käyntinsä kesto oli keskimäärin 1,3 vuorokautta. Valtaosa yöpyjistä vietti yönsä veneessä ja vain joka seitsemäs yöpyi teltassa.

Matkailijoiksi luokiteltuja, Loviisan ulkopuolella asuvia kävijöitä oli reilut kaksi kolmasosaa kävijöistä. Matkailijoista reilu kolmannes oli päiväkävijöitä ja loput yöpyivät Svartholmassa tai muualla Loviisan alueella. Päiväkäynnillä olleet matkailijat viettivät Loviisan alueella, merellä tai maalla, aikaa yhteensä noin viisi ja puoli tuntia. Yöpyjien keskimääräinen viipymä koko matkalla oli keskimäärin reilut 11 vuorokautta, joskin tyypillisin viipymä oli kestoltaan vain kaksi vuorokautta. Yöpyjistä naiset viihtyivät alueella miehiä pidempään.

Yleisimmin Loviisan alueella yöpyneet vastaajat olivat viettämässä kesää omalla mökillä. Moni liikkui omalla veneellä, minkä vuoksi omassa veneessä yöpyminen oli toiseksi suosituin majoitusmuoto. Mökin ja veneen lisäksi osa majoittui muun muassa ystävien tai sukulaisten luona. Muissa yöpymistavoissa mainittiin Loviisan ydinvoimalan leiri, kesäasunto, vuokrahuoneisto sekä huoneistohotelli.

Svartholma on kahdelle kolmasosalle kävijöistä entuudestaan tuttu paikka. Saaressa aiemmin vierailleet olivat käyneet siellä edeltävien kahden vuoden aikana keskimäärin 11 kertaa. Keskiarvoa kuitenkin kohottivat yksittäiset aktiivikävijät, joille käyntejä oli kertynyt kahden vuoden aikana jopa 300.

Saarella aiemmin käyneillä vastaajilla oli edellisestä käynnistä kulunut keskimäärin hieman yli kaksi vuotta. Puolella vastaajista edellinen käynti oli tapahtunut kesällä 2013. Ensimmäisen kerran Svartholmassa oli käyty keskimäärin noin 22 vuotta sitten eli vuoden 1991 paikkeilla. Vilkkainta sesonkia oli heinäkuu, jonka aikana saareen saapui hieman yli puolet vastaajista. Elokuu oli viileää kesäkuuta suositumpi. Kesäkuun vähäisempää suosiota selittää säiden lisäksi se, että haastattelupäiviä oli silloin vähiten ja reittilaivaliikenne saareen käynnistyi vasta kesäkuun puolessa välissä. Noin puolet tutkimukseen vastanneista vieraili saarella viikonloppuina.

Svartholman saareen pääsee kesälomakaudella oman veneen lisäksi reittiliikennelaivalla Loviisan Laivasillalta. Reittiveneen kyydillä saapui viidesosa kävijätutkimukseen vastanneista, mutta val-

taosa saapui saareen omalla veneellä, useimmiten moottoriveneellä. Tilausveneellä saapui 4 % vastaajista.

Svartholmassa vastaajat kuluttivat käynnillään keskimäärin yhteensä 51 euroa Svartholmassa ja muualla Loviisan kaupungin alueella. Yöpyjät kuluttivat päiväkävijöitä enemmän: saarella tai sen lähialueella, toisin sanoen jossain päin Loviisaa, yöpyneet käyttivät keskimäärin 75 euroa ja päiväkävijät 30 euroa. Keskimäärin eniten rahaa kuluttivat ulkomaiset majoittujat (110 €) ja vähiten lähialueella asuvat päiväkävijät (31 €). Svartholman kävijät käyttivät selvästi eniten rahaa kahvila- ja ravintolaostoksiin (18,92 euroa), toiseksi eniten ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin (12,16 euroa) ja kolmanneksi huoltamo-ostoksiin (9,67 euroa).

Svartholman kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueelle eli Loviisan kaupungin alueelle olivat 0,6 miljoonaa euroa ja 6 henkilötyövuotta. Kahvila- ja ravintolapalvelut, majoittuminen sekä ruoka- ja vähittäiskauppaostokset tuottivat Svartholman kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisista tulo- ja työllisyysvaikutuksista 68 %.

Svartholmaan tullaan ennen kaikkea ihailemaan maisemia, viettämään yhteistä aikaa oman seurueen kanssa, rentoutumaan, nauttimaan luonnosta ilman melua ja saasteita sekä tutustumaan paikan kulttuuriperintöön. Myös henkinen hyvinvointi ja alueeseen tutustuminen olivat erittäin tärkeitä tai tärkeitä syitä vierailulle yli puolelle vastaajista. Muissa motiiveissa kävijät mainitsivat syiksi Svartholmassa vierailuun etenkin ruuan ja/tai juoman, viitaten jälleen Cafe Svartholman kesäkahvilaan. Muita syitä olivat myös veneily, saaren hyvä sijainti, vierasvenesataman palvelut sekä muun muassa historian näyttäminen lapsille. Vierailun koettiin kohentaneen sosiaalista, fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Myönteisimmän vaikutuksen kävijät arvioivat olleen heidän psyykkiseen hyvinvointiinsa.

Svartholman käytetyimpiä palveluita ja rakenteita olivat saaren kävelyreitistö, viitoitukset, käymälät, opastetaulut sekä Loviisan kaupungin ja yrittäjien tuottamat palvelut. Vähiten käytettyjä palveluita olivat telttailupaikka ja polttopuut tulipaikoilla. Vastaajat olivat varsin tyytyväisiä Svartholman ympäristön tilaan. Yleisen siisteyden, maiseman vaihtelevuuden ja yleisen turvallisuuden arvioi hyväksi noin kolme neljäsosaa vastanneista. Palveluista parhaat arviot saivat pysäkointipaikat, joihin luetaan myös saaren vierasvenelaiturit, näyttely, saaren kävelyreitit, yrittäjien ja Loviisan kaupungin tuottamat palvelut ja yleisökäymälät. Valtaosa vastaajista piti niitä melko tai erittäin hyvinä.

Heikoimman arvion sai telttailupaikka, mikä on ymmärrettävää, sillä nykyinen telttailupaikka on alustaltaan huono, pusikkoinen ja muurahaisten vaivaama. Paikka onkin tarkoitus kunnostaa tai jopa siirtää parempaan paikkaan vuoden 2015 syksyllä. Lisäksi nykyiselle telttailupaikalle johtavat jyrkät ja huonokuntoiset portaat uusitaan samassa yhteydessä helppokulkuisemmiksi.

Kehitettävää kävijät näkivät myös erityistarpeiden huomioonottamisessa ja saaren ennakkoinformaatiossa. Saari on heikosti liikkuville lähtökohtaisesti haastava kohde eikä siellä ole liikuntaesteisille suunnattuja palveluita ravintolan inva-wc:tä lukuun ottamatta. Moneen saarikohteeseen verrattuna Svartholmassa pääreitit ovat kuitenkin sangen tasaisia ja helppokulkuisia ja soveltuvat esimerkiksi lastenvaunuille. Näyttelyyn ja esimerkiksi näköalapaikoille on kuitenkin portaat, minkä vuoksi ne eivät ole kaikkien saavutettavissa. Lisäksi saarella osa muureista voi olla vaarallisia, kun reunat peittyvät kesän mittaan kasvillisuuden alle ja aiheuttavat putoamisvaaran. Paikoin myös kaiteet ovat puutteelliset ja kunnostuksen tarpeessa. Opasteiden uusimisen lisäksi saaren kaiteet, portaat ja muut palvelurakenteet kunnostetaan vuoden 2015 aikana, mikä osaltaan vastaa kävijöiden antamaan palautteeseen. Kesällä 2014 Svartholman palveluista oli saatavilla ennakkoinformaatiota Loviisan matkailun verkkosivuilla. Keväällä 2015 Svartholma sai omat sivunsa myös Metsähallituksen luontoon.fi-verkkopalveluun, jossa on nyt matkailijalle tietoa palveluiden lisäksi myös saaren historiasta.

Jokin muu -kohdassa yksittäisiä kielteisiä arvioita annettiin reittilaiturin reunojen huonosta kunnosta, kovalla tuulella liian heppoisista laitureista ja huonosta palveluasenteesta yhteysaluksella. Myönteisinä asioina mainittiin useimmin ystävälliset ja palvelualttiit oppaat ja muu henkilökunta, lasten leikkipaikat ja hyvät laiturit.

Saaren luonnonympäristö vastasi parhaiten kävijöiden ennakko-odotuksia. Myös kulttuuriympäristö maisemineen ja linnoitus kokonaisuutena saivat hyvät arviot ja ne täyttivät vastanneiden odotukset pääosin hyvin. Reiteissä ja rakenteissa sen sijaan oli joidenkin vastaajien mielestä vielä hieman kehittämisen varaa. Harrastusmahdollisuuksissa kehitettävää oli enemmänkin, sillä ne vastasivat suurimman osan mielestä odotuksia vain keskinkertaisesti.

Kokonaisuudessaan kävijät olivat viettäneet sangen häiriöttömän käynnin saarella ja vain hyvin pieni osa oli kokenut minkäänlaista häiriötä vierailunsa aikana. Eniten häiriötä annetuista vaihtoehdoista koettiin aiheuttaneen luonnonympäristön käsittely, mutta senkin vain 15 % koki häirinneen keskinkertaisesti tai enemmän. Muista kävijöiden esiin nostamista häiriötekijöistä moni liittyi saaren kesäravintolaan, josta mainittiin muun muassa kallishintataso, tupakointi terassilla ja ravintolan musiikki. Häiritsevinä tekijöinä mainittiin myös polkujen heinikkoisuus ja hoitamaton ilme.

Svartholman kävijätyytyväisyysindeksi, joka kuvaa karkealla tasolla kävijöiden tyytyväisyyttä heidän kyseiseen käyntiinsä, oli hieman yli 4 (asteikolla 1–5), mitä voidaan pitää sangen hyvänä. Indeksi on laskettu seuraavien osatekijöiden keskiarvona: mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennakko-odotusten toteutuminen ja käyntiä häirinneet tekijät.

Vastaajilta pyydettiin ideoita ja ehdotuksia Svartholman palveluiden ja rakenteiden kehittämiseen. Ehdotuksista valtaosa liittyi saaren palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin. Erityisesti omalla veneellä liikkuvat kävijät toivoivat parannusta vierasvenesataman palveluihin: laitureiden yhteyteen kaivataan sähköä sekä suihku- tai saunamahdollisuutta. Nykyisellään saaressa ei ole tarjolla näitä palveluita. Osa veneilijöistä ehdotti saarelle myös polttoaineenmyyntiä, vesipistettä ja septitankin tyhjennysmahdollisuutta. Cafe Svartholmalla on septitankin tyhjennyslaite, jota veneilijät saavat pyydettäessä käyttää, lisäksi ravintolan seinässä on vesipiste, josta veneilijät voivat noutaa vettä, laiturien yhteydessä vesipistettä sen sijaan ei ole. Vastausten perusteella nämä palvelut eivät kuitenkaan olleet kaikkien tiedossa, joten viestintää näistä palveluista on syytä tehostaa.

Muut palveluihin liittyvät ehdotukset koskivat useimmiten saaren kesäravintolaa, jonne toivottiin muun muassa isompaa keittiötä odotusaikojen lyhentämiseksi ja pidempiä aukioloaikoja. Lisäksi Loviisasta saareen ajavalle reittiveneelle toivottiin lisävuoroja lomasesongille, etenkin ilta-aikaan, jolloin päiväkävijät voisivat viipyä saaressa pidempään. Viimeinen vuoro saaresta lähtee klo 17.

Reitteihin tai rakenteisiin liittyen moni kävijä toivoi saareen parempaa uimapaikkaa tai nykyisen rannan kunnostusta. Ainoalla uimiseen soveltuvalla rannalla on paljon hienoa tiilimurskaa rantahietikon joukossa. Myös pukukoppeja toivottiin uimapaikan yhteyteen. Toinen tärkeänä pidetty kehityskohde olivat Loviisan kaupungin ylläpitämät saaren nuotiopaikat. Vaikka saarella on kävijöiden käytettävissä kolme nuotiopaikkaa, kaivattiin niiden lisäksi lisää grillauspaikkoja ja etenkin katetulle nuotiokatokselle nähtiin tarvetta. Osa vastaajista arvioi polkujen ja muun linnoituksen alueen olleen melko heinittyneitä ja toivoi niitä siistittävän. Edellisten lisäksi vastaajat toivoivat parempia opasteita ja karttaa saareen sekä tietoa linnoituksen historiasta. Opasteisiin on tulossa parannusta vuoden 2015 aikana, kun saaren vanhat opastaulut ja viitoitukset uusitaan ja samalla rannoille laiturien yhteyteen sijoitetaan uudet infotaulut karttoineen.

Suurin osa Svartholmassa käyneistä piti merilinnoitusta itselleen tärkeänä osana Suomen historiaa ja kulttuurimaisemana. Muina itselleen tärkeinä asioina osa kävijöistä mainitsi Svartholman hienona retkikohteena, kesäravintolan antimet, saaren arvon osana koti- tai synnyinseutua ja muisto-

ja, vierasvenesataman, jossa myös yöpymismahdollisuus, sekä linnoituksen historiallisen merkityksen.

Retkikohteena Svartholma oli monelle vastaajalle entuudestaan tuttu paikka, jonne palataan säännöllisesti ja josta kerrotaan tutuille. Kävijöistä 82 % arvioi aikovansa palata saarelle ja lähes kaikki, 94 %, aikoivat suositella kohdetta muille.

4.1.5 Langinkoski

Kotkassa Kymijoen alajuoksulla sijaitseva Langinkosken luonnonsuojelualue polkuineen, alueen keskellä sijaitseva keisarillinen kalastusmaja ja kuohuva koski sekä eteläosan puulajipuisto muodostavat ainutlaatuisen kulttuuri- ja luontokokonaisuuden. Kulttuurihistoriallisesti vastaavaa maisemaa ei ole muualla Suomessa.

Langinkosken kalastushistoria juontaa juurensa vuosisatojen taakse. Siellä on aikanaan toiminut muun muassa Kyminkartanolle ja Valamon luostarille kuulunut kalastamo. Innokkaana kalastajana tunnettu Venäjän keisari Aleksanteri III ihastui Suomen-vierailullaan Langinkoskeen ja rakennutti sinne vuonna 1889 valmistuneen kalastusmajan. Keisariperhe vieraili kalastusmajalla säännöllisesti 1800-luvun lopun kesinä. Ensimmäisen maailmansodan aikana maja toimi venäläisten sotilaiden toipilaskotina. Venäläiset myös rakensivat Langinkoskelle tukikohdan taistelu- ja yhdyshautoineen, ampumapesäkkeineen ja suojakorsuineen. Maastossa on yhä nähtävillä linnoituslaitteita, muun muassa vanha tuliasema ja juoksuhautoja.

Vuonna 1933 Kymenlaakson Museoseura ry:n (nykyinen Langinkoskiseura) kunnostama kalastusmaja avattiin yleisölle museona. Langinkosken keisarillista historiaa esittelevä museo on avoinna keväästä syksyyn, ja siellä järjestetään myös opastettuja kierroksia. Museon läheisyydessä toimii kesäaikana kaksi kahvilaa. Vuonna 1960 Langinkosken puistosta ja ympäröivästä metsästä tuli luonnonsuojelualue. Nykyisin Langinkoski on suosittu lähivirkistys-, perhokalastus- ja matkailukohde, jossa vierailee myös runsaasti venäläisiä matkailijoita. Vuonna 2014 Langinkosken luonnonsuojelualueelle tehtiin 55 200 käyntiä.

Langinkosken suosiota kaupunkilaisten virkistysalueena kuvaa paikallisten suuri osuus vastaajista: kaikista vastanneista kotkalaisia oli 38 %. Kotimaisia matkailijoita oli 47 % ja ulkomaalaisia matkailijoita 15 %, joista lähes puolet oli venäläisiä. Moni venäläisryhmä jäi lisäksi tavoittamatta, sillä heidän vierailunsa Langinkoskella oli tyypillisesti lyhyt eikä aikaa kyselyn täyttämiseen monesti ollut. Kotimaisista kävijöistä kotkalaisten osuus oli lähes puolet. Pääkaupunkiseudulta saapui noin joka viides kävijä. Kävijöitä oli myös naapurikaupungeista Haminasta ja Kouvolasta. Loput vastaajista olivat eri puolilta Suomea, kaiken kaikkiaan kävijöitä saapui 60 paikkakunnalta.

Kävijöiden keski-ikä oli noin 40 vuotta. Naisia oli vastaajissa jonkin verran miehiä enemmän. Vastaajien koulutustaso on sangen korkea, sillä puolella vastanneista oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto ja 44 %:lla joko opisto- tai ammattikoulututkinto. Langinkoskella vierailtiin lähes aina 2–5 hengen seurueissa ja joka viidennessä seurueessa oli myös lapsia mukana. Liikuntaesteisiä oli kymmenessä seurueessa. Langinkoskelle tullaan viettämään aikaa oman perheen kanssa, vastaajista kaksi kolmasosaa oli liikkeellä jonkun perheenjäsenensä kanssa. Noin neljäsosa liikkui ystävän seurassa ja loput muiden sukulaisten tai työtoverien kanssa.

Langinkosken luonnonsuojelualueen tärkeys matkan kohteena vaihteli: 38 %:lle vastaajista alue oli matkan pääkohde, 35 %:lle yksi matkan suunnitelluista kohteista ja 27 % vastaajista saapui paikalle ennalta suunnittelematta. Muista matkan kohteista Kotka ja sen nähtävyydet, muun muassa Sapokka, Maretarium ja Merikeskus Vellamo, olivat ylivoimaisesti suosituimmat. Myös spon-

taanisti saapuneiden kävijöiden matkan pääkohde oli yleisimmin Kotkan kaupunki nähtävyyksineen ja tapahtumineen.

Langinkoskella kävijät nauttivat useimmin kävelystä ja maisemista. Noin puolet vastaajista kävi kahvilla ja 43 % tarkkaili luontoa. Keisarilliseen kalastusmajaan ja muuhun kulttuuriperintöön tutustui kumpaankin hieman alle kolmasosa kävijöistä. Luonnonsuojelualueen reiteillä liikkui myös pyöräilijöitä, lenkkeilijöitä ja koiran ulkoiluttajia. Perhokalastusta harrasti vain 1 % vastanneista. Kahvilla käyminen, maiseman katselu ja luontovalokuvaus oli naisten keskuudessa suositumpaa kuin miehillä. Puolet vastaajista harrasti käynnillään korkeintaan kolmea eri aktiviteettia ja vajaa puolet osallistui 4–6 harrasteeseen. Käynnin tärkein tekeminen oli useimmiten maisemien katselu, kahvilassa käynti tai keisarilliseen kalamajaan tutustuminen.

Kävijät vierailivat Langinkosken luonnonsuojelualueella eniten keisarillisen kalastusmajan lähiympäristössä kosken rannalla, Keisarin saarella ja Heinäsaarella. Kalastusmajan lähiympäristö olikin useimmille vastaajille käynnin tärkein kohde alueella, joskin tulosta selittää osin myös se, että kävijöitä haastateltiin juuri kalastusmajan läheisyydessä. Puolet kävijöistä ilmoitti käyneensä myös kalastusmaja-museossa. Museoon on pääsymaksu, joten todennäköisesti aivan kaikki vastanneet eivät kuitenkaan käyneet rakennuksen sisällä vaan tutustuivat siihen kuistilta ja eteiseen kurkistamalla. Vastaajista 29 % merkitsi museokäyntinsä tärkeimmäksi kohteeksi. Kesällä 2014 auennut uusi Langinkosken kahvila kiinnosti kävijöitä: yli puolet vastaajista kertoi käyneensä siellä ja joka viidennelle se oli käynnin tärkein kohde alueella.

Kaikki kävijät olivat päiväkävijöitä, sillä luonnonsuojelualueella ei ole yöpymismahdollisuutta. Kävijät viettivät Langinkoskella aikaa keskimäärin 1,3 tuntia. Matkailijoiksi luokiteltavia, Kotkan ulkopuolella asuvia kävijöitä oli 62 % kävijätutkimukseen osallistuneista. Heistä reilu puolet oli päiväkäynnillä Kotkan alueella ja vajaa puolet yöpyi Kotkassa. Päiväkävijöiden käynti kesti keskimäärin 2,7 tuntia ja yöpyjät viipyivät Kotkassa keskimäärin 3,4 vuorokautta.

Kotkan kaupungin alueella yöpyneet majoittuivat useimmin hotellissa tai ystävien ja sukulaisten luona. Hotellissa yövyttiin keskimäärin 1,8 vuorokautta ja ystävien tai sukulaisten luona hieman pidempään, keskimäärin 3,1 vuorokautta. Kolmanneksi suosituin majoitus oli asuntoauto tai -vaunu, jossa yövyttiin keskimäärin 1,8 yötä.

Langinkosken luonnonsuojelualue oli useimmille kävijöille entuudestaan tuttu paikka: kaksi kolmasosaa vastanneista oli käynyt alueella aiemminkin. Ensikertalaisissa oli naisia enemmän kuin miehiä. Viimeisten kahden vuoden aikana puolet alueella aiemmin käyneistä oli vieraillut Langinkoskella korkeintaan kaksi kertaa. Osa taas oli käynyt alueella hyvinkin tiheästi edellisvuosina, parhaimmillaan käyntejä oli kertynyt edeltävien kahden vuoden aikana jopa 500. Alueella käy paljon paikallisia, joille kohde on lähes jokapäiväinen ulkoilupaikka tai esimerkiksi koiranulkoilutusmaasto, mikä selittää suuria käyntilukuja.

Ensikäynti Langinkoskelle oli tehty keskimäärin vuonna 1983, toisin sanoen noin 31 vuotta sitten. Edellisestä käynnistä oli keskimäärin reilut viisi vuotta aikaa. Kuitenkin puolet vastaajista, joille alue oli entuudestaan tuttu, oli käynyt edellisen kerran alueella vuoden 2013 aikana. Kävijät saapuivat alueella useimmin lomien aikaan heinäkuussa. Yllättäen maanantai oli viikonpäivistä suosituin ja sunnuntai vasta toiseksi suosituin. Saapumiset jakautuivat muiden päivien osalta sangen tasaisesti.

Suurin osa kävijöistä saapui Langinkoskelle autolla. Vaikka Langinkoski luetaan kaupunkikohteeksi, saapui vain noin joka viides kävijä pyörällä tai kävellen. Tilausbussilla ilmoitti saapuneensa 2 %, mutta todellisuudessa selvästi useampi saapui ryhmän kanssa bussilla. Ryhmiä oli kuitenkin vaikea saada vastaamaan kyselyyn kiireisen aikataulun ja kielitaidon puutteen vuoksi.

Vastaajat kuluttivat käynnillään Langinkoskella ja muualla Kotkan alueella keskimäärin 28 euroa. Yöpyjät käyttivät keskimäärin 79 euroa ja päiväkävijät 11 euroa. Keskimäärin eniten kuluttivat Kotkan ulkopuolelta saapuneet kotimaiset majoittujat (85 €) ja vähiten kotkalaiset päiväkävijät (5 €). Eniten rahaa käytettiin majoittumiseen (7,82 euroa), toiseksi eniten kahvila- ja ravintolaostoksiin ja kolmanneksi eniten ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin (5,94 euroa).

Langinkosken kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueelle eli Kotkan kaupungin alueelle olivat 1,5 miljoonaa euroa ja 15 henkilötyövuotta. Tulo- ja työllisyysvaikutuksiltaan merkittävimpiä olivat majoittuminen sekä kahvila- ja ravintolapalvelut. Nämä kaksi menolajia tuottivat 75 % Langinkosken kävijöiden rahankäytön tulo- ja työllisyysvaikutuksista.

Tärkeimpinä syinä vierailuun Langinkoskella olivat maisemat, luonnon kokeminen, rentoutuminen, yhdessäolo oman seurueen kanssa sekä oleilu poissa melusta ja saasteista. Myös kulttuuriperintöön tutustuminen, henkinen hyvinvointi ja alueeseen tutustuminen olivat erittäin tärkeitä tai tärkeitä syitä vierailulle yli puolelle vastaajista. Muita mainittuja syitä käynnille oli erityisesti uudessa kahvilassa käynti. Kävijät arvioivat käynnin Langinkosken maisemissa vaikuttaneen positiivisesti heidän sosiaaliseen, fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointinsa. Myönteisimmin vierailun koettiin vaikuttaneen psyykkiseen hyvinvointiin.

Langinkosken luonnonsuojelualueen palveluista ja rakenteista käytetyimpiä olivat lähialueen tiestö, pysäköintipaikat, opastetaulut, polkureitistö ja yrittäjien tuottamat palvelut. Vähiten käytettyjä palveluita olivat jätehuolto ja ennakkoinformaatio. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat luonnonsuojelualueen ympäristön tilaan: yleisen siisteyden, maiseman vaihtelevuuden ja yleisen turvallisuuden arvioi melko tai erittäin hyväksi yli kolme neljäsosaa vastaajista. Myös alueen eri palvelut saivat varsin hyvät arviot. Palveluista parhaat arviot saivat yrittäjien tuottamat palvelut ja alueen polkureitistö. Myös yleisö-wc:t alueella, pysäköintipaikat ja opastetaulut arvioitiin laadultaan pääosin melko tai erittäin hyviksi.

Ennakkoinformaatio oli ainoa palvelu, jossa kävijöiden mielestä oli selvästi parannettavaa, sillä reilu puolet vastaajista arvioi sen korkeintaan keskinkertaiseksi. Kesällä 2014 kävijöille oli tarjolla tietoa luonnonsuojelualueesta Metsähallituksen Luontoonfi-verkkosivustolla ja museosta Langinkoskiseuran sivuilla. Uudesta kahvilasta ja sen avautumisajasta ei ollut verkossa tarkempaa tietoa, mikä on saattanut osaltaan vaikuttaa tulokseen. Keväällä 2015 myös keisarillinen kalastusmaja sai Luontoon.fi-verkkopalveluun omat sivut, joilla esitellään Langinkosken keisarillista historiaa. Yksittäisiä kielteisiä arvioita annettiin lisäksi opastaulujen kunnosta ja vähäisyydestä, maantiekylteistä, huonokuntoisista silloista ja tupakannatsapurkeista. Myönteisinä asioina puolestaan mainittiin muun muassa esteettömyys, äänimaisema, rauhoittuminen luonnossa ja loistava henkilökunta.

Vastaajien odotukset täyttyivät parhaiten Langinkosken luonnonympäristön sekä maiseman ja kulttuuriympäristön osalta: valtaosan mielestä ne vastasivat odotuksia erittäin hyvin keskiarvojen ollessa 4,7 asteikolla 1–5. Myös Keisarillinen kalastusmaja täytti odotukset pääosin erittäin hyvin. Reitit ja rakenteet vastasivat kävijöiden ennakko-odotuksia keskimäärin melko hyvin (ka 4,17). Harrastusmahdollisuudet saivat ennakko-odotusten toteutumisesta heikoimmat arviot (ka 3,84), mutta niidenkin osalta vain 5 % vastaajista arvioi odotustensa täyttyneen melko tai erittäin huonosti.

Vierailu Langinkoskella sujui pääosin rauhallisissa merkeissä, ja kävijät kokivat käyntinsä aikana hyvin vähän häiriöitä. Eniten vastaajia häiritsi maaston roskaisuus, joskin vain 7 % vastanneista arvioi sen häirinneen. Jokin muu häiriö -kohdan arviot liittyivät etupäässä alueen palvelurakenteisiin (mm. tiestö, parkkipaikka, huonokuntoiset sillat ja polut), luonnonsuojelualueen kaatuneisiin puihin, joista osa haittasi poluilla kulkemista, ja muun muassa irti oleviin koiriin. Kävijöiden

esiinnostamat muut häiriöt eivät kuitenkaan olleet kokonaisuutena erityisen häiritseviä, sillä kohta sai keskiarvoksi melko hyvän, 4,05.

Kävijätyytyväisyysindeksillä mitattuna kävijät olivat kokonaisuudessaan hyvin tyytyväisiä käyntiinsä Langinkoskella (keskiarvo 4,19 asteikolla 1–5). Myös palveluiden ja rakenteiden nykyiseen määrään oltiin sangen tyytyväisiä, sillä ainoastaan 16 % vastaajista toivoi alueelle lisää palveluita tai rakenteita. Eniten kehitysehdotuksia annettiin reitteihin ja rakenteisiin liittyen. Parannustoiveet koskivat ennen kaikkea polkujen kuntoa ja määrää, oksia ja kaatuneita puita reiteillä sekä roskiksien vähäisenä pidettyä määrää. Muutama vastaaja toivoi kaiteita kosken rannalle. Osaan toiveista vastataan jo vuoden 2015 aikana, kun luonnonsuojelualueen polkuja kunnostetaan kosteissa paikoissa ja museon ympäristössä ja rannan turvallisuutta parannetaan kaiteita lisäämällä.

Kehitystoiveista kolmasosa keskittyi alueen palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin. Toiveita tuli laidasta laitaan ja kävijät ehdottivat Langinkoskelle esimerkiksi kesäteatteria, järjestettyä kalastusmahdollisuutta ja vuokrattavia kalastusvälineitä. Kahviloiden aukioloaikoihin toivottiin pidennystä ilta-ajoille ja jopa talvikaudelle. Kahviloihin ehdotettiin kehitettävän myös erilaista oheistoimintaa, esimerkiksi tapahtumia tai taidenäyttelyitä.

Noin viidennes kehitysehdotuksia kirjanneista vastaajista toivoi Langinkoskelle lisää opasteita muun muassa kalastusmajasta ja muista rakennuksista sekä tietoa alueen keisarillisesta historiasta. Kävijöiden toiveisiin vastataan syksyllä 2015, kun koko luonnonsuojelualueen opastaulut ja viitoitus uusitaan ja samassa yhteydessä lisätään infotauluja eri rakennusten yhteyteen.

Langinkoskella on merkitystä kävijöille ennen kaikkea osana Suomen historiaa ja kulttuurimaisemana. Vastaajista 82 % piti jompaakumpaa näistä keisarillisen kalastusmajan tärkeimpänä merkityksenä, ja vain pieni osa nosti ykköseksi henkisyyden tai hengellisyyden, tunnesiteet paikkaan, oppimisen tai jonkin muun merkityksen. Kotkalaisille Langinkoskella on myös muita merkityksiä: avoimissa vastauksissa mainittiin alueen olevan merkittävä myös osana kotiseutua, lähivirkistyskohteena sekä osana lapsuuden muistoja. Lisäksi alueen hieno luonto ja kauneus mainittiin useassa vastauksessa.

Onnistunut käynti ja mieleenpainuva kohde jäävät kävijöiden mieleen: valtaosa vastaajista aikoi palata Langinkoskelle tulevaisuudessa ja vieläkin useampi, 95 %, aikoi suositella aluetta muille erittäin todennäköisesti tai todennäköisesti.

4.2 Vertailu kohteiden välillä ja Suomen kansallispuistoihin

4.2.1 Vertailu tutkimuskohteiden välillä

Taustatekijöiden (sukupuoli, ikä ja koulutus) osalta vastaajat olivat melko samanlaisia kaikilla viidellä kohteella. Naisia ja miehiä oli suunnilleen yhtä paljon, paitsi Kajaanissa, jossa naisia oli huomattavasti enemmän kuin miehiä. Kävijät olivat tyypillisesti iältään 40–50-vuotiaita ja lähes kaikilla oli jokin koulutus. Tyypillisesti noin puolella kävijöistä oli korkeakoulututkinto, Svartholmassa tosin hieman harvemmalla. Kaikilla viidellä kohteella vierailtiin useimmiten 2–5 hengen seurueessa.

Tutkimuskohteista Raasepori ja Kuusisto ovat selkeimmin kotimaisia matkailukohteita; niissä kotimaisia matkailijoita oli hieman yli kolme neljäsosaa kaikista vastanneista. Langinkoski puolestaan on kansainvälisin kohde (ulkomaalaisia 15 % vastanneista) ja ainoa, jossa venäläisten matkailijoiden osuus on merkittävä, mikä johtuu alueen keisarillisesta historiasta. Samalla se on myös vahvimmin paikallisten suosima kohde, sillä 38 % kaikista vastaajista oli kotkalaisia. Osa paikallisten suuresta määrästä selittyy luultavasti Langinkosken hyvällä sijainnilla melko lähellä Kotkan

keskustaa ja asutusalueiden keskellä, jolloin se polkuineen houkuttelee ulkoilijoita ja koiranulkoiluttajia. Alueella on myös jonkin verran läpikulkuliikennettä, muun muassa työmatkapyöräilijöitä, mikä kasvattaa paikallisten osuutta vastaajista. Myös Kajaanissa ja Svartholmassa oli vastanneista lähes kolmasosa (30 % ja 31 %) paikallisia kävijöitä. Kotimaisia matkailijoita saapui kaikille kohteille monipuolisesti eri puolilta Suomea, vaihdellen Svartholman 54 kunnasta Raaseporin 69 kuntaan.

Kuusisto ja Svartholma olivat matkan ainoita tai tärkeimpiä kohteita yli puolelle vastaajista, Raasepori ja Langinkoski reilulle kolmasosalle vastaajista ja Kajaani vain viidesosalle. Svartholmaan tullaan näistä viidestä kohteesta useimmin suunnitellusti, vain joka kymmenes vastanneista poikkesi Svartholmassa ennalta suunnittelematta. Toisessa ääripäässä on Kajaani, johon 41 % kävijöistä poikkeaa ennalta suunnittelematta. Syinä lienee se, että veneily vaatii aina jonkinlaista reittisuunnittelua, ja vastaavasti keskellä kaupunkia, suositun ulkoilureitin varrella sijaitseva rauniolinna taas osuu matkailijan tai paikallisenkin eteen helposti sattumalta.

Kaikilla viidellä tutkimuskohteella kävely oli suosituin harrastus. Yhteistä kohteille olivat myös kauniit maisemat, joita tultiin ihailemaan. Langinkoskella maisemien katselu oli odotetusti erityisen suosittua, sillä kuohuva koskimaisema kalastusmajoineen on Suomessa ainutlaatuinen. Harrastusten määrät käynnin aikana olivat hyvin samansuuntaisia kaikilla tutkimuskohteilla: suurin osa kävijöistä osallistui käynnillään 1–6 aktiviteettiin.

Yksi suosituimpia aktiviteetteja kaikissa paikoissa oli myös itse kohteeseen, rauniolinnaan, linnoitukseen tai keisarilliseen kalastusmajaan, tutustuminen. Sen suosio kuitenkin vaihteli huomattavasti: Langinkoskella vajaa kolmasosa tutustui kalastusmajaan, kun taas Raaseporin kävijöistä valtaosa kävi vierailullaan myös sisällä linnassa. Ero on kiinnostava, sillä molempiin kohteisiin on pääsymaksu, mitä muihin kolmeen kohteeseen puolestaan ei ole. Kallion päällä kohoava Raaseporin rauniolinna on ulkoapäin vaikuttava näky, joka herättää uteliaisuuden ja houkuttelee tutustumaan linnaan myös sisältä. Vain ulkopuolella kierrellen kokemus jää väistämättä ohueksi. Kävijät mahdollisesti kokevat sen vuoksi saavansa siellä vastinetta rahoilleen ja ovat sitä myöten valmiita ostamaan pääsylipun linnaan. Langinkosken vetonaula puolestaan on koskimaisema kalastusmajoineen, mikä on maksuton. Pääsymaksullinen museo esineistöineen ei ilmeisesti kiinnosta niin paljon, että valtaosa maksaisi maisemien ihailun jälkeen vielä päästäkseen tutustumaan rakennukseen sisältä. Langinkoskella moni ryhmä kuitenkin ostaa lipun kalastusmajamuseoon, vaikka vierailuaika paikalla olisi lyhytkin. Museoon tutustumisen jälkeen ihastellaan hetki koskea, jonka jälkeen matka tilausbussilla jatkuu. Yksittäiselle kävijälle museon pitäisikin kenties tarjota enemmän lisäarvoa, jotta sisäänpääsystä oltaisiin valmiita maksamaan. Langinkoskella yksittäisissä kävijöissä on luultavasti paljon sellaisia henkilöitä, jotka ovat jo joskus käyneet kalastusmajamuseossa eivätkä siksi tällä käynnillään sinne poikenneet. Tähän viittaisi se, että Langinkoskella vain 33 % vastanneista oli ensi kertaa alueella, kun taas Raaseporissa ensikertalaisia oli yli puolet (57 %). Lisäksi moni Langinkosken kävijöistä, esimerkiksi paikalliset ulkoilijat, ei alun perinkään ollut tällä käynnillään aikeissa tutustua museoon vaan oli siellä nimenomaan nauttimassa maisemista. Raaseporissa taas rauniolinna hallitsee maisemaa ja 66 %:lle vastaajista linnaan tutustuminen oli käynnin tärkein tekeminen.

Kun rauniolinnakohteilla raunioon tutustuminen nostettiin useimmin käynnin tärkeimmäksi tekemiseksi ja Langinkoskella maisemat, oli Svartholmassa kahvilassa käynti tärkeintä 42 %:lle kävijöistä ja linnoitukseen tutustumista piti tärkeimpänä vain joka viides. Cafe Svartholman suosio ja merkitys kävivät ilmi monessa tutkimuksen tuloksessa ja sitä voidaankin kiistatta pitää tärkeänä syynä saaren suosioon.

Kävelyn lisäksi muita kaikilla kohteilla suosittuja harrasteita olivat kahvilassa käyminen, luonnon tarkkailu ja luontovalokuvaus sekä alueen kulttuuriperintöön tutustuminen. Kahvilassa käyminen oli suosituinta Svartholmassa ja vähiten suosittua Kuusistossa, jossa alueen ainoaan kahvilaan

Kuusiston taidekartanolle on reilun 500 metrin matka rauniolinnalta. Kartanon kahvila ei ollut monelle kävijälle entuudestaan tuttu ja, vaikka haastattelija kertoi kahvilasta, kaivattiin vastausten perusteella kahvilaa silti myös linnanrauniolle. Kahvilan menestymisen kannalta keskeistä onkin sen sijainti nähtävyyden välittömässä läheisyydessä. Kajaanissa on huomattava, että linnasaarella tai aivan sen vieressä jokivarressa ei ole kahvilaa, mutta vastaajat kävivät kahvilla tai syömässä Kajaanin keskustan kahviloissa.

Svartholma on viidestä tutkimuskohteesta ainoa, jossa on jatkuvasti tarjolla yöpymismahdollisuus. Svartholmassa oli tutkimuskohteista pisin päiväkäyntien keskimääräinen kesto, 2,8 tuntia, ja 16 % vastanneista myös yöpyi saarella. Yöpyjät viipyivät saarella keskimäärin reilun vuorokauden. Muissa neljässä tutkimuskohteessa oltiin päiväkäynnillä ja käynnin keskimääräinen kesto vaihteli Kajaanin reilusta 40 minuutista Raaseporin 1,7 tuntiin.

Kohteiden välillä oli suuria eroja sekä yöpyneiden matkailijoiden määrissä että heidän viipymässään. Tutkimuskohteessa tai sen lähialueella kohteen sijaintikunnassa yöpyneitä matkailijoita oli suhteellisesti eniten Svartholmassa (64 %) ja vähiten Kuusistossa (15 %).

Yöpyneiden matkailijoiden kokonaisviipymä kohteen sijaintikunnan alueella oli pisin Svartholmassa (keskimäärin 11,3 vuorokautta) ja lyhin Langinkoskella (3,4 vrk). Myös päiväkäynnillä kohteessa ja sen lähialueella olleiden matkailijoiden pisin viipymä oli Svartholmassa ja Loviisassa, lähes viisi ja puoli tuntia. Lyhin päiväkäynnillä olleiden matkailijoiden viipymä oli Kuusistossa ja Kaarinassa (2,1 h) sekä Langinkoskella ja Kotkassa (2,7 h).

Kaikkien kävijöiden sekä matkailijoiden viipymät olivat selvästi pisimmät Svartholmassa ja Loviisassa. Muita kohteita pidemmän viipymän yhtenä syynä lienee se, että Svartholma on veneilykohde: omalla veneellä liikkuvat kävijät eivät ole sidottuja reittiliikennelaivan aikatauluihin vaan saarella voidaan viettää aikaa kiireettä ja lähteä kotia, mökkiä tai seuraavaa matkakohdetta kohden oman aikataulun mukaan. Valtaosa saarella käyneistä (87 %) kävi myös syömässä tai juomassa ravintolassa, mikä osaltaan pidentää viipymää, etenkin päiväkävijöillä. Matkailijoiden kokonaisviipymää alueella nostaa paitsi kohteen sijainti merellä myös se, että itse saaressakin voi yöpyä. Kävijät majoittuivat Loviisan alueella useimmiten mökillään, veneessä tai ystävien ja sukulaisten luona. Nämä yöpymistavat ovat pidemmille kesälomamatkoille tyypillisiä, kun taas esimerkiksi hotellissa viivytään usein vain muutama yö.

Raaseporin ja Kuusiston rauniolinnoja yhdistää ensikertalaisten suuri osuus kävijöistä; molemmissa noin puolet vastaajista oli ensimmäisellä vierailullaan. Svartholma ja Langinkoski puolestaan olivat kahdelle kolmasosalle jo entuudestaan tuttuja kohteita. Ensikertalaisten määrä Raaseporissa ja Kuusistossa kertoo niiden olevan yhä melko tuntemattomia kohteita matkailijoille ja kohteiden markkinoinnin ja näkyvyyden olevan melko vaatimatonta. Kesällä 2014 lehdissä olleet uutiset Raaseporista (mm. arkeologiset kaivaukset linnan sisäpihalla, uudet tiedot linnan käytön loppuvaiheista ja linnavisa) herättivät kiinnostusta ja usea kävijä kertoi paikan päällä lukeneensa linnasta lehdestä ja innostuneensa sitä myöten lähtemään paikalle.

Kajaanin rauniolinna asettuu käynnin toistuvuuden osalta neljän muun kohteen väliin. Linnasaari sijaitsee keskellä kaupunkia, mutta silti ensikertalaisten (40 %) ja ulkopaikkakuntalaisten (kotimaisia matkailijoita 68 %) osuus on yllättävän suuri suhteessa sijaintiin ja linnan tunnettuuteen Kajaanissa. Kenties kaupunkilaiset ihailevat linnaa joen rannasta, josta se näkyy hienosti, mikä selittäisi linnasaarella käyneiden paikallisten odotettua pienempää määrää. Linna kuitenkin mielletään vahvasti osaksi kaupunkia ja sen maisemaa. Toisaalta linnaa pidetään paikallisten keskuudessa myös siivottomana ja osin nuorison valtaamana remuamispaikkana, joka ei houkuttele paikan päälle linnasaarella, jossa kävijätutkimuksen haastattelupiste sijaitsi. Eräässä yleisötilaisuudessa rauniota kuvattiin jopa ”Suomen suurimmaksi ulkokäymäläksi”. Kehitystyössä yksi haaste,

rakenteiden ja palveluiden kehittämisen ohessa, onkin negatiivisen mielikuvan muuttaminen ja linnan houkuttelevuuden nostaminen kajaanilaisten keskuudessa.

Viimeisten kahden vuoden aikana tutkimuskohteissa vierailleet kävijät olivat käyneet niissä keskimäärin 6–19 kertaa. Puolet joka kohteen vastaajista oli käynyt vierailulla edeltävien kahden vuoden aikana vain muutaman kerran. Keskiarvoja nostivat kaikilla kohteilla pieni joukko paikallisia aktiivikävijöitä, jotka kävivät alueilla kahden vuoden aikana jopa 200–500 kertaa. Osalle paikallisia rauniolinna, linnoitus, luonnonsuojelualueen koskimaisema tai paikan kahvila onkin kiinteä osa arjen maisemia.

Yhteistä kaikille viidelle kohteelle oli se, että ensimmäisestä vierailusta oli keskimäärin kulunut useampi vuosikymmen. Varhaisimmat käynnit oli tehty jo 1930-, 40- ja 50-luvuilla, joiden jälkeen kohteet ovat muuttuneet ja kohentuneet monin tavoin. Eniten aikaa edellisestä käynnistä oli Raaseporin kävijöillä (keskimäärin 7,7 vuotta) ja vähiten Svartholmassa, jossa edellisestä käynnistä oli vain hieman yli kaksi vuotta. Kuitenkin, Raaseporia lukuun ottamatta, puolet kävijöistä, jotka olivat käyneet niillä aiemminkin, oli vieraillut niillä edellisen kerran noin vuotta aiemmin.

Heinäkuu oli kaikilla viidellä tutkimuskohteella odotuksien mukaisesti suosituin vierailukuukausi, kun lomakausi ja aurinkoiset säät houkuttelevat ihmisiä ulos. Kesäkuun ja elokuun keskinäinen suosio vaihteli kohteittain ja osin tuloksiin vaikuttivat alku- ja loppukesän vaihtelevat säät ja osalla kohteista kesäkuun vähäisemmät keruupäivät. Kävijätutkimus toteutettiin kesäkaudella, jonka tiedetään olevan kohteiden pääsesonki. Kesäkauden ulkopuolella kohteilla käy kävijälaskureiden tuottamien lukemien mukaan selvästi vähemmän vierailijoita ja pääsymaksulliset nähtävyydet, Raasepori ja Langinkosken kalastusmajamuseo, ovat syksystä kevääseen suljettuina.

Viikonloput olivat Raaseporissa, Kuusistossa ja Svartholmassa suosituimmat vierailupäivät. Kajaanissa suosituin päivä oli tiistai ja Langinkoskella maanantai. Svartholmassa maanantaina ei käynyt juurikaan kävijöitä, sillä saarelle ei ollut silloin reittiliikennettä ja osa palveluista oli maanantaisin suljettuna. Kaikilla kohteilla suurin osa kävijöistä saapui iltapäivällä, ja alkuillasta saapuneita oli lähinnä kahdessa kaupunkikohteessa, Kajaanin linnanrauniolla ja Langinkosken luonnonsuojelualueella.

Vastanneiden viimeisimpänä käyttämät kulkuneuvot kuvastavat hyvin kohteiden saavutettavuutta ja kulkuyhteyksiä. Raaseporin ja Kuusiston rauniolinnoille ei ole julkisia liikenneyhteyksiä, minkä seurauksena valtaosa kävijöistä saapui paikalle autolla. Kuusiston linnanraunion lähelle tosin pääsee yhdellä linja-autolla Kaarinasta, mutta linja liikennöi harvoin ja osin kutsuohjauksella. Vain yksi Kuusiston vastaaja ilmoitti saapuneensa kyseisellä linja-autolla.

Kajaanin linnasaarelle on kulku kävelysiltaa myöten, joten kaikki vastaajat saapuivat sinne kävellen tai pyörällä. Svartholma taas saarena vaatii oman veneen tai reittiveneen käyttöä. Viidesosa vastaajista saapui reittiliikennelaivalla, valtaosa omalla veneellä ja pieni joukko tilausristeilyllä. Langinkoski sijaitsee kaupungissa, mutta usean kilometrin päässä Kotkan keskustasta. Valtaosa kävijöistä saapui siten autolla ja vain joka viides kävellen tai pyöräillen.

Lähellä kohteita asuvat paikalliset saapuvat usein ilman autoa, mutta mannerkohteilla muualta saapuville, Kajaanin rauniolinnaa lukuun ottamatta, auto on lähes välttämätön paikalle pääsemiseksi. Svartholmaan puolestaan on tarjolla vilkkaimman sesongin aikana vesibussiyhteys, mutta oma vene oli silti ylivoimaisesti suosituin kulkuneuvo, joka mahdollistaa liikkumisen omassa aikataulussa ja muissa veneilykohteissa käymisen samalla matkalla.

Suurimmat paikallistaloudelliset kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueelleen tuottivat Raaseporin kävijät (2,2 miljoonaa euroa ja 22 henkilötyövuotta) ja toiseksi suurimmat Langinkosken kävijät (1,5 miljoonaa euroa ja 15 henkilötyövuotta). Svartholmassa ja Kajaanissa kävijöiden

rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset olivat samansuuruiset (0,6 miljoonaa euroa ja 6 henkilötyövuotta kummassakin) ja pienimmät Kuusistossa (0,2 miljoonaa euroa ja 2 henkilötyövuotta). Suomalaiset, kohteiden lähialueiden ulkopuolelta saapuvat matkailijat tuottivat euromääräisesti selvästi suurimmat kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset kaikilla kohteilla. Vastaavasti majoittujat tuottivat kaikilla tutkimuskohteilla suuremman kokonaistulo- ja työllisyysvaikutuksen kuin päiväkävijät, mikä johtuu majoittujien suuremmasta rahankäytöstä.

Tutkimuskohteiden käyntimäärissä, kävijöiden rahankäytössä ja paikallistaloudellisissa vaikutuksissa on suuri vaihteluväli. Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisia vaikutuksia kasvattaa sekä käytön määrän että kävijöiden rahankäytön lisääntyminen. Paikallistaloudellisten vaikutusten suuruus heijastelee osaltaan kohteiden käyntimääriä, jotka olivat vuonna 2014 suurimmat Raaseporissa (65 000) ja Langinkoskella (55 200) ja pienimmät Kajaanissa (13 800) ja Svartholmassa (12 400).

Käytön määrään voidaan vaikuttaa lisäämällä kohteiden vetovoimaa mm. hyvän hoidon, palvelutarjonnan, viestinnän ja markkinoinnin keinoin. Kävijöiden rahankäyttöä puolestaan lisää tehokkaimmin viipymän pidentäminen. Nyt suurin osa vastanneista matkailijoista oli päiväkäynnillä sekä kohteella että sen lähialueella. Kuitenkin juuri yöpyjät käyttivät kaikilla tutkimuskohteilla enemmän rahaa kuin päiväkävijät, joilla erityisesti majoituskulut jäävät pois. Lisäksi kävijöiden rahankäyttöön vaikuttaa merkittävästi se, millaisia palveluja itse tutkimuskohteen lisäksi on tarjolla ja helposti saatavilla sen lähialueella.

Metsähallitus aloitti hoitoonsa siirtyneiden kulttuurihistoriallisten kohteiden kehittämisen vuonna 2014, minkä vuoksi kävijätutkimuksilla kerättiin tietoa myös kävijöiden havaitsemista kehitystarpeista ja toiveista. Kehitysehdotusten määrän perusteella kohteet jakautuivat kolmeen luokkaan: Raaseporin, Kuusiston ja Svartholman kävijöistä noin neljäsosa toivoi kohteelle ja sen ympäristöön nykyistä enemmän palveluita tai rakenteita. Kajaanissa sen sijaan lähes puolet vastaajista piti nykyisiä palveluita tai rakenteita riittämättöminä ja toivoi niihin parannusta. Langinkoskella taas vastaajat olivat muihin kohteisiin verrattuina sangen tyytyväisiä kohteen nykytilaan: 84 % kävijöistä ei kaivannut lisäystä nykyisiin palveluihin tai rakenteisiin.

Kävijöiden perustarpeet ja odotukset kohteiden peruspalveluille ja rakenteille ovat melko samat kohteesta riippumatta: paikalla toivotaan olevan jonkin verran kohdetta esitteleviä opasteita, käymälä, roskiksia, pöytiä, penkkejä ja tulipaikkoja evästelyä varten sekä kahvilapalveluja. Saarikohteessa odotuksiin sisältyvät myös veneilijöiden kaipaamat palvelut vierasvenesatamassa. Siltä osin kuin edellä mainituissa koettiin puutteita, oli niitä kirjoitettu kehittämisehdotuksiin. Lisäksi osa vastaajista toivoi lisää erilaisia harrastusmahdollisuuksia, tapahtumia ja muuta tekemistä.

Tulokset palveluiden ja rakenteiden laadun arvioinnista ja kehitysehdotuksista eivät kuitenkaan olleet suoraan sidoksissa siihen miten paljon rakenteita ja palveluja kohteilla jo on, vaan tulokset heijastavat myös sitä millaista käyttöä kullakin kohteella on, toisin sanoen millainen on tyypillisen käynnin luonne, mitä kohteelle tullaan tekemään sekä mitä odotuksia ja mielikuvia kävijällä on kohteesta.

Raaseporissa ja Kuusistossa vaikuttavat rauniolinnat herättävät kävijöiden uteliaisuuden ja paikan päällä halutaan tietoa mahtavan linnan historiasta ja menneiden aikojen elämästä. Näissä paikoissa toivottiin parannusta erityisesti historian esittelyyn paikan päällä opastaulujen ja osin myös opastuskierrosten avulla. Kajaanissa ja Svartholmassa toiveet liittyivät useimmiten kohteen palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin. Kajaanissa raunion välittömässä läheisyydessä ei ole kahvilaa tai kesäkioskia, toisin kuin muissa kohteissa, ja sellaisen saaminen oli kävijöiden mielestä tärkein kehityskohde. Kahvilan lisäksi rakenteita ja siisteyttä toivottiin parannettavan. Muilla kohteilla siisteys ei sen sijaan noussut erityisemmin esiin. Svartholmassa kaivattiin parannusta vierasvenesataman palveluihin (mm. sähkönsaanti, sauna- ja suihkumahdollisuus), mikä kuvaa osaltaan saa-

ren kävijäkuntaa ja merkitystä veneilykohteena. Langinkoskella koettiin tärkeänä erityisesti reittien ja rakenteiden parantaminen sekä palveluiden kehittäminen. Reitistö on kävijöille tärkeä ja näkyvä osa alueen palveluita, sillä suuri osa kävijöistä käyttää polkuja sekä museoalueella että muualla luonnonsuojelualueella. Lisäksi uusi, kesällä 2014 avautunut kahvila sai kiitosta, mutta samalla sille ja toiselle, parkkipaikan kupeessa sijaitsevalle kahvilalle toivottiin pidempiä aukioloaikoja ja oheistoimintaa.

Kuusistossa tuli paljon rakenteisiin liittyviä ehdotuksia. Rauniolinna aurinkoisine nurmikoineen on suosittu piknik-paikka ja sitä varten kaivattiin pöytiä, penkkejä ja lisää nuotiopaikkoja. Svartholmassa on jo kahvila-ravintola ja vierasvenesatama, mutta niitä toivotaan kehitettävän edelleen paremmin kävijöitä palveleviksi. Saaren näyttely esittelee perusteellisesti linnoituksen historiaa, minkä vuoksi opastauluja ei todennäköisesti kaivattu saarelle yhtä paljon kuin rauniolinnoille.

Palvelujen laadun osalta kävijät arvioivat ennakkoinformaatiossa olevan selvästi parannettavaa Raaseporissa, Kuusistossa ja Kajaanissa. Hieman yllättäen ennakkoinformaation saatavuus tai sen puute ei kuitenkaan noussut esiin avoimissa kehitysehdotuksissa yksittäisiä vastauksia lukuun ottamatta. Tutkimuskaudella kohteilla ei ollut omia verkkosivuja ja tietoa oli saatavilla vaihtelevasti ja hajanaisesti eri tahojen sivustoilla, mm. kuntien matkailun verkkosivuilla, yhteistyötahojen sekä osin Museoviraston sivuilla. Koska moni kävijä saapui kohteille ennalta suunnittelematta ja toisaalta paikallisille paikat olivat entuudestaan hyvin tuttuja, ei ennakkoinformaatiota kenties etsitty kovin ahkerasti. Kesän 2015 kynnyksellä julkaistiin kävijöitä palvelevat kohteiden esittelysivut Metsähallituksen Luontoon.fi-verkkopalvelussa.

Kaikilla kohteilla maisemat nousivat tärkeimmäksi käynnin syyksi. Tämän jälkeen seuraavaksi tärkeimmiksi koettiin yhdessäolo oman seurueen kanssa, kulttuuriperintöön tutustuminen, rentoutuminen, luonnon kokeminen, alueeseen tutustuminen, henkinen hyvinvointi ja poissa melusta ja saasteista oleminen, mutta näiden tärkeysjärjestys vaihteli jonkin verran kohteittain. Kaupungin keskustassa sijaitsevalla Kajaanin rauniolinnalla poissa melusta ja saasteista olemista ei koettu kovin tärkeäksi, kenties senkin vuoksi, että raunion yli kulkee vilkkaasti liikennöity autosilta. Kohteille tullaan tyypillisesti viettämään aikaa kesäviikonloppuna tai kesälomalla hienoissa historiallisissa maisemissa yhdessä oman seurueen, useimmiten perheen kanssa.

Kokonaisuudessaan kaikkien kohteiden vastaajien mielestä heidän odotuksensa täyttyivät parhaiten rauniolinnan, linnoituksen tai keisarillisen kalastusmajan osalta sekä maisemien ja luonnon- ja kulttuuriympäristön suhteen. Harrastusmahdollisuudet kohteissa sen sijaan vastasivat huonoiten kävijöiden odotuksia, ja kaikkien kohteiden keskiarvot jäivät alle neljän asteikolla 1–5. Kaiken kaikkiaan kriittisimmät arviot antoivat Kajaanin kävijät; heidän kokemuksensa vastasivat heikoiten ennakko-odotuksia kaikkien arvioitujen osa-alueiden osalta.

Kajaanin linnanrauniota lukuun ottamatta kaikkien tutkimusten vastaajat olivat viettäneet sangen häiriöttömän käynnin kohteessa. Etenkään Langinkoskella mikään tekijä ei erityisemmin häirinnyt kävijöitä. Kajaanissa ympäristön roskaantuneisuus koettiin häiritsevänä etenkin niinä päivinä, jolloin paikkaa ei oltu juuri siivottu ja linnasaarella oli paljon roskia ympäriinsä. Myös maaston kuluneisuus ja luonnonympäristön käsittely häiritsivät osaa vastaajista. Vastaajien erikseen nimeäminä muina häritsevinä tekijöinä Kajaanin kävijät toivat esiin raunion yli kulkevan sillan ja liikenteen. Raaseporissa joitakin vastaajia oli häirinnyt muun muassa opasteiden vähyys ja Kuusistossa palvelurakenteiden huono kunto ja puutteet.

Kaikki viisi tutkimuskohdetta ovat merkittäviä sekä aikakautensa historiasta kertovina maamerkkeinä että kulttuuriympäristöinä. Tältä osin viisi kohdetta muistuttavat toisiaan ja niiden arvot kävijöille ovat yhtenevät: kaikkien kohteiden kävijöistä valtaosa (70–82 %) arvioi niiden tärkeimmän merkityksen itselleen olevan osana Suomen historiaa ja kulttuurimaisemana. Vain pieni osa vastaajista piti niitä tärkeimpänä henkisesti tai hengellisesti, oppimiskohteena, tunnesiteiden puo-

lesta tai jollain muulla tavoin. Kuusistossa 12 % ja Kajaanissa 14 % vastaajista arvioi itsellään paikkaan olevien tunnesiteiden olevan tärkein merkitys, mikä todennäköisesti kertoo kohteen tärkeydestä paikallisille asukkaille.

Vuoden 2014 käyntimäärät kertovat kohteiden käytöstä, suosiosta ja palvelutarjonnasta. Kohteista suosituin oli Raaseporin rauniolinna (65 00 käyntiä v. 2014), jossa on vilkkaan kesäsesongin ja suositun kahvila-ravintolan lisäksi vuosittain monenlaisia tapahtumia, jotka osaltaan nostavat käyntimääriä. Myös linnan kupeessa sijaitsevan kesäteatterin kävijät näkyvät alueen käyntimäärissä. Vaikka linna on syksystä kevääseen suljettuna, avaa se vuosittain ovensa joulukuussa, kun paikalla järjestetään suosittu jouluhartaus. Ravintola Linnanvoudin tupa aloitti jouluna 2014 joululounaiden järjestämisen, mikä lisännee tulevaisuudessa myös loppuvuoden käyntejä myös linnan ympäristössä.

Langinkoskella museo ja kahvilat ovat auki keväästä syksyyn, mutta luonnonsuojelualueella kuljetaan ympäri vuoden. Vaikka keisarillisessa kalastusmajamuseossa vierailee vain pieni osa alueen kaikista kävijöistä, selittävät paikalliset ulkoilijat ja työmatkalaiset sekä kahviloiden suosio alueen suurta käyntimäärää (55 200). Raasepori ja Langinkoski ovatkin käyntimääriltään verrattavissa moneen suosittuun kansallispuistoon.

Kajaanissa käyntien määrä on melko pieni (13 800), etenkin suhteutettuna raunion keskeiseen sijaintiin: osa ilmeisesti ihailee rauniota vain rannalta käsin, josta se näkyy kauniisti keskellä jokimaisemaa. Kävijätutkimuksen tulosten ja talvella 2015 pidetyn yleisötilaisuuden perusteella linna on paikallisille tärkeä, mutta monen kajaanilaisen mielikuva raunioista on negatiivinen: paikka mielletään sotkuiseksi, nuorison iltaisin valtaamaksi pussikaljapaikaksi. Mielikuva kenties selittää osaksi sitä, miksi moni ei mene saarelle, vaikka raunio on kohteena tuttu jokaiselle kajaanilaiselle. Osalle se voi myös olla niin sanotusti liian lähellä sen näkyessä jokapäiväisessä maisemassa, jolloin linnasaarelle ei mennä erikseen käymään.

Svartholmassa eletään lyhyt, mutta kiihkeä kesäsesonki, johon säät vaikuttavat paljon. Käyntimäärä on viidestä tutkimuskohteesta pienin (12 400), mutta käynnit keskittyvät muita kohteita tiiviimmin keskikesän ympärille; koko vuoden käynneistä 64 % tehdään heinäkuussa ja 33 % kesä- ja elokuun aikana. Muun osan vuotta suosittu ravintola ei ole avoinna ja saarella käy vain yksittäisiä omatoimiveneilijöitä.

Kävijätyytyväisyysindeksillä mitattuna kävijät olivat tyytyväisimpiä Langinkoskella, Raaseporissa ja Svartholmassa, joissa kaikissa kävijätyytyväisyysindeksi sai arvosanaksi yli 4 asteikolla 1–5. Kävijätyytyväisyydessä Kuusistokaan ei jää niistä kauas, sillä Kuusiston vastaajien kävijätyytyväisyysindeksi (3,93) pyöristyy melko hyvään eli neljään. Langinkoski sai viidestä kohteesta parhaat arviot kaikilla eri osa-alueilla ja kokonaisuutena kävijät olivat sangen tyytyväisiä paikkaan. Luonnonsuojelualue on ollut Metsähallituksen hoidossa jo ennen keisarillisen kalastusmajan siirtymistä Metsähallitukselle. Alue onkin käyntikohteena kehittynyt ja palveluiltaan monipuolinen. Kiinnostavaa on nähdä, miten kävijätyytyväisyys siellä kehittyy, kun kesän ja syksyn 2015 aikana alueella toteutetaan mittava rakenteiden ja reittien kunnostusurakka. Lisäksi kaikki opasteet uusitaan ja kalastusmajan ympäristöön lisätään opastauluja.

Eniten kehitettävää oli kohteista pienimmässä, mutta näkyvimmällä paikalla keskellä kaupunkia sijaitsevassa Kajaanin rauniolinnassa, jossa kävijätyytyväisyysindeksi jäi melko hyvän ja keskinkertaisen puoleen väliin, 3,5:een. Parannettavaa on kävijöiden mielestä monella osa-alueella, jotta rauniolinna nousisi uuteen kukoistukseen ja houkuttelevaksi käyntikohteeksi. Kohteen kehittäminen yhdessä Kajaanin kaupungin kanssa on käynnistynyt vauhdilla vuoden 2015 alussa, joten kävijätyytyväisyyden voidaan olettaa kohenevan tulevina vuosina, kun erilaiset parannukset on saatu toteutettua.

Onnistunut käynti, mieleenpainuva kohde ja siellä olleet palvelut jäävät kävijöiden mieleen. Suurin osa kaikkien viiden kohteen kävijöistä suunnitteli palaavansa paikkaan jossain vaiheessa. Useimmin vastaajat aikoivat palata Langinkoskelle ja Svartholmaan. Näihin arvioi tulevansa uudelleen erittäin todennäköisesti tai todennäköisesti 83 % (Langinkoski) ja 82 % (Svartholma) vastaajista. Vielä palaamistakin useammin kävijät arvelivat suosittelevansa kohdetta muille. Langinkoski ja Svartholma saivat tässäkin parhaat arviot ja viidestä kohteesta todennäköisimmin juuri niitä mainostetaan muille. Kohteen tai tuotteen suosittelemista muille käytetään usein yhtenä kävijätyytyväisyyden mittarina, joten myös tällä tavoin arvioituna voidaan todeta kävijätyytyväisyyden olevan varsin hyvä.

4.2.2 Vertailu tutkimuskohteiden ja Suomen kansallispuistojen välillä

Koska nämä viisi kävijätutkimusta olivat ensimmäiset laatuaan Metsähallituksen hoitamilla historiakohteilla, ei tuloksia pystytty vertaamaan aiempiin tutkimuksiin vastaavilla kohteilla. Tuloksia verrattiin sen sijaan Metsähallituksen kansallispuistoissa tekemiin tuoreisiin kävijätutkimuksiin, jotta nähtiin poikkeavatko historiakohteet käyntikohteina sekä niiden kävijät jollain tapaa kansallispuistoista. Vertailuaineisto käsitti keskiarvot kolmen viime vuoden aikana saaduista kävijätutkimusvastauksista. Vuosina 2012–2014 kävijätutkimuksia tehtiin 19 kansallispuistossa. Tutkimuksista kaksi sijoittui Pohjanmaan alueelle ja loput 17 Etelä-Suomeen, Parkanon, Kuopion ja Lieksan muodostaman linjan eteläpuolelle. Kansallispuistojen sijainti on siten hyvin vertailukelpoinen viiteen historiakohteeseen, joista neljä sijoittuu eteläisimpään Suomeen ja Kajaani Pohjanmaalle. Vertailuaineistossa oli mukana myös kolme saaristokansallispuistoa, joten saaristokohteen kävijät olivat mukana sekä historiakohteiden aineistossa (Svartholma) että vertailuaineistossa.

Tarkoituksena ei ollut tehdä perinpohjaista vertailua historiakohteiden ja kansallispuistojen välillä, vaan selvittää, löytyykö kohteiden väliltä isoja eroavaisuuksia tai samankaltaisuuksia. Kaikkia vertailuja ei sen vuoksi esitetä, vaan tässä luvussa on nostettu esiin ainoastaan selkeimmät tai muuten kiinnostavat erot ja yhtäläisyydet. Huomioitava on myös, että 19 kansallispuiston kävijöitä tarkasteltiin tässä keskiarvojen perusteella yhtenä ryhmänä, vaikka myös kansallispuistojen välillä on merkittäviä eroja.

Perus- ja seuruetiedot

Raaseporin, Kuusiston, Kajaanin, Svartholman ja Langinkosken kävijät olivat perustiedoiltaan hyvin samanlaisia kuin kansallispuistojenkin kävijät. Miehiä ja naisia oli lähes yhtä paljon, lukuun ottamatta Kajaania, jossa naisia oli selvästi miehiä enemmän. Historiakohteiden kävijöiden keskiiät vaihtelivat muutaman vuoden kansallispuistojen kävijöiden keski-iän, 45,5 vuotta, molemmin puolin mutta olivat samaa suuruusluokkaa 40:n ja 50 vuoden välissä. Samoin koulutustaustan suhteen tulokset olivat kaikilla historiakohteilla hyvin samansuuntaiset kuin kansallispuistoissakin.

Langinkoskella, Svartholmassa ja Kajaanissa kävi paikallisia, lähellä asuvia kävijöitä enemmän kuin kansallispuistoissa, joissa paikallisia oli keskimäärin 13 % kävijöistä, samaa luokkaa kuin Raaseporissa ja Kuusistossa. Puistojen välillä määrissä oli kuitenkin vaihtelua laidasta laitaan, joten paikallisten kävijöiden suosion voidaan todeta määrittyvän aina kohdekohtaisesti sijainnin ja ympäröivän asutuksen, kohteen tunnettuuden, houkuttelevuuden ja palvelutarjonnan mukaan.

Raaseporin, Kuusiston, Kajaanin ja etenkin Langinkosken kävijät olivat kansallispuistojen kävijöitä useammin liikkeelle 2–5 hengen seurueina. Kansallispuistoissa isommat, yli 6 hengen seurueet olivat myös tavallisia; kansallispuistoissa 18 % kävijöistä retkeili ison seurueen kanssa. Historiakohteille lähdetään hieman kansallispuistoja useammin oman perheen kanssa. Muilta osin seuruetyypeissä ei ollut merkittäviä eroja.

Kohteen tärkeys

Historiakohteiden kävijöitä luonnehtii ennalta suunnittelematta paikalle saapuneiden suuri osuus (11–41 %), kun taas kansallispuisto on useimmiten kävijöille matkan ainoa tai tärkein kohde (59 %). Viidestä tutkimuskohteesta vain Svartholma mukaili kohteen tärkeyden osalta melko paljon kansallispuistojen kävijöitä: reilulle puolelle kävijöistä kohde oli matkan ainoa tai tärkein, reilulle kolmasosalle yksi matkan suunnitelluista kohteista ja pienelle osalle ennalta suunnittelematon käyntikohde. Kaupungin keskellä sijaitseva Kajaanin rauniolinna erosi eniten kansallispuistoista, sinne suurin osa (41 %) kävijöistä poikkesi spontaanisti ohikulkiessaan.

Tuloksia selittää ainakin osin kohteiden tunnettuus ja markkinointi: kansallispuistoilla on vahva brändi ja ne ovat näkyvästi esillä sekä Metsähallituksen viestinnässä että seudun ja sijaintikuntien markkinoinnissa. Historiakohteet puolestaan ovat monelle tuntemattomia ja niiden markkinointi ja kävijöille tarjottavat palvelut ovat olleet melko vähäisiä. Svartholman saari on kuitenkin itäisen Suomenlahden veneilijöiden hyvin tuntema kohde, sillä saaren kesäravintola ja maksuton vierasvenesatama houkuttelevat kävijöitä ja kokemukset kulkevat veneilypiireissä suusta suuhun. Veneellä liikkuvat kävijät myös todennäköisesti suunnittelevat reittiään ja käyntikohteitaan enemmän kuin autoilevat kesälomamatkalaiset, jotka poikkeavat pidemmän matkan varrella spontaanisti erilaisiin vastaan tuleviin, kiinnostavilta vaikuttaviin paikkoihin. Historiakohteille on helppo saapua tavallisissa vaatteissa ilman erityisiä ulkoilu- tai retkeilyvarusteita, mikä lisää spontaanin käynnin helppoutta verrattuna kansallispuistoihin, joiden poluilla ainakin retkeilyjalkineet ovat tarpeen.

Kävijöiden harrastukset

Kansallispuistot eroavat historiakohteista kokonsa ja luonteensa myötä erityisesti harrastusmahdollisuuksissa. Ainoa yhdistävä tekeminen oli kestosuosikki kävely, jota harrastettiin kaikissa kohteissa; puistoissa se oli tärkein tekeminen joka kymmenennelle kävijälle ja historiakohteilla 4–14 %:lle. Kansallispuistoissa eivät historialliset rakennukset ole niin keskeisiä kuin historiakohteilla, minkä vuoksi kansallispuistojen kävijätutkimuksissa ei ole ollut tarjolla historiallisia rakennuksia yhtenä vastausvaihtoehtona. Historiakohteilla paikan historialliseen rakennukseen tutustuminen kiinnosti kävijöitä erityisesti Raaseporissa ja Kuusistossa, joissa tutustuminen itse rauniolinnaan oli tärkeintä suurimmalle osalle kävijöistä (66 % ja 50 %). Myös kolmella muulla historiakohteella rakennukseen tai linnoitukseen tutustuminen oli yksi tärkeimpänä pidetyistä tekemisistä. Kansallispuistoissa luonto ja luonnossa liikkuminen sen sijaan nousivat tärkeimpien aktiviteettien listalla kärkeen, tärkeimpiä olivat suosiojärjestyksessä retkeily, luonnon tarkkailu, luonnosta nauttiminen, kävely ja eväsretkeily. Historiakohteilla ympäristöstä nauttiminen nousi esiin maisemien ihailun muodossa, Langinkoskella jopa 29 % vastaajista kertoi koskimaisemien katselun olleen käynnin tärkein tekeminen.

Historiakohteista kolmessa on erinomainen kahvila tai kahvila-ravintola keskeisellä paikalla, kun taas kansallispuistoissa sellaisia ei pääosin ole, luontokeskusten pieniä kahvioita lukuun ottamatta. Kahvilat ovat pidetty ja ahkerasti käytetty palvelu, osalle kävijöistä kahvilan herkuista tai virvokkeista nauttiminen olikin käynnin tärkein aktiviteetti. Svartholmassa käynti Cafe Svartholman kesäterassilla oli tärkeintä jopa 42 %:lle kävijöistä.

Käynnin kesto ja matkailijoiden yöpymistapa

Kansallispuistot ovat suuria, yleensä kymmenien neliökilometrien laajuisia alueita, joissa on monenpituisia retkeilyreittejä sekä päiväkävijöille että pidemmästä vaelluksesta kiinnostuneille. Tarjolla on myös huollettuja tulentekopaikkoja sekä telttailualueita. Historiallisten kohteiden pinta-alat puolestaan ovat hyvin pieniä, pienimpänä Kajaanin rauniolinna, jonka pinta-ala on ainoastaan

0,15 hehtaaria. Langinkoskella ja Kuusistossa, joissa aluekokonaisuuteen kuuluu historiallisen rakennuksen lisäksi myös luonnonsuojelualue, pinta-ala on hieman isompi, kuitenkin vain muutamia kymmeniä hehtaareja. Pienellä alueella palvelut ja tekeminen keskittyvät tiiviisti historiallisen rakennuksen, kuten rauniolinnan ympärille. Merkittyjä reittejä ei varsinaisesti ole tai ne ovat lyhyitä. Kohteet on tarkoitettu päiväkävijöille eikä tarjolla ole yöpymismahdollisuutta, Svartholmaa lukuun ottamatta. Edellä mainitut erot selittävät eroja päiväkävijöiden ja yöpyjien määrissä sekä viipymän kestossa. Kun kansallispuistoissa keskimäärin 39 % kävijöistä yöpyy puistossa, Svartholmassa yöpyi 16 % vastaajista ja muissa neljässä kohteessa vierailtiin lähinnä päiväaikaan. Päiväretkellä olleet kävijät viipyivät kansallispuistoissa keskimäärin 3,8 tuntia, kun taas historiakohteilla viipymä vaihteli Kajaanin 0,7 tunnista Svartholman 2,8 tuntiin. Puistoissa yöpyneet viettivät keskimäärin yli kaksinkertaisen ajan (2,8 vrk) kansallispuistossa verrattuna Svartholman merilinnoituksessa yöpyneiden keskimääräiseen oleskelun pituuteen (1,3 vrk).

Kansallispuistoissa käyneet matkailijat yöpyivät useammin kohteella tai sen lähialueella kuin historiakohteilla ja niiden lähialueilla käyneet matkailijat. Kansallispuistojen matkailijoista 77 % yöpyi kohteella tai sen lähialueella, kun historiakohteilla yöpyvien matkailijoiden osuus vaihteli Kuusiston 15 %:sta Svartholman 64 %:iin. Myös kohteella tai sen lähialueella yöpyvien kansallispuistomatkailijoiden viipymä oli keskimäärin pidempi kuin historiakohteiden vastaavien matkailijoiden. Vain Svartholmassa ja Loviisassa yöpyneiden matkailijoiden viipymät olivat selvästi pidemmät kuin kansallispuistoissa keskimäärin.

Kansallispuistojen lähialueella yöpyneet matkailijat majoittuvat tyypillisimmin vuokra- tai omassa mökissä, veneessä (meri- ja järvikansallispuistot), hotellissa tai omassa majoitteessa. Historiakohteiden matkailijat sen sijaan yhdistivät matkaansa monesti ystävien tai sukulaisten tapaamisen ja yöpyivät heidän luonaan. Tämä majoitusmuoto oli kaikilla viidellä kohteella kolmen suosituimman yöpymistavan joukossa. Langinkoskella, Kajaanissa ja Raaseporissa vierailleet kävijät suosivat myös hotellimajoitusta. Vaikka Svartholman saaressa yövytään lähes aina veneessä, oli oma mökki muualla Loviisan alueella kuitenkin ylivoimaisesti suosituin majoite.

Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella

Rauniolinnoista Raaseporin ja Kuusiston tuntemattomuus suurelle yleisölle näkyi ensikertalaisten suurena määränä, kohteilla vieraili ensimmäistä kertaa vähintään puolet kävijätutkimuksiin vastanneista (57 % ja 50 %), kun taas kansallispuistoissa ensikertalaisten osuus oli 38 %. Muut kolme historiakohdetta olivat suunnilleen yhtä monelle entuudestaan tuttuja kuin kansallispuistotkin niissä käyneille.

Ensimmäinen käynti historiakohteille oli tehty keskimäärin selvästi varhaisemmin kuin kansallispuistoihin, noin 22–31 vuotta aiemmin. Kansallispuistojen vastaava luku oli 17 vuotta. Myös tutkimuskertaa edeltäneestä käynnistä oli, Svartholmaa lukuun ottamatta, keskimäärin ainakin kaksi kertaa pidempi aika kuin vastaavasta käynnistä kansallispuistossa. Tämä kertonee siitä, että historiakohteella käydään tyypillisesti ensimmäistä kertaa melko nuorena, joko lapsena oman perheen kanssa tai kenties nuorena vanhempana omien lasten kanssa. Vaikka valtaosa tulee elämänsä aikana takaisin, vierähtää aikaa tyypillisesti vuosia enemmän kuin uusintakäynnistä kansallispuistossa. Yhtenä syynä voi olla se, että pienialaisella historiakohteella ei ajatella olevan matkailijalle uutta annettavaa sen jälkeen, kun se kerran on koettu, eikä sinne siksi palata vuosittain vaan joskus myöhemmin, kenties verestämään vanhoja muistoja tai näyttämään paikkaa omille lapsille tai lapsenlapsille. Kansallispuistoissa sen sijaan retkeillään eri vuodenaikoina ja käynti usein ennemminkin houkuttelee tulemaan uudestaan kuin jättää ajatuksen, että paikka on nyt nähty. Puistoissa toki jää aidosti nähtävää myös seuraavaan kertaan, sillä yhdellä käynnillä ei ehdi kiertää koko suurta kansallispuistoa. Paikalliset sen sijaan saattavat käydä kohteilla ahkerasti, jopa monta kertaa viikossa.

Paikallistaloudelliset vaikutukset

Tutkimuskohteiden käyntimäärissä, kävijöiden rahankäytössä ja paikallistaloudellisissa vaikutuksissa on suuri vaihteluväli. Raasepori ja Langinkoski yltävät näillä mittareilla lähes keskisuurten kansallispuistojen (esim. Tammisaaren saaristo, Linnansaari, Repovesi) tasolle, muut ovat pienehköjen eteläsuomalaisten kansallispuistojen (esim. Itäinen Suomenlahti, Valkmusa, Torronsuo) tasoa (Metsähallitus 2015b).

Hyvinvointivaikutukset

Kaikilla kohteilla vastaajat kokivat käynnin vaikuttaneen myönteisimmin psyykkiseen hyvinvointiin, toiseksi eniten sosiaaliseen ja vähiten fyysiseen hyvinvointiin. Myönteisimmin kävijät kokivat käynnin vaikuttaneen terveyteensä ja hyvinvointiinsa Langinkoskella, jossa kaikkien osatekijöiden keskiarvo 4,00, ja vähiten hyvinvointivaikutuksia raportoitiin Kajaanissa, jossa vastaava keskiarvo oli 3,53.

Kävijöiden kokemia hyvinvointivaikutuksia kysyttiin ensimmäistä kertaa Metsähallituksen kävijätutkimusten yhteydessä vuonna 2013. Tuolloin tehtiin kävijätutkimukset Kurjenrahkan, Patvinsuon ja Repoveden kansallispuistoissa sekä Kevon luonnonpuistossa. Näiden neljän luonnonsuojelualueen kävijöiden kokemia hyvinvointivaikutuksia analysoitiin erillisessä raportissa (Kaikkonen ym. 2014) tavanomaisten kunkin alueen kävijätutkimusraporttien lisäksi. Kyseisillä suojelualueilla vuonna 2013 kävijät arvioivat kokemansa hyvinvointivaikutukset keskimäärin korkeammiksi kuin nyt tarkasteltavan tutkimuksen viidellä kulttuurihistoriallisella kohteella kävijät. Neljällä luonnonsuojelualueella kävijöiden kokemat fyysiset ja psyykkiset hyvinvointivaikutukset saivat molemmat keskiarvon 4,4 ja sosiaaliset hyvinvointivaikutukset 4,2.

Suojelualueilla havaittiin, että ne kävijät, jotka yöpyivät kohteessa, kokivat psyykkisen ja fyysisen hyvinvointinsa lisääntyneen merkitsevästi enemmän kuin päiväkävijät. Kulttuurihistoriallisilla kohteilla viipymä on selvästi lyhyempi kuin Kaikkosen ym. (2014) tutkimusten suojelualueilla, joten tämä voi olla yksi eroja selittävä tekijä. Toinen selittävä tekijä voi olla, että keskimääräinen kävijätyytyväisyys oli korkeampi suojelualuekävijöiden kuin kulttuurihistoriallisten kohteiden kävijöiden keskuudessa. Suojelualueilla käyntiinsä tyytyväiset nimittäin kokivat hyvinvointinsa lisääntyneen kaikilla hyvinvoinnin osa-alueilla enemmän kuin ne kävijät, jotka olivat käyntiinsä tyytymättömiä.

Näiden neljän luonnonsuojelualueen ja viiden kulttuurihistoriallisen kohteen tulosten vertailun perusteella vaikuttaa myös, että kulttuurihistoriallisilla kohteilla psyykkiset hyvinvointivaikutukset korostuvat enemmän kuin fyysiset. Kaikkosen ym. (2014) tutkimuksen neljällä suojelualueella kävijöiden kokemat fyysiset hyvinvointivaikutukset olivat samaa tasoa psyykkisten kanssa, kun taas kulttuurihistoriallisilla kohteilla koetut fyysiset hyvinvointivaikutukset olivat alhaisimmat kolmesta hyvinvoinnin osa-alueesta.

Tulokset ovat samansuuntaiset verrattaessa kävijöiden rahallista arvioita heidän kokemistaan terveys- ja hyvinvointivaikutuksista. Kulttuurihistoriallisilla kohteilla kävijöiden käynnin terveys- ja hyvinvointivaikutusten rahallisten arvioiden mediaani vaihteli Kajaanin 10 eurosta Svartholman 50 euroon ja keskiarvo Kajaanin noin 34 eurosta Svartholman noin 117 euroon. Vuonna 2013 Kurjenrahkan, Patvinsuon ja Repoveden kansallispuistoissa sekä Kevon luonnonpuistossa vastaajat arvioivat kokemansa terveys- ja hyvinvointivaikutukset samalla kysymyksellä mitattuna keskimäärin 208 euron arvoisiksi ja mediaani oli 100 € (Vähäsarja 2014). Keskiarvo vaihteli puistokohtaisesti Kurjenrahkan kansallispuiston 96 eurosta Kevon luonnonpuiston 404 euroon.

Palveluiden ja rakenteiden arviointi

Historiakohteiden rakenteiden ja retkeilypalvelujen (mm. nuotiopaikat, levähdyspaikat, opastetaulut ja viitoitukset, reittien määrä, telttailupaikat) määrä oli keskimäärin vähäisempi tai niiden laatu heikompaa (mm. hyvin vanhat opasteet, heppoiset kaiteet) verrattuna kansallispuistoissa tarjolla oleviin. Kansallispuistoissa kävijät ovat keskimäärin hyvin tyytyväisiä palvelujen määrään. Historiakohteista vain Langinkosken luonnonsuojelualueen palvelujen määrän arvio ylsi kansallispuistojen hyvälle tasolle (ka 4,3, kuten kansallispuistoissakin). Raasepori ja Svartholma, joissa palvelutarjonta kahviloineen ja opastuksineen on myös melko monipuolista, jäivät vain hieman jälkeen keskiarvojen ollessa yli 4. Kuusistossa ja Kajaanissa palvelujen määrä puolestaan arvioitiin selvästi kansallispuistoja riittämättömämmäksi (ka 3,9 ja 3,7).

Kajaanin rauniolinnaa lukuun ottamatta sekä neljän muun historiakohteen kävijät että kansallispuistojen kävijät olivat yhtä mieltä siitä, että kohteiden ympäristön tila on hyvä, paikat ovat siistejä sekä maisemiltaan miellyttäviä ja vaihtelevia. Yleisökäymälät saivat kansallispuistoja paremmat arviot Langinkoskella, jonne valmistui keväällä 2014 uudet vesiwc:t, sekä Svartholmassa. Saaren kuivakäymälät saivat siisteyden lisäksi kiitosta myös herttaisesta sisustuksesta iloisine seinätauluineen ja kuvineen, jotka ovat saaren talonmiehen aikaansaannoksia. Jätehuollon toteutus ja ohjeistus arvioitiin kansallispuistoissa, Raaseporissa, Svartholmassa ja Langinkoskella keskinkertaiseksi, Kuusistossa ja Kajaanissa taas näitä heikommaksi. On kiinnostavaa, että arviot olivat samankaltaiset, vaikka kansallispuistoissa on käytössä roskaton retkeily eikä maastossa ole jäteastioita, kun taas historiakohteilla on roskiksia alueella. Samankaltaisista tuloksista voisi päätellä, että historiakohteilla rakennetussa ympäristössä kävijät olettavat olevan roskiksia ja suhteuttavat arvionsa sen mukaan ja vastaavasti puistoissa roskaton retkeily on kävijöiden tiedossa. Yhteistä kuitenkin on se, että osa kävijöistä pitää jätehuoltoa kohteilla riittämättömänä.

Yrittäjien tuottamia palveluita oli historiakohteilla, lukuun ottamatta Kajaania, jossa itse kohteella ei ole tarjolla kyseisiä palveluita, käyttänyt huomattavan moni vastaaja verrattuna kansallispuistoihin. Syynä on se, että Raaseporissa, Svartholmassa ja Langinkoskella on tarjolla yrittäjien tuottamia kahvilapalveluja ja yleisöopastuksia. Näillä kolmella kohteella yrittäjien tuottamat palvelut saivat myös hyvät arviot, toisin kuin kansallispuistoissa, joissa yrittäjäpalveluiden keskiarvo jäi 3,6:een. Erityisesti Langinkoskella annettiin todella hyvät arviot yrittäjille (ka 4,14), mutta myös Svartholman palvelut saivat kiittäviä kommentteja ja hyvän keskiarvon (3,92); samoin oli Raaseporissa (3,88). Kuusistossa arvio oli kansallispuistoja heikompi (3,2).

Ennakko-odotusten toteutuminen

Historiakohteilla kävijöiden ennakko-odotukset täyttyivät harrastusmahdollisuuksien osalta vain keskinkertaisesti; vastaava arvosana oli parempi kansallispuistoissa. Samoin reiteissä ja rakenteissa on historiakohteilla kehitettävää, ja nekin täyttivät ennakko-odotukset heikommin kuin kansallispuistojen reitit ja rakenteet. Historiakohteet ovat olleet Metsähallituksen hoidossa vuoden 2014 alusta alkaen, joten kesällä 2014 kehitystyö oli vasta alkamassa. Langinkosken luonnonsuojelualue reitteineen ja rakenteineen on kuitenkin ollut Metsähallituksen hoidossa jo entuudestaan ja alueen keskellä sijaitseva keisarillinen kalastusmaja siirtyi Metsähallituksen hoitoon samalla, kun muutkin neljä kohdetta. Langinkosken luonnonsuojelualueella ennakko-odotukset täyttyivät kaikkien osa-alueiden osalta parhaiten ja luonnonympäristö vastasi kävijöiden ennakko-odotuksia yhtä hyvin kuin kansallispuistojen luonnonympäristö.

Kävijätyytyväisyys

Kävijätyytyväisyysindeksillä mitattuna historiakohteet eivät vielä ole kansallispuistojen tasolla, lukuun ottamatta Langinkoskea, jossa luku oli samaa luokkaa puistojen kanssa. Kansallispuistoissa kävijät ovat keskimäärin hyvin tyytyväisiä käyntiinsä, mikä selittyy hienon ympäristön lisäksi paljolti laadukkailla ja monipuolisilla rakenteilla ja palveluilla. Historiakohteilla työtä riittää vielä eri osa-alueilla erityisesti rakenteiden, ennakkoinformaation ja markkinoinnin sekä harrastusmahdollisuuksien kehittämisessä. Lisäksi joka kohteella oli omat puutteensa, kuten wc:t, siisteys, kahvilan puute tai huonokuntoiset reitit, joihin kävijät toivoivat parannusta. Historiakohteiden valttina ovat nimenomaan paikkojen historiaan liittyvät tarinat ja merkitys osana koko Suomen historiaa, kun taas kansallispuistoissa luonto on tärkein vetovoimatekijä. Tulevien vuosien kehitystyön tavoitteena on tehdä kohteet tunnetummiksi, parantaa keskeisiä rakenteita ja palveluita sekä herättää niihin liittyvät tarinat eloon opastuksen eri keinoin.

Lähteet

von Boehm, A. 2010: Sipoonkorven kävijätutkimus 2009. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 126. 74 s.

Kaikkonen, H., Virkkunen, V., Kajala, L., Erkkonen, J., Aarnio, M. & Korpelainen, R. 2014: Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoista - Tutkimus kävijöiden kokemista vaikutuksista. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 208. 65 s.

Kajala, L., Almik, A., Dahl, R., Dikšaitė, L., Erkkonen, J., Fredman, P., Jensen, F., Søndergaard, Karoles, K., Sievänen, T., Skov-Petersen, H., Vistad, O. I. & Wallsten, P. 2009: Kävijäseuranta luontoalueilla – Pohjoismaiden ja Baltian maiden kokemuksiin perustuva opas. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 116. 144 s.

Metsähallitus 2015a: Historiakohteet. – Luontoon.fi-verkkopalvelu, <www.luontoon.fi/historiakohteet>, viitattu 28.5.2015.

Metsähallitus 2015b: Kansallispuistot ja retkeilyalueet tärkeitä paikallistaloudelle. – <www.metsa.fi/suojelualueetjapaikallistalous>, viitattu 30.4.2015.

Metsähallitus & Metsäntutkimuslaitos 2009: Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset. – Raportti, Metsähallitus, Vantaa. <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1344>. 19 s.

Vatanen. E. & Kajala, L. 2015: Kansallispuistojen, retkeilyalueiden ja muiden luontomatkailullisesti arvokkaiden suojelukohteiden paikallistaloudellisten vaikutusten arviointimenetelmän kertoimien päivitys 2014. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 213. 28 s.

Vähäsarja, V. 2014: Luontoympäristön terveys- ja hyvinvointivaikutusten taloudellinen arvottaminen. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 210. 76 s.

Aineiston keruuaikataulu ja sen toteutuminen tutkimuskohteilla 2014

Raasepori		
Keruupäivät	**Ajat**	**Vastauksia**
6.6.2014	11-17	5
8.6.2014	11-17	11
9.6.2014	13-19	9
10.6.2014	11-17	21
19.6.2014	14-20	16
21.6.2014	11-17	40
24.6.2014	11-17	12
27.6.2014	14-20	15
28.6.2014	14-20	32
4.7.2014	14-20	14
6.7.2014	11-17	30
8.7.2014	11-17	24
10.7.2014	11-17	29
14.7.2014	11-17	31
16.7.2014	14-20	22
19.7.2014	14-20	37
21.7.2014	11-17	26
27.7.2014	11-17	27
28.7.2014	11-17	9
30.7.2014	11-17	27
31.7.2014	14-20	11
3.8.2014	14-20	17
5.8.2014	13-19	5
7.8.2014	11-17	4
9.8.2014	11-17	10
11.8.2014	11-17	1
22.8.2014	13-19	6
24.8.2014	11-17	22
29.8.2014	13-19	12
30.8.2014	11-17	10
Yht. 30 keruupäivää		
Yht. 535 vastausta		

Kuusisto		
Keruupäivät	**Ajat**	**Vastauksia**
10.6.2014	11-17	19
13.6.2014	11-17	2
14.6.2014	13-19	29
15.6.2014	11-17	45
17.6.2014	13-19	14
18.6.2014	11-17	13
26.6.2014	11-17	21
27.6.2014	13-19	22
2.7.2014	11-17	22
11.7.2014	11-17	22
12.7.2014	13-19	40
13.7.2014	11-17	45
15.7.2014	13-19	15
19.7.2014	11-17	32
20.7.2014	13-19	13
28.7.2014	13-19	16
29.7.2014	11-17	10
5.8.2014	11-17	13
6.8.2014	11-17	11
8.8.2014	11-17	11
13.8.2014	13-19	12
19.8.2014	13-19	10
28.8.2014	11-17	4
Yht. 23 keruupäivää		
Yht. 441 vastausta		

Kajaani		
Keruupäivät	**Ajat**	**Vastauksia**
5.6.2014	11-17	12
6.6.2014	11-17	13
8.6.2014	14-20	5
10.6.2014	11-17	8
13.6.2014	14-20	11
14.6.2014	11-17	11
16.6.2014	14-20	2
18.6.2014	11-17	6
23.6.2014	14-20	3
24.6.2014	11-17	9
26.6.2014	14-20	4
29.6.2014	11-17	4
2.7.2014	11-17	1
4.7.2014	11-17	10
7.7.2014	11-17	9
8.7.2014	14-20	13
12.7.2014	14-20	10
13.7.2014	14-20	4
15.7.2014	10-16	4
16.7.2014	14-20	8
18.7.2014	11-17	9
19.7.2014	11-17	1
22.7.2014	14-20	7
24.7.2014	11-17	5
25.7.2014	11-17	0
26.7.2014	11-17	4
28.7.2014	11-17	5
29.7.2014	14-20	14
31.7.2014	14-20	1
2.8.2014	11-17	1
5.8.2014	11-17	3
6.8.2014	14-20	0
7.8.2014	11-17	1
10.8.2014	11-17	1
13.8.2014	11-17	2
15.8.2014	14-20	2
16.8.2014	14-20	5
19.8.2014	14-20	2
20.8.2014	11-17	2
Yht. 39 keruupäivää		
Yht. 212 vastausta		

Svartholma		
Keruupäivät	**Ajat**	**Vastauksia**
17.6.2014	11-17	16
19.6.2014	11-17	17
25.6.2014	11-17	6
26.6.2014	11-17	13
27.6.2014	11-17	30
29.6.2014	11-17	1
3.7.2014	11-17	16
5.7.2014	11-17	40
10.7.2014	11-17	44
11.7.2014	11-17	36
13.7.2014	11-17	41
16.7.2014	11-17	21
20.7.2014	11-17	41
22.7.2014	11-17	40
26.7.2014	11-17	40
27.7.2014	11-17	40
29.7.2014	11-17	33
3.8.2014	11-17	24
6.8.2014	11-17	29
7.8.2014	11-17	32
9.8.2014	11-17	41
15.8.2014	11-17	9
16.8.2014	11-17	22
21.8.2014	11-17	10
23.8.2014	11-17	17
30.8.2014	11-17	23
Yht. 26 keruupäivää		
Yht. 682 vastausta		

Langinkoski		
Keruupäivät	**Ajat**	**Vastauksia**
11.6.2014	14-20	25
13.6.2014	14-20	16
15.6.2014	11-17	23
16.6.2014	14-20	1
18.6.2014	11-17	20
28.6.2014	14-20	40
30.6.2014	14-20	38
4.7.2014	11-17	39
6.7.2014	11-17	41
7.7.2014	14-20	19
8.7.2014	14-20	33
14.7.2014	11-17	27
15.7.2014	14-20	30
19.7.2014	14-20	36
23.7.2014	14-20	27
24.7.2014	11-17	31
28.7.2014	14-20	32
30.7.2014	11-17	23
2.8.2014	11-17	24
4.8.2014	14-20	15
8.8.2014	14-20	19
11.8.2014	11-17	25
14.8.2014	14-20	25
17.8.2014	14-20	22
18.8.2014	11-17	29
20.8.2014	11-17	8
26.8.2014	11-17	10
28.8.2014	14-20	16
31.8.2014	11-17	21
Yht. 29 keruupäivää		
Yht. 715 vastausta		

Raaseporin rauniolinnalla vastanneiden kotimaa

Kotimaa	Kpl	%
Suomi	494	92
Ruotsi	13	2
Saksa	4	1
Yhdysvallat	4	1
Venäjä	3	1
Yhdistynyt kuningaskunta	3	1
Australia	2	0
Puola	2	0
ei tiedossa	1	0
Valko-Venäjä	1	0
Sveitsi	1	0
Ukraina	1	0
Irlanti	1	0
Latvia	1	0
Liettua	1	0
Alankomaat	1	0
Uusi-Seelanti	1	0
Norja	1	0
Yhteensä	**535**	**100**

LIITE 3.

Kuusiston rauniolinnalla vastanneiden kotimaa

Kotimaa	Kpl	%
Suomi	409	94
Venäjä	6	1
Saksa	4	1
Kanada	3	1
Sveitsi	3	1
Ruotsi	2	0
Yhdysvallat	2	0
Viro	2	0
Belgia	1	0
Tanska	1	0
Norja	1	0
Ranskan tasavalta	1	0
Ukraina	1	0
Yhdistynyt kuningaskunta	1	0
Yhteensä	**437**	**100**

Kajaanin rauniolinnalla vastanneiden kotimaa

Kotimaa	Kpl	%
Suomi	205	98
Ranskan tasavalta	2	1
Unkari	1	0
Norja	1	0
Tšekki	1	0
Yhteensä	**210**	**100**

LIITE 5.

Svartholman merilinnoituksella vastanneiden kotimaa

Kotimaa	Kpl	%
Suomi	657	96
Ruotsi	8	1
Venäjä	7	1
Saksa	3	0
Sveitsi	2	0
Yhdistynyt kuningaskunta	2	0
Tšekki	1	0
Norja	1	0
Espanja	1	0
Yhteensä	**682**	**100**

Langinkosken luonnonsuojelualueella vastanneiden kotimaa

Kotimaa	Kpl	%
Suomi	613	86
Venäjä	44	6
Yhdistynyt kuningaskunta	10	1
Ruotsi	9	1
Viro	7	1
Sveitsi	6	1
Saksa	6	1
Espanja	4	1
Ranskan tasavalta	3	0
Japani	2	0
Itävalta	2	0
Belgia	2	0
Brasilia	1	0
Kanada	1	0
Puola	1	0
Slovenia	1	0
Thaimaa	1	0
Turkki	1	0
Yhdysvallat	1	0
Yhteensä	**715**	**100**

Raaseporin rauniolinnan vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Matkan muut kohteet, kun Raasepori oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Ahvenanmaa, Tammisaari, Varsinais-Suomi	1
Barösund (Inkoo)	1
Beach	1
Bengtskär	1
Billnäs, Fiskars	2
En vielä tiedä.	1
Fagervik	6
Fagervik Gård	1
Fagervik, Skåldö, Kopparnäs yms.	1
Fagervik, Tähtelä	1
Fiskars	16
Fiskars brands	1
Fiskars ja Mustio	1
Fiskars, 1918 muistomerkki	1
Fiskars, Billnäs	1
Fiskars, Billnäs, Raasepori, Helsinki, Suomenlinna	1
Fiskars, Billnäs, Raseborg (slottsruinerna), Sveaborg	1
Fiskars, Billnäs, Tammisaari, Pohja, Karjaa	1
Fiskars, Hangö	1
Fiskars, Hanko, Mustio	1
Fiskars, Inkoo	1
Fiskars, Mustio	1
Fiskars, Mustion linna	2
Fiskars, Pohjankuru, Tammisaari	1
Fiskars, Tammisaari	1
Fiskars, Tammisaari, Padva	1
Fiskarsin ruukki	2
Fiskarsin ruukki, Tammisaari	1
Forngården, Snappertuna	1
Forngården, Tammisaari	1
Föreställning	1
Gravgården	1
Hangon kaupunki	1
Hangon vesitorni yms.	1
Hangö	1
Hanko	17
Hanko, Fagervik	1
Hanko, Gårdskullan kartano	1
Hanko, Mustion linna	1
Hanko, Porvoo	2
Hanko, Tammisaari	5
Hanko, Tammisaari, Fiskars	1

Matkan muut kohteet, kun Raasepori oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Hanko, Tammisaari, Fiskars, Snappertuna	1
Hanko, Tammisaari, Karjaa, Lohja	1
Hanko, Tammisaari, Porvoo	1
Hankoniemi	1
Helsinki (Korkeasaari, Suomenlinna), Billnäs, Fiskars, Raasepori	1
Herraskartano lähellä	1
häät Hangossa	1
Imatrankoski, Olavinlinna	1
Inkoo, Tammisaari, Turku	1
islands	1
Itämeri-CUP	1
jokin uimaranta	1
Karis	1
Karis centrum	1
Karjaa, Fiskars	1
Karjaa, Fiskars jne.	1
Karjaan kirkko	1
Keskiaikamarkkinat	1
Kirkko, Forngården	1
Kuninkaan tie	1
Kuninkaantie	1
Kyrkan	1
Kärleksstigen, Café Classic Garage, teatern, Forngården	1
köpa bröd	1
marknaden	1
Mustio	1
Mustio, Fagervik, Ekenäs	1
Mustio, Fagervik, Hanko, Tammisaari	1
Mustio, Fiskars	1
Mustio, Tammisaari	1
Mustion linna	6
mökkeily, saaristo	1
oma mökki	1
picknick	1
Raasepori	1
ranta	1
risteily	1
shoppailu	1
Snappertuna, Forngården	1
Snappertuna, Tammisaari, Hanko	1
Sommarteatern	2
stugan på Skåldö	1
Talomuseo, Fiskars	1
Talomuseo, Tammisaari	1
Tammisaaren kaupunki	4

Matkan muut kohteet, kun Raasepori oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Tammisaaren vanha kaupunki	1
Tammisaaren vanha kaupunki, Hanko	1
Tammisaari	23
Tammisaari yleensä	1
Tammisaari, Fagervik	1
Tammisaari, Fiskars	1
Tammisaari, Hanko	4
Tammisaari, Hanko, Saariston rengastie	1
Tammisaari, Inkoo	1
Tammisaari, Mustio	1
Tammisaari, Mustio, Fiskars	1
Tammisaari, Mustion linna	1
Tammisaari, Punaisten muistomerkki	1
Tammisaari, Tenhola	1
Turku	2
Turku, Helsinki, Tampere	1
Turku, Naantali	1
Turun linna, Ahvenanmaa	1
Ukki	1
Uusikaupunki, Nuuksio, Evo	2
Vanha Rauma	1
ystävien mökki	1
Yhteensä	**189**

Matkan pääkohteet, kun Raasepori oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	Kpl
Besök hos vän	1
Billnäs ja Hanko	1
Billnäs, Boknäs, Fiskars	1
Camping	2
Ekenäs	2
Ekenäs, Hangö	1
Fagervik	1
Fagervikin ruukki, Tammisaari	1
Familj	1
festen	1
Fiskars	3
Fiskars, Billnäs	1
Fiskarsin ruukki, Mustion linna, saaristo	1
Hangö	1
Hanko	9
Helsinki - Turku rannikko	1
Hälsa på familj	1
Ingå	1
Inkoo	1

Matkan pääkohteet, kun Raasepori oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	Kpl
Juhannuksen vietto Tammisaaressa	1
Kaffe	1
Kneckten	1
Knekten (?)	1
Koti	1
Matka veneellä ja kahvila	1
Min killes släcktingar	1
Mina släktingar	1
minne matka kuljettaa	1
mitään kohteita ei suunniteltu etukäteen paitsi ystävien talo	1
Mökki	1
Parainen	1
Pargas Stentorp, Ekenäs	1
Porvoo	2
Raseborg	1
Raseborg -> Kotka	1
Raseborgs Sommarteater	1
Rauma, Tammisaari	1
ruukit, Ekenäs kyrka	1
Saaristo, Fiskars, Mustio	1
Saariston rengasreitti	1
sattumanvaraisia	1
sommarstuga	1
Sommarteater	2
sommarteatern	1
Sommarteatern	1
Sverige	1
Tammisaaren kaupunki	1
Tammisaari	5
Tammisaari ja Hanko	2
Tammisaari, Bengtskär/Hanko	1
Tammisaari, Fiskars	2
Tammisaari, Hanko	2
Tammisaari, Hanko, Bengtskär	1
Teatern	3
Träffa vänner	1
Turku	1
Turku, Helsinki, Archipelago	1
Turun saariston rengasreitti	2
Turun saariston rengastie pyöräillen	1
ystävien koti	1
Ålön saari, Turku, Tammisaari	1
Yhteensä	**85**

Kuusiston rauniolinnan vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Matkan muut kohteet, kun Kuusisto oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Airisto, Nauvo	1
Alpakat Paraisilla	1
arboretum	1
Archipelago trail	1
autokerhokokoontuminen vkl	1
autokokoontuminen	1
Ehkä Sinisimpukka	1
entinen koulu, Kuusisto	1
friend's cottage (kaverin mökki)	1
hautausmaa	1
joku ruokapaikka	1
Järri	1
Kaarina centre (Kaarinan keskusta)	1
Kaarina ja Parainen	1
Kaarinan muut nähtävyydet	1
kahvila	1
Kauppa	1
kaverilla käynti, siksi tännekin	1
Kemiö	1
Kemiön saari	3
kirkko	1
Korppoo	1
Kuusiston hautausmaa	1
Kuusiston kartano	1
Kuusiston kirkko	5
Kuuslahden ranta	2
Linnavuori	1
lintutorni	1
Louhisaari	1
Lystilä	1
länsirannikko	1
Matkailu saarilla	1
mm. saariston kirkot	1
Mummila	2
Mökillä oleminen	1
Naantali, Askainen, Turku	1
Nauvo	2
Nauvo ja Korppoo	1
Nauvo, Fiskars, Raasepori	1
Parainen	4
Parainen, Nauvo	1

Matkan muut kohteet, kun Kuusisto oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Rengasreitti	1
Rengastie	3
Ruissalo uimaranta, Köyliöjärvi	1
Saarikierros	1
Saaristo	2
Saariston rengastie	2
Saariston Rengastie	1
Saariston Rengastie, Kuralan kylämäki	1
Saaristotie	2
Seili	1
Seilin saari	1
sukulaiset	1
Sukulointi, Turku, Naantali	1
Tukholma, Kemiö	1
Tuorla, Rauhanlinnan kartano	1
Tuorlan planetaario	1
Turku, Hämeenlinna	1
Turku, Rauma	2
Turun linna, Hämeenlinna	1
Turun saaristo	1
Turun ympäristö	1
Turunlinna	1
Turussa Ravintola Dennis	1
Varsinais-Suomi	1
veneily, saaret	1
Veteraanipuisto	1
Vierailu sukulaisten luona	1
Vierailu ystävien luona	1
Voivalan ranta	1
Yhteensä	**88**

Matkan pääkohteet, kun Kuusisto oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	Kpl
ATT-koirahalli	1
Helsinki, kiertomatka Suomessa	1
Helsinki-Turku	1
Hki-Tku	1
kalastus	3
kalastusmahdollisuudet	1
Korppoo	3
Korppoo, Turku	1
Kuusiston vanha kirkko	1
lasten kanssa retkeily	1
Lenholm	1
Lenholm, Parainen	1

Matkan pääkohteet, kun Kuusisto oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	Kpl
luontopolut	1
Lystilän kahvila	1
majakat	1
minne tuuli kuljettaa	1
Muumilaakso	1
mökkeily	1
mökkeily ystävien kanssa	1
mökki Askaisissa	1
Mökkinoin 1 km päässä linnasta	1
Nauvo	1
Nauvo, Korppoo, Houtskari	1
Nauvo, Naantali	1
Nauvo, Parainen	1
Nauvo, Turku	1
Nauvon saari ja pieni saariston rengastie	1
nuotiopaikka	1
Parainen	3
Parainen mökki	1
Parainen urheilukilpailut	1
Parainen, Turku	1
Rengastie	1
saaristo	2
Saaristoralli Solliden	1
Saaristoralli/Parainen/Solliden	1
Seili	2
Skaussi	1
sommarstugan närä	1
Tammisaaren ympäristö	1
Tammisaari	1
Tuorlan tapahtuma	1
Turku	8
Turku satama	1
Turku, Kaarina, Naantali	1
Turku, Rovaniemi, Helsinki	2
Turun saaristo	1
veneretki lähivesillä	1
vierailu	1
viikonvaihde Tuorlassa	1
ystävän tapaaminen	1
Äkäslompolo, Vaasa	1
Yhteensä	**68**

Kajaanin rauniolinnan vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Matkan muut kohteet, kun Kajaani oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Arktikum Rovaniemi, Inari Nuorgam	1
Campus	1
Esim. tervakanava	1
Hiidenportti	1
Iisalmi, Rovaniemi, Santapark, Saamelaismuseo, Arcticum	1
Joki	1
kahvila	1
Kajaani yleensä	1
Kajaani/Suomussalmi	1
Kaukametsän alue	1
kaupat	2
Kaupat	2
kaupat ja kirpparit	1
kauppa	1
Kauppa, rafla	1
kaupunki yleensä	1
keskusta	2
Keskusta	1
keskusta, uimahalli, kyläily	1
Kilpisjärvi, Rovaniemi	1
kirkko, kaupat	1
Kirkot	1
maaseutu & ostospaikat	1
Manamansalo	1
Myhkyri	1
Oulu	2
Paltaniemi	4
Paltaniemi, kävelykatu, keskustan liikkeet ja ravintolat	1
Raatihuoneen tori	1
Tahkovuori, Vuokatti	1
taidemuseo	1
Taidemuseo	1
tervakanava	2
Vuokatti	2
Vuokatti, Paltaniemi	1
Zetorimarssi	1
Yhteensä	**45**

LIITE 9. 2(2)

Matkan pääkohteet, kun Kajaani oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	Kpl
Ammattikorkeakoulu	1
Hyrynsalmi, sukukokous	1
Kainuun prikaati	1
kansallispuisto Hiidenportti	1
Katinkulta	2
Kaukametsän kulttuuritapahtumat, Kajaanin Runoviikko	1
kaupat	4
Kaupat ja kahvilat	1
keskusta	1
keskusta ja kaupat yleisesti	1
keskusta ja puistot	1
Keskusta ylipäätään	1
kesäteatteri	1
Kirjasto, ravintola	1
Kuhmo	1
Kuusamo	1
Lappi	1
leikkipuisto	1
Loma	1
maisemat	1
matka jatkuu Ouluun, jaloittelu ja syöminen	1
MILLJazz-konsertti	1
mökkeily	1
mökki	1
ostosmatka	1
Oulujärvi	1
Paltaniemen kuvakirkko	1
perheen näkeminen	1
pysähdys/yöpymispaikka matkan varrella	1
pääsykokeet	1
Raatteen tie	1
Rantapuisto	1
R-collectionin tehtaanmyymälä ja "menneiden muistelu"	1
Runoviikko	1
sukulaisten tapaaminen	1
sukulointi	1
tapaaminen	1
tori ja ostokset	1
työmatka	1
työpaikka	1
vanhempien koti	1
Vuokatti	2
Vuokatti, Itä-Lappi	1
Vuokatti/Katinkulta	1
ystävän tapaaminen	3
Yhteensä	**52**

Svartholman merilinnoituksen vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Matkan muut kohteet, kun Svartholma oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
2 x Kaunissaari (Sipoo + Kotka), Ulko-Tammio	1
5 viikon veneloma	2
besök av vänner (ystävien vierailu)	1
Bromberg	2
Brombergin mässytehdas	1
Brombergin tehdas	1
Brombergin tehtaanmyymälä (Porvoo)	1
Café Vaherkylä/kirpparit	1
ehkä Loviisa	1
ei tiedä vielä	1
Fagerö - Pyttis (Pyhtää)	1
Hamina, Kotka	1
Hanko, Porvoo, Kotka -> itään	1
Helsinki	1
Helsinki, Tampere	1
Hudö	1
Hudö simstrand (uimaranta)	1
Imatra	1
Imatran koski	1
Itäinen Suomenlahti	4
Kabböle	2
Kabböle, Pellinki	1
Kabböle/Pellinki	1
kalapaikat	1
kamarimus. fest.	1
kanske Kotka (ehkä Kotka)	1
Kaunissaari	3
Kaunissaari - Svartholma	1
Kaunissaari, Kotka	2
Kaunissaari, Loviisa	1
Kaunissaari, Porvoo, Bokhamn	1
Kotka	2
Kotka, Hamina	2
Kotka, Imatra	1
Kotka, Kaunissaari	2
Kotka, Lovisa	1
Kotka, Porvoo	1
Kotkan Kaunissaari	1
Kotkan merimuseo, Tamminiemi	1
Kotka-Skltio	1

Matkan muut kohteet, kun Svartholma oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
KUL-TUR (kiva reissu (kulttuuri))	1
laivasilta	1
Laivasilta	1
Loviisa	14
Loviisa ja Kotka	1
Loviisa ja Porvoo	1
Loviisa saaristo	2
Loviisa, Byon	1
Loviisa, Kerhosaari	1
Loviisa, Kotka, Hamina	3
Loviisa, Kotka, Pyhtää	1
Loviisa, Porvoo	2
Loviisan ja Porvoon kaupungit	1
Loviisan kaupunki	5
Loviisan keskusta	1
Loviisan markkinat	1
Loviisan puutalot/satamat, ruukki	1
Loviisan tori	1
Lovisa	7
Lovisa Night Cruising	1
Lovisa stad, släktingar på öarna (Loviisan kaupunki, sukulaiset saarilla)	1
luonnonranta	1
luonnonranta (uimapaikka)	1
luonto	1
luontokohteet	1
LWT Loviisa	1
LWT, Ruotsinpyhtään ruukki	1
merelle	1
mm. Valkmusa	1
mummola	1
museon Sibelius-osasto (150-vuotisjuhlavuosi tulossa)	1
Mustaviiri/Kaiskeri	1
muut nähtävyydet	1
mökilläolo	1
mökkeily	1
mökkeily/Pyhtää, Ruotsinpyhtään ruukki, Loviisa jne.	1
mökki, mummola	1
omgivningen... (ympäristö...?)	1
Orrengrund	1
Pellinki	2
Pellinki, Kaunissaari, Kotka, Kaunissaari...	1
Pellinki, Laivasilta	1
Pernaja uimaranta	1
Pirttisaari, Rockholm, Loviisa	1
Pori Jazz, Tammerfest	1

Matkan muut kohteet, kun Svartholma oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Porvoo	4
Porvoo Bromberg makeistehdas	1
Porvoo, Loviisa	4
Porvoo, Ruukki, rannat, Loviisa	1
rannikko Helsinki-Kotka	1
restaurangen (ravintola)	1
saarimajoitus	1
saaristo	3
saaristo yleensä	1
Saimaa	2
Saltbodan Loviisa, Pyhtään Kaunissaari	1
seikkailu	1
simstranden i Lovisa (Loviisan uimaranta)	1
Skeppsbron, Kabböle	1
skärgården (saaristo)	2
sola & simma (ottaa aurinkoa & uida)	1
stugan (mökki)	1
stugsemester (mökkiloma)	1
sukulaiset, Loviisa	1
Suomenlahden saaristo, rantakaupungit	1
Suomenlahti	2
Suomenlinna, Linnanmäki	2
Tallinna	1
tori	1
Trolholman ympäristö	1
Ulko-Tammio, Haapasaari	1
Valkmusa	1
vanhempien tapaaminen, mökkeily, tori	1
veneily	2
venesatamat	1
vesialueen kalastus	1
vierasvenesatama, Almintalo	1
Virluodot	2
ystävien mökki	1
ystävän koti	1
ystävän mökille	1
ystäväperhe	1
ystävät	1
åka båt (veneily)	1
Yhteensä	**178**

Matkan pääkohteet, kun Svartholma oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	Kpl
brännvin (viina)	1
båtresa till Lovisa (utflykt) (veneretki Loviisaan)	1
hemfärd från Kotka (kotimatka Kotkasta)	2
itäinen saaristo	1
Itäinen Suomenlahti	1
Itäisen Suomenlahden saaristo	1
kalastus	3
kesämökki mutta nälkä yllätti	1
kesämökki Pyhtäällä	1
Kotka	2
Kotka, Helsinki	2
Kotka, Loviisa, Kaunissaari	1
Lilla Vårdholmen	2
Loviisa	3
Loviisa, Kotka	1
Lovisa	2
Marjastus, sauna ja vodka.	1
mökkeily	1
mökki	4
mökki & Siwa	1
Oli tarkoitus mennä Pyhtään Kaunissaareen, mutta siellä oli täyttä, joten ajoimme tänne.	1
Pernå (Pernaja)	1
Porvoon ja Loviisan alueiden saaristo ylipäätään	1
purjehdus	1
saaristo välillä Helsinki-Loviisa	1
segling i Finska Viken (purjehdus Suomenlahdella)	1
sommarstuga (kesämökki)	1
stugan (mökki)	1
sukulaisten luona vierailu	1
sukuloiminen :)	1
Suomenlahden saaret	1
Tallinna, Saimaan kanava	1
vara på stugan (mökillä olo)	1
veneily	1
work at powerplant (työ ydinvoimalassa)	1
VVV-päivät	1
åka båt (veneily)	1
Yhteensä	**49**

Langinkosken luonnonsuojelualueen vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Matkan muut kohteet, kun Langinkoski oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
all Finland around (koko Suomi)	1
around Kotka (ympäri Kotkaa)	1
Bunkkerimuseo	1
business	1
Carelia (Karjala)/Saimaa/King's Road (Kuninkaantie)	1
ei tietoa vielä	1
eri puistot, Santalahden luontopolut	1
Hamina	5
Hamina Tattoo	1
Hamina, Kotka, Kouvola	1
hautausmaa, Starkki	1
Helsinki	1
Helsinki ja Turku	1
Helsinki, Porvoo	1
Imatra Nyslott	1
Jokipuisto, Katariinan puisto	1
Jokipuisto, Katariinanniemi	1
kahvilat	1
kalastusmaja	1
Karhula	1
Katariina	1
Katariina, Sapokka	1
Katariinan meripuisto	2
Katariinan puisto	3
Katariinan puisto, Sapokka, Kuusisaari	1
Kaunissaari ja Sapokka	1
Kaunissaari, Kotka, Hamina	1
Kaunissaari, Mussalo	1
Keisarinsatama, ruokailu	1
koiranäyttely	3
Koivukoski	1
Kotka	13
Kotka + boat (vene)	1
Kotka + island (saari)	1
Kotka Festival	1
Kotka, Hamina	2
Kotka, Imatra	1
Kotka, Loviisa, Porvoo	1
Kotka, merimuseo	1
Kotka, Santalahti	1

Matkan muut kohteet, kun Langinkoski oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Kotkan kaupunki	5
Kotkan kaupunki, merimuseo	1
Kotkan kaupunki, Porvoo	1
Kotkan keskusta	3
Kotkan meripäivät	1
Kotkan nähtävyydet	1
Kotkan nähtävyydet, esim. puistot, puuvenekeskus	1
Kotkan puistot	1
Kotkan satamat + keskusta	1
Kouvola	1
KTP	1
Kuninkaantie itään	1
Kuusinen	1
Kymi and around Kotka (Kymi ja ympäri Kotkaa)	1
Kyminlinna	1
Lappeenranta ja Imatra	1
Lappeenranta Pizza Rax	1
Loma Porvoossa	1
Loviisa	2
Loviisa, Hamina, Kotka	1
mansikoiden osto :)	1
Maretarium	6
Maretarium + Sapokka	1
Maretarium, puistot, saaret	1
Maretarium, Purola	1
Maretarium, Pyhtää	1
Maretarium, Salpalinjamuseo	1
merimuseo	4
merimuseo Vellamo	1
Merimuseo Vellamo	1
Meripuisto	1
meripuisto, Maretarium	1
Meripuisto, Sapokka	1
meripäivät	1
Meripäivät	1
Metsola	1
mitä vastaan tulee 1 vko reissulla	1
muut nähtävyydet	1
muut paikalliskohteet	1
mökki	2
Nordcape (Nordkapp)	1
Norway-Sweden-Finland-Baltic Land... (Norja-Ruotsi-Suomi-Baltian maat...)	1
Nyslott	1
näkötorni, Sapokka, Kantasatama	1
Parolan panssarimuseo	1

Matkan muut kohteet, kun Langinkoski oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Porvoo	1
Porvoo, Imatra	1
Porvoo, taidekeskus Salmela	1
puistot, Vellamo	1
Pyhtää, Elokuun Tango	1
Pyhtään Kaunissaari	1
rannikko/saaristo	1
ruokailu	2
Ruotsinpyhtää	1
saaret, meripäivät	1
saaret, puistot	1
Salpalinja ja kuninkaantie	1
Salpalinja-museo	1
Santalahti	1
Santalahti-karavaanialue	1
Sapokan puisto	1
Sapokan vesipuisto	3
Sapokan vesipuisto, Vellamo, Lappeenranta	1
Sapokka	4
Sapokka + Katariinan meripuisto	1
Sapokka, Kantasatama	1
Sapokka, Katariinan puisto	1
Sapokka, meripuistot, Santalahden rantareitit	1
Sapokka, Tulikukko	1
satama	1
shopping :)	1
siirtolapuutarhat	2
Stockholm, Helsinki, St. Petersburg, Finnish countryside (Tukholma, Helsinki, Pietari, Suomen maaseutu)	1
student accommodation (opiskelija-asuntola)	1
Tarmo, kirkot	1
the rest of Finland (muu Suomi)	1
toinen koski	1
tour through Finland (Suomen kierros)	1
Vanha Rauma, Vanriikki Tampere	1
Vellamo, Kotkan kaupunki	1
Vellamo, puistot	1
Vierailu Kotkassa	1
vierailu sukulaisten luona	1
vierailu sukulaisten luona Haminassa	1
vierailu ystävien kanssa	1
Ylämaa, Lappeenranta, Koli	1
ystävien tapaaminen	1
Yhteensä	**172**

Matkan pääkohteet, kun Langinkoski oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	Kpl
all over Scandinavia (ympäri Skandinaviaa)	1
alueen tanssilavat	1
Bunkkerimuseo	1
ei kummempia kohteita	1
ei ole ollut	1
Erkan kebab	1
Etelä-Kymenlaakson kierros	1
Hamina	1
Hamina ja Kotka	1
Hamina Tattoo	2
Harhailimme vain ja etsimme kahvilaa.	1
Helsingfors (Helsinki)	1
Helsinki	2
Helsinki, Kalajoki	1
häät Kotkassa	1
Höyrypanimo (ruokailu)	1
Itä-Suomi & Saimaa	1
Kaakkois-Suomi	1
Katariina	1
Katariinan meripuisto	1
kaupassa käynti	1
kauppareissu Sutelaan	1
kaupunki yleensä	1
Keisarinsatama	2
keskusta, Vellamo	1
kiertoajelu	1
koiranäyttely	2
Koivukoski, Parikan hautausmaa	1
Koli	1
Korelan siirtolapuutarha	1
koti	1
kotimatka	1
Kotimatka	1
kotiseutu	2
Kotka	6
Kotka kokonaisuudessaan	1
Kotka muuten/Hirssaari	1
Kotkaan tutustuminen	2
kotkalainen	1
Kotkan Höyrypanimo (ruokailu)	1
Kotkan kaupunki	1
Kotkan keskusta, matkustussatama	1
Kotkan keskusta, Sapokan vesipuisto	1
Kotkan meripuisto	1

Matkan pääkohteet, kun Langinkoski oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	Kpl
Kotkan meripäivät ja Hamina	1
Kotkan meripäivät, Kaunissaari	1
Kotkan puistot	1
Kotkan Sapokka	1
Kotkan satama ja vesistö	1
Lappeenrannan Pizza Rax, Utin sotilaskoti	1
Lappeenranta	1
Lappeenranta, Hamina	1
lepo - rentoutuminen	1
Lofootit	1
Loviisa	2
Maretarium	3
Maretarium + Kotka's market	1
Maretarium, vesipuisto	1
matka töistä kotiin	1
matkailu Suomessa	1
meriristeily Kotkan ympäri	1
mummola	1
mökillä olo	1
mökkeily	1
mökki	2
olut	1
oopperajuhla	1
opiskelija-asunnot	1
opiskelija-asuntoon muutto kaverille	1
Oulu, Jyväskylä, Kouvola, Helsinki, Tallinna, Hyvinkää, Lohja	1
perheen kanssa oleilu + uimarannat + meripäivät	1
Pietari, Viipuri	1
pitkä lenkki	1
pyöräily ympäriinsä	1
Pääkohteemme on Kotkan nähtävyydet.	1
roundtrip in Finland (kiertomatka Suomessa)	2
ruokakauppa	1
Saimaan kierros	2
Saimaan kylpylä ja Lappeenranta, josta kotimatkalla Kotkan kautta	1
Santalahden leirintäalue	1
Sapokka, Kärkisaari	2
Savonlinna ooppera Nabucco	1
Savonlinna/ooppera Nabucco	1
Savonlinnan ooppera	1
Savonlinnan oopperajuhlat	1
släktbesök (sukulaisvierailu)	1
sukulaisvierailu	2
Suomenlahti	2

Matkan pääkohteet, kun Langinkoski oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	Kpl
Suomi	1
Sutelan Prisma	1
tutustuminen Kotkan ympäristöön	2
työmatka	1
Vanda (Vantaa)	1
veljen opiskelija-asunto	1
Vellamo	1
Vellamon ympäristö	1
Virolahti	1
Ystävien luona vierailu.	1
ystävien tapaaminen	1
ystävä	1
ystävän luona oleskelu	1
yöpyminen Siltakylässä	1
Yhteensä	**123**

Pääasialliset aktiviteetit, joihin vastanneet osallistuivat tai aikoivat osallistua tällä käynnillä tutkimuskohteilla

RAASEPORI	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kävely	176	70	202	75	383	72
Lenkkeily	6	2			6	1
Luonnon tarkkailu	64	25	82	30	149	28
Eväsretkeily	20	8	22	8	43	8
Lintuharrastus	6	2	6	2	12	2
Marjastus			1	0	1	0
Kasviharrastus	3	1	3	1	6	1
Opetukseen liittyvä käynti	6	2	8	3	14	3
Luontovalokuvaus	72	29	93	35	169	32
Koiran kanssa ulkoilu	8	3	15	6	23	4
Maiseman katselu	126	50	151	56	282	53
Auringonotto	1	0			2	0
Opastettu retki	11	4	12	4	23	4
Osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan	17	7	16	6	34	6
Kulttuuriperintöön tutustuminen	90	36	94	35	187	35
Museokäynti	14	6	18	7	33	6
Kahvilassa tai kioskilla käynti	138	55	165	61	307	58
Teatteri	12	5	13	5	25	5
Linnanraunioon, muinais-jäännökseen tai muuhun vastaavaan tutustuminen	179	71	215	80	399	75
Muu	11	4	19	7	31	6
Yhteensä	**252**		**269**		**529**	

KUUSISTO	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kävely	142	73	179	75	322	74
Lenkkeily	3	2	2	1	5	1
Luonnon tarkkailu	71	36	113	47	184	42
Eväsretkeily	36	18	46	19	82	19
Pyöräily	16	8	13	5	29	7
Kalastus	12	6	10	4	23	5
Lintuharrastus	14	7	10	4	24	5
Kasviharrastus	9	5	9	4	18	4
Opetukseen liittyvä käynti	2	1	4	2	6	1
Luontovalokuvaus	62	32	85	35	147	34
Koiran kanssa ulkoilu	14	7	15	6	29	7
Maiseman katselu	110	56	156	65	268	61
Luontopolkuun tutustuminen	26	13	40	17	67	15
Opastettu retki	2	1	8	3	11	3
Osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan	3	2	8	3	11	3
Kulttuuriperintöön tutustuminen	53	27	82	34	135	31
Näyttelyyn tutustuminen	21	11	38	16	59	14
Kahvilassa tai kioskilla käynti	38	19	60	25	98	22
Linnanraunioon, muinais-jäännökseen tai muuhun vastaavaan tutustuminen	131	67	177	74	309	71
Muu	11	6	16	7	27	6
Yhteensä	**195**		**240**		**437**	

KAJAANI	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kävely	61	79	108	83	171	82
Sauvakävely			2	2	3	1
Lenkkeily	3	4	7	5	10	5
Luonnon tarkkailu	10	13	31	24	41	20
Eväsretkeily	6	8	16	12	23	11
Kalastus	2	3	3	2	5	2
Lintuharrastus	2	3	3	2	5	2
Kasviharrastus			2	2	2	1
Opetukseen liittyvä käynti	2	3	6	5	8	4
Luontovalokuvaus	21	27	39	30	60	29
Partioretki	1	1			1	0
Koiran kanssa ulkoilu	5	6	8	6	13	6
Maiseman katselu	36	47	72	55	109	52
Auringonotto	5	6	24	18	30	14
Opastettu retki	2	3	5	4	7	3
Osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan	5	6	10	8	15	7
Kulttuuriperintöön tutustuminen	14	18	30	23	44	21
Ostokset	25	32	57	44	82	39
Kahvilassa tai kioskilla käynti	32	42	65	50	97	46
Työ/tutkimus	3	4	5	4	8	4
Linnanraunioon, muinais-jäännökseen tai muuhun vastaavaan tutustuminen	44	57	75	58	119	57
Muu	2	3	8	6	11	5
Yhteensä	**77**		**130**		**209**	

SVARTHOLMA	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kävely	192	55	216	65	409	60
Sauvakävely			1	0	1	0
Lenkkeily			1	0	1	0
Luonnon tarkkailu	102	29	116	35	218	32
Eväsretkeily	43	12	54	16	97	14
Kalastus	19	5	6	2	26	4
Lintuharrastus	12	3	13	4	25	4
Kasviharrastus	5	1	12	4	17	2
Opetukseen liittyvä käynti	9	3	6	2	15	2
Luontovalokuvaus	65	19	72	22	139	20
Partioretki	1	0	1	0	2	0
Leirikoulu	4	1	7	2	11	2
Koiran kanssa ulkoilu	12	3	24	7	36	5
Maiseman katselu	164	47	186	56	351	52
Auringonotto	60	17	59	18	119	17
Opastettu retki	20	6	37	11	57	8
Kulttuuriperintöön tutustuminen	94	27	109	33	204	30
Näyttelyyn tutustuminen	108	31	102	31	210	31
Kahvilassa tai kioskilla käynti	298	86	292	88	593	87
Linnanraunioon, muinais-jäännökseen tai muuhun vastaavaan tutustuminen	175	51	179	54	355	52
Muu	27	8	28	8	55	8
Yhteensä	**346**		**331**		**681**	

LANGINKOSKI	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kävely	220	75	320	78	544	77
Sauvakävely			3	1	3	0
Lenkkeily	13	4	11	3	24	3
Luonnon tarkkailu	123	42	183	44	308	43
Eväsretkeily	15	5	16	4	31	4
Pyöräily	27	9	30	7	57	8
Lintuharrastus	14	5	21	5	37	5
Kasviharrastus	9	3	24	6	35	5
Opetukseen liittyvä käynti	5	2	6	1	11	2
Luontovalokuvaus	48	16	85	21	133	19
Koiran kanssa ulkoilu	15	5	20	5	36	5
Perhokalastus	5	2			5	1
Maiseman katselu	203	70	342	83	550	77
Opastettu retki	5	2	17	4	23	3
Osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan	1	0	1	0	2	0
Kulttuuriperintöön tutustuminen	81	28	148	36	229	32
Kahvilassa tai kioskilla käynti	132	45	227	55	364	51
Linnanraunioon, muinais-jäännökseen tai muuhun vastaavaan tutustuminen	82	28	139	34	223	31
Muu	4	1	12	3	16	2
Yhteensä	**292**		**412**		**710**	

Kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain tutkimuskohteilla ja niiden lähialueella vuonna 2014

RAASEPORI Menolaji n = 482	Keskimääräinen rahankäyttö (€, sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulo-vaikutuk-sista	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	6,95	13 120	1	0
Paikallisliikenne[2]	0,15	9 026	1	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	6,61	104 347	8	1
Kahvila ja ravintola	10,56	602 377	44	8
Majoittuminen	7,89	466 190	34	6
Ohjelmapalvelut[3]	2,26	133 327	10	2
Muut menot[4]	0,62	32 453	2	0
Välittömät vaikutukset yhteensä		**1 360 840**	**100 %**	**18**
Välilliset vaikutukset		858 427		4
Kokonaisvaikutukset		**2 219 268**		**22**

KUUSISTO Menolaji n = 419	Keskimääräinen rahankäyttö (€, sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulo-vaikutuk-sista	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	2,61	2 013	1	0
Paikallisliikenne[2]	0,01	346	0	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	2,87	18 521	13	0
Kahvila ja ravintola	2,40	55 792	40	1
Majoittuminen	1,57	37 904	27	1
Ohjelmapalvelut[3]	0,58	14 046	10	0
Muut menot[4]	0,53	11 367	8	0
Välittömät vaikutukset yhteensä		**139 988**	**100 %**	**2**
Välilliset vaikutukset		90 028		0
Kokonaisvaikutukset		**230 016**		**2**

KAJAANI Menolaji n = 185	Keskimääräinen rahankäyttö (€, sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulo-vaikutuk-sista	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	12,65	5 067	1	0
Paikallisliikenne[2]	0,23	2 862	1	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	19,53	65 485	18	1
Kahvila ja ravintola	11,37	137 600	39	2
Majoittuminen	8,36	104 873	29	1
Ohjelmapalvelut[3]	1,45	18 140	5	0
Muut menot[4]	2,05	22 860	6	0
Välittömät vaikutukset yhteensä		**356 887**	**100 %**	**5**
Välilliset vaikutukset		229 876		1
Kokonaisvaikutukset		**586 763**		**6**

SVARTHOLMA Menolaji n = 646	Keskimääräinen rahankäyttö (€, sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulo-vaikutuk-sista	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	9,67	3 470	1	0
Paikallisliikenne[2]	2,91	32 716	9	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	12,16	36 501	10	1
Kahvila ja ravintola	18,92	205 089	57	3
Majoittuminen	6,09	68 352	19	1
Ohjelmapalvelut[3]	0,76	8 497	2	0
Muut menot[4]	0,57	5 659	2	0
Välittömät vaikutukset yhteensä		**360 282**	**100 %**	**5**
Välilliset vaikutukset		228 048		1
Kokonaisvaikutukset		**588 330**		**6**

LANGINKOSKI Menolaji n = 667	Keskimääräinen rahankäyttö (€, sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulo-vaikutuk-sista	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	4,07	6 523	1	0
Paikallisliikenne[2]	0,22	10 968	1	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	5,94	79 702	8	1
Kahvila ja ravintola	6,68	323 847	34	4
Majoittuminen	7,82	392 433	41	5
Ohjelmapalvelut[3]	1,36	68 051	7	1
Muut menot[4]	1,44	64 174	7	1
Välittömät vaikutukset yhteensä		**945 698**	**100 %**	**13**
Välilliset vaikutukset		599 210		2
Kokonaisvaikutukset		**1 544 908**		**15**

[1] Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset
[2] Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset
[3] Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin
[4] Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Tutkimuskohteiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tärkeyden mukaan vuonna 2014

RAASEPORI Menolaji	Tärkein kohde n = 168		Yksi monista kohteista n = 200		Ennalta suunnittelematon n = 108		Yhteensä n = 476	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	2 858	0,0	7 196	0,1	3 211	0,0	13 265	0,2
Paikallisliikenne[2]	1 697	0,0	0	0,0	7 443	0,1	9 139	0,1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	18 261	0,3	63 222	0,9	24 054	0,3	105 538	1,5
Kahvila ja ravintola	85 914	1,2	367 147	5,0	156 460	2,1	609 521	8,2
Majoittuminen	58 474	0,8	261 046	3,5	152 547	2,1	472 067	6,4
Ohjelmapalvelut[3]	31 223	0,4	71 889	0,8	31 585	0,4	134 697	1,6
Muut menot[4]	551	0,0	30 164	0,4	2 148	0,0	32 862	0,4
Välittömät vaikutukset yhteensä	**198 977**	**3**	**800 664**	**11**	**377 449**	**5**	**1 377 090**	**18**
Välilliset vaikutukset	126 577	1	505 321	2	236 757	1	868 654	4
Kokonaisvaikutukset[5]	**325 554**	**3**	**1 305 985**	**13**	**614 205**	**6**	**2 245 744**	**22**

KUUSISTO Menolaji	Tärkein kohde n = 224		Yksi monista kohteista n = 107		Ennalta suunnittelematon n = 83		Yhteensä n = 414	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	538	0,0	825	0,0	674	0,0	2 037	0,0
Paikallisliikenne[2]	350	0,0	0	0,0	0	0,0	350	0,0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	4 705	0,1	11 132	0,2	2 752	0,0	18 589	0,3
Kahvila ja ravintola	13 194	0,2	29 287	0,4	13 591	0,2	56 072	0,8
Majoittuminen	0	0,0	30 785	0,4	7 577	0,1	38 362	0,5
Ohjelmapalvelut[3]	1 107	0,0	3 394	0,0	9 714	0,1	14 216	0,2
Muut menot[4]	129	0,0	10 341	0,1	1 034	0,0	11 504	0,1
Välittömät vaikutukset yhteensä	**20 023**	**0**	**85 763**	**1**	**35 343**	**0**	**141 129**	**2**
Välilliset vaikutukset	12 968	0	54 953	0	22 841	0	90 761	0
Kokonaisvaikutukset[5]	**32 990**	**0**	**140 716**	**1**	**58 184**	**1**	**231 890**	**2**

KAJAANI Menolaji	Tärkein kohde n = 34		Yksi monista kohteista n = 73		Ennalta suunnittelematon n = 74		Yhteensä n = 181	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	537	0,0	2 632	0,0	2 010	0,0	5 179	0,1
Paikallisliikenne[2]	0	0,0	2 232	0,0	693	0,0	2 925	0,0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	6 690	0,1	30 146	0,4	30 096	0,4	66 932	0,9
Kahvila ja ravintola	11 509	0,2	60 287	0,8	68 845	0,9	140 641	1,9
Majoittuminen	15 214	0,2	26 131	0,4	65 846	0,9	107 191	1,5
Ohjelmapalvelut[3]	0	0,0	5 025	0,1	13 516	0,2	18 541	0,2
Muut menot[4]	9 223	0,1	5 165	0,1	8 977	0,1	23 365	0,3
Välittömät vaikutukset yhteensä	**43 173**	**1**	**131 618**	**2**	**189 983**	**3**	**364 774**	**5**
Välilliset vaikutukset	28 033	0	85 244	0	121 680	1	234 956	1
Kokonaisvaikutukset[5]	**71 205**	**1**	**216 862**	**2**	**311 663**	**3**	**599 730**	**6**

SVARTHOLMA Menolaji	Tärkein kohde n = 351		Yksi monista kohteista n = 217		Ennalta suunnittelematon n = 69		Yhteensä n = 637	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	1 133	0,0	1 838	0,0	528	0,0	3 500	0,0
Paikallisliikenne[2]	18 562	0,2	13 183	0,1	1 168	0,0	32 914	0,3
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	17 072	0,2	14 559	0,2	5 040	0,1	36 671	0,5
Kahvila ja ravintola	98 337	1,3	88 337	1,2	19 739	0,3	206 412	2,8
Majoittuminen	43 843	0,6	25 030	0,3	444	0,0	69 318	0,9
Ohjelmapalvelut[3]	3 131	0,0	5 327	0,1	159	0,0	8 617	0,1
Muut menot[4]	925	0,0	3 295	0,0	997	0,0	5 217	0,1
Välittömät vaikutukset yhteensä	**183 004**	**2**	**151 569**	**2**	**28 075**	**0**	**362 648**	**5**
Välilliset vaikutukset	115 450	0	96 070	0	17 978	0	229 499	1
Kokonaisvaikutukset[5]	**298 454**	**3**	**247 640**	**2**	**46 054**	**0**	**592 147**	**6**

LANGINKOSKI Menolaji	Tärkein kohde n = 245		Yksi monista kohteista n = 225		Ennalta suunnittelematon n = 171		Yhteensä n = 641	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	856	0,0	4 662	0,1	1 195	0,0	6 712	0,1
Paikallisliikenne[2]	783	0,0	5 287	0,0	4 872	0,0	10 943	0,1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	7 549	0,1	55 684	0,8	17 504	0,2	80 737	1,1
Kahvila ja ravintola	68 962	0,9	168 455	2,3	96 108	1,3	333 525	4,5
Majoittuminen	31 280	0,4	239 875	3,2	137 196	1,9	408 351	5,5
Ohjelmapalvelut[3]	8 003	0,1	42 873	0,5	17 585	0,2	68 461	0,8
Muut menot[4]	625	0,0	20 290	0,3	45 861	0,6	66 777	0,8
Välittömät vaikutukset yhteensä	**118 058**	**2**	**537 125**	**7**	**320 323**	**4**	**975 506**	**13**
Välilliset vaikutukset	73 775	0	340 514	1	203 516	1	617 805	3
Kokonaisvaikutukset[5]	**191 833**	**2**	**877 639**	**9**	**523 839**	**5**	**1 593 311**	**16**

[1] Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset
[2] Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset
[3] Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin
[4] Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat
[5] Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmentoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Tutkimuskohteiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin vuonna 2014

RAASEPORI Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 378		Ulkomaiset matkailijat n = 37		Lähialueen asukkaat n = 49		Yhteensä n = 464	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	12 564	0,2	488	0,0	424	0,0	13 476	0,2
Paikallisliikenne[2]	9 376	0,1	0	0,0	0	0,0	9 376	0,1
Ruoka- ja muut vähit-täiskauppaostokset	92 833	1,3	12 856	0,2	1 600	0,0	107 289	1,5
Kahvila ja ravintola	575 045	7,8	17 979	0,2	27 069	0,4	620 092	8,4
Majoittuminen	479 531	6,5	4 744	0,1	0	0,0	484 275	6,6
Ohjelmapalvelut[3]	127 090	1,5	3 927	0,0	4 670	0,1	135 687	1,6
Muut menot[4]	29 193	0,4	565	0,0	1 130	0,0	30 887	0,4
Välittömät vaikutukset yhteensä	**1 325 632**	**18**	**40 559**	**1**	**34 892**	**0**	**1 401 083**	**19**
Välilliset vaikutukset	834 734	3	26 707	0	22 002	0	883 443	4
Kokonaisvaikutukset[5]	**2 160 366**	**21**	**67 266**	**1**	**56 894**	**1**	**2 284 526**	**22**

KUUSISTO Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 326		Ulkomaiset matkailijat n = 27		Lähialueen asukkaat n = 64		Yhteensä n = 417	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	1 745	0,0	148	0,0	129	0,0	2 022	0,0
Paikallisliikenne[2]	347	0,0	0	0,0	0	0,0	347	0,0
Ruoka- ja muut vähit-täiskauppaostokset	11 289	0,2	6 341	0,1	980	0,0	18 610	0,3
Kahvila ja ravintola	31 812	0,4	20 845	0,3	3 402	0,0	56 059	0,8
Majoittuminen	17 833	0,2	20 253	0,3	0	0,0	38 086	0,5
Ohjelmapalvelut[3]	8 327	0,1	5 787	0,1	0	0,0	14 113	0,2
Muut menot[4]	1 155	0,0	7 700	0,1	2 567	0,0	11 421	0,1
Välittömät vaikutukset yhteensä	**72 508**	**1**	**61 074**	**1**	**7 077**	**0**	**140 659**	**2**
Välilliset vaikutukset	46 589	0	39 190	0	4 681	0	90 459	0
Kokonaisvaikutukset[5]	**119 097**	**1**	**100 263**	**1**	**11 758**	**0**	**231 119**	**2**

KAJAANI Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 127		Ulkomaiset matkailijat n = 4		Lähialueen asukkaat n = 51		Yhteensä n = 182	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	4 911	0,1	–*	–*	195	0,0	5 107	0,1
Paikallisliikenne[2]	2 220	0,0	–*	–*	689	0,0	2 909	0,0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	59 258	0,8	–*	–*	4 604	0,1	63 862	0,9
Kahvila ja ravintola	126 389	1,7	–*	–*	9 600	0,1	135 989	1,8
Majoittuminen	106 602	1,4	–*	–*	0	0,0	106 602	1,4
Ohjelmapalvelut[3]	18 439	0,2	–*	–*	0	0,0	18 439	0,2
Muut menot[4]	19 078	0,2	–*	–*	3 914	0,0	22 992	0,3
Välittömät vaikutukset yhteensä	**336 897**	**5**	**–***	**–***	**19 002**	**0**	**355 899**	**5**
Välilliset vaikutukset	216 555	1	–*	–*	12 567	0	229 123	1
Kokonaisvaikutukset[5]	**553 453**	**5**	**–***	**–***	**31 569**	**0**	**585 022**	**6**

SVARTHOLMA Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 419		Ulkomaiset matkailijat n = 23		Lähialueen asukkaat n = 196		Yhteensä n = 638	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	2 607	0,0	174	0,0	732	0,0	3 513	0,0
Paikallisliikenne[2]	24 847	0,2	1 479	0,0	6 537	0,1	32 862	0,3
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	30 265	0,4	2 352	0,0	4 200	0,1	36 817	0,5
Kahvila ja ravintola	141 282	1,9	6 793	0,1	58 340	0,8	206 414	2,8
Majoittuminen	53 514	0,7	14 597	0,2	1 098	0,0	69 209	0,9
Ohjelmapalvelut[3]	7 872	0,1	264	0,0	467	0,0	8 603	0,1
Muut menot[4]	3 314	0,0	1 764	0,0	651	0,0	5 730	0,1
Välittömät vaikutukset yhteensä	**263 701**	**3**	**27 423**	**0**	**72 025**	**1**	**363 149**	**5**
Välilliset vaikutukset	167 469	1	17 315	0	45 080	0	229 865	1
Kokonaisvaikutukset[5]	**431 170**	**4**	**44 738**	**0**	**117 105**	**1**	**593 013**	**6**

LANGINKOSKI Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 313		Ulkomaiset matkailijat n = 87		Lähialueen asukkaat n = 253		Yhteensä n = 653	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	4 552	0,1	1 684	0,0	280	0,0	6 515	0,1
Paikallisliikenne[2]	7 858	0,1	2 499	0,0	0	0,0	10 357	0,1
Ruoka- ja muut vähit-täiskauppaostokset	53 347	0,7	23 579	0,3	3 560	0,0	80 486	1,1
Kahvila ja ravintola	237 623	3,2	32 052	0,4	55 551	0,8	325 225	4,4
Majoittuminen	302 516	4,1	86 567	1,2	4 844	0,1	393 927	5,3
Ohjelmapalvelut[3]	56 618	0,7	8 202	0,1	3 306	0,0	68 126	0,8
Muut menot[4]	32 877	0,4	17 052	0,2	14 938	0,2	64 868	0,8
Välittömät vaikutukset yhteensä	**695 390**	**9**	**171 635**	**2**	**82 480**	**1**	**949 505**	**13**
Välilliset vaikutukset	439 174	2	110 095	0	52 382	0	601 651	2
Kokonaisvaikutukset[5]	**1 134 564**	**11**	**281 729**	**3**	**134 862**	**1**	**1 551 156**	**15**

[1] Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset
[2] Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset
[3] Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin
[4] Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat
[5] Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmentoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Päiväkävijöiden ja majoittujien rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset tutkimuskohteilla ja niiden lähialueella vuonna 2014

RAASEPORI Menolaji	Päiväkävijät n = 348		Majoittujat n = 133		Yhteensä n = 481	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	6 554	0,1	6 593	0,1	13 147	0,2
Paikallisliikenne[2]	450	0,0	8 594	0,1	9 044	0,1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	36 099	0,5	68 466	0,9	104 564	1,4
Kahvila ja ravintola	251 510	3,4	352 120	4,8	603 630	8,2
Majoittuminen	49 249	0,7	417 911	5,7	467 160	6,3
Ohjelmapalvelut[3]	72 597	0,9	61 008	0,7	133 604	1,6
Muut menot[4]	6 545	0,1	25 975	0,3	32 520	0,4
Välittömät vaikutukset yhteensä	**423 004**	**6**	**940 666**	**13**	**1 363 670**	**18**
Välilliset vaikutukset	269 579	1	590 633	2	860 212	4
Kokonaisvaikutukset[5]	**692 583**	**7**	**1 531 298**	**15**	**2 223 882**	**22**

KUUSISTO Menolaji	Päiväkävijät n = 371		Majoittujat n = 47		Yhteensä n = 418	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	1 360	0,0	658	0,0	2 017	0,0
Paikallisliikenne[2]	346	0,0	0	0,0	346	0,0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	6 589	0,1	11 976	0,2	18 565	0,3
Kahvila ja ravintola	25 865	0,3	30 060	0,4	55 925	0,8
Majoittuminen	6 061	0,1	31 934	0,4	37 995	0,5
Ohjelmapalvelut[3]	5 247	0,1	8 832	0,1	14 080	0,2
Muut menot[4]	3 457	0,0	7 938	0,1	11 394	0,1
Välittömät vaikutukset yhteensä	**48 925**	**1**	**91 398**	**1**	**140 323**	**2**
Välilliset vaikutukset	31 553	0	58 690	0	90 243	0
Kokonaisvaikutukset[5]	**80 478**	**1**	**150 088**	**1**	**230 566**	**2**

KAJAANI Menolaji	Päiväkävijät n = 119		Majoittujat n = 64		Yhteensä n = 183	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	1 868	0,0	3 255	0,0	5 123	0,1
Paikallisliikenne[2]	836	0,0	2 057	0,0	2 893	0,0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	30 645	0,4	35 555	0,5	66 200	0,9
Kahvila ja ravintola	63 369	0,9	75 074	1,0	138 443	1,9
Majoittuminen	8 569	0,1	97 450	1,3	106 019	1,4
Ohjelmapalvelut[3]	1 371	0,0	16 967	0,2	18 338	0,2
Muut menot[4]	14 048	0,2	9 061	0,1	23 109	0,3
Välittömät vaikutukset yhteensä	**120 707**	**2**	**239 419**	**3**	**360 126**	**5**
Välilliset vaikutukset	78 965	0	153 020	1	231 985	1
Kokonaisvaikutukset[5]	**199 672**	**2**	**392 439**	**4**	**592 111**	**6**

SVARTHOLMA Menolaji	Päiväkävijät n = 332		Majoittujat n = 300		Yhteensä n = 632	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	1 292	0,0	2 231	0,0	3 523	0,0
Paikallisliikenne[2]	20 103	0,2	12 272	0,1	32 374	0,3
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	5 747	0,1	31 486	0,4	37 232	0,5
Kahvila ja ravintola	84 521	1,1	118 411	1,6	202 932	2,7
Majoittuminen	3 211	0,0	66 656	0,9	69 866	0,9
Ohjelmapalvelut[3]	4 096	0,0	4 589	0,1	8 685	0,1
Muut menot[4]	1 090	0,0	4 694	0,1	5 784	0,1
Välittömät vaikutukset yhteensä	**120 059**	**2**	**240 337**	**3**	**360 396**	**5**
Välilliset vaikutukset	75 914	0	152 300	1	228 214	1
Kokonaisvaikutukset[5]	**195 973**	**2**	**392 637**	**4**	**588 610**	**6**

LANGINKOSKI Menolaji	Päiväkävijät n = 491		Majoittujat n = 162		Yhteensä n = 653	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	3 378	0,0	3 255	0,0	6 633	0,1
Paikallisliikenne[2]	1 999	0,0	9 204	0,1	11 203	0,1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	23 142	0,3	57 755	0,8	80 897	1,1
Kahvila ja ravintola	150 372	2,0	177 154	2,4	327 525	4,4
Majoittuminen	4 306	0,1	396 003	5,4	400 309	5,4
Ohjelmapalvelut[3]	26 995	0,3	42 514	0,5	69 510	0,8
Muut menot[4]	33 355	0,4	32 127	0,4	65 482	0,8
Välittömät vaikutukset yhteensä	**243 547**	**3**	**718 012**	**10**	**961 559**	**13**
Välilliset vaikutukset	157 048	1	452 245	2	609 293	3
Kokonaisvaikutukset[5]	**400 595**	**4**	**1 170 257**	**11**	**1 570 852**	**15**

[1] Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset
[2] Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset
[3] Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin
[4] Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat
[5] Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmentoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Raaseporin rauniolinnan vastaajien kehitysehdotukset

Lapsille viihdykkeitä
Lisää tietoa linnanraunioista + historiaa
Raunioilla olisi voinut olla niistä jotain informaatiota.
Olisi aivan mahtava nähdä ja kokea linnan alkuperäisessä muodossaan, jos se olisi mahdollista.
Ei ole huomioitu liikuntarajoitteisia henkilöitä, esim. rappuset kahvilaan. Kahvilan sivuovesta ei päästy sisään, vastaus oli aina "ei". Liikuntarajoitteisille reitti kahvilaan ja avuliasta palveluhenkilökuntaa.
Linnaan tietokylttejä linnan historiasta
Entisaikaista aktiviteettia kuten jousiammuntaa lapsille. Rekonstrukturointia mitä linnassa tehtiin eli miksi linna on olemassa.
Linnan historian esilletuominen
Selvemmät opasteet
Linnan viereisiin huusseihin käsipesumahdollisuus sekä toimiva lukitus oviin.
parkkipaikat
opasteita (historiatietoa)
Ruotsinkielinen lomake
Ruotsinkielinen kyselylomake
Enemmän opasteita milloin tehty, historiaa kirjallisesti opastauluille.
Tanssilava
Linnaa voisi siistiä linnunraadoista. Historiaa pitäisi tuoda esille.
Linnan kuvaesittely ja historia taulussa.
Tietoa maannoususta ja meren rantaviivasta.
Att man inte ens i den bifogade kartan kan skriva Raseborgs slottsruiner rätt (vad är Raseborg ruinarna?). Svagt!!! RAASEBORG!!
Eväsretkipaikkoja (pöytiä tms.).
jäätelökioski, piknikin alue
historiaesityksiä
Evästys-/lepopaikka
Lisää historiaa
Video (n. 15 min) Raaseporin linnan rakennusvaiheista. Myös miten vesistö on alkujaan ollut.
Kunnon WC
Lapsille aktiviteetteja
Milloin paluubussit lähtevät Karjaalle?
Opastusta linnaan
Opaskierroksia
Opastuskierros, opaskyltit linnanraunioille
Tietokylttejä enemmän linnan sisälle
Uimaranta

Audiovisuaalinen esitys elämästä linnan kukoistuskaudella.
Lisää levähdyspaikkoja, pöytiä ja penkkejä myös eväsruokailuun.
Arvokasta historiaa soisi elävöitetyn enemmän.
Uudet opasteet hyvä parannus, mutta paljon lisää tarvitaan: kuvia ja kertomuksia elävöittämään elämää linnassa. Toivottavasti nettisivulta löytyy joku hyvä animaatio? Käynti tuntuu turhan lyhyeltä näin.
Opastuksia useammille päiville.
Invalidiratkaisut
Opastettu tutustuminen. Tarkemmat selitykset linnasta.
Ruokailutarjonta
Opastusta
Opasteita siitä, mikä maksaa ja mikä ei. Nyt oppaat eivät osanneet sitä suomeksi kertoa.
Tarkempia opastauluja linnan sisälle.
Ritareita, keskiaikavaatteisiin pukeutuneita henkilöitä ja muuta siihen aikaan liittyvää, että lapset pääsisivät enemmän oikeaan tunnelmaan.
Aluetta voisi markkinoida paremmin. Oli sattumaa, että tulimme.
Vessoista parempia.
Juomavesipiste
Jatkakaa linnan rakentamista.
Veneretket / kanoottivuokraus joella.
Lasten leikkipaikka.
Linnanraunioiden sisälle enemmän infotauluja, joista saisi tietoa linnan elämästä. Näin saisi enemmän irti vierailusta, kun opastettuja kierroksia ei ole tarjolla. Opastettuja kierroksia saisi olla enemmän, myös lapsille.
Kaivauksista tietoa.
Kauppa
Luontopolkuja (opasteita).
Lisää kylttejä, joissa kerrotaan linnan historiasta ja elämästä siellä.
Lähiruokatuotteita
Lisää polkuja
Paremmat ja selkeät opasteet.
Linnanraunioilla voisi olla luettavia kylttejä tms. Tekisi käynnistä miellyttävämmän.
Jäätelökioski
Ihan vain wc-paperia ja käsienpesuvettä.
Linnanrauniossa saisi olla enemmän informaatiotauluja (mikä huone ollut kyseessä / minkälaisia taisteluita käyty jne.)
Lähituotteiden myynti, käsityöt.
Vettä käsienpesuun linnan viereisessä wc:ssä.
Mainostaminen, tapahtumien mainostaminen koko Uudellamaalla.
WC
Lisää info-tauluja tms. alueen historiasta.
Leikkipuisto
WC

Huomattavasti lisää tietoa linnan historiasta, esim. opastetaulujen muodossa. Nyt tietoa oli surkean vähän, linnan sisällä ei yhtään taulua. En saanut pääsymaksulle tämän takia riittävästi vastinetta.
Perinnemyymälä
Voisi olla enemmän opaskylttejä, jotka kertovat linnan ja seudun historiasta.
Joku pikku kauppa, josta voisi ostaa jotain pientä kotiin, tyylikästä, ei krääsää.
Lisää linnasta kertovia opastauluja.
Gluteenitonta tarjontaa kahvilaan!!! (= keliakia) Kaipaa kahvin kanssa jotain!!!
Linnaan opastus tai taulut mitä missäkin tilassa on ollut ("huonekohtaiset tarinat")
Linnaa voisi entisöidä. WC linnan lähellä paremmaksi, paljon lapsiperheitä.
Linnaa voisi entisöidä.
Linnanrauniot on museokohteena melko vaatimaton. Raunioiden alueella voisi olla opasteita ja esittelytauluja, jotta linnan historiaan pääsisi tutustumaan kunnolla myös ilman opastusta.
Puhelin opastuskierros. Palvelun hinta ei käy esille P-paikan mainoskyltistä.
pomppulinna
Talonpoikaismarkkinat.
Kukkia.
I didn´t know until today that you have guided tours. It would be very good to have a guide based inside the castle to give an explanation. Also signs inside the castle explaining areas and history.
Book store. More historic signs telling history.
More information boards and explanation how it was in the past - what was here located in the past? The kitchen, the bakery, the smid, the horses, the rooms...
Accessibility is a problem. I have a handicap scooter. That hill was too steep for me to get to cafe. At cafe I could not get in without going down grass embankment then climbing stairs, which is difficult for me. Proper access should be a priority!
Brist på toaletter och cykelställ.
Skyltar med beskrivningar om slottet, historia, rummen; vad de används till etc.
Det borde finnas guider på plats. Tag modell av Kastelholms slott!
Cykellställ.
Större brygga för båten.
Flera infotavlor in i slottsruinerna.
Större brygga.
Landskapslammena.
Träbåten med vackra blommor.
Picnic bord vore roligt.
Vattenklosett.
Roska-astiat puuttuvat terassilta, piha-alueelta.
Infoskyltar i ruinen.
All skyltning inte ännu färdigt, men på god väg. Fint!
Nattvaktsturer samt föreställningat
Bättre info om guidade rundturen, de finns antagligen.
Var man kan byta blöja på babyn.
Informationstavlor hittar jag inte alls.

Signs in every place in the castle (not only in the guide book or map).	
Exposition of history of castle. Rebuilding castle structures. Reviving area near the river.	
Infotavlor i ruinen.	
Info om slottsruinerna och guidad rundtur.	
Museishop. Teaterscenen kunde utnyttjas mera i aug-sept. Simstrand! Naturstig med frågor (1400-tal?).	
Träbåten med blommor.	
Ett besökscenter inomhus med information och audiovisuell presentation.	
More signposts talking about the history.	
Informationsskyltar i och runtom slottsruinen.	
Flera infotavlor in i ruinerna.	
Mer info om borgen.	
Saker att göra, som små aktiviteter om hur det var förut.	
Lkm	**119**

Kuusiston rauniolinnan vastaajien kehitysehdotukset

Jäätelö
Kuusiston linnan raunioilla voisi olla sen historiasta kertovia opastauluja
Bussiyhteyttä paikalle kesäisin Turun keskustasta
Jokin info-/kahvila lähemmäksi rauniota
opasteita
Kartta linnanraunioista, jonka saisi käteensä raunioilla kierrellessään.
ehkä veneille isompi laituri
Olisin juonut kupin teetä sekä syönyt vaikka munkin.
- toinen nuotiopaikka - yöpymislaavuja - teltta-alue yöpymiseen
nuotiopaikan vieressä olevan rannan raivaus ja siistiminen nurmi- ja uimarannaksi
lisäinfoa linnan eri rakennuksista
Lastenrattaille rampit, rakentakaa linna :).
penkkejä, jossa voisi istua (erillään) ja mietiskellä
parempi grillipaikka (ritilää), autotietä parempaan kuntoon
paremmat opsteet pysäköinnistä ja linnasta ennen kartanoa
Lisää tienviittoja. Alueelle on todella heikosti opasteita.
Kylttejä venäjän kielellä.
selling water by the castle ruins (veden myynti linnanraunioilla)
markkinointi, alueen esille tuonti
tarkempia infotauluja alueen historiasta, arkeologisten kaivausten "saaliista" yms.
Hyvä, jos alue pysyy nykyisessä tilassa.
Jätehuoltokatos(miel. hyvän arkkitehdin suun.), nuotiopaikka (t. grilli) Kappelinmäelle
Keltaiseen taloon vieressä lasten leikkikoulu "Ritari". Kuusiston kahvilaan parempaa pullaa ja paremmat taulut näyttelyihin. Jokin työtön ympäristötieteen tai kulttuurialan tai työtön historian opettaja voisi suunnitella lasten "Ritaritouhulan".
kahvila/kioski lähempänä linnaa
yleisöopastuksia pari kertaa vrk:ssa
lisää informaatiota alueen historiasta ja rakenteista
printed leaflets info on area (esitteitä alueesta)
Linnakahvila
Kahvila
Roskis nuotiopaikan viereen!
Paremmat ja yksityiskohtaisemmat opastetaulut/esittelyt raunioilla.
Parempi polkuverkosto.
Parempia opasteita.

Hieman opastauluja.
Kahvila
kioski
Paremmat opasteet
Kioski/kahvila linnan viereen, opastusta/tapahtumia liittyen paikan historiaan.
Penkkejä ja pöytiä.
Ehkä voisi olla tosiaan enemmän jotain konkreettisia linnan elämään liittyviä havainnollistavia opasteita tai vastaavia (vrt. Turun linnan uudet näyttelyt)
Enemmän opasteita raunion alueelle, mikäli on tietoa mitä tiloja missäkin oli, esim. keittiö...
Kahvila. Toinen nuotiopaikka, usein maahanmuuttajat valtaavat sen aamulla ja lähtevät illalla.
Grillipaikkoja lisää ja uudistusta! Grillipaikalla häiritsee kun sama porukka kokoontuu moneksi tunniksi varaamaan paikan. (ks. kysymys häiriötekijät: muiden käyttäytyminen)
Tien parannus linnan alueelta parkkipaikalle
Portaat hieman rikki.
Laiturille penkki
Enemmän tietoa linnanraunioista ja paikan historiasta, pienoismalli voisi olla hyvä.
WC, kahvilan suolaiset tuotteet
Lisää tietoa historiasta.
Pyörätie
Oslossa on Folkmuseum-elämyspuisto. Samansuuntaista toimintaa.
Opastuksia linnanrauniolle
Opastusta
Paremmat tiet, pyöräilyreitit
Raunioiden alueelle kahvila/kioski. Enemmän aktiviteetteja alueelle. Aluetta pitäisi kehittää ja mainostaa, jotta ihmiset löytävät tänne.
Kartta, jossa näkyisi paremmin lähialueen ympäristö.
Kahvila
Korkeustiedot, missä on ollut lattianpinta tai katto. Nyt pelkästään arvailujen varassa.
Pukukoppi
Paremmat opasteet
kulkureittien opastusta ja kaiteiden korjaukset, liikuntaesteettömyyden huomioimista
opstetauluja ...?... raunioille
WC paremmaksi, pukukoppi
Opasteita kohteelle enemmän. Opastus kohteelle voisi olla vakuuttavampi (loppui usko jo kesken tulomatkan.
savusauna
Opastus Saariston Rengastieltä ja Kuusiston kirkolta.
nuotiopaikka
Paikka, jossa voi savustaa kalaa
More signs around the ruin describing what each room was, or just more information in general at different viewing points. (Enemmän kylttejä rauniossa kertomassa, mikä mikin huone oli, tai vain enemmän tietoa yleensä eri näköalapaikoilla.)
Opsteita englannin kielellä.

Penkkejä
Enemmän tilaa piknikille
kunnon opasteet
Roskiksia lisää!
kahvilapalvelut
Lisää opasteita, joissa yksityiskohtaisempaa tietoa.
Penkkejä. Opastetauluja, jotka kertovat historiasta ja luonnosta, ajasta kun Linna oli loistossaan. WC-opasteet puuttuvat.
penkkejä
kokonainen linna
penkkejä + pöytiä
mahdollisuus säilyttää matkatavaroita lukitussa tilassa, kahvio?
esim. roskiksia, luontopolulle viittoja
paremmat opasteet päätieltä
Linnanraunioille myös jotain kahvilatoimintaa.
There were no clear signs along the road pointing to the castle ruins. (Tien varressa ei ollut selviä viittoja linnanrauniolle.)
polttopuita
Vaikea löytää perille autolla. Tie kapenee ja vaikuttaa yksityistieltä. Eikä raunioita mainita kylteillä missään.
parempi uimamahdollisuus
ajo-opaste lähemmäksi kohdetta
suuri opaste lähemmäksi kohdetta
penkkejä ja pöytiä
kahvila?
Enemmän opasteita, esim. mikä huone mikäkin on jne.
Pieni kioski aivan linnanraunioiden luona, juomia ja esim. jätskiä.
riittävä paikoitustila asuntovaunuyhdistelmälle
WC, käsienpesumahdollisuus, kattavampi opaste, portaiden korjaus
Enemmän infoa raunioiden sisällä, että tietää missä mikäkin on!
enemmän opasteita
lisäopastusta historiasta
lisätietoa linnan osista/rakenteista
lisää vessoja
Lisää opasteita ja taustatietoa mahdollisesti, muuten tres bien!
nuotiopaikan kunnostus, laavu tms.
opas alueelle
kertomuksia, tauluja linnan elämästä
shop (kauppa)
kahvila
lisää tietoa, havainnekuvia
infotauluja lisää
Lkm **109**

Kajaanin rauniolinnan vastaajien kehitysehdotukset

Penkkejä, roskis
Silta pois ja ennallistettaisiin Kajaanin linnarauniot sekä kunnioitettaisiin enemmän sen historiaa.
Ravintola, A-oikeudet
Lapsiturvallisuutta
opas
Esim. kahvio
Linnan uudelleenrakennusta
Lastenrattaiden kuljetus linnanraunioiden eri osiin, eivät mahdu joka paikkaan
Opastettuja Linnakierroksia perheille kesäisin säännöllisesti esim. runoviikolla.
Jäätelökioski kesällä (en välttämättä mutta voisi toimia)
kahvio
Lisää opasteita historiasta
Opastusta/opaspalveluita, kertomuksia/muuta sisältöä
Jos kaupunki olisi Pariisi, 1600-luvun linnalla oli varmasti oheistoimintaa!
Penkkejä, roskiksia, kaiteita
Parempia havaintokuvia linnan alkuperäisestä rakenteesta
Istuimia
Turistin näkökulmasta esim. kahvio, taidenäyttely
Tuoleja lisää
Koko linna olisi hyvä rakentaa entiselleen.
Kesäkahvila A-oikeuksilla
Opasteita lisää raunioille, mahdollisesti opastettu kiertokäynti
Kahvila
Roskia oli paljon, lisää roskiksia. Plussaa oli se, ettei ollut hajuhaittoja ihmisjätöksistä vrt. esim. Suomenlinna.
Aarteen etsintää, kalastusvälineiden (onki) vuokraus
penkkejä, pöytiä tms.
Kioskikahvila
Eväsretkeilyyn pöytä tähän penkin viereen.
Parempi opastus, mihin voi auton pysäköidä kun tulee linnanraunioille
Kaide linnan pihan reunoille, nonstop-puuhaa linnan historiaan/teemaan sopien pienille ja isommille-kin, jätskikoju sillan portille, "matkamuisto"-koju
Jäätelökioski/kahvio
Lisää huonekohtaisia opasteita. Turvallisuuden parantamista, nyt lapset juoksivat raunion katoilla.
Kahvio/laivakahvila
Jäätelökioski
Lisää tietoa historiasta ym.

Oppaan kertomana tehty kävelykierros
Linna rakennettava
Infoa historiasta, esim. mitä kellarissa säilytettiin, missä tehtiin ruokaa jne.
Opastettuja kierroksia, jossa kerrottaisiin linnan historiasta yksityiskohtaisemmin.
Esim. kahvila
Jonkin muotoinen kahvila
Teema-asu kiertokävely opas
Omatoiminen tutustuminen sopii ainakin meille.
Historiaan liittyvää esineistöä/infoa
kahvila
Kahvio/kioski/matkamuistomyymälä
Siivousta, kauheasti roskia ympäriinsä. Penkkejä myös.
Enemmän opasteita, opastettuja kierroksia, tapahtumia
Kahvila, matkamuistomyymälä
WC - ettei ihmisten tarvi tehdä tarpeitaan linnan raunioille!
penkkejä
Linnan raunioiden päälle
Lisätietoa historiasta
Kahvio, kuten joskus Lussituvalla
Siistimistä nuorison jätteistä ja graffiteista, opastusta (siisteys) ja jäteastioita
Silta pitäisi purkaa. Linnanrauniot tulisi kunnostaa alkuperäiseen kuntoon.
SILTA POIS!! Rekonstruktiot esim. linnaan liittyvistä puurakenteista ja rakennuksista. Kesäkahvila (puurakennus).
Linnanrauniot pitäisi kunnostaa - silta ehdottomasti pois!
Linnan kunnostus ja palvelut alueelle, pysäköintipaikkoja
kahvila (ei välttämättä)
Lisää opasteita
Kahvila
Silta pois ja linnan restaurointi
Enenmmän penkkejä. Kahvilapalvelut!! Tai edes jäätelökioski!
Kahvila/jätskimyynti
Opastaulujen kunnostus
Siivousta voisi tehostaa (roskia liikaa); silta pitäisi purkaa; opastaulut osin rikkinäisiä (sillalla oleva henkilötaulu)
Rautaisen oven takana oli oluttölkkejä jne. roskia, hankala varmasti poistaa kokoajan roskia, mutta pistivät silmään
wc mahdollisuus
Juoma-automaatti
Entisöinti, silta pois raunioilta
Kahvila rantaan + terassi ja riippumattoja
esite/vihkonen linnan historiasta

lapsiturvallisuus	
vessat	
Kesäkahvila, jätskin myynti, uimapaikka & pukukopit, penkkejä rantaviheriöllä	
Joen rannalle ympäriinsä kaiteet (lapset), siisteyttä ehkä enemmän, raunoita sotkettu. Voisi olla opastettua puhujaakin. Tämähän on kulttuurihistoriaa, mennyttä aikaa.	
Kahvila tms.	
Kahvila/ravintola	
opas voisi olla paikalla	
Linnan kunnostus kuviteltuun muotoonsa. Kaiteita joen puolelle pieniä lapsia varten.	
Paremmat muurit, kioski	
Virvoikkeet, oheistuotteet	
Voisi olla vaikka jäätelökioski(/muu kioski/kahvila) alueella niin ei tarvitsisi mennä aina keskustaan	
Linnan voisi rakentaa uudestaan	
Linnanrauniot pitää ehdottomasti rakentaa ja entisöidä linnaksi takaisin, kiitos! Paras matkailukohde tulisi olemaan koko Pohjois-Suomessa. Perustakaa kannatusyhdistys linnanrakentamista varten. Paljon vapaaehtoisia tulossa mukaan!	
Kahvio, kirjasto, kapakka	
Lkm	**87**

Svartholman merilinnoituksen vastaajien kehitysehdotukset

Voisi kunnostaa lisää linnoitusta.
lasten leikkipaikkaa (sisätila)/syöttöpaikka
sähkö, vesi
sauna
uimapaikkoja ja ehostettuja nuotiopaikkoja
dusch i samband med båthamnen (suihku venesataman yhteydessä)
suihku
Lastenrattaiden kanssa kulkeminen on hankalaa, enemmän lämmitettyjä sisätiloja.
Lastenrattaiden kanssa on paikoitellen hankala kulkea, enemmän lämmitettyjä sisätiloja.
Laituri on vähän heppoinen.
tukevampaa laituria
mera aktiviteter (enemmän aktiviteetteja)
matkamuistokoju, tekstiilien/käsitöiden myyntiä jne.
sähkö ja vesi venepaikalle
sähkö vierasvenelaiturille, suihku vierasveneilijöille
laiturille sähköä
sauna tai suihku
ruinrestaurang (raunioravintola)
Svartholman säätieto laivalaituriin, webcamera? Nyt oli saaressa hieno keli vaikka mantereella taivas oli tumman pilven peittämä.
Laivan aikatauluun muutos niin, että voisi viipyä joustavammin, nyt vain kolme vaihtoehtoa, voi olla perillä alle tunnin tai sitten kolmisen tuntia.
grillikatos
Yöpymismahdollisuus ilman venettä. Hiljaisuus + merimaisema isosta ikkunasta olisi ihanaa yöpyjälle.
peseytymismahdollisuus vierasvenesatamaan
maasähkö ja suihku veneilijöille
suojaus aallokkoa vastaan reittivenelaiturin kohdalla
sauna, suihku
henkilökunnalle sosiaalitilat
suihku/sauna veneilijöille, maasähkö laituriin
grillipaikkoja ja pöytäpenkkejä
sähkö satamaan
telttailupaikka tasaisempi ja niitä voisi olla useampia
luontoa esittelevä näyttely tai teemanäyttely historian vastapainoksi
mera satsning på restaurangen och bryggplatser (enemmän satsausta ravintolaan ja laituripaikkoihin)
enemmän kävelymahdollisuuksia, reitit melko heinikkoisia
Olisihan se kiva jos muurit saataisiin kuntoon niin että koko saaren voisi kiertää niitä pitkin.
suihkumahdollisuus

Önskar att fästningen i sin helhet uppförs enligt ritningarna. (Toivon, että linoitus kokonaisuudessaan rakennetaan piirustusten mukaan.)
esiintymislava, kesäteatteri, kirkko
Mikäli tulee käyttöä enemmän, lisää palveluja.
lisää raunioita
kioski/kauppa
sataman palveluja, sauna, vesi, sähkö jne.
rafla auki pidempään ja aikaisemmin
vesipiste veneilijälle
suihkumahdollisuus, vaikka lisämaksullinen
Esimiehenä olevan naisen käytös huonoa! Muuten hyvä palvelu.
suihkutilat
suihku
sauna ja suihkut
ravintolan aukioloajat myöhempään
sauna veneilijöille
pesumahdollisuudet, suihku/sauna
Bensin. Tanknings möjlighet för båt. (Bensiiniä. Tankkausmahdollisuus veneelle.)
lisää raunioita
erillinen pelkkä kahvila
katettu tulentekopaikka sateen sattuessa
Paikoitellen linnoitus on hieman epäsiisti: irtotiilikasoja + villiintynyttä pöheikköä linnoituksen sisällä.
sauna veneilijöille
bensinmack (bensa-asema)
ett café vid stranden på södra sidan (kahvila rannalla eteläpuolella)
kahvilaan paremmat tilat ja siistimistä
makeanvedentäyttöpiste veneelle
lähirantaveneyhteys + Lovisa?
grillaus- ja leikkipaikan yhteyteen pöytä ja penkit (nuotiopaikka 4)
bättre sand vid simstranden (parempaa hiekkaa uimarannalla)
enemmän varjoisia istumapaikkoja
isompi keittiö
Voisiko linnoitusta entisöidä alkuperäiseen asuunsa? (vaikka osittain)
Enemmän ohjelmapalveluita, kesäteatteri?
Paremmat opasteet. Missä olet kartalle, pystyy paremmin hahmottamaan.
kulkureitti ravintolaan kaide, satamalaiturille kaide
keittiöön suurempi kapasiteetti :)
Ne, jotka räjäyttivät linnakkeen, voisivat rakentaa sen uudelleen :).
eventuellt konserter m.m. (mahdollisesti konsertteja ym.)
WC-tiloja ja kioski
sähkönsaantimahdollisuus vierasvenesatamaan, suihku/sauna

sähköpiste venelaitureihin
Matkailuoppaan kertomus, ts. reittilaivalla olisi voinut matkan aikana saada vähän informaatiota Svartholmasta.
Ravintolasta pitäisi nähdä meri.
parempaa venekalustoa, isompaa tai sitten useampia vuoroja ainakin heinäkuussa
Jotain luettavaa materiaalia, jota jaettaisiin linnoitukseen saavuttaessa.
Voisi restauroida lisää.
pidemmät aukioloajat kahvilassa, merirosvoseikkailu takaisin
valvonta, vartiointi
vesiletkut laitureille, kesäpoika siistimään heinikot
Linnoituksella on paljon heinikkoa ja moneen paikkaan ei viitsi mennä. Lampaita voisi hankkia syömään heinikoita. Tunne, että punkkeja on joka paikassa, on suuri.
teatteri, laituripalvelut, enemmän laivamatkoja - "Runeberg"
enemmän viittoja + infoa
Ja, restaurangen kunde kanske ha byggts lite snyggare och med beaktande av områdets historia. (Kyllä, ravintola olisi ehkä voitu rakentaa vähän nätimmäksi ja ottaen huomioon alueen historia.)
Pieni kartta + lyhyt historiikki paikasta heti laituriin saavuttua olisi kiva.
havsutsikt vid restaurangen (merinäköala ravintolasta)
Parempaa näköalaa kun istut ravintolassa, niin että veneet ja meri näkyisi kun syöt.
Näyttely voisi olla pitempään auki.
Veneilijöille lisäpalveluita (esim. pieni kauppa). Yhteysalus Loviisaan voisi liikennöidä klo 21 asti.
bredare sortiment på servicen (laajempi valikoima palveluissa)
maasähkö laiturille, mahd. vesikin
Sähkö ja vesi laiturille.
Isompi keittiö/näin ollen odotusaika pienenisi näin kesäsesongin aikana.
siisteys, vaikka esim. kukkia
en liten livsmedelsaffär (pieni elintarvikekauppa)
ravintolan taso paremmaksi
esim. vanhoja veneitä, sotilaspukuja, aseita ym.
suihku
lapsille tekemistä
en osaa sanoa
bättre simstrand (parempi uimaranta)
vuokramökkejä
bra simplats, fler toaletter (hyvä uimapaikka, useampia vessoja)
toinen ravintola, leikkipuiston laajentamista, opastauluja enemmän
veneille maasähköpisteet
sähköpisteet vierasvenelaituriin
bensinstation (bensa-asema)
bättre gång till holmen (parempi kulku saareen)
veneilijöille suihkut ja sähköt

water tap in the fortress (vesihana linnoituksessa)
Förbindelse till och från Lovisa även senare på eftermiddagen för oss båtfolk. (Yhteys Loviisaan ja Loviisasta myös myöhemmin iltapäivällä meille veneväelle.)
Tätare ?verk vid utkiken.
uimarantaan kunnon portaat laiturilta ja pukukoppi
övernattningsmöjlighet (yöpymismahdollisuus)
solskydd, bensinstation, bättre service i restaurangen (aurinkovarjo, bensa-asema, parempi palvelu ravintolassa)
bättre skyltning på området (parempi kyltitys alueelle)
suihku- ja saunamahdollisuus veneilijöille
Veneilijänä en odota historialliselta kohteelta lisäpalveluita (+ saarimiljöö) mutta jos jotain pitäisi mainita, suihkutilat.
bättre båtturer till holmen (paremmat venevuorot saareen)
museokauppa
lapsille tekemistä
lisää WC:itä
uimarannan siistiminen tiilistä
sauna, laiturisähkö veneille
parempia grillauspaikkoja
Enemmän vessoja ja suihkutilat veneilijöille, uimavaatteiden vaihtokopit. Yhteysvenelaituri on karmeassa kunnossa, se on jopa vaarallinen kuin myös yhteysvenelaiturin toisessa päässä puuvuoraus hajoaa.
veneille sähköpiste, suihku ja saunanvuokrausmahdollisuus, pieni elintarvikekioski
veneille sähköjä, saunanvuokrausmahdollisuus
1. aikuisten kierros ennen kuin laiva lähtee 2. juomavettä teehen
hiekkaranta tms. parempi uimapaikka erityisryhmille (esim. huonojalkaisille)
Näyttelyä voisi laajentaa, esim. enemmän Krimin sodasta. Paremmat ennakkotiedot, esim. uimismahdollisuudesta.
battle reinactments and costumes (taisteluesitykset ja asut)
suihkut
Skyltningen borde vara rikligare. T.ex. från restaurangen till båten. (Kyltityksen pitäisi olla runsaampi. Esim. ravintolasta veneelle.)
enemmän festareita
Enemmän interaktiivisuutta, vankimuseoon enemmän aitoutta, jotta voisi samaistua vangin tai sotilaan etc. rooliin.
laajemmat aukiolot, kauppa, polttoaineiden myynti
septitankin tyhjennysmahdollisuus (kiinteä laite)
bastu (sauna)
för båtgäst sosiala utrymmen dusch m.m. (veneilijöille sosiaalitilat suihku ym.)
katettu grillipaikka
ehkä katettu grillipaikka
majoituspalvelu, vanhan linnan rekonstruktio (uusvanha linna)
venepaikkoja

laitureita	
lapsille lisää viihdykettä, jälkiruokia	
kallstation (bensin) (kylmäasema (bensiini))	
more places ("official") for views, they really worth seeing (enemmän näköalapaikkoja ("virallisia"), todella näkemisen arvoisia)	
postilaatikko	
sauna & suihkut	
"silta saarelle"	
Grillen som någo päron rev! (Grilliä, jonka joku vanhus repi!)	
en större eldstad vid grillplatsen (suurempaa tulisijaa nuotiopaikalla)	
Lkm	**158**

Langinkosken luonnonsuojelualueen vastaajien kehitysehdotukset

demonstraatio miten kalastettiin = laiturit kuntoon
Iltaisin myös kahvilat auki.
Järjestetty kalastusmahdollisuus.
Metsäalueen siistimistä ja metsäpolkuja!
Kahvila
Pikavisiitin takia vaikea arvioida.
Villit ihmiset käyttää luontoa siihen.
Opasteet, infokyltit kohteista, jokaisen viereen.
Ravintola selkeämmin esiin. (Vastattu 15.6., jolloin vain Keisarinmajan kahvila parkkipaikan vieressä oli auki, toim. huom.)
Kunnollinen kahvila. (Vastattu 11.6., ennen uuden kahvilan avaamista, toim. huom.)
Roskiksia/koiran jätöksille astioita.
Roskiksia.
joukkoliikenne
Joku laituri tms. veden äärelle.
More relaxing chairs and extra space for coffee shop. (Enemmän rentoutumistuoleja ja lisätilaa kahvilalle.)
kulkuyhteys jalkaisin toiselta parkkipaikalta
Polut kuntoon.
Polut sateella kulkukelvottomia -> korjaus.
Jotain ostettavia palveluita koskeen liittyen; ad hoc rannassa.
opastauluja
Lapsille lisää viihtyvyyttä.
Täällä voisi kehittää extreme-matkailua, esim rafting.
Lisää opasteita poluille. Kävelyteiden/polkurakenteiden kunto ja käveltävyys voisi olla paremmat.
Polkuja kunnostettava.
Information in French. (Tietoa ranskaksi.)
Opasteita poluille. Polkurakenteet vedelle arkoja (mutaiset).
Enemmän polkuja. Lisää tarinoita.
Pitkospuita.
opasteita enemmän
Enemmän picnicpaikkoja, penkkejä, pöytiä.
näkötorni
Muutakin kuin pelkkä kahvio.
Roskakorin alueelle.
Penkkejä, joilla voisi istahtaa kävelylenkeillä hiekkapoluilla.
rakennuksia lapsia varten

Esim. tauluja kasveista, puista jne. luonnosta.
Kahvila iltaisin myöhempään auki (iltalenkit!).
Parkkialueen kallion jyrkät korkeuserot ovat autolla liikkumiselle vaarallisia. Pohjasta lähti massaa 20 cm pudotuksessa.
guidad tur (opastettu retki)
Arboretumiin puulajikyltit, enemmän polkuja.
Roskis pysäköintipaikalle (ehkä siellä olikin, mutta en huomannut).
Möjligheten att simma. (Uintimahdollisuus.)
Lisää WC-tiloja, parkkipaikalle roskiksia, tupakoiville ihmisille tupakantumpeille "roskis".
koskiuintimahdollisuus
ravintoloita, paikkoja, joissa viihtyä seurassa
Tarkempaa taustahistoriaa alueesta museon ulkopuolella.
Paremmat opasteet lähestyttäessä aluetta.
kesäteatteri
roskiksia polun varrelle, metsässä roskia
turvakaiteita lisää?
Lisää turva-aitaa kosken reunoille.
Varoituksia kuopista pysäköintialueella.
Suojakaiteita ehkä voisi olla lisää kosken rannalla.
Hyvät, kuvalliset opasteet
majoitus :)
Ohikulkijalle parempi info.
kalastusta
Lisää aukioloaikoja kesäisin Keisarinmajaan.
tupakantumppipurkkeja penkkien läheisyyteen sekä roskis (veden äärellä/lähellä)
animaatioita, videoesityksiä
Alkuperäistä esineistöä enemmän esille. Veneily koskessa.
Vaijeri ja vene niin kuin ennen.
Kappeliin ym. muihinkin rakennuksiin olisi ollut mukava päästä sisään. Museossa (kalastusmaja) oli niukasti infoa.
siistimistä & paremmat kävelyreitit
Nopea WiFi-verkko olisi auttanut taustatietojen haussa, esim. arboretumissa olisin kaivannut kuva-uksia puulajeista. Halusin oppia tunnistamaan puulajeja.
Langinkosken tien parkkialueelta puuttuu roskakoreja!
Kahvilan pitäisi olla auki myös talvella.
Lapsille voisi olla jotain heille suunniteltua, mikä herättäisi mielenkiinnon historiaan ja luontoon.
Opasteflyer, jossa kerrotaan lyhyesti historia ja kartta mukaan. Hinta voisi 50 snt.
Markerade skyltar som visade på stora skador i vägbanan på parkeringen. (Kylttejä merkitsemässä suuria vaurioita ajotiessä parkkipaikalla.)
- audioguide (audio-opas) - more signposts and info boards (enemmän viittoja ja opastetauluja) - disabled facilities (palveluita liikuntaesteisille)

Museum opening later in evening. Museum opening in August and September. (Museo auki myöhempään illalla. Museo auki elo- ja syyskuussa.)
Langinkosken leima postikorttiin.
lainakalastustarpeita
Tapahtumia enemmän, esim. taidenäyttely kahvilaan.
kaiteita -> turvallisuus
I would like to have more information tables about historic facts and the lifestyle at this place in further times. (Haluaisin enemmän opastetauluja historiallisista faktoista ja elämäntavasta tässä paikassa entisinä aikoina.)
Sivurakennusten edustalle opastetaulut, joissa kerrotaan myös näistä rakennuksista.
Poluilla liikaa oksia, vaikea kulkea.
Poluilta oksat pois.
More information about the place. (Enemmän tietoa paikasta.)
Kaikki on loistavasti :)
Parempia portaita silloille mentäessä lahojen tilalle.
Some new trees, as there are many fallen ones or cut down. (Uusia puita, koska alueella on paljon kaatuneita tai kaadettuja.)
Toiselle puolelle järjestettyjä turistikäyntejä.
Lankutukset huonot... Ympäristö epäsiisti ja hoitamaton. Haluttomuus pitää huolta ympäristöstä käy heti silmään. Ruosteiset putket..naulan kannat. Alueella kuitenkin huomattava kulttuuriperintö.
En ainakaan huomannut karttaa alueesta sisään tullessa. Missähän olisi ollut yleisö-WC...?
Juoksuhautojen entisöinti
Piknik please.
Polkupyörä pois koskesta.
Pidemmät aukioloajat kahviloilla illalla.
Joku ruokaravintola olisi ihan hyvä.
Kahvila on erittäin mukava uutuuskohde.
Pidemmät kahviloitten aukioloajat!!!
Opastetauluja Korelan asuinalueelta lähtien. Kahvila illalla pidempään auki.
Jotkut kävijät heittävät roskia luontoon, auttaisiko muutama roskis?
Lisää vettä koskeen!
Minua kiinnostaa täällä kaikki. Harmi, että ryhmällmme on niin vähän aikaa, että emme ehdi katsoa kaikkea.
koiraihmisten kakkapussit
Tapahtumia joissa hyödynnettäisi koko Keisarillisen majan aluetta rakennuksineen.
käymälä kalastajille
Lkm **101**

Millä muulla tavoin Raaseporin rauniolinnan alue oli tärkeä vastaajille

historian takia	
historiallinen	
osa kesätraditiota, lapset haluavat tulla	
maantieteellinen muutos	
kotiseutu	
Ystävän kotiseutu lähellä.	
yhdistyksemme mökki Raaseporissa	
uusi tuntematon kohde	
mökkikuntani	
suvun kotiseutu	
arvostan tätä	
vesistöreitti	
Kotimaisemaa	
Kiva paikka	
välähdys Keski-Eurooppaa	
historia	
yleissivistys	
historian osa	
Historiallinen linna	
Kiva paikka	
kulttuurihistoriallisesti	
Lapsuusmaisema	
kaunis kuvauskohde	
Raaseporin linna -taulu kihlajaislahjaksi	
ihanaa	
matkailutuote linnoihin	
Är hemma från Snappertuna	
Historia	
Borgar är coola.	
Historiskt värdefull	
Jag bor nära.	
Sommarteatern	
har besökt många gånger många år	
minnen	
barndomsminnen	
Historiska	
Kulturlandskap	
Lkm	**37**

Millä muulla tavoin Kuusiston rauniolinnan alue oli tärkeä vastaajille

Harrastuksellisesti
muistona lapsuuden ajalta
rakas muisto
Asun lähiseudulla.
asunut aina Kaarinassa
meri lähellä
sienestys metsissä
hiljaisuus, luonto, meri
muistojen vuoksi
kaunis maisema
lapsuusmuistot
liikuntakohde
tintamareski, asuttavia rauhallisia huoneita, matkamuistoja linnasta, venäjänkielinen kirja
taide
Osallisena taidenäyttelyssä
part of family history (osa perheen historiaa)
My family name is Kuusisto. (Sukunimeni on Kuusisto.)
Retkeilyalueena tärkeä
lintuhavaintokohde
Lapsuuden ja nuoruuden kokemukset
Muistoja pitkän elämän varrelta
Historiaa
Hetki rauhoittua ja syödä
Mukava paikka poiketa
Luontokohde
Osa Suomen linnojen historiaa
Kauneus
kalastus, virkistys
Ulkoilu, kalastus
Lapsuusmuisto
Muistoja
Työllistäjänä
Lapsuuden kokemus
Yhteys keskiajan historiaan
monella tapaa painottaen kohtaa 3
Muisto
historian kirjoista
kotisaaren nähtävyys

retkikohde	
kävelyreittinä, nuotiopaikkana	
Olen tutustunut paikalliseen henkilöön.	
lapsuuden matkakohde	
koti 6 vuotta	
Asun vastarannalla.	
walking my dog (koiran ulkoiluttaminen)	
hyvä kalastuspaikka	
historiallisesti	
papin lapsena omakoht. kokemusmaailma	
Olen sukua Maunu Tavastille.	
hieno luontonäkökulma	
Lkm	**50**

LIITE 24.

Millä muulla tavoin Kajaanin rauniolinna oli tärkeä vastaajille

Hyvä paikka oleskella	
Tädin kotikaupunki	
Tapasin tulevan puolisoni täällä	
Traditio perheen kesken (Väh. 1x/vuosi)	
historiallinen arvo	
Taas uusi kohde ja kokemus	
maisema	
kotilinna	
Hyödyntämätön matkailukohde	
kuuluu Kajaanin historiaan	
lapsuuden muistoja	
Historia	
Muisto menneiltä ajoilta	
Opintojeni (restonomi)	
Lkm	14

Millä muulla tavoin Svartholma oli tärkeä vastaajille

kaunis paikka
mukava tuoda vieraita
oluelle
oluella
kiva pieni saari käydä
kesämökin läheisyys
sotahistoriallisesti
Se edustaa vapaata.
venesatama
välietappi
tauko
hyvä ruokapaikka
Enpäs kerro.
nuoruusmuistot
kesän kohokohta
kalastuspaikka
kiinnostava veneilykohde
käyntikohde
majoitusmahdollisuus teltassa
lapsesta asti käynyt
närmaste restaurang + glassplats (lähin ravintola + jäätelöpaikka)
östnyländskt (itäuusimaalaisin)
osa kesää
ulkoilu
kaunis retkikohde
pala Suomen historiaa
oluella
utfärdsmål med familjen (retkikohde perheen kanssa)
upea retkikohde
satamana
ravintola
henkireikä!
osa mökkimaisemaa
nära sommarstället (lähellä kesäpaikkaa)
ihan kiva kohde
luonto + niukat palvelut -> ei liikaa veneitä satamassa
kiva beach
barndomsminnen (lapsuusmuistot)
mukava pistäytymispaikka

Har varit på Svartholm sedan blev född. (Olen ollut Svarthomassa syntymästäni lähtien.)
kesän käyntikohde
Forsell/sukujuuret
barndomsminnen (lapsuusmuistot)
lapsimuistot, rakkauden löytäminen
mat (ruoan)
jokakesäinen käyntikohde
hieno paikka, luonto, historia
kiva veneilykohde mökiltä
fin båttur till Svartholmen (hieno veneretki Svartholmaan)
lapsuuden & nuoruuden kesät
arvokas muinaismuistokohde
fin utsikt (hieno näköala)
yöpymispaikka
osa kotiseutua
arvokas muinaismuisto
ruokapaikkana
havut
kesäreissu
det är ett ställe vi visiterar varje sommar (jokakesäinen käyntikohde)
lähisaari
osa lomaa
född i Lovisa (syntynyt Loviisassa)
lasten tutustuttamiseen historiaan mökkeilyn ohessa
ulkoilu koirien kanssa
tuo mieleen lapsuuden kesät muualla
mukava pysähtymispaikka
utflyktsmål (retkikohde)
hyvä ruoka hyvässä seurassa
oppaiden työ
vapaa-ajanviettopaikka
historian
för nutida ungdomen (nykyajan nuorisolle)
perinne
yöpymispaikka
venepaikka purjehtiessa
se on merellä
kohde muiden joukossa
närkultur (lähikulttuuri)
båthamnen (venesatama)
mukava retkikohde
utfärdsmål på 1950-talet (retkikohde 1950-luvulla)
taiteellisessa mielessä
retkikohde

tauko/ruokailu	
Vaihtelevuutta, paljon matkamuistoja sekä edullisemmat hinnat (alle 1 euro).	
ruokaa ja juomaa	
utfärdsmål (retkikohde)	
hemort (kotipaikka)	
restaurang (ravintola)	
mat och dryck (ruoka ja juoma)	
osa kotiseutua	
roliga stunder med familjen (hauskat hetket perheen kanssa)	
Har bott i Lovisa hela min barndom. (Olen asunut Loviisassa koko lapsuuteni.)	
kiva tutustua erilaisiin paikkoihin Suomessa	
historiallinen syy	
pitkä vuosien käyntiperinne	
ainoa paikka mihin lyhyt matka veneillä	
umgänge med vänner (ystävien kanssa seurustelu)	
född i Lovisa (syntynyt Loviisassa)	
lägerskola för år 7 (leirikoulu 7-luokkalaisille)	
Siellä on mukava käydä.	
barndomsminnen (lapsuusmuistot)	
mahtava paikka	
Lkm	**103**

Millä muulla tavoin Langinkosken keisarillinen kalastusmaja oli tärkeä vastaajille

history (historia)
lenkkireittinä
Kalamaja on tärkeä Venäjän historian vuoksi.
luonto
vanha tuttu ympäristö
Rauhoittumispaikka lähellä kotia.
Liittyy lapsuuden muistoihin.
Kiva käydä uudestaan.
Ulkoilualue
Pidän vedestä -> hyvä alue nauttia siitä.
mielenkiintoinen ja historiallinen
Käynyt lapsesta asti ja sama jatkuu lapseni kanssa.
kuuluu osana päivittäiseen virkistäytymismaisemaan
lähellä
truly historical (todella historiallinen)
Kalamaja on tärkeä Venäjän historian vuoksi.
paikkakuntalaiselle tärkeä historiakohde
Ulkoilu, lenkkeily
historian
kulturen (kulttuuri)
Kaunis paikka rauhoittumiseen
Kaunis aito
Suomen ja Venäjän yhteinen historia.
kalastus
hyvin tärkeä osa kokonaisuutta
lapsuuden paikka
Olen kiinnostunut historiasta paljon.
osa kotikaupunkia
Venäjän historia
Tuo ylpeyttä kotkalaisena, Suomessa ainutlaatuisena, historiakohteena.
Tulee mieleen lapsuus ja käynnit täällä.
tunnettu kulttuurikohde
luontoarvo
kuntoilualue
Asun naapurissa, päivittäinen kävelykohde.
kalastusharrastus
kaunis luonto, kahvila
kirjallisuuden kautta

luonnon helmassa samoilu
Very interesting period of history in a nice environment. (Hyvin kiinnostava historiankausi kivassa ympäristössä.)
Kuuluu paikkakunnan historiaan
koiran kanssa lenkkeily
arkkitehtuurikohteena
lapsuuden ulkoilupaikka
puurakentamisen rakennusperinne
hirsirakentamisen perinne
It is also a part of Russian history. Very good original condition of old historical wooden house. (Se on myös osa Venäjän historiaa. Vanhan historiallisen puutalon erittäin hyvä alkuperäinen kunto.)
historiallinen
beautiful place to visit (kaunis paikka vierailla)
Russian culture (osana Venäjän kultturia)
tärkeä osa kotiseutua
luen historiaa
muisto ala-asteen ajoista
Olen kiinnostunut Venäjän historiasta.
environment (ympäristö)
history (historia)
history (historia)
opiskeluaikana kuljin alueella
kotkalaisena
global history (maailmanlaajuinen historia)
työpaikka
historiallinen merkitys
great historical place to walk (loistava historiallinen paikka kävellä)
lapsuudesta lähtien
Kalamaja on minulle hyvin tärkeä, koska olen venäläinen.
Venäjä-keisari-kuriositeettinä
tuo lapsuusmuistoja
osana Kymijoen historiaa
on pala Suomen hisoriaa
Kiitos Venäjän historian säilyttämisestä!
Lähialue on hyvin valokuvauksellinen.
Se on hieno.
hieno
kiinnostava historiallinen kohde
rentoutumis- ja rauhoittumispaikka
asun lähellä
Jotain "juuria" on tärkeä säilyttää, elämän kerroksisuus: uutta & vanhaa.
osa lapsuuteni maisemaa
maiseman takia
Lkm **79**

LIITE 27.

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Raaseporin linnanraunio

Kävijätutkimus 2014

Raaseporin linnanraunio siirtyi vuoden 2014 alusta Museovirastolta Metsähallituksen luontopalvelujen hoitoon ja hallintaan. Tällä kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Raaseporin linnan alueen kehittämisessä.

Täyttöohjeet:
Toivomme sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (❍). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (❑). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Raaseporin linnan alueella (katso kartta 1) ja joissain kohdin myös sen lähiseudulla (so. Raaseporin kunnan alueella, katso kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai ohjeissa annettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antaa Aino von Boehm p. 040 7634318 (aino.vonboehm@metsa.fi).

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Raaseporin linnan alueelle? (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä…

a. …Raaseporin linnan alueella (ks. kartta 1)?

noin _____ tuntia

b. …<u>yhteensä</u> Raaseporin linnan alueella ja sen lähiseudulla (ks. kartta 2, Raaseporin kunnan alue)?
(vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk ***tai*** _____ tuntia

asun Raaseporin kunnan alueella ❑

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä…
(muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

…Raaseporin kunnan alueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa	____ yötä	veneessä	____ yötä
vuokramökissä	____ yötä	kodassa tai laavussa	____ yötä
omassa mökissä	____ yötä	maatilamajoituksessa	____ yötä
asuntoautossa tai -vaunussa	____ yötä	ystävän tai sukulaisen luona	____ yötä
omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)		retkeilymajassa	____ yötä
asun Raaseporin kunnan alueella	❑	muualla, missä? _____	____ yötä

4a. Missä päin Raaseporin linnan aluetta vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä?
(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

1 ❑ Linnanraunio
2 ❑ Linnanvoudin tupa (kahvila-ravintola)
3 ❑ Raaseporin kesäteatteri
4 ❑ Lemmenpolku
5 ❑ Forngårdenin talomuseo
6 ❑ Snappertunan kirkonkylä
7 ❑ Retkeilymaja
8 ❑ muualla, missä?_____

4b. Mikä yllä olevista käyntikohteista on tärkein tällä käynnilläsi Raaseporin linnan alueella?
Merkitse numero -> _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Raaseporin linnan alueelle?
(merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

1 ❑ henkilöauto
2 ❑ henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto
3 ❑ linja-auto
4 ❑ tilausbussi (ryhmämatka)
5 ❑ juna
6 ❑ lentokone
7 ❑ moottoripyörä
8 ❑ polkupyörä
16 ❑ jalan
19 ❑ moottorivene
22 ❑ kanootti, kajakki, soutuvene tai purjevene
99 ❑ muu, mikä?

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi?
Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Raaseporin linnan alueella?

olen yksin ❑ → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä
(vastaaja mukaan luettuna) joista
alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä
alle 15-vuotiaiden syntymävuodet _____ _____
(jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____ _____
_____ _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Raaseporin linnan alueella?
(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

❍ oman perheen jäsenistä
❍ muista sukulaisista
❍ ystävistä
❍ työtovereista
❍ koululuokasta
❍ päiväkotiryhmästä
❍ opiskeluryhmästä
❍ eläkeläisryhmästä
❍ ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
❍ kerhosta, yhdistyksestä tms.
❍ yritysvieraista
❍ jostakin muusta, mistä?_____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Raaseporin linnan alueella?
(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää 5	4	3	2	1 ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
maisemat	❍	❍	❍	❍	❍
mahdollisuus olla itsekseen	❍	❍	❍	❍	❍
henkinen hyvinvointi	❍	❍	❍	❍	❍
poissa melusta ja saasteista	❍	❍	❍	❍	❍
rentoutuminen	❍	❍	❍	❍	❍
tutustuminen uusiin ihmisiin	❍	❍	❍	❍	❍
yhdessäolo oman seurueen kanssa	❍	❍	❍	❍	❍
aikaisemmat muistot	❍	❍	❍	❍	❍
alueeseen tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
luonnosta oppiminen	❍	❍	❍	❍	❍
omien taitojen kehittäminen	❍	❍	❍	❍	❍
kuntoilu	❍	❍	❍	❍	❍
jännityksen kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Raaseporin linnan alueella <u>tällä käynnilläsi</u>?
(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ❑ kävely
2 ❑ sauvakävely
3 ❑ lenkkeily
5 ❑ luonnon tarkkailu
6 ❑ eväsretkeily
9 ❑ lintuharrastus
12 ❑ kasviharrastus
13 ❑ opetukseen liittyvä käynti
15 ❑ valokuvaus
16 ❑ partioretki
17 ❑ leirikoulu
18 ❑ koiran kanssa ulkoilu
54 ❑ maiseman katselu
86 ❑ opastuskierrokselle osallistuminen
87 ❑ osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan
133 ❑ linnanraunioihin tutustuminen
88 ❑ kulttuuriympäristöön tutustuminen
104 ❑ Forngårdenin talomuseossa käynti
105 ❑ kahvilassa käynti
117 ❑ kesäteatterissa käynti
999 ❑ muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi <u>kaikkein tärkein</u> tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta tämänkertaisella käynnilläsi Raaseporin linnan alueella?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi rastita vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua".

5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen,
2 = melko huono, 1 = erittäin huono

	erittäin hyvä 5	4	3	2	erittäin huono 1	en ole käytänyt
pysäköintipaikat	❍	❍	❍	❍	❍	❍
lähialueen tiestö	❍	❍	❍	❍	❍	❍
opastetaulut	❍	❍	❍	❍	❍	❍
kävelyreitistö	❍	❍	❍	❍	❍	❍
reittiviitoitukset	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleisökäymälät alueella	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	❍	❍	❍	❍	❍	❍
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	❍	❍	❍	❍	❍	❍
ennakkoinformaatio	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila, ohjelmapalvelut)	❍	❍	❍	❍	❍	❍
reittien ja rakenteiden turvallisuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen turvallisuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen siisteys	❍	❍	❍	❍	❍	❍
maiseman vaihtelevuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍	❍

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Raaseporin linnan alueen palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

	5	4	3	2	1	
erittäin tyytyväinen	❍	❍	❍	❍	❍	erittäin tyytymätön

10c. Kaipaisitko Raaseporin linnan alueelle tai siihen liittyen jotain palveluita tai rakenteita lisää?

Kyllä ❍ Ei ❍

Jos kaipaisit, niin mitä? Kirjoita alle.

_____

_____

11. Täyttyivätkö tähän käyntiisi Raaseporin linnan alueella liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin 5	4	3	2	1 erittäin huonosti
luonnonympäristö	❍	❍	❍	❍	❍
harrastusmahdollisuudet	❍	❍	❍	❍	❍
reitit ja rakenteet	❍	❍	❍	❍	❍
maisema ja kulttuuriympäristö	❍	❍	❍	❍	❍
Raaseporin linnanrauniot	❍	❍	❍	❍	❍

12. Onko Raaseporin linnan alue tällä matkalla…

❍	matkasi ainoa tai tärkein kohde?
❍	yksi matkasi suunnitelluista kohteista? Muita kohteita ovat: _____
❍	ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella? Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____ _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Raaseporin linnan alueella tai lähiseudulla (so. Raaseporin kunnassa ks. kartta 2)?

❍ kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
❍ en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä
❍ henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
❍ perheen tai seurueen kokonaiskulut.

❑ Kyseessä on matkatoimiston tai muun matkanjärjestäjän järjestämä pakettimatka, jonka hinta on _____ €
→ Ilmoita tämän lisäksi alla muut kulusi Raaseporin linnan alueella ja sen lähiseudulla (Raaseporin kunnassa).

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan Raaseporin linnan alueella ja lähiseudulla (Raaseporin kunnassa, ks. kartta 2). (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____ €
B paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)	_____ €
C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset	_____ €
D kahvila- ja ravintolaostokset	_____ €
E majoittuminen	_____ €
F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. pääsymaksut, opastuskierrokset, kesäteatterin liput)	_____ €
G muut menot (esim. varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____ €

14. Kuinka usein olet käynyt Raaseporin linnan alueella ennen tätä käyntiä?
(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta ❑

viimeisen kahden vuoden aikana _____kertaa

milloin ensimmäisen kerran? v._____

milloin viimeksi? v._____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt sinua tämänkertaisella käynnilläsi Raaseporin linnan alueella? (vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lainkaan 5	4	3	2	erittäin paljon 1
ympäristön kuluneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
ympäristön roskaantuneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
luonnonympäristön käsittely	❍	❍	❍	❍	❍
liiallinen kävijämäärä	❍	❍	❍	❍	❍
muiden kävijöiden käyttäytyminen	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

16. Missä määrin koet tämänkertaisen käyntisi Raaseporin linnan alueella vaikuttaneen yleiseen terveydentilaasi ja hyvinvointiisi seuraavilla osa-alueilla?
(Vastaa jokaiseen kohtaan ja valitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi. 5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	täysin eri mieltä 1
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi (esim. työkyvyn edistyminen, ihmissuhteiden lujittuminen, yksin tai yhdessä tekemisestä nauttiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi (esim. tyytyväisyys elämään, mielialan kohentuminen, palautuminen henkisestä uupumuksesta, uuden oppiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi (esim. luonto-aistimuksista nauttiminen, fyysisen kunnon ylläpito, uusien taitojen omaksuminen, fyysinen hyvä olo)	❍	❍	❍	❍	❍

17. Minkä arvoisiksi arvioisit rahassa mitattuna Raaseporin linnan alueella kokemasi terveys- ja hyvinvointivaikutukset?
Voit esimerkiksi verrata rahallista arvoa kaupallisiin hyvinvointi-palveluihin ja -tuotteisiin (kuntosalikäynti 5 €, kylpyläkäynti 2,5 tuntia 20 €, hieronta 60 min 50 €, hemmottelupäivä kylpylässä erilaisilla hoidoilla 200 €), erilaisiin kulttuuripalveluihin (elokuvissa käynti 12 €, konsertti 100 €) tai matkoihin (kotimaan matka 500 €, ulkomaanmatka 3000 €).

_____€

18a. Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat suhdettasi Raaseporin linnan alueeseen?
(Vastaa jokaiseen kohtaan merkitsemällä rasti siihen vastausympyrään, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi.
5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

Raaseporin linnan alue…	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	täysin eri mieltä 1
1. on minulle tärkeä osana Suomen historiaa	❍	❍	❍	❍	❍
2. on minulle tärkeä kulttuurimaisemana	❍	❍	❍	❍	❍
3. on minulle tärkeä henkisesti tai hengellisesti	❍	❍	❍	❍	❍
4. on minulle tärkeä oppimiskohteena	❍	❍	❍	❍	❍
5. Minulla on tunnesiteitä Raaseporin linnan alueeseen	❍	❍	❍	❍	❍
6. Raaseporin linnan alue on minulle tärkeä muulla tavoin, miten? Kirjoita alle ja arvioi. _____	❍	❍	❍	❍	❍

18b. Kun ajattelet Raaseporin linnan<u>rauniota muinaisjäännöksenä</u>, niin mikä yllä olevista merkityksistä on sinulle tärkein? Merkitse numero -> _____

19. Matkan jälkeen…
(5 = erittäin todennäköisesti, 4 = todennäköisesti, 3 = ehkä, 2 = epätodennäköisesti, 1 = erittäin epätodennäköisesti)

	erittäin todennäköisesti 5	4	3	2	erittäin epätodennäköisesti 1
tuletko uudelleen kohteelle?	❍	❍	❍	❍	❍
suositteletko kohdetta muille?	❍	❍	❍	❍	❍

20. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?
[__ __ __ __ __] _____

21. Sukupuoli?
❍ mies ❍ Nainen

22. Syntymävuosi?
[__ __ __ __]

23. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)
❍ ammattikoulu
❍ opistotasoinen tutkinto
❍ alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ei ammatillista tutkintoa

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Kuusiston linnanraunio

Kävijätutkimus 2014

Kuusiston linnanraunio siirtyi vuoden 2014 alusta Museovirastolta Metsähallituksen luontopalvelujen hoitoon ja hallintaan. Tällä kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Kuusiston linnan alueen kehittämisessä.

Täyttöohjeet:
Toivomme sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (❍). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (❑). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Kuusiston linnan alueella sisältäen linnanraunion lisäksi Kuusiston kartanon ja Kappelinmäen alueen (ks. kartta 1, kyselyalue) ja joissain kohdin myös sen lähiseudulla (so. Kaarinan kaupungin alueella, katso kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai ohjeissa annettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antaa Aino von Boehm p. 040 7634318 (aino.vonboehm@metsa.fi).

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Kuusiston linnan alueelle (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä…

a. …Kuusiston linnan alueella (ks. kartta 1)?

noin _____ tuntia

b. …<u>yhteensä</u> Kuusiston linnan alueella ja sen lähiseudulla (ks. kartta 2)? (vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk ***tai*** _____ tuntia

asun Kaarinassa ❑

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä…

(muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

…Kaarinan kaupungin alueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa	____ yötä	veneessä	____ yötä
vuokramökissä	____ yötä	maatilamajoituksessa	____ yötä
omassa mökissä	____ yötä		yötä
asuntoautossa tai -vaunussa	____ yötä	ystävän tai sukulaisen luona	____ yötä
omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	____ yötä	muualla, missä? _____	____ yötä
asun Kaarinassa	❑		

4a. Missä päin Kuusiston linnan aluetta vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä?
(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

1 ❑ Kuusiston linnanraunio
2 ❑ Rannan nuotiopaikka
3 ❑ Kappelinmäki ja sitä kiertävä kulttuuri- ja luontopolku
4 ❑ Näköalapaikka Kappelinmäen laella
5 ❑ Kuusiston kartano
6 ❑ Lintutorni
7 ❑ muualla, missä?_____

4b. Mikä yllä olevista käyntikohteista on tärkein tällä käynnilläsi Kuusiston linnan alueella?
Merkitse numero -> _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Kuusiston linnan alueelle?
(merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

1 ❑ henkilöauto
2 ❑ henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto
3 ❑ linja-auto
4 ❑ tilausbussi (ryhmämatka)
5 ❑ juna
6 ❑ lentokone
7 ❑ moottoripyörä
8 ❑ polkupyörä
16 ❑ jalan
19 ❑ moottorivene
22 ❑ kanootti, kajakki, soutuvene tai purjevene
99 ❑ muu, mikä?

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi?
Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Kuusiston linnan alueella?

olen yksin ❑ → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä
(vastaaja mukaan luettuna) joista
alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä
alle 15-vuotiaiden syntymävuodet (jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____ _____ _____ _____ _____ _____
liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7.Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Kuusiston linnan alueella?
(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

❍ oman perheen jäsenistä
❍ muista sukulaisista
❍ ystävistä
❍ työtovereista
❍ koululuokasta
❍ päiväkotiryhmästä
❍ opiskeluryhmästä
❍ eläkeläisryhmästä
❍ ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
❍ kerhosta, yhdistyksestä tms.
❍ yritysvieraista
❍ jostakin muusta, mistä?_____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Kuusiston linnan alueella?
(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää 5	4	3	2	1 ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
maisemat	❍	❍	❍	❍	❍
mahdollisuus olla itsekseen	❍	❍	❍	❍	❍
henkinen hyvinvointi	❍	❍	❍	❍	❍
poissa melusta ja saasteista	❍	❍	❍	❍	❍
rentoutuminen	❍	❍	❍	❍	❍
tutustuminen uusiin ihmisiin	❍	❍	❍	❍	❍
yhdessäolo oman seurueen kanssa	❍	❍	❍	❍	❍
aikaisemmat muistot	❍	❍	❍	❍	❍
alueeseen tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
luonnosta oppiminen	❍	❍	❍	❍	❍
omien taitojen kehittäminen	❍	❍	❍	❍	❍
kuntoilu	❍	❍	❍	❍	❍
jännityksen kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Kuusiston linnan alueella <u>tällä käynnilläsi</u>?
(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ❑ kävely
2 ❑ sauvakävely
3 ❑ lenkkeily
5 ❑ luonnon tarkkailu
6 ❑ eväsretkeily
7 ❑ pyöräily
8 ❑ kalastus
9 ❑ lintuharrastus
12 ❑ kasviharrastus
13 ❑ opetukseen liittyvä käynti
15 ❑ valokuvaus
16 ❑ partioretki
17 ❑ leirikoulu
18 ❑ koiran kanssa ulkoilu
54 ❑ maiseman katselu
83 ❑ luonto- ja kulttuuripolkuun tutustuminen
86 ❑ opastuskierrokselle osallistuminen
87 ❑ osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan
133 ❑ linnanraunioon tutustuminen
88 ❑ kulttuuriympäristöön tutustuminen
93 ❑ taidegalleriaan tutustuminen
105 ❑ kahvilassa käynti
999 ❑ muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi <u>kaikkein tärkein</u> tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta tämänkertaisella käynnilläsi Kuusiston linnan alueella?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi rastita vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua".

5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen,
2 = melko huono, 1 = erittäin huono

	erittäin hyvä 5	4	3	2	erittäin huono 1	en ole käyt-tänyt
pysäköintipaikat	❍	❍	❍	❍	❍	❍
lähialueen tiestö	❍	❍	❍	❍	❍	❍
linnanraunion opastetaulu	❍	❍	❍	❍	❍	❍
polkureitistö	❍	❍	❍	❍	❍	❍
reittiviitoitukset	❍	❍	❍	❍	❍	❍
rannan nuotiopaikka	❍	❍	❍	❍	❍	❍
polttopuut nuotiopaikalla	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleisökäymälät alueella	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	❍	❍	❍	❍	❍	❍
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	❍	❍	❍	❍	❍	❍
ennakkoinformaatio	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila, näyttely, ohjelmapalvelut)	❍	❍	❍	❍	❍	❍
reittien ja rakenteiden turvallisuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen turvallisuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen siisteys	❍	❍	❍	❍	❍	❍
maiseman vaihtelevuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Kappelinmäen kulttuuri- ja luontopolun opastetaulut	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍	❍

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Kuusiston linnan alueen palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

	5	4	3	2	1	
erittäin tyytyväinen	❍	❍	❍	❍	❍	erittäin tyytymätön

10c. Kaipaisitko Kuusiston linnan alueelle tai siihen liittyen jotain palveluita tai rakenteita lisää?

Kyllä ❍ Ei ❍

Jos kaipaisit, niin mitä? Kirjoita alle.

_____

_____

11. Täyttyivätkö tähän käyntiisi Kuusisto linnan alueella liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin 5	4	3	2	1 erittäin huonosti
luonnonympäristö	❍	❍	❍	❍	❍
harrastusmahdollisuudet	❍	❍	❍	❍	❍
reitit ja rakenteet	❍	❍	❍	❍	❍
maisema ja kulttuuriympäristö	❍	❍	❍	❍	❍
Kuusiston linnanraunio	❍	❍	❍	❍	❍

12. Onko Kuusiston linnan alue tällä matkalla…

❍	matkasi ainoa tai tärkein kohde?
❍	yksi matkasi suunnitelluista kohteista? Muita kohteita ovat: _____
❍	ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella? Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____ _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Kuusiston linnan alueella tai lähiseudulla (ks. kartta 2)?

❍ kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
❍ en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä
❍ henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
❍ perheen tai seurueen kokonaiskulut.

❑ Kyseessä on matkatoimiston tai muun matkanjärjestäjän järjestämä pakettimatka, jonka hinta on _____ €
→ Ilmoita tämän lisäksi alla muut kulusi Kuusiston linnan alueella ja sen lähiseudulla.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan Kuusiston linnan alueella ja lähiseudulla (Kaarinassa, ks. kartta 2). (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____ €
B paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)	_____ €
C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset	_____ €
D kahvila- ja ravintolaostokset	_____ €
E majoittuminen	_____ €
F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. pääsymaksut, opastuskierrokset)	_____ €
G muut menot (esim. varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____ €

14. Kuinka usein olet käynyt Kuusiston linnan alueella ennen tätä käyntiä?
(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta ❑

viimeisen kahden vuoden aikana _____kertaa

milloin ensimmäisen kerran? v._____

milloin viimeksi? v._____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt sinua tämänkertaisella käynnilläsi Kuusiston linnan alueella?
(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lain-kaan 5	4	3	2	1 erittäin paljon
ympäristön kuluneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
ympäristön roskaantuneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
luonnonympäristön käsittely	❍	❍	❍	❍	❍
liiallinen kävijämäärä	❍	❍	❍	❍	❍
muiden kävijöiden käyttäytyminen	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

16. Missä määrin koet tämänkertaisen käyntisi Kuusiston linnan alueella vaikuttaneen yleiseen terveydentilaasi ja hyvinvointiisi seuraavilla osa-alueilla?
(Vastaa jokaiseen kohtaan ja valitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi. 5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	täysin eri mieltä 1
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi (esim. työkyvyn edistyminen, ihmissuhteiden lujittuminen, yksin tai yhdessä tekemisestä nauttiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi (esim. tyytyväisyys elämään, mielialan kohentuminen, palautuminen henkisestä uupumuksesta, uuden oppiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi (esim. luonto-aistimuksista nauttiminen, fyysisen kunnon ylläpito, uusien taitojen omaksuminen, fyysinen hyvä olo)	❍	❍	❍	❍	❍

17. Minkä arvoisiksi arvioisit rahassa mitattuna Kuusiston linnan alueella kokemasi terveys- ja hyvinvointivaikutukset?
Voit esimerkiksi verrata rahallista arvoa kaupallisiin hyvinvointi-palveluihin ja -tuotteisiin (kuntosalikäynti 5 €, kylpyläkäynti 2,5 tuntia 20 €, hieronta 60 min 50 €, hemmottelupäivä kylpylässä erilaisilla hoidoilla 200 €), erilaisiin kulttuuripalveluihin (elokuvissa käynti 12 €, konsertti 100 €) tai matkoihin (kotimaan matka 500 €, ulkomaanmatka 3000 €).

_____€

18a. Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat suhdettasi Kuusiston linnan alueeseen?
(Vastaa jokaiseen kohtaan merkitsemällä rasti siihen vastausympyrään, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi.
5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

Kuusiston linnan alue…	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	täysin eri mieltä 1
1. on minulle tärkeä osana Suomen historiaa	❍	❍	❍	❍	❍
2. on minulle tärkeä kulttuurimaisemana	❍	❍	❍	❍	❍
3. on minulle tärkeä henkisesti tai hengellisesti	❍	❍	❍	❍	❍
4. on minulle tärkeä oppimiskohteena	❍	❍	❍	❍	❍
5. Minulla on tunnesiteitä Kuusisto linnan alueeseen	❍	❍	❍	❍	❍
6. Kuusiston linnan alue on minulle tärkeä muulla tavoin, miten? Kirjoita alle ja arvioi. _____	❍	❍	❍	❍	❍

18b. Kun ajattelet Kuusiston <u>linnanrauniota</u> muinaisjäännöksenä, niin mikä yllä olevista merkityksistä on sinulle tärkein? Merkitse numero -> _____

19. Matkan jälkeen…
(5 = erittäin todennäköisesti, 4 = todennäköisesti, 3 = ehkä, 2 = epätodennäköisesti, 1 = erittäin epätodennäköisesti)

	erittäin todennäköisesti 5	4	3	2	1 erittäin epätodennäköisesti
tuletko uudelleen kohteelle?	❍	❍	❍	❍	❍
suositteletko kohdetta muille?	❍	❍	❍	❍	❍

20. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?

[__ __ __ __ __] _____

21. Sukupuoli?

❍ mies ❍ Nainen

22. Syntymävuosi?

[__ __ __ __]

23. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

❍ ammattikoulu
❍ opistotasoinen tutkinto
❍ alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ei ammatillista tutkintoa

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Kajaanin linnanraunio

Kävijätutkimus 2014

Kajaanin linnanraunio siirtyi vuoden 2014 alusta Museovirastolta Metsähallituksen luontopalvelujen hoitoon ja hallintaan. Tällä kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Kajaanin linnanraunion kehittämisessä.

Täyttöohjeet:
Toivomme sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (❍). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (❑). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Kajaanin linnanrauniolla ja muualla Kajaanin keskustassa (katso kartta 1) sekä joissain kohdin myös lähialueella (so. koko Kajaanin kaupungin alueella, katso kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai palautuskuoressa postilaatikkoon.
5. Lisätietoja antaa Kerttu Härkönen (p.0407435333 tai kerttu.harkonen@metsa.fi).

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Kajaanin linnanrauniolle? (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä…

a. …Kajaanin linnanrauniolla (ks. kartta 1)?

(vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ tuntia

b. …yhteensä Kajaanin linnanrauniolla ja muualla Kajaanissa (ks. kartta 2, Kajaanin kaupungin alue)?

noin _____ vrk ***tai*** _____ tuntia

asun Kajaanissa ❑

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä…

(muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

…Kajaanin alueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa	____ yötä	veneessä	____ yötä
vuokramökissä	____	leirikeskuksessa	____ yötä
omassa mökissä	____	ystävän tai sukulaisen luona	____ yötä
asuntoautossa tai -vaunussa	____ yötä	retkeilymajassa	____ yötä
omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)		muualla, missä? _____	____ yötä
asun Kajaanissa	❑		

4a. Missä päin Kajaanin keskustaa vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä linnanraunion lisäksi? (merkitse tarvittaessa useampi kohta)

1 ☒ Kajaanin linnanraunio
2 ❑ Rantapuisto
3 ❑ Lussitupa
4 ❑ Tervakanava
5 ❑ Raatihuoneen tori
6 ❑ Kauppatori
7 ❑ Keskustan kaupat
8 ❑ Keskustan kahvilat ja ravintolat
9 ❑ Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskus
10 ❑ Kaukaveden vesiliikuntakeskus
11 ❑ Kajaanin taidemuseo
12 ❑ Kainuun Museo
13 ❑ Kajaanin kirkko
14 ❑ Ortodoksinen kirkko (Kristuksen kirkastumisen kirkko)
15 ❑ muualla,missä? _____

4b. Mikä yllä olevista käyntikohteista on tärkein tällä käynnilläsi? Merkitse numero -> _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Kajaanin linnanrauniolle? (merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

1 ❑ henkilöauto
2 ❑ henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto
3 ❑ linja-auto
4 ❑ tilausbussi (ryhmämatka)
5 ❑ juna
6 ❑ lentokone
7 ❑ moottoripyörä
8 ❑ polkupyörä
16 ❑ jalan
99 ❑ muu, mikä? _____

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi? Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Kajaanin linnanrauniolla?

olen yksin ❑ → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä

(vastaaja mukaan luettuna) joista

alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä

alle 15-vuotiaiden syntymävuodet (jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____ _____ _____ _____ _____ _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Kajaanin linnanrauniolla?
(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

❍ oman perheen jäsenistä
❍ muista sukulaisista
❍ ystävistä
❍ työtovereista
❍ koululuokasta
❍ päiväkotiryhmästä
❍ opiskeluryhmästä
❍ eläkeläisryhmästä
❍ ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
❍ kerhosta, yhdistyksestä tms.
❍ yritysvieraista
❍ jostakin muusta, mistä?_____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Kajaanin linnanrauniolla?
(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää 5	4	3	2	1 ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
maisemat	❍	❍	❍	❍	❍
mahdollisuus olla itsekseen	❍	❍	❍	❍	❍
henkinen hyvinvointi	❍	❍	❍	❍	❍
poissa melusta ja saasteista	❍	❍	❍	❍	❍
rentoutuminen	❍	❍	❍	❍	❍
tutustuminen uusiin ihmisiin	❍	❍	❍	❍	❍
yhdessäolo oman seurueen kanssa	❍	❍	❍	❍	❍
aikaisemmat muistot	❍	❍	❍	❍	❍
alueeseen tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
luonnosta oppiminen	❍	❍	❍	❍	❍
omien taitojen kehittäminen	❍	❍	❍	❍	❍
kuntoilu	❍	❍	❍	❍	❍
jännityksen kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Kajaanin linnanrauniolla ja muualla Kajaanin keskustassa (ks. kartta 1) <u>tällä käynnilläsi</u>? (merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ❑ kävely
2 ❑ sauvakävely
3 ❑ lenkkeily
5 ❑ luonnon tarkkailu
6 ❑ eväsretkeily
8 ❑ kalastus
9 ❑ lintuharrastus
12 ❑ kasviharrastus
13 ❑ opetukseen liittyvä käynti
15 ❑ valokuvaus
16 ❑ partioretki
17 ❑ leirikoulu
18 ❑ koiran kanssa ulkoilu
54 ❑ maiseman katselu
62 ❑ auringonotto
86 ❑ opastuskierrokselle osallistuminen
87 ❑ osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan
133 ❑ Kajaanin linnanraunioon tutustuminen
88 ❑ kulttuuriympäristöön ja –kohteisiin tutustuminen
101 ❑ ostoksilla käynti
105 ❑ kahvilassa tai ravintolassa käynti
109 ❑ työmatka
999 ❑ muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi <u>kaikkein tärkein</u> tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta tämänkertaisella käynnilläsi Kajaanin linnanrauniolla?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi rastita vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua".

5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen,
2 = melko huono, 1 = erittäin huono

	erittäin hyvä 5	4	3	2	erittäin huono 1	en ole käytänyt
pysäköintipaikat	❍	❍	❍	❍	❍	❍
lähialueen tiestö	❍	❍	❍	❍	❍	❍
linnanraunion opastetaulu	❍	❍	❍	❍	❍	❍
kävelyreitistö linnanrauniolla	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella linnanrauniolla	❍	❍	❍	❍	❍	❍
erityistarpeiden huomioon ottaminen linnanrauniolla (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	❍	❍	❍	❍	❍	❍
ennakkoinformaatio	❍	❍	❍	❍	❍	❍
reittien ja rakenteiden turvallisuus linnanrauniolla	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen turvallisuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen siisteys	❍	❍	❍	❍	❍	❍
maiseman vaihtelevuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍	❍

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Kajaanin linnanraunion rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

	5	4	3	2	1	
erittäin tyytyväinen	❍	❍	❍	❍	❍	erittäin tyytymätön

10c. Kaipaisitko Kajaanin linnanrauniolle tai siihen liittyen jotain palveluita tai rakenteita lisää?

Kyllä ❍ Ei ❍

Jos kaipaisit, niin mitä? Kirjoita alle.

_____
_____
_____
_____

11. Täyttyivätkö tähän käyntiisi Kajaanin linnanrauniolla liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin 5	4	3	2	1	erittäin huonosti
luonnonympäristö	❍	❍	❍	❍	❍	
harrastusmahdollisuudet	❍	❍	❍	❍	❍	
reitit ja rakenteet	❍	❍	❍	❍	❍	
maisema ja kulttuuriympäristö	❍	❍	❍	❍	❍	
Kajaanin linnanraunio	❍	❍	❍	❍	❍	

12. Onko Kajaanin linnanraunio tällä matkalla…

❍	matkasi ainoa tai tärkein kohde?
❍	yksi matkasi suunnitelluista kohteista? Muita kohteita ovat: _____
❍	ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella? Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____ _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Kajaanin keskustassa tai muualla Kajaanissa (ks. kartta 2)?

❍ kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
❍ en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä
❍ henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
❍ perheen tai seurueen kokonaiskulut.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan **Kajaanin keskustassa tai muualla Kajaanissa (**ks. kartta 2). (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____ €
B paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)	_____ €
C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset	_____ €
D kahvila- ja ravintolaostokset	_____ €
E majoittuminen	_____ €
F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut kierrokset, pääsymaksut käyntikohteisiin)	_____ €
G muut menot (esim. varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____ €

14. Kuinka usein olet käynyt Kajaanin linnanrauniolla ennen tätä käyntiä? (vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta ❑

viimeisen kahden vuoden aikana _____kertaa

milloin ensimmäisen kerran? v._____

milloin viimeksi? v._____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt sinua tämänkertaisella käynnilläsi Kajaanin linnanrauniolla?
(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lainkaan 5	4	3	2	erittäin paljon 1
ympäristön kuluneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
ympäristön roskaantuneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
luonnonympäristön käsittely	❍	❍	❍	❍	❍
liiallinen kävijämäärä	❍	❍	❍	❍	❍
muiden kävijöiden käyttäytyminen	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

16. Missä määrin koet tämänkertaisen käyntisi Kajaanin linnanrauniolla vaikuttaneen yleiseen terveydentilaasi ja hyvinvointiisi seuraavilla osa-alueilla?
(Vastaa jokaiseen kohtaan ja valitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi. 5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	täysin eri mieltä 1
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi (esim. työkyvyn edistyminen, ihmissuhteiden lujittuminen, yksin tai yhdessä tekemisestä nauttiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi (esim. tyytyväisyys elämään, mielialan kohentuminen, palautuminen henkisestä uupumuksesta, uuden oppiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi (esim. luonto-aistimuksista nauttiminen, fyysisen kunnon ylläpito, uusien taitojen omaksuminen, fyysinen hyvä olo)	❍	❍	❍	❍	❍

17. Minkä arvoisiksi arvioisit rahassa mitattuna Kajaanin linnanrauniolla kokemasi terveys- ja hyvinvointivaikutukset?
Voit esimerkiksi verrata rahallista arvoa kaupallisiin hyvinvointi-palveluihin ja -tuotteisiin (kuntosalikäynti 5 €, kylpyläkäynti 2,5 tuntia 20 €, hieronta 60 min 50 €, hemmottelupäivä kylpylässä erilaisilla hoidoilla 200 €), erilaisiin kulttuuripalveluihin (elokuvissa käynti 12 €, konsertti 100 €) tai matkoihin (kotimaan matka 500 €, ulkomaanmatka 3000 €).

_____€

18a. Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat suhdettasi Kajaanin linnanraunioon?
(Vastaa jokaiseen kohtaan merkitsemällä rasti siihen vastausympyrään, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi.
5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

Kajaanin linnanraunio…	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	täysin eri mieltä 1
1. on minulle tärkeä osana Suomen historiaa	❍	❍	❍	❍	❍
2. on minulle tärkeä kulttuurimaisemana	❍	❍	❍	❍	❍
3. on minulle tärkeä henkisesti tai hengellisesti	❍	❍	❍	❍	❍
4. on minulle tärkeä oppimiskohteena	❍	❍	❍	❍	❍
5. Minulla on tunnesiteitä Kajaanin linnanraunioon	❍	❍	❍	❍	❍
6. Kajaanin linnanraunio on minulle tärkeä muulla tavoin, miten? Kirjoita alle ja arvioi. _____	❍	❍	❍	❍	❍

18b. Kun ajattelet Kajaanin linnanrauniota muinaisjäännöksenä, niin mikä yllä olevista merkityksistä on sinulle tärkein? Merkitse numero -> _____

19. Matkan jälkeen…
5 = erittäin todennäköisesti, 4 = todennäköisesti, 3 = ehkä, 2 = epätodennäköisesti, 1 = erittäin epätodennäköisesti

	erittäin todennäköisesti 5	4	3	2	1 erittäin epätodennäköisesti
tuletko uudelleen linnanrauniolle	❍	❍	❍	❍	❍
suositteletko linnanrauniota muille?	❍	❍	❍	❍	❍

20. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?

[__ __ __ __ __] _____

21. Sukupuoli?

❍ mies ❍ Nainen

22. Syntymävuosi?

[__ __ __ __]

23. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

❍ ammattikoulu
❍ opistotasoinen tutkinto
❍ alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ei ammatillista tutkintoa

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!

Mikäli haluat esittää muita ajatuksiasi, niin kirjoita niitä tähän.

_____

_____

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Svartholman merilinnoitus

Kävijätutkimus 2014

Svartholman merilinnoitus siirtyi vuoden 2014 alusta Museovirastolta Metsähallituksen luontopalvelujen hoitoon ja hallintaan. Tällä kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Svartholman kehittämisessä.

Täyttöohjeet:
Toivomme sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (❍). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (❑). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi Svartholmassa** (katso kartta 1) ja joissain kohdin myös sen lähiseudulla (so. Loviisassa, katso kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai ohjeissa annettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antaa Aino von Boehm p. 040 7634318 (aino.vonboehm@metsa.fi).

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Svartholmaan? (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä…

a. …Svartholmassa (ks. kartta 1)?

(vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk ***tai*** _____ tuntia

b. …<u>yhteensä</u> Svartholmassa ja sen lähiseudulla (so. Loviisassa, ks. kartta 2)?

noin _____ vrk ***tai*** _____ tuntia

asun Loviisassa ❑

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä…

(muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

a. …Svartholmassa (ks. kartta 1), niin montako yötä vietit tai vietät

omassa majoitteessa (teltta) _____ yötä

veneessä _____ yötä

b. …Loviisan alueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa _____ yötä

vuokramökissä _____ yötä

omassa mökissä _____ yötä

asuntoautossa tai -vaunussa _____ yötä

omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.) _____

veneessä _____ yötä

maatila- tai saaristo-tilamajoituksessa _____ yötä

ystävän tai sukulaisen luona _____ yötä

muualla, missä? _____ yötä

asun Loviisassa ❑

4a. Missä päin Svartholmaa vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä?
(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

1 ❑ Cafe Svartholm kesäravintola
2 ❑ linnoituksen bastionit ja kasarmit
3 ❑ saaren rannat
4 ❑ reittilaivalaiturin viereinen nuotiopaikka
5 ❑ saaren eteläosan nuotiopaikka
6 ❑ saaren itäosan nuotio- ja telttailupaikka
7 ❑ näyttely "Sotilaiden, vankien ja matkailijoiden saari"
8 ❑ muualla, missä?_____

4b. Mikä yllä olevista käyntikohteista on tärkein tällä käynnilläsi Svartholmassa? Merkitse numero -> _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Svartholmaan? (merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

1 ❑ henkilöauto
2 ❑ henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto
3 ❑ linja-auto
4 ❑ tilausbussi (ryhmämatka)
8 ❑ polkupyörä
5 ❑ juna
12 ❑ reittilaiva
13 ❑ tilausvene
6 ❑ lentokone
16 ❑ jalan
7 ❑ moottoripyörä
19 ❑ moottorivene
99 ❑ muu, mikä? _____
22 ❑ kanootti, kajakki, soutuvene tai purjevene

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi?
Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Svartholmassa?

olen yksin ❑ → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä
(vastaaja mukaan luettuna) joista
alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä
alle 15-vuotiaiden syntymävuodet (jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____ _____ _____ _____ _____ _____
liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Svartholmassa?
(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

❍ oman perheen jäsenistä
❍ muista sukulaisista
❍ ystävistä
❍ työtovereista
❍ koululuokasta
❍ päiväkotiryhmästä
❍ opiskeluryhmästä
❍ eläkeläisryhmästä
❍ ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
❍ kerhosta, yhdistyksestä tms.
❍ yritysvieraista
❍ jostakin muusta, mistä?_____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Svartholmassa? (vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää 5	4	3	2	1 ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
maisemat	❍	❍	❍	❍	❍
mahdollisuus olla itsekseen	❍	❍	❍	❍	❍
henkinen hyvinvointi	❍	❍	❍	❍	❍
poissa melusta ja saasteista	❍	❍	❍	❍	❍
rentoutuminen	❍	❍	❍	❍	❍
tutustuminen uusiin ihmisiin	❍	❍	❍	❍	❍
yhdessäolo oman seurueen kanssa	❍	❍	❍	❍	❍
aikaisemmat muistot	❍	❍	❍	❍	❍
alueeseen tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
luonnosta oppiminen	❍	❍	❍	❍	❍
omien taitojen kehittäminen	❍	❍	❍	❍	❍
kuntoilu	❍	❍	❍	❍	❍
jännityksen kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Svartholmassa <u>tällä käynnilläsi</u>?
(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ❑ kävely
2 ❑ sauvakävely
3 ❑ lenkkeily
5 ❑ luonnon tarkkailu
6 ❑ eväsretkeily
8 ❑ kalastus
9 ❑ lintuharrastus
12 ❑ kasviharrastus
13 ❑ opetukseen liittyvä käynti
15 ❑ valokuvaus
16 ❑ partioretki
17 ❑ leirikoulu
18 ❑ koiran kanssa ulkoilu
54 ❑ maiseman katselu
62 ❑ auringonotto
86 ❑ opastuskierrokselle tai lastenseikkailuun osallistuminen
133 ❑ linnoitukseen tutustuminen
88 ❑ kulttuuriympäristöön tutustuminen
93 ❑ "Sotilaiden, vankien ja matkailijoiden saari" näyttelyssä käynti
105 ❑ Cafe Svartholm kesäravintolassa käynti
999 ❑ muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi <u>kaikkein tärkein</u> tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta tämänkertaisella käynnilläsi Svartholmassa?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi rastita vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua".

5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen,
2 = melko huono, 1 = erittäin huono

	erittäin hyvä 5	4	3	2	erittäin huono 1	en ole käytänyt
pysäköintipaikat	❍	❍	❍	❍	❍	❍
lähialueen tiestö	❍	❍	❍	❍	❍	❍
opastetaulut	❍	❍	❍	❍	❍	❍
kävelyreitistö	❍	❍	❍	❍	❍	❍
viitoitukset	❍	❍	❍	❍	❍	❍
tulentekopaikat	❍	❍	❍	❍	❍	❍
polttopuut huolletuilla tulipaikoilla	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleisökäymälät	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jätehuollon toteutus ja ohjeistus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	❍	❍	❍	❍	❍	❍
telttailupaikka	❍	❍	❍	❍	❍	❍
näyttely	❍	❍	❍	❍	❍	❍
ennakkoinformaatio	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila, ohjelmapalvelut)	❍	❍	❍	❍	❍	❍
reittien ja rakenteiden turvallisuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen turvallisuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen siisteys	❍	❍	❍	❍	❍	❍
maiseman vaihtelevuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍	❍

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Svartholman palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

	5	4	3	2	1	
erittäin tyytyväinen	❍	❍	❍	❍	❍	erittäin tyytymätön

10c. Kaipaisitko Svartholmaan tai siihen liittyen jotain palveluita tai rakenteita lisää?

Kyllä ❍ Ei ❍

Jos kaipaisit, niin mitä? Kirjoita alle.

_____

_____

11. Täyttyivätkö tähän käyntiisi Svartholmassa liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin 5	4	3	2	1 erittäin huonosti
luonnonympäristö	❍	❍	❍	❍	❍
harrastusmahdollisuudet	❍	❍	❍	❍	❍
reitit ja rakenteet	❍	❍	❍	❍	❍
maisema ja kulttuuriympäristö	❍	❍	❍	❍	❍
linnoitus kokonaisuutena	❍	❍	❍	❍	❍

12. Onko Svartholma tällä matkalla…

❍	matkasi ainoa tai tärkein kohde?
❍	yksi matkasi suunnitelluista kohteista? Muita kohteita ovat: _____
❍	ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella? Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____ _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Svartholmassa tai sen lähiseudulla (ks. kartta 2)?

❍ kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
❍ en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä
❍ henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
❍ perheen tai seurueen kokonaiskulut.

❑ Kyseessä on matkatoimiston tai muun matkanjärjestäjän järjestämä pakettimatka, jonka hinta on _____ €
→ Ilmoita tämän lisäksi alla muut kulusi Svartholmassa ja sen lähiseudulla.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan Svartholmassa ja lähiseudulla (ks. kartta 2). (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____ €
B paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat, yhteysvene)	_____ €
C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset	_____ €
D kahvila- ja ravintolaostokset	_____ €
E majoittuminen	_____ €
F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. pääsymaksut, opastuskierrokset)	_____ €
G muut menot (esim. varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____ €

14. Kuinka usein olet käynyt Svartholmassa ennen tätä käyntiä?
(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta ❑

viimeisen kahden vuoden aikana _____kertaa

milloin ensimmäisen kerran? v._____

milloin viimeksi? v._____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt sinua tämänkertaisella käynnilläsi Svartholmassa? (vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lainkaan 5	4	3	2	erittäin paljon 1
ympäristön kuluneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
ympäristön roskaantuneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
luonnonympäristön käsittely	❍	❍	❍	❍	❍
liiallinen kävijämäärä	❍	❍	❍	❍	❍
muiden kävijöiden käyttäytyminen	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

16. Missä määrin koet tämänkertaisen käyntisi Svartholmassa vaikuttaneen yleiseen terveydentilaasi ja hyvinvointiisi seuraavilla osa-alueilla?
(Vastaa jokaiseen kohtaan ja valitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi. 5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	täysin eri mieltä 1
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi (esim. työkyvyn edistyminen, ihmissuhteiden lujittuminen, yksin tai yhdessä tekemisestä nauttiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi (esim. tyytyväisyys elämään, mielialan kohentuminen, palautuminen henkisestä uupumuksesta, uuden oppiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi (esim. luonto-aistimuksista nauttiminen, fyysisen kunnon ylläpito, uusien taitojen omaksuminen, fyysinen hyvä olo)	❍	❍	❍	❍	❍

17. Minkä arvoisiksi arvioisit rahassa mitattuna Svartholmassa kokemasi terveys- ja hyvinvointivaikutukset?
Voit esimerkiksi verrata rahallista arvoa kaupallisiin hyvinvointi-palveluihin ja -tuotteisiin (kuntosalikäynti 5 €, kylpyläkäynti 2,5 tuntia 20 €, hieronta 60 min 50 €, hemmottelupäivä kylpylässä erilaisilla hoidoilla 200 €), erilaisiin kulttuuripalveluihin (elokuvissa käynti 12 €, konsertti 100 €) tai matkoihin (kotimaan matka 500 €, ulkomaanmatka 3000 €).

_____€

18a. Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat suhdettasi Svartholman merilinnoitukseen?
(Vastaa jokaiseen kohtaan merkitsemällä rasti siihen vastausympyrään, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi.
5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

Svartholman merilinnoitus…	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	täysin eri mieltä 1
1. on minulle tärkeä osana Suomen historiaa	❍	❍	❍	❍	❍
2. on minulle tärkeä kulttuurimaisemana	❍	❍	❍	❍	❍
3. on minulle tärkeä henkisesti tai hengellisesti	❍	❍	❍	❍	❍
4. on minulle tärkeä oppimiskohteena	❍	❍	❍	❍	❍
5. Minulla on tunnesiteitä Svartholmaan	❍	❍	❍	❍	❍
6. Svartholma on minulle tärkeä muulla tavoin, miten? Kirjoita alle ja arvioi. _____	❍	❍	❍	❍	❍

18b. Kun ajattelet Svartholman merilinnoitusta muinaisjäännöksenä, niin mikä yllä olevista merkityksistä on sinulle tärkein? Merkitse numero -> _____

19. Matkan jälkeen…
5 = erittäin todennäköisesti, 4 = todennäköisesti, 3 = ehkä, 2 = epätodennäköisesti, 1 = erittäin epätodennäköisesti

	erittäin todennäköisesti 5	4	3	2	1 erittäin epätodennäköisesti
tuletko uudelleen Svartholmaan?	❍	❍	❍	❍	❍
suositteletko Svartholmaa muille?	❍	❍	❍	❍	❍

20. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?
[__ __ __ __ __] _____

21. Sukupuoli?
❍ mies ❍ Nainen

22. Syntymävuosi?
[__ __ __ __]

23. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)
❍ ammattikoulu
❍ opistotasoinen tutkinto
❍ alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ei ammatillista tutkintoa

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!

LIITE 31.

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Langinkosken luonnonsuojelualue

Kävijätutkimus 2014

Langinkosken keisarillisen kalastusmajan rakennukset siirtyivät vuoden 2014 alusta Museovirastolta Metsähallituksen luontopalvelujen hoitoon ja hallintaan. Langinkosken luonnonsuojelualue oli jo ennestään Metsähallituksen hallinnassa. Tällä kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Langinkosken luonnonsuojelualueen kehittämisessä.

Täyttöohjeet:

Toivomme sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (❍). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (❑). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Langinkosken luonnonsuojelualueella (katso kartta 1) ja joissain kohdin myös sen lähialueella (so. Kotkan kaupungin alueella, katso kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai ohjeissa annettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antaa Aino von Boehm p. 040 7634318 (aino.vonboehm@metsa.fi).

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Langinkosken luonnonsuojelualueelle? (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä…

a. … Langinkosken luonnonsuojelualueella (ks. kartta 1)?

noin _____ tuntia

b. …<u>yhteensä</u> Langinkosken luonnonsuojelualueelle ja sen lähialueella (ks. kartta 2) (vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk ***tai*** _____ tuntia

asun Kotkassa ❑

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä…

(muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

…lähialueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa	____ yötä	veneessä	____ yötä
vuokramökissä	____ yötä	leirikeskuksessa	____ yötä
omassa mökissä	____ yötä	maatilamajoituksessa	____ yötä
asuntoautossa tai -vaunussa	____ yötä	ystävän tai sukulaisen luona	____ yötä
omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)		muualla, missä? _____	____ yötä

asun Kotkassa ❑

4a. Missä päin Langinkosken luonnonsuojelualuetta vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä?
(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

1 ❑ Keisarillinen kalastusmaja (museo)
2 ❑ Kalastusmajan ympäristö (koski, Keisarin saari ja Heinäsaari)
3 ❑ Keisarin kahvila (kalastusmajan vieressä)
4 ❑ Keisarinmajan kahvila (pysäköintialueen vieressä)
5 ❑ Kalahautomon rakennus näyttelyineen
6 ❑ Arboretumin alueen polkureitistö
7 ❑ Muu Langinkosken polkureitistö
8 ❑ Taipaleen saari
9 ❑ muualla, missä?_____

4b. Mikä yllä olevista käyntikohteista on tärkein tällä käynnilläsi? Merkitse numero -> _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Langinkosken luonnonsuojelualueelle?
(merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

1 ❑ henkilöauto
2 ❑ henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto
3 ❑ linja-auto
4 ❑ tilausbussi (ryhmämatka)
5 ❑ juna
6 ❑ lentokone
7 ❑ moottoripyörä
8 ❑ polkupyörä
16 ❑ jalan
19 ❑ moottorivene
22 ❑ kanootti, kajakki, soutuvene tai purjevene
99 ❑ muu, mikä?

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi?
Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Langinkosken luonnonsuojelualuella?

olen yksin ❑ → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä
(vastaaja mukaan luettuna) joista
alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä
alle 15-vuotiaiden syntymävuodet (jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____ _____ _____ _____ _____ _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Langinkosken luonnonsuojelualuella?
(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

❍ oman perheen jäsenistä
❍ muista sukulaisista
❍ ystävistä
❍ työtovereista
❍ koululuokasta
❍ päiväkotiryhmästä
❍ opiskeluryhmästä
❍ eläkeläisryhmästä
❍ ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
❍ kerhosta, yhdistyksestä tms.
❍ yritysvieraista
❍ jostakin muusta, mistä?_____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Langinkosken luonnonsuojelualuella?
(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää 5	4	3	2	ei lainkaan tärkeää 1
luonnon kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
maisemat	❍	❍	❍	❍	❍
mahdollisuus olla itsekseen	❍	❍	❍	❍	❍
henkinen hyvinvointi	❍	❍	❍	❍	❍
poissa melusta ja saasteista	❍	❍	❍	❍	❍
rentoutuminen	❍	❍	❍	❍	❍
tutustuminen uusiin ihmisiin	❍	❍	❍	❍	❍
yhdessäolo oman seurueen kanssa	❍	❍	❍	❍	❍
aikaisemmat muistot	❍	❍	❍	❍	❍
alueeseen tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
luonnosta oppiminen	❍	❍	❍	❍	❍
omien taitojen kehittäminen	❍	❍	❍	❍	❍
kuntoilu	❍	❍	❍	❍	❍
jännityksen kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Langinkosken luonnonsuojelualuella <u>tällä käynnilläsi</u>?
(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ❑ kävely
2 ❑ sauvakävely
3 ❑ lenkkeily
5 ❑ luonnon tarkkailu
6 ❑ eväsretkeily
7 ❑ pyöräily
9 ❑ lintuharrastus
12 ❑ kasviharrastus
13 ❑ opetukseen liittyvä käynti
15 ❑ luontovalokuvaus
16 ❑ partioretki
17 ❑ leirikoulu
18 ❑ koiran kanssa ulkoilu
40 ❑ perhokalastus
54 ❑ maiseman katselu
86 ❑ opastuskierrokselle osallistuminen
87 ❑ osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan
133 ❑ Keisarilliseen kalastusmajaan (museo) tutustuminen
88 ❑ kulttuuriympäristöön tutustuminen
105 ❑ kahvilassa käynti
999 ❑ muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi <u>kaikkein tärkein</u> tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta tämänkertaisella käynnilläsi Langinkosken luonnonsuojelualuella?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi rastita vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua".

5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen,
2 = melko huono, 1 = erittäin huono

	erittäin hyvä 5	4	3	2	erittäin huono 1	en ole käytänyt
pysäköintipaikat	❍	❍	❍	❍	❍	❍
lähialueen tiestö	❍	❍	❍	❍	❍	❍
opastetaulut	❍	❍	❍	❍	❍	❍
polkureitistö	❍	❍	❍	❍	❍	❍
polkuviitoitukset	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleisöwc:t alueella	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	❍	❍	❍	❍	❍	❍
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	❍	❍	❍	❍	❍	❍
ennakkoinformaatio	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila, museon asiakaspalvelu, ohjelmapalvelut)	❍	❍	❍	❍	❍	❍
reitistön ja rakenteiden turvallisuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen turvallisuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
yleinen siisteys	❍	❍	❍	❍	❍	❍
maiseman vaihtelevuus	❍	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍	❍

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Langinkosken luonnonsuojelualueen palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

	5	4	3	2	1	
erittäin tyytyväinen	❍	❍	❍	❍	❍	erittäin tyytymätön

10c. Kaipaisitko Langinkosken luonnonsuojelualuelle tai siihen liittyen jotain palveluita tai rakenteita lisää?

Kyllä ❍ Ei ❍

Jos kaipaisit, niin mitä? Kirjoita alle.

_____

_____

11. Täyttyivätkö tähän käyntiisi Langinkosken luonnonsuojelualuella liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin 5	4	3	2	1 erittäin huonosti
luonnonympäristö	❍	❍	❍	❍	❍
harrastusmahdollisuudet	❍	❍	❍	❍	❍
reitit ja rakenteet	❍	❍	❍	❍	❍
maisema ja kulttuuriympäristö	❍	❍	❍	❍	❍
Keisarillinen kalastusmaja	❍	❍	❍	❍	❍

12. Onko Langinkosken luonnonsuojelualue tällä matkalla…

❍	matkasi ainoa tai tärkein kohde?
❍	yksi matkasi suunnitelluista kohteista? Muita kohteita ovat: _____
❍	ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella? Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____ _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Langinkosken luonnonsuojelualuella tai sen lähialueella (ks. kartta 2)?

❍ kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
❍ en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä
❍ henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
❍ perheen tai seurueen kokonaiskulut.

❑ Kyseessä on matkatoimiston tai muun matkanjärjestäjän järjestämä pakettimatka, jonka hinta on _____ €
→ Ilmoita tämän lisäksi alla muut kulusi Langinkosken luonnonsuojelualuella tai lähiseudulla.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan Langinkosken luonnonsuojelualuella tai sen lähialueella (ks. kartta 2).
(Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____ €
B paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)	_____ €
C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset	_____ €
D kahvila- ja ravintolaostokset	_____ €
E majoittuminen	_____ €
F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. pääsymaksut, opastuskierrokset, ohjelmapalvelut)	_____ €
G muut menot (esim. varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____ €

14. Kuinka usein olet käynyt Langinkosken luonnonsuojelualueella ennen tätä käyntiä?
(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta ❑

viimeisen kahden vuoden aikana _____kertaa

milloin ensimmäisen kerran? v._____

milloin viimeksi? v._____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt sinua tämänkertaisella käynnilläsi Langinkosken luonnonsuojelualueella? (vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lainkaan 5	4	3	2	1 erittäin paljon
ympäristön kuluneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
ympäristön roskaantuneisuus	❍	❍	❍	❍	❍
luonnonympäristön käsittely	❍	❍	❍	❍	❍
liiallinen kävijämäärä	❍	❍	❍	❍	❍
muiden kävijöiden käyttäytyminen	❍	❍	❍	❍	❍
jokin muu, mikä? _____	❍	❍	❍	❍	❍

16. Missä määrin koet tämänkertaisen käyntisi Langinkosken luonnonsuojelualueella vaikuttaneen yleiseen terveydentilaasi ja hyvinvointiisi seuraavilla osa-alueilla?
(Vastaa jokaiseen kohtaan ja valitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi. 5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	1 täysin eri mieltä
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi (esim. työkyvyn edistyminen, ihmissuhteiden lujittuminen, yksin tai yhdessä tekemisestä nauttiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi (esim. tyytyväisyys elämään, mielialan kohentuminen, palautuminen henkisestä uupumuksesta, uuden oppiminen)	❍	❍	❍	❍	❍
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi (esim. luonto-aistimuksista nauttiminen, fyysisen kunnon ylläpito, uusien taitojen omaksuminen, fyysinen hyvä olo)	❍	❍	❍	❍	❍

17. Minkä arvoisiksi arvioisit rahassa mitattuna Langinkosken luonnonsuojelualueella kokemasi terveys- ja hyvinvointivaikutukset?
Voit esimerkiksi verrata rahallista arvoa kaupallisiin hyvinvointi-palveluihin ja -tuotteisiin (kuntosalikäynti 5 €, kylpyläkäynti 2,5 tuntia 20 €, hieronta 60 min 50 €, hemmottelupäivä kylpylässä erilaisilla hoidoilla 200 €), erilaisiin kulttuuripalveluihin (elokuvissa käynti 12 €, konsertti 100 €) tai matkoihin (kotimaan matka 500 €, ulkomaanmatka 3000 €).

_____€

18a. Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat suhdettasi Langinkosken Keisarilliseen kalastusmajaan?
(Vastaa jokaiseen kohtaan merkitsemällä rasti siihen vastausympyrään, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi.
5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

Keisarillinen kalastusmaja…	täysin samaa mieltä 5	4	3	2	1 täysin eri mieltä
1. on minulle tärkeä osana Suomen historiaa	❍	❍	❍	❍	❍
2. on minulle tärkeä kulttuurimaisemana	❍	❍	❍	❍	❍
3. on minulle tärkeä henkisesti tai hengellisesti	❍	❍	❍	❍	❍
4. on minulle tärkeä oppimiskohteena	❍	❍	❍	❍	❍
5. Minulla on tunnesiteitä Keisarilliseen kalastusmajaan	❍	❍	❍	❍	❍
6. Keisarillinen kalastusmaja on minulle tärkeä muulla tavoin, miten? Kirjoita alle ja arvioi. _____	❍	❍	❍	❍	❍

18b. Kun ajattelet Keisarillista kalastusmajaa <u>rakennusperintönä ja museona</u>, niin mikä yllä olevista merkityksistä on sinulle tärkein? Merkitse numero -> _____

19. Matkan jälkeen…
5 = erittäin todennäköisesti, 4 = todennäköisesti, 3 = ehkä, 2 = epätodennäköisesti, 1 = erittäin epätodennäköisesti

	erittäin todennäköisesti 5	4	3	2	1 erittäin epätodennäköisesti
tuletko uudelleen Langinkoskelle?	❍	❍	❍	❍	❍
suositteletko Langinkoskea muille?	❍	❍	❍	❍	❍

20. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?

[__ __ __ __ __] _____

21. Sukupuoli?

❍ mies ❍ Nainen

22. Syntymävuosi?

[__ __ __ __]

23. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

❍ ammattikoulu
❍ opistotasoinen tutkinto
❍ alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ei ammatillista tutkintoa

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

No 215 Pakkanen, T., Raatikainen, K. & Mussaari, M. 2015: Yksityisten suojelualueiden perinnebiotooppien pinta-alaselvitys 2013. 60 s.

No 216 Raatikainen, K. J. & Raatikainen, K. 2015: Valtion maiden perinnebiotooppien pinta-alaselvitys 2014. 65 s.

No 217 Wendelin, T., Nikula, R. & Karjalainen, T. P. 2015: Jokikalastus Oulankajoen vesistössä 2013 – Oulangan taimenhankkeen kalastajakyselyiden tuloksia. 42 s.

No 218 Венделин, Т., Никула, Р. и Карьялайнен, Т. П. 2015: РЕЧНАЯ ЛОВЛЯ В СИСТЕМЕ РЕКИ ОУЛАНКАЙОКИ В 2013 Г. – Результаты опроса рыболовов в проекте «Кумжа Северной Карелии». 48 s.

Sarja B

No 201 Konttinen, T. 2014: Hämeenkankaan harjoitus- ja monikäyttöalueen kävijätutkimus 2012–2013. 62 s.

No 202 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren–Hämeenkankaan alueen yritystutkimus 2013. 64 s.

No 203 Metsähallitus 2014: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. 134 s.

No 204 Salonen, M. 2014: Kurjenrahkan kansallispuiston kävijätutkimus 2013. 66 s.

No 205 Koskeli, A. 2014: Kolin–Ruunaan alueen yritystutkimus 2014. 60 s.

No 206 Hallbäck, V. 2014: Terranova – Kvarkens naturcentrums kundundersökning och fortlöpande respons 2011–2013. 51 s.

No 207 Rosu, S. 2015: Selkämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2012. 105 s.

No 208 Itäluoma, J. 2015: Selkämeren kansallispuiston yritystutkimus 2013. 58 s.

No 209 Nääppä, R. 2015: Selkämeren kansallispuiston sidosryhmätutkimus 2013. 49 s.

No 210 Puska, E.-M. 2015: Oulangan kansallispuiston kävijätutkimus 2014. 76 s.

No 211 Vuollet, J., Nyman, M. & Eronen, V. 2015: Merilinnustus Suomen etelärannikolla – raportti 2014 tehdystä internet-kyselystä. 24 s.

No 212 Metsähallitus 2015: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2014. 55 + 16 s.

Sarja C

No 131 Metsähallitus 2014: Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkiperän–Löyhkösen–Antinvaaran hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2022. 121 s.

No 132 Metsähallitus 2015: Hailuodon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2013–2027. 148 s.

ISSN-L 1235-8983
ISSN (verkkojulkaisu) 1799-5388
ISBN 978-952-295-115-1 (pdf)

julkaisut.metsa.fi